

UWN

ANNUAL REPORT 2025 รายงานประจำปี 68

หน่วยบริหารและจัดการทุน
ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

UWN

ANNUAL REPORT 2025 รายงานประจำปี 68

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)
319 อาคารจักรีสรจามจุรี ชั้น 14 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

จัดพิมพ์โดย :

หน่วยบริการและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)
Program Management Unit on Area Based Development (PMUA)

ที่อยู่ 319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 14 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 0 2109 5432 ต่อ 811
โทรสาร 0 2160 5438

DESIGNED & PRINTED BY
PRINTABLE ออกแบบและพิมพ์ที่
บริษัท ฟรันทูเอเบิล จำกัด

เลขที่ 285 ซอยพัฒนาการ 53 แขวงพัฒนาการ เขตสวนหลวง กทม. 10250
สอบถามสินค้าและบริการ 094-559-2965

สารบัญ

ความเป็นมา วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

8

ความเป็นมา

9

วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

9

ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

20

ยุทธศาสตร์ที่ 1

21

การจัดความยากจนและยกระดับโอกาสทางสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 2

34

การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากด้วยการพัฒนาชุมชน
บนฐานทรัพยากรถิ่นและทุนทางวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3

60

การพัฒนาเมืองน่าอยู่และเมืองแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4

100

การเสริมพลังเพื่อยกระดับศักยภาพขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐในพื้นที่

รัษฎุมิ :

114

วิทยสถานเพื่อการพัฒนาพื้นที่

สรุปผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

124

การดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

140

รายงานการเงิน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

143

∞ สารจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

นายสุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ความเหลื่อมล้ำและความยากจนเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ทำลายการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ไม่เพียงสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านรายได้หรือทรัพยากรทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากยังเชื่อมโยงถึงโอกาสในการเข้าถึงบริการพื้นฐาน คุณภาพชีวิต และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจโลกด้วย กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จึงให้ความสำคัญกับการนำนโยบายของกระทรวงมาใช้เป็นกลไกหลักในการลดความเหลื่อมล้ำและความยากจน ยกย่องคุณภาพชีวิต และสร้างการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนในทุกพื้นที่ของประเทศ

หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ภายใต้สำนักงานเร่งรัดการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขัน และการพัฒนาพื้นที่ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวง อว. ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติจริงในระดับพื้นที่ ผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมที่มุ่งแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำและความยากจนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และการกระจายความเจริญอย่างทั่วถึง โดยยึดประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ การยกระดับเศรษฐกิจและโอกาสทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนการพัฒนาเมืองและพื้นที่ให้เป็นศูนย์กลางความเจริญที่สามารถขยายผลสู่ภูมิภาคอื่นได้อย่างยั่งยืน

ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2563–2568 การดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของงานวิจัยและนวัตกรรมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเปราะบาง และครัวเรือนยากจนจำนวนมาก การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ กลับคืนสู่ท้องถิ่นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ รวมถึงการขับเคลื่อนเมืองนำอยู่และเมืองแห่งการเรียนรู้ ซึ่งล้วนเป็นผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ด้วยความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนประเทศบนฐานของการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงอว. จะเดินหน้าสนับสนุนและผลักดันการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ลดช่องว่างทางสังคม และสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศอย่างมั่นคงและยั่งยืน

(นายสุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สารจากประธานอนุกรรมการ ประจำหน่วยบริหารจัดการทุน ด้านการพัฒนาพื้นที่

นายไชยวัฒน์ จุนถิระพงศ์

ประธานอนุกรรมการประจำหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 คณะอนุกรรมการประจำหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ได้กำกับทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) โดยมุ่งให้การบริหารจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมสามารถสร้างผลลัพธ์เชิงพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม โปร่งใส และคุ้มค่า ตอบโจทย์การลดความเหลื่อมล้ำ แก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างแม่นยำ และช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง

หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงานของหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ การขจัดความยากจนและยกระดับโอกาสทางสังคม การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากบนฐานทรัพยากรและทุนทางวัฒนธรรม การพัฒนาเมืองน่าอยู่และเมืองแห่งการเรียนรู้ และการเสริมพลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การใช้ทุนวิจัยและนวัตกรรมเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศ

ตลอดระยะเวลา 6 ปีที่ผ่านมา หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ได้ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงองค์ความรู้จากสถาบันอุดมศึกษา นักวิจัย และภาคีเครือข่าย ไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ทั่วประเทศทั้งในมิติการจัดความยากจน การเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาเมือง และการเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถของหน่วยงานในการแปลงนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติไปสู่ผลลัพธ์เชิงปฏิบัติในพื้นที่

ในโอกาสนี้ ใคร่ขอขอบคุณภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ได้ร่วมมือกับหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็ง และต่อเนื่อง คณะอนุกรรมการมีความเชื่อมั่นว่าพลังความร่วมมือดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาระดับพื้นที่ของประเทศให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืนในระยะยาว

(นายไชยวัฒน์ จุนถิระพงศ์)

ประธานอนุกรรมการ

ประจำหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่

∞ สารผู้อำนวยการหน่วย บพท.

ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา

ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่
สำนักงานเร่งรัดการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขัน
และการพัฒนาพื้นที่ (องค์การมหาชน)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้ตอกย้ำถึงความจำเป็นของการพัฒนาประเทศ บนฐานองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างความสมดุล ความยืดหยุ่น และความยั่งยืนในการพัฒนา หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ จึงมุ่งทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงปฏิบัติในการ เชื่อมโยงงานวิจัยและนวัตกรรมไปสู่การใช้ประโยชน์จริงในระดับ พื้นที่ ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาล กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และยุทธศาสตร์ด้านการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566–2570

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการ พัฒนาพื้นที่ ได้ทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงปฏิบัติของกระทรวง อว. ใน การนำนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมไปสู่การแก้ไข ปัญหาและยกระดับการพัฒนาในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้อง กับเป้าหมายของกระทรวง อว. ในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาส และเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศจากฐานราก

ภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดความยากจนและยกระดับโอกาส ทางสังคม หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ได้พัฒนา

และขยายผล “แพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จ และแม่นยำระดับจังหวัด (Provincial Poverty Alleviation Platform : PPAP)” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของกระทรวง อว. ใน การใช้ข้อมูลและงานวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อการช่วยเหลืออย่างตรงจุด สามารถค้นพบคนจน 1,471,613 คน และครัวเรือนยากจนเกือบ 281,280 ครัวเรือน พร้อมส่งต่อความช่วยเหลือให้แก่ประชาชน กลุ่มเป้าหมายแล้ว 303,650 คน อีกทั้งยังเชื่อมโยงผลงานวิจัย และนวัตกรรมเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์ในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ จังหวัด และท้องถิ่น

ในมิติการยกระดับเศรษฐกิจฐานราก หน่วยบริหารจัดการ ทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ได้ขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและ ผู้ประกอบการบนฐานทรัพยากรพื้นที่และทุนทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับเป้าหมายของกระทรวง อว. ในการสร้างเศรษฐกิจ ฐานรากที่เข้มแข็งและยั่งยืน โดยก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ มากกว่า 630 ล้านบาท สร้างผู้ประกอบการเชิงวัฒนธรรมไม่น้อยกว่า 6,000 ราย พร้อมทั้งขยายผลผลงานเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่เหมาะสมจากสถาบันอุดมศึกษากว่า 2,000 ผลงานไปใช้ในชุมชน และพัฒนาศักยภาพธุรกิจชุมชน 2,637 แห่ง ซึ่งสามารถสร้าง มูลค่าทางเศรษฐกิจรวมกว่า 1,300 ล้านบาทต่อไป

ด้านการพัฒนาเมืองน่าอยู่และเมืองแห่งการเรียนรู้ หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ได้สนับสนุนการพัฒนาชุดองค์ความรู้ กลไก และฐานข้อมูลด้านการพัฒนาเมือง พร้อมยกระดับพื้นที่ต้นแบบเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ผ่านการพัฒนาและประเมินตามแนวทางสากลจำนวน 38 เมือง รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินและการจัดการทุนของเมืองใน 5 พื้นที่ที่สำคัญ อันเป็นการวางรากฐานการกระจายความเจริญและการสร้างกลไกการเติบโตใหม่ในระดับพื้นที่ ตามเป้าหมายการพัฒนาของกระทรวง อว.

ขณะเดียวกัน หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ยังได้เสริมพลังและยกระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐในพื้นที่ ผ่านการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการภัยพิบัติ สิ่งแวดล้อม ระบบสาธารณสุข โภค สุขภาพชุมชน และการดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยอปท. ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลไปยกระดับและพัฒนาศักยภาพของ อปท. จำนวน 134 แห่ง ซึ่งนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางการขยายผลในระดับประเทศ

ผลการดำเนินงานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ในการบริหารจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมให้เกิดผลลัพธ์เชิงพื้นที่ที่จับต้องได้ ทั้งในด้านการยกระดับคุณภาพชีวิต การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ การพัฒนาศักยภาพของชุมชน เมือง และท้องถิ่น ตลอดจนการสร้างฐานข้อมูล องค์ความรู้ และข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการขยายผลในระดับประเทศ

ความสำเร็จทั้งหมดนี้เกิดจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ขอขอบคุณในความร่วมแรงร่วมใจดังกล่าว และจะยังคงมุ่งมั่นพัฒนากลไกการทำงานเชิงพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ เพื่อร่วมกันสร้างอนาคตที่ดีและยั่งยืนให้กับสังคมไทยต่อไป

(ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา)

ผู้อำนวยการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่
สำนักงานเร่งรัดการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน
และการพัฒนาพื้นที่ (องค์การมหาชน)

ความเป็นมา

วิสัยทัศน์ และพันธกิจ

ความเป็นมา¹

การปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปี พ.ศ. 2562 ทำให้เกิดการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พร้อมด้วยหน่วยบริหารและจัดการทุนเฉพาะด้าน (Program Management Unit; PMU) 3 หน่วยใหม่ขึ้นในระบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยการอนุมัติของสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ประกอบด้วย (1) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคน และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม (บพค.) (2) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) และ (3) หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อให้หน่วยบริหารและจัดการทุน เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ด้วยการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

หน่วยบริหารและจัดการทุนเฉพาะด้าน จัดตั้งเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ตามข้อบังคับคณะกรรมการอำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ว่าด้วยหน่วยบริหารและจัดการทุน พ.ศ. 2562 โดยหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ หรือหน่วย บพท. จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสรรทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ การพัฒนาชุมชน หรือท้องถิ่น ที่มีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดี และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการรายใหม่ ธุรกิจขนาดจิ๋ว วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคมในระดับพื้นที่ ด้วยการบริหารและจัดการแผนงานวิจัยที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) และแหล่งทุนอื่น ๆ ของประเทศ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และข้อผูกพันการรับทุน อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์สำคัญ (Objectives and Key Results: OKRs) ตามนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563–2565 (ปัจจุบัน ฉบับ พ.ศ. 2566–2570)

ปัจจุบัน ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานเร่งรัดการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขันและการพัฒนาพื้นที่ (องค์การมหาชน) หรือ “รวพ.” พ.ศ. 2568 ให้ไว้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2568 มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2569 เพื่อเสริมสร้างเอกภาพ เพิ่มประสิทธิภาพ และความคล่องตัวในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ ได้กำหนดให้รวมหน่วยบริหารและจัดการทุนจำนวน 3 หน่วย (เดิมภายใต้ สอวช.) เข้าเป็นองค์กรเดียว ประกอบด้วย (1) หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถการแข่งขัน (2) หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ (3) หน่วยบริหารจัดการทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่ออุตสาหกรรมแห่งอนาคต และ 4) หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการนำวิทยาการ เทคโนโลยีและศิลปกรรมที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นหน่วยบริหารจัดการทุนที่เสนอเพิ่มเติมขึ้นใหม่ ภายใต้ รวพ.

วิสัยทัศน์

ทุกพื้นที่นำความรู้ กระบวนการเรียนรู้จากงานวิจัยและนวัตกรรมไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ลดความเหลื่อมล้ำ และแก้ไขปัญหาคriticalที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และการเปลี่ยนแปลง

พันธกิจ

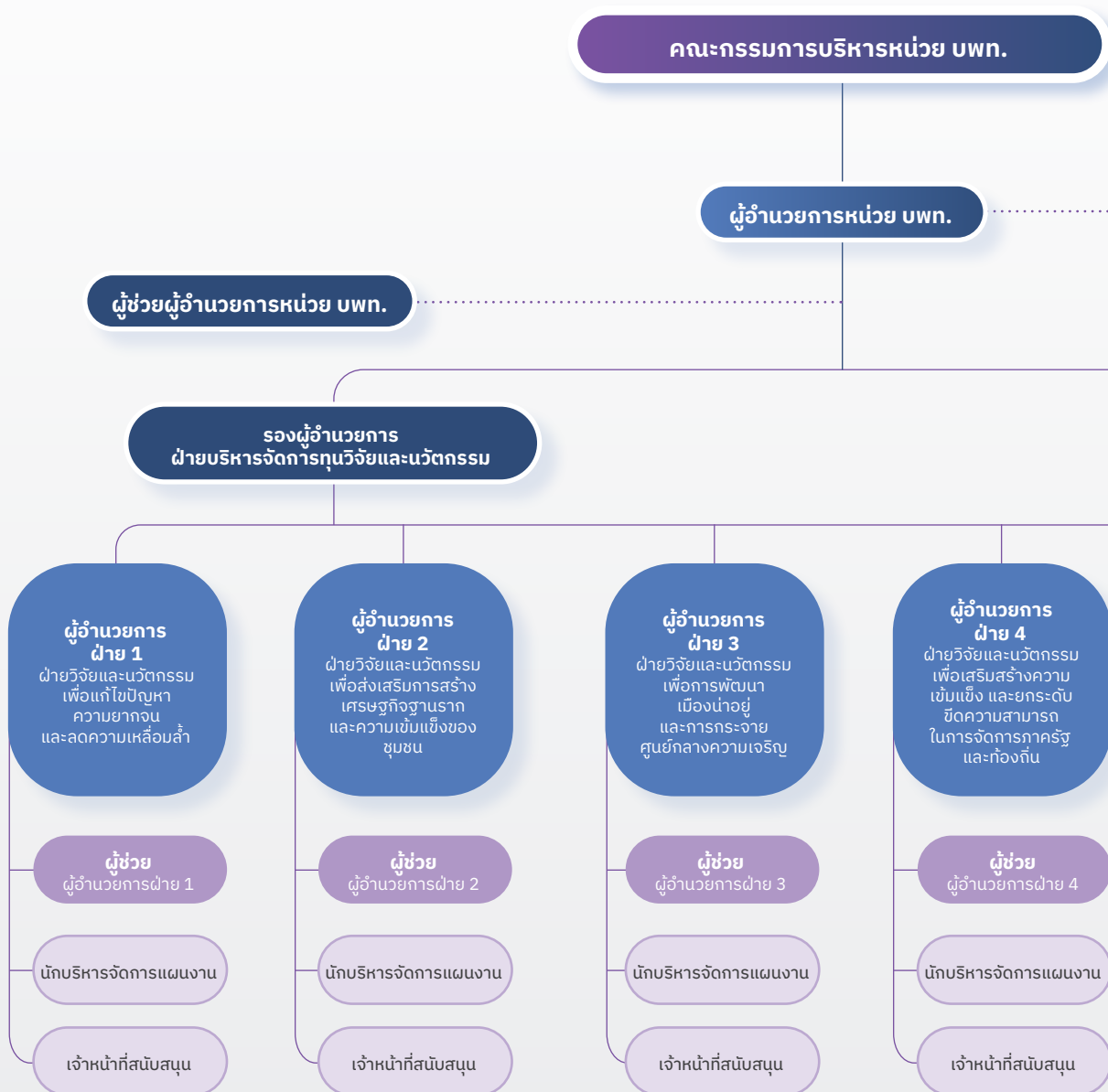
การจัดสรรทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ การพัฒนาชุมชน หรือท้องถิ่น ที่มีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการรายใหม่ ธุรกิจขนาดจิ๋ว วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจสังคมในระดับพื้นที่

¹ อ้างอิงตาม ข้อบังคับคณะกรรมการอำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ว่าด้วยหน่วยบริหารและจัดการทุน พ.ศ. 2562 และความเป็นมา หน่วยบริหารและจัดการทุนที่จัดตั้งขึ้นใน สอวช. ภายใต้การกำกับดูแลของสภานโยบาย (<https://www.nxpo.or.th/A/ความเป็นมา>)

∞ โครงสร้างองค์กร²

โครงสร้างหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

² อ้างอิงตาม มติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารหน่วย บพท. ครั้งที่ 8/2565 วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2565

ที่ปรึกษา
คณะกรรมการบริหารหน่วย บพท.

ที่ปรึกษา
ผู้อำนวยการหน่วย บพท.

ผู้ขับเคลื่อนพันธกิจเฉพาะเรื่อง

รองผู้อำนวยการ
ฝ่ายแผนและยุทธศาสตร์องค์กร

ผู้อำนวยการ
สถาบัน “ธัชภูมิ”

สถาบันความรู้
เพื่อจัดการทุนทางวัฒนธรรม

สถาบันความรู้
เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

สถาบันความรู้
เพื่อสร้างโอกาสทางสังคม

สถาบันความรู้
เพื่อการพัฒนาเมือง

สถาบันความรู้
เพื่อเสริมพลังท้องถิ่น

นักบริหารจัดการแผนงาน

เจ้าหน้าที่สนับสนุน

ผู้อำนวยการฝ่าย 5
ฝ่ายแผนและยุทธศาสตร์องค์กร

งานนโยบายและ
แผนงบประมาณองค์กร

งานระบบข้อมูลเปิด
และระบบสารสนเทศ

งานสื่อสาร
และจัดการความรู้

งานติดตามประเมินผล

งานวิเทศสัมพันธ์

หัวหน้าสำนักงาน

งานสำนักงาน
ผู้อำนวยการ

- งานสนับสนุนการจัดการประชุม
- งานจัดประชุมบอร์ด
- งานจัดประชุมสำนักงาน

งานสารบรรณ

งานบัญชีและการเงิน

งานบุคคล

คณะกรรมการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

(ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565-31 ตุลาคม พ.ศ. 2568)

นายจิตรชัย พรหมเลิศ
ประธานกรรมการ

นายสมพร ไช้บางยาง
กรรมการ

นายวินัส แท้ไพสุพงษ์
กรรมการ

ดร.กิติยพงศ์ พรหมวงศ์
ผู้อำนวยการ
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
กรรมการโดยตำแหน่ง
(ดำรงตำแหน่ง 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565
-27 ตุลาคม พ.ศ. 2567)

ดร.สุรัชย์ สิตตคุณารัตน์
ผู้อำนวยการ
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
กรรมการโดยตำแหน่ง
(ดำรงตำแหน่ง 28 ตุลาคม พ.ศ. 2567
-31 ตุลาคม พ.ศ. 2568)

ดร.กิตติ สังจำวัฒนา
ผู้อำนวยการ
หน่วยบริหารและจัดการทุน
ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่
กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)³

(ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2568-ปัจจุบัน)

นายไชยวัฒน์ จุนทระพงษ์
ประธานกรรมการ

ศ.ดร.พิเชษฐ ลิ้มสุรรณ
ที่ปรึกษา

ศ.ดร.อองกมล แทนออมทอง
กรรมการ

ดร.รวิรรณ กุรีเดช
กรรมการ

ดร.สุรัชย์ สิตตคุณารัตน์
ผู้อำนวยการ
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
กรรมการโดยตำแหน่ง

ดร.กิตติ สังจำวัฒนา
ผู้อำนวยการ
หน่วยบริหารและจัดการทุน
ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่
กรรมการและเลขานุการ

³ คณะกรรมการหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ ปฏิบัติหน้าที่คณะอนุกรรมการประจำหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2569 เป็นต้นไป ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานเร่งรัดการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาพื้นที่ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2568

ผู้บริหารและพนักงาน

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

ดร.กิตติ สัจจาวัฒนา
ผู้อำนวยการ
หน่วยบริหารและจัดการทุน
ด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

ดร.กฤษณพงศ์ กีรติกร
ที่ปรึกษา
ผู้อำนวยการ

รศ.ดร.ปุ่น เทียงปูลธรรม
รองผู้อำนวยการ
หน่วย บพท. ฝ่ายแผน
และยุทธศาสตร์องค์กร

รศ.ดร.อุเทน คำน่าน
รองผู้อำนวยการ
หน่วย บพท. ฝ่ายบริหารจัดการ
ทุนวิจัย และนวัตกรรม

ดร.โอศก พลบำรุง
รักษาการผู้ช่วยผู้อำนวยการ
หน่วย บพท. และผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย
และนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา
ความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ

รศ.ดร.อุเทน คำน่าน
รักษาการผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย
และนวัตกรรมเพื่อส่งเสริม
การสร้างเศรษฐกิจฐานราก
และความเข้มแข็งของชุมชน

ดร.บุษยิณี เหลาสะอาด
ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม
เพื่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่
และการกระจายศูนย์กลางความเจริญ

รศ.ดร.วีระศักดิ์ เครือเทพ
ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม
เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง
และยกระดับขีดความสามารถใน
การจัดการภาครัฐและท้องถิ่น

น.ส.ดารารัตน์ โพธิ์รักษา
ผู้เชี่ยวชาญอาวุโส

ดร.สุนิรัตน์ วัฒนาศิลการณ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม

น.ส.มัตติกา พรมารีกุล
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม

น.ส.สุกฤดี มณีกุล
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
ฝ่ายวิจัยและนวัตกรรม

ผู้บริหารและพนักงาน

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

อ.ส.ธิตมาพร แก้วกำเหนิด
หัวหน้าส่วนอาวุโส

อ.ส.ชนาธิป มิธธา
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.วิไลรัตน์ โกสุพรรณ
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.อุษณีย์ เอ่งส่อง
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.จิตกนิษฐ์ เลี้ยวรวาทิน
นักวิเคราะห์อาวุโส

นายจิตรวรุณ แสนทวีสุข
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.รัชชนก สหวรฤกษ์
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.จิตรพรรณ รัตนวงษ์
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.กัณนิชา พูลสิน
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.จิราภรณ์ รัตนพิบูลย์
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.ปัทมา แสงวงษ์
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.ชลธิชา แยกข้ม
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.ระวีวรรณ บำเพ็ญกุล
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.ศุภราดา จัตระแก้วสี
นักวิเคราะห์อาวุโส

อ.ส.ปานิสรา ตุงคะสาม
นักวิเคราะห์

อ.ส.จันทรสุดา พิมพา
นักวิเคราะห์

อ.ส.สรณีน คุณชม
นักวิเคราะห์

อ.ส.ศกวรรณ ลุนคำ
นักวิเคราะห์

อ.ส.รุ่งทิพย์ อินทะวงษ์
ผู้ช่วยหัวหน้าส่วน

อ.ส.นิรนาถ หมีนเร็ว
เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส

ผู้บริหารและพนักงาน

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

นายปภักร รังแกกิตติ
เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส

น.ส.ปาริชาติ ราชวงศ์
เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส

นายณัฐกิตติ สายทองทิพย์
เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส

น.ส.ณิชากร ชัยสิริวงศ์สว่าง
เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส

น.ส.สุกัลลณี มาสศรี
เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส

น.ส.วริศา จันทรขำ
เจ้าหน้าที่สนับสนุนอาวุโส

น.ส.ลักขณารีย์ สุขกิตติ
เจ้าหน้าที่สนับสนุน

นโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน

หน่วย บพท. ดำเนินงานโดยมุ่งหวัง การสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่และเป็น Catalyst for changes ของสังคม ด้วยการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรม โดยใช้ “ข้อมูล กลไก กระบวนการ” ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaborative Research) หน่วย บพท. จึงได้วางยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาระดับพื้นที่ ด้วยการนำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ซึ่งเป็นแผนการพัฒนาประเทศที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” รวมถึงแผนแม่บทภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ มาวางกลยุทธ์การขับเคลื่อนงานวิจัยให้ครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา ดังนี้

(1) มิติดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก มีกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา 3 กลุ่มหลัก คือ (1) กลุ่มคนจนและครัวเรือนยากจน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและส่งเสริมความช่วยเหลือ (2) กลุ่มอาชีพเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชนและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการรายใหม่ ธุรกิจขนาดจิ๋ว วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคม บวรฐานทุนวัฒนธรรมและทรัพยากรพื้นถิ่น และ (3) กลุ่มชุมชนมุ่งเน้นให้ชุมชนเกิดการยอมรับปรับใช้นวัตกรรมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในสภาวะปัจจุบัน

(2) มิติดการกระจายศูนย์กลางความเจริญ มีกลุ่มเป้าหมายการพัฒนา คือ เมือง ท้องถิ่น จังหวัดและภูมิภาค ซึ่งเป็นการพัฒนาเชิงโครงสร้างและการจัดการ “ระดับเมือง” เพื่อดึงความเจริญทางเศรษฐกิจภายในจังหวัด สร้างกลไกพัฒนาพื้นที่ให้กับหน่วยงานระดับท้องถิ่น (Local Government) ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานระดับตำบลและเทศบาล รวมถึงการจัดการเรื่องเฉพาะกิจในพื้นที่เฉพาะ เช่น พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ พื้นที่พรมแดนและพื้นที่ชายแดนใต้

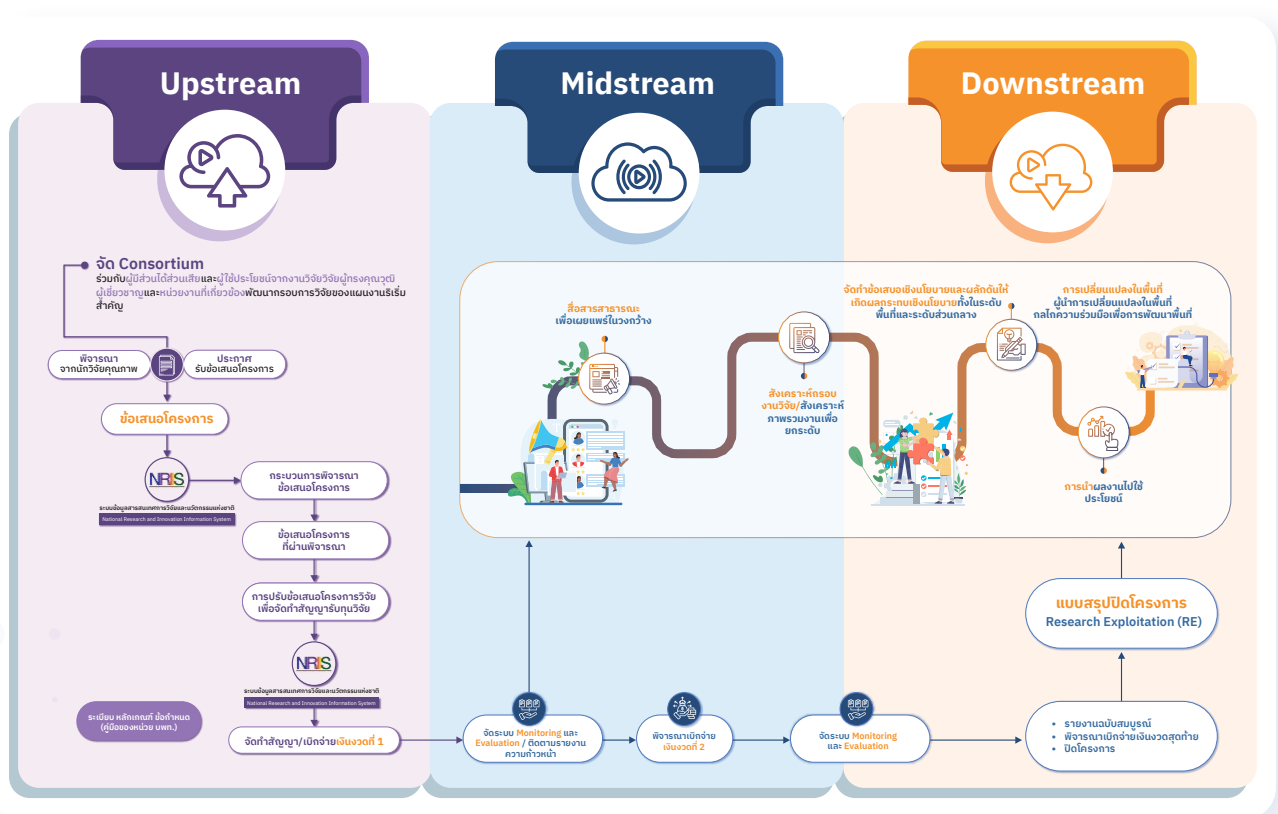

ภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ หน่วย บพท.

∞ การบริหารและจัดการทุน

หน่วยบริหารและจัดการทุนหรือ PMUs เป็นส่วนหนึ่งของระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่จะทำให้งบประมาณวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและอย่างคุ้มค่า PMUs จึงจำเป็นต้องมีระบบบริหารและจัดการงานวิจัยอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน ซึ่งหน่วย บพท. มีแนวทางการสนับสนุนทุนวิจัย จำแนกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะต้นน้ำ (Upstream Management) มีการกำหนดโจทย์วิจัยด้วยการจัดประชุมสัมมนา (Consortium) ทั้งในระดับแผนงานและกรอบการวิจัยแล้ว จึงเปิดรับข้อเสนอโครงการด้วยการประกาศรับข้อเสนอโครงการและการพิจารณาเลือกนักวิจัยที่มีคุณภาพมารับทุนวิจัย กระบวนการรับโจทย์ของหน่วย บพท. จึงเป็นการรวมความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความต้องการในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมอย่างรอบด้าน ระยะกลางน้ำ (Midstream Management) และระยะปลายน้ำ (Downstream Management) หน่วย บพท. มีกระบวนการติดตามความก้าวหน้าของโครงการใน

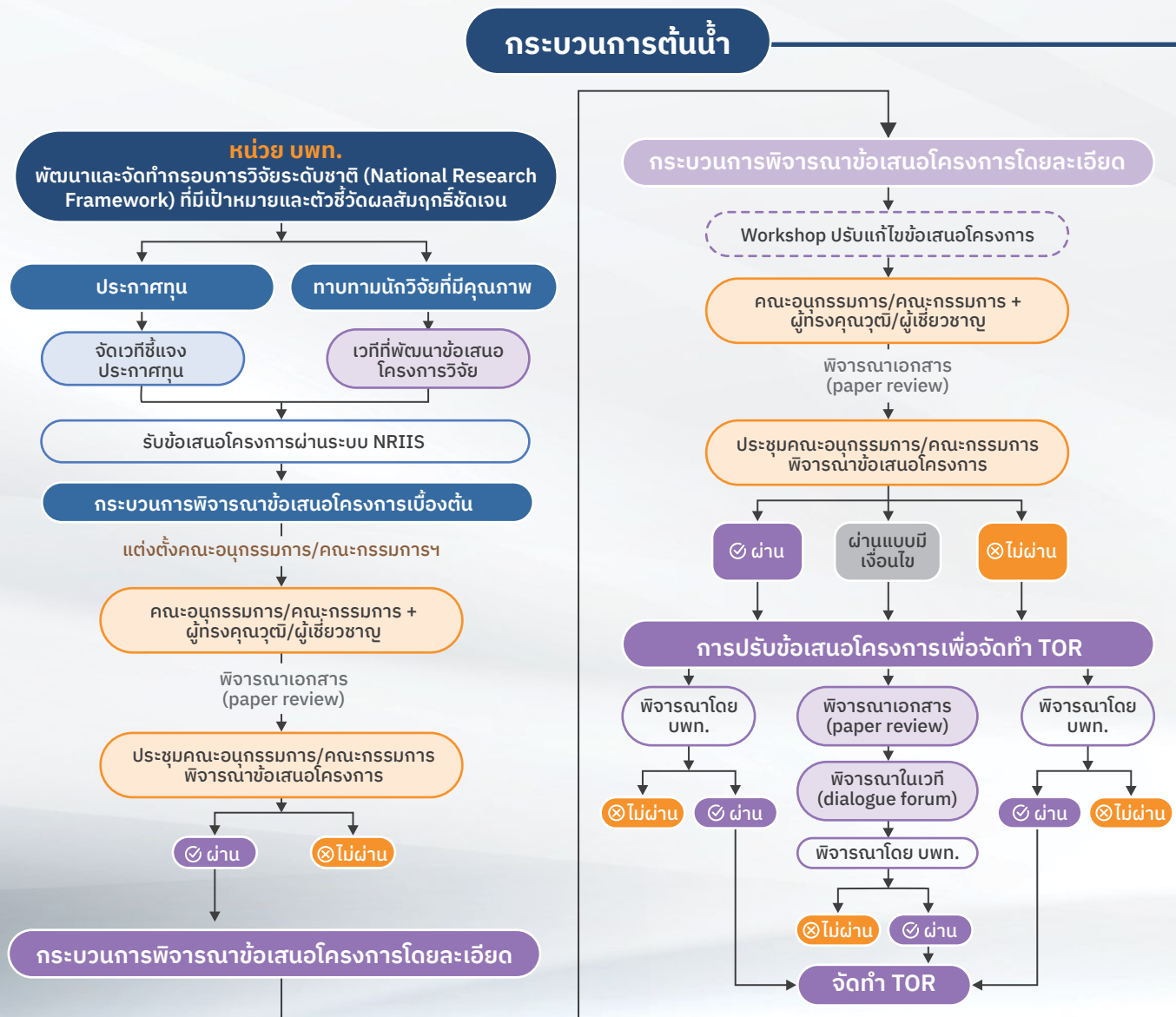
ระยะกลางน้ำตามงวดงาน กวดเงิน และกระบวนการผลักดันการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ร่วมกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะปลายน้ำ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ มีการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ด้านนโยบาย เกิดการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายผลักดันสู่แผนท้องที่/ท้องถิ่น ด้านสังคม เกิดนวัตกรรมไปสู่การแก้ปัญหาของคน ชุมชน ท้องถิ่น สังคม ด้านสิ่งแวดล้อม นำนวัตกรรมไปสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมที่ดีขึ้น เพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น รวมทั้งด้านวิชาการมีการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ โดยทั้งหมดนี้ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ เริ่มตั้งแต่การตั้งโจทย์วิจัย การร่วมคิดร่วมทำและร่วมติดตามผนวกกับความคิดเห็นและมุมมองจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ในการปรับปรุงข้อเสนอโครงการ กระบวนการทำงานวิจัย เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อพี่น้องประชาชนในพื้นที่

ภาพที่ 2 แนวทางการสนับสนุนทุนวิจัยหน่วย บพท.

∞ กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย ของหน่วย บพท.

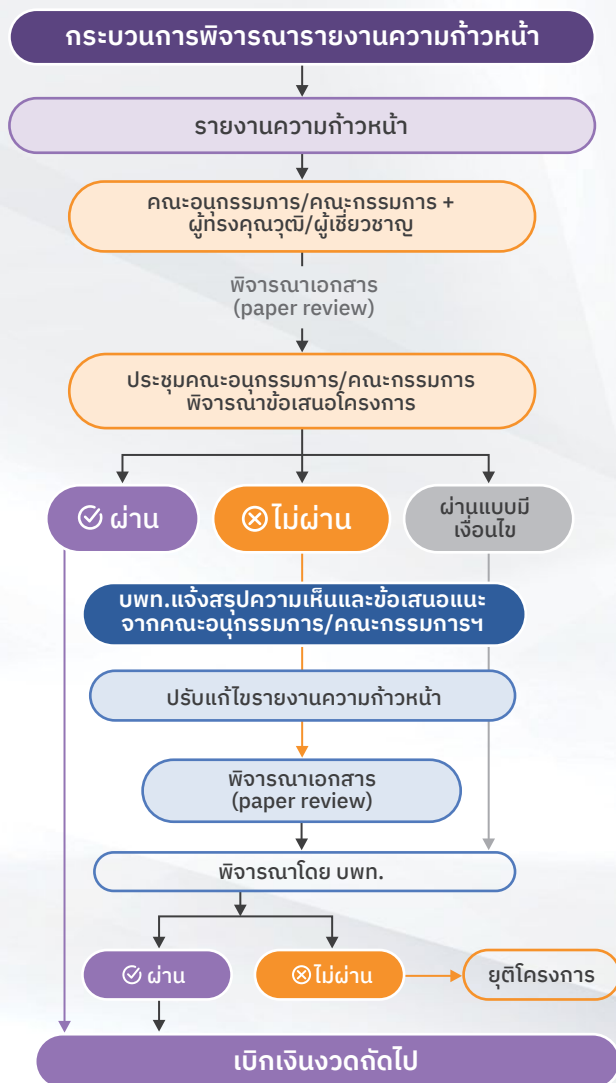
กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วย บพท.

ภาพที่ 3 กระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยของหน่วย บพท.

การเปลี่ยนแปลงในพื้นที่

กระบวนการกลางน้ำ

กระบวนการปลายน้ำ

ผลการดำเนินงาน

ตามยุทธศาสตร์

ภาพรวมผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563–2567

หน่วย บพท. ได้ดำเนินการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (ววน.) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มสนับสนุนทุนวิจัยในพื้นที่ 10 จังหวัด ผ่านมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ที่ใช้เกณฑ์ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index-HAI) ปี 2562 ที่มีรายได้ภาคครัวเรือนต่ำที่สุด ได้แก่ ปัตตานี อำนาจเจริญ แม่ฮ่องสอน ชัยนาท สุรินทร์ ยโสธร ศรีสะเกษ สกลนคร มุกดาหาร กาฬสินธุ์ และในปี พ.ศ. 2564 ได้ขยายผลการดำเนินงาน โดยให้การสนับสนุนทุนวิจัยเพิ่มเติมในพื้นที่ จาก 10 จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ นราธิวาส อุบลราชธานี ลำปาง พัทลุง นครราชสีมา ร้อยเอ็ด พิษณุโลก เลย และยะลา รวมเป็น 20 จังหวัด

**ผลการขับเคลื่อนแพลตฟอร์มขจัดความยากจนแบบ
เบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด (Provincial Poverty
Alleviation Platform: PPAP) เกิดรูปธรรมความสำเร็จ ดังนี้**

1) กลไกความร่วมมือ เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ ศูนย์อำนวยการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัด (ศจพ.จ.) จำนวน 20 แห่ง และระดับอำเภอ (ศจพ.อ.) จำนวน 52 แห่ง มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานในพื้นที่จำนวน 604 หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 986 แห่ง ภาคประชาสังคม จำนวน 149 แห่ง และภาคธุรกิจเอกชน จำนวน 107 แห่ง รวมถึงมีความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อจัดตั้งศูนย์วิจัยและแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีเพื่อขจัดความยากจน 6 แห่ง โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยกว่างซี 4 แห่ง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2 แห่ง

2) เกิดระบบข้อมูลชี้เป้าระดับจังหวัด มีการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการชี้เป้าและค้นหากลุ่มเป้าหมายคนจนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมจำนวน 1,471,613 คน หรือ 281,280 ครัวเรือน

พร้อมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนระดับจังหวัด (Practical Poverty Provincial Connex: PPPConnex) จำนวน 22 ระบบ ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) จำนวน 7 ระบบ และระบบข้อมูลกลางระดับจังหวัด จำนวน 15 ระบบ เพื่อสนับสนุนการวางแผน การบูรณาการ ความช่วยเหลือ และการติดตามผลการแก้ไขปัญหาความยากจน อย่างแม่นยำในระดับพื้นที่ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2568)

3) เกิดระบบส่งต่อความช่วยเหลือ ระบบการส่งต่อความช่วยเหลือคนจนไปยังหน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบตามมิติความยากจนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพ ด้านสวัสดิการของรัฐ และด้านการศึกษา โดยมีการส่งต่อกลุ่มเป้าหมายจำนวนทั้งสิ้น 303,650 คน คนจนที่ได้รับความช่วยเหลือแล้วมีจำนวน 84,024 คน อยู่ระหว่างดำเนินการตามแผนจำนวน 90,082 คน และอยู่ระหว่างรอบรรจุเข้าสู่แผนความช่วยเหลือจำนวน 129,544 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2568)

คนจนที่ได้รับความช่วยเหลือแล้ว
จำนวน 84,024 คน

อยู่ระหว่างดำเนินการตามแผน
จำนวน 90,082 คน

และอยู่ระหว่างรอบรรจุ
เข้าสู่แผนความช่วยเหลือ
จำนวน 129,544 คน

4) เกิดโมเดลแก่งจน การพัฒนาโมเดลการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยบูรณาการองค์ความรู้จากงานวิจัย วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม เพื่อใช้ในการออกแบบแนวทางการแก้จนที่เหมาะสม

กับบริบทพื้นที่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 299 โมเดล โดยสามารถจำแนกออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (1) โมเดลแก้จนเศรษฐกิจชุมชนรายครัวเรือน เป็นโมเดลการสร้างอาชีพและรายได้ในระดับครัวเรือน มุ่งเน้นการผลิต การกระจาย และการบริโภคสินค้าและบริการภายในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับครัวเรือนยากจนรายครัวเรือนจำนวน 142 โมเดล (2) โมเดลแก้จนแบบ Pro-poor Value Chain เป็นโมเดลที่ใช้ธุรกิจชุมชนเป็นกลไกในการเชื่อมโยงครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าเพื่อสร้างรายได้และเพิ่มความสามารถในการเคลื่อนย้ายทางเศรษฐกิจ (Economic Mobility) ควบคู่กับการพัฒนาทุนมนุษย์และการสร้างโอกาสทางสังคม (Social Mobility) จำนวน 115 โมเดล และ (3) โมเดลแก้จน Social Safety Net เป็นโมเดลการสร้างโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม โดยอาศัยทุนทางสังคมและกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีในพื้นที่ เพื่อรองรับกลุ่มเปราะบางและลดความเสี่ยงทางสังคม จำนวน 42 โมเดล

เกิดโมเดลแก้จน

จำนวน 299 โมเดล

5) ผลักดันงานวิจัยเข้าสู่ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา

เกิดการเชื่อมโยงเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น โดยมีการขับเคลื่อนเชิงนโยบายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และหมุดหมายที่ 9 จำนวน 1 ยุทธศาสตร์ รวมถึงการผลักดันเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์จังหวัดจำนวน 17 แผน และแผนพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 30 แผน นอกจากนี้ ยังเกิดการขับเคลื่อนพื้นที่แก้ไขปัญหาความยากจน ร้อยละ 100 รวมทั้งสิ้น 103 แห่ง ประกอบด้วยอำเภอแก้งกา จำนวน 96 อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้งกา จำนวน 7 แห่ง ควบคู่กับการพัฒนาช่องทางตลาดเพื่อรองรับผลผลิตและบริการจากพื้นที่แก้งกา ได้แก่ ตลาดแก้งกาภายในมหาวิทยาลัยจำนวน 16 แห่ง ร้านค้าภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 แห่ง และตลาดแก้งกาภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 12 แห่ง พร้อมกันนี้ ได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับจังหวัด จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดพัทลุง และจังหวัดยะลา รวมถึงการจัดตั้งกองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน จำนวน 34 กองทุนในจังหวัดเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนความยั่งยืนของการดำเนินงานในระยะยาว

∞ ใจทย์และเป้าหมายการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

การพัฒนาและยกระดับระบบกลไกบูรณาการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ในการแก้ไขปัญหาความยากจนรายครัวเรือนอย่างเบ็ดเสร็จและแม่นยำ โดยมุ่งสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ด้วยองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม การดำเนินงานให้ความสำคัญกับการจัดทำระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับจากพื้นที่ ที่มีการค้นหาสอบถาม และติดตามครัวเรือนยากจนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่มีส่วนร่วมและเกิดความเป็นเจ้าของข้อมูลร่วมกัน ข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ในการประเมินปัญหา วางแผน และบูรณาการความช่วยเหลืออย่างตรงจุด เชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการและการช่วยเหลือของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควบคู่กับการเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในระดับจังหวัด เพื่อยกระดับฐานะทางสังคม (Social Mobility) ของครัวเรือนยากจนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

∞ แผนงานวิจัยและกรอบการวิจัย

หน่วย บพท. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ผ่านแผนงานย่อยที่ 9 (F9) จัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการเพิ่มโอกาสและลดช่องว่างของการเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมภายใต้แผนงานที่ 11 (P11) จัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการเพิ่มโอกาสและยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ประกอบด้วยแผนงานย่อยรายประเด็น 2 แผนงาน ได้แก่ 1) จัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการเพิ่มโอกาสและลดช่องว่างของการเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ 2) การพัฒนาแพลตฟอร์มแก้ไขปัญหาและจัดความยากจนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำแบบบูรณาการใน 5 จังหวัดเป้าหมาย (Multi-year)

แผนงานย่อย F9 : จัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการเพิ่มโอกาสและลดช่องว่างของการเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

แผนงานย่อยรายประเด็น :

จัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการเพิ่มโอกาสและลดช่องว่างของการเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

กรอบการวิจัย

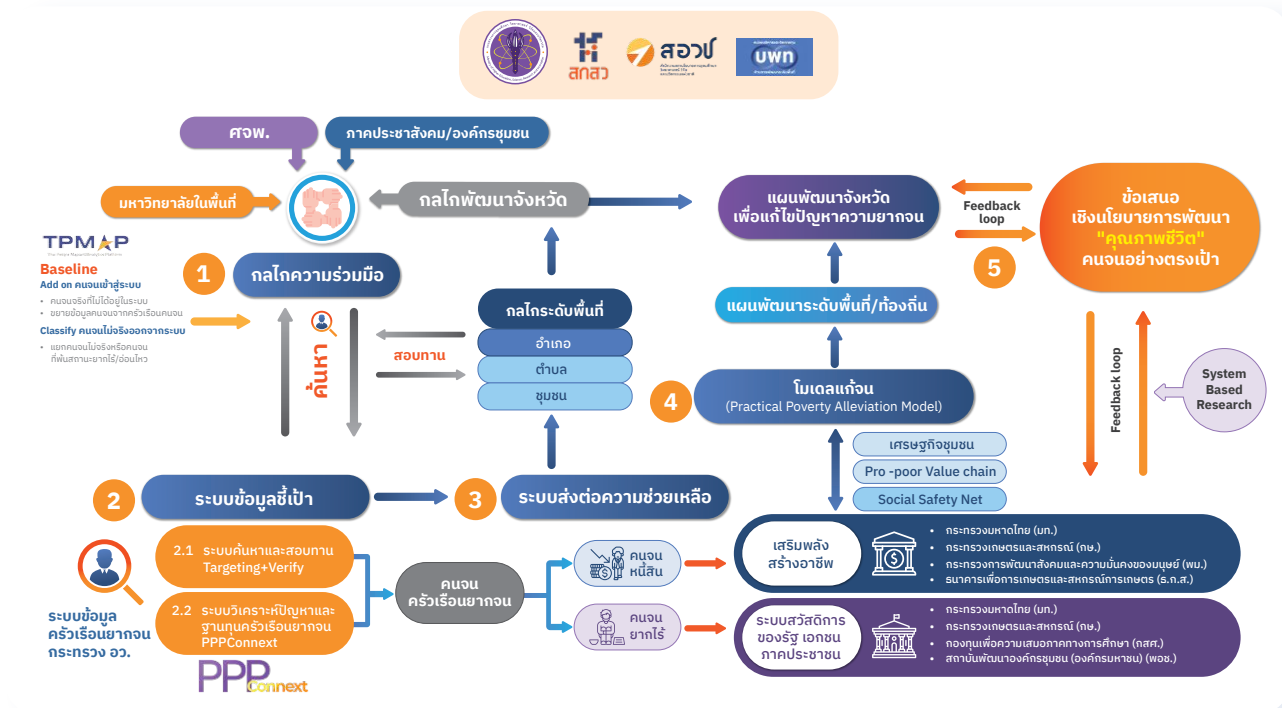
“การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อยกระดับ
แพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จ
และแม่นยำระดับจังหวัด”

เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

เพื่อพัฒนาและยกระดับแพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด (Provincial Poverty Alleviation Platform : PPAP) โดยมุ่งสร้างกลไกความร่วมมือจัดความยากจนระดับจังหวัด พัฒนาและติดตั้งระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนแบบชี้เป้า (PPPConnex) ให้เป็นฐานข้อมูลกลางของจังหวัด สำหรับจัดความยากจนอย่างแม่นยำและปรับระบบการจัดการปัญหาความยากจนภาครัฐ ในการออกแบบยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาด้วยข้อมูล ความรู้ และความต้องการที่แท้จริงของพื้นที่ พร้อมส่งเสริมการสร้างรายได้ด้วยการพัฒนาทักษะอาชีพและโมเดลแกนแบบ Pro-poor Value Chain และโมเดลเศรษฐกิจชุมชนรายครัวเรือนด้วยกลไก ววน. ที่เหมาะสมกับศักยภาพคนจนและบริบทพื้นที่ รวมทั้งจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ในระดับพื้นที่ ให้เป็นกลไกพัฒนาครัวเรือนยากจน ในการบริหารจัดการด้านการเงิน (Financial literacy) ทั้งการสร้างรายได้ การออมรายย่อย เพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ และการจัดการหนี้สินครัวเรือน และการสร้างระบบสวัสดิการเกื้อกูลชุมชนจากผลกำไรของวิสาหกิจ นอกจากนี้ ยังมุ่งขับเคลื่อนนโยบายจัดความยากจนระดับพื้นที่และจังหวัด เช่น การใช้ที่ดินแปลงรวม การแก้ภาวะทุพโภชนาการข้ามรุ่น เพื่อลดความยากจนข้ามรุ่น พร้อมเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์จัดความยากจนทั้งระดับจังหวัดและท้องถิ่น

แพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด (Provincial Poverty Alleviation Platform: PPAP)

ภาพที่ 4 แพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด (PPAP)

1 แผนงานย่อยรายประเด็น :

การพัฒนาแพลตฟอร์มแก้ไขปัญหาและจัดความยากจน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำแบบบูรณาการ ใน 5 จังหวัดเป้าหมาย (Multi-year)

กรอบการวิจัย

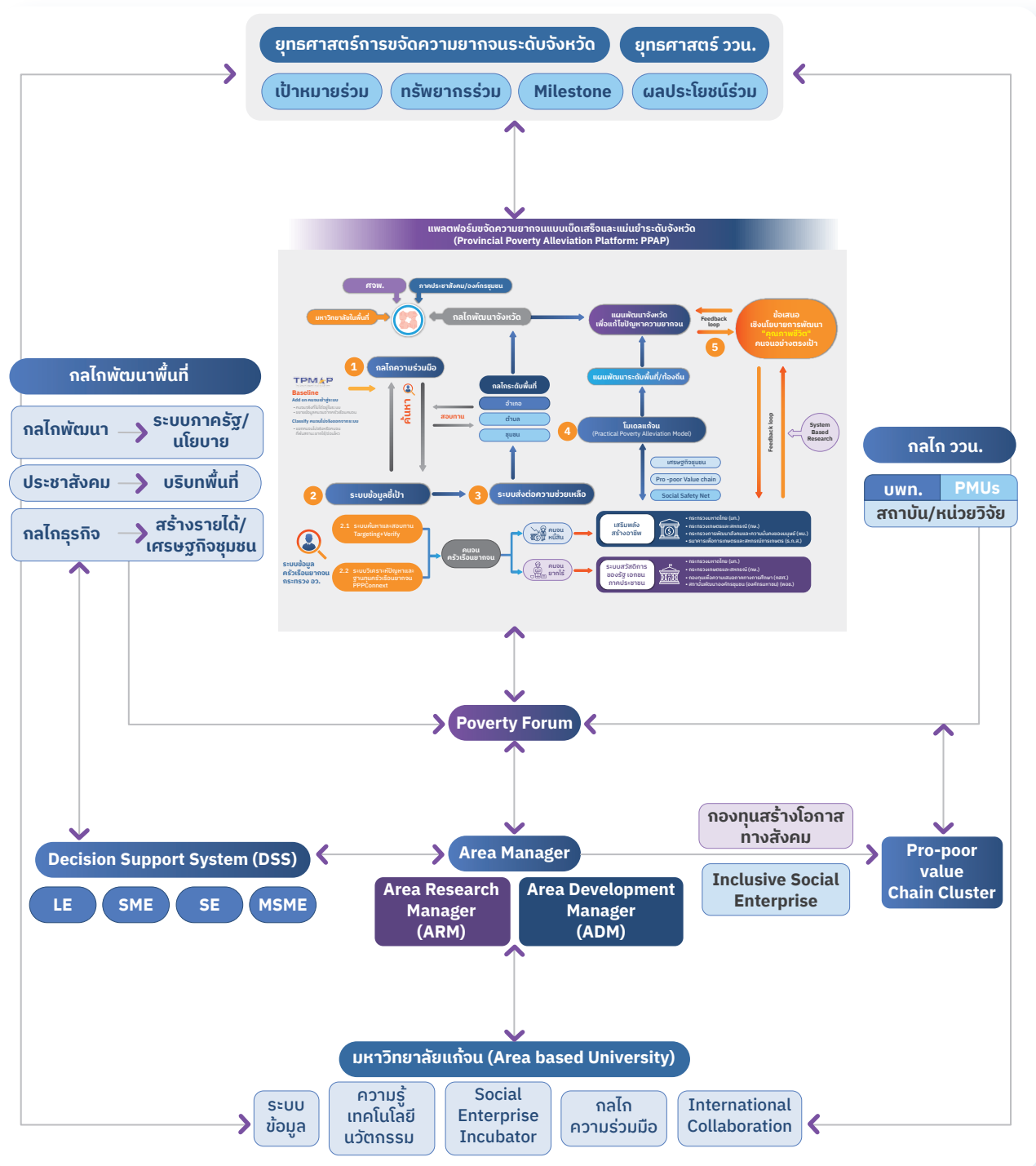
“พื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม(Strategic Research Area for Poverty Alleviation and Social Mobility)”

1 เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มจัดความยากจนของประเทศ (National Platform to End Poverty) ให้เป็นระบบแก้ไขปัญหาคความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม โดยเชื่อมโยงกลไกภาคีในทุกระดับ และยกระดับระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนแบบชี้เป้า (PPPConnex) ที่พัฒนาจากกระบวนการค้นหาและสอบทานแบบมีส่วนร่วม ทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตรงจุดและออกแบบความช่วยเหลือได้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่จริงด้วยระบบส่งต่อความช่วยเหลือ คลังนวัตกรรม แก๊น ระบบติดตามประเมินผลความช่วยเหลือ (Feedback loop) และกลไกขับเคลื่อนเชิงนโยบาย สร้างความเป็นเจ้าของข้อมูลในระดับจังหวัด (Data Ownership) ควบคู่กับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Decision Support System: DSS) ให้เป็นระบบข้อมูลเชื่อมโยง Demand Side และ Supply Side เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารในพื้นที่ ทั้งระดับ

ท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ยกกระต๊บบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ (Area Based University) เป็นศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการเพื่อคนจน (Entrepreneur Incubator) ให้นักวิจัย บุคลากร และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยพัฒนาพื้นที่เข้ามาเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อสังคม และเป็นศูนย์รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (Assurance Standard) และศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์โมเดลแก๊นเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนจน นอกจากนี้ ยังมุ่งพัฒนานักบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (Area Manager) เพื่อเป็นผู้ประสานภาคีและขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ พร้อมยกระดับโมเดลแก๊นจากระดับจังหวัดสู่ระดับ Cluster หลายจังหวัดในภูมิภาคเดียวหรือข้ามภูมิภาคให้เป็นอุตสาหกรรมเชิงสังคมแนว New S-Curve ที่เชื่อมโยงตลาดทุกระดับ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งผลักดันงานวิจัยสู่การกำหนดนโยบายเชิงประเด็น เช่น การใช้ที่ดินแปลงรวม

การลดความยากจนข้ามรุ่น และระบบสวัสดิการเกื้อกูล รวมถึงการสร้างระบบนิเวศ (Ecosystem) ภายในมหาวิทยาลัย เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์วิจัย/ศูนย์ข้อมูลเชื่อมโยงกับนานาชาติ (International Collaboration) เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การสร้างตลาดมหาวิทยาลัยแก่จน เพื่อเสริมพลังการจัดความยากจนอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 5 กรอบการวิจัย “พื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม”

∞ ผลการดำเนินงานและการขับเคลื่อนในพื้นที่

กรอบการวิจัยที่ 1

“การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อยกระดับแพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จ
และแม่นยำระดับจังหวัด”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อยกระดับแพลตฟอร์มจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำระดับจังหวัด รวมทั้งสิ้น 15 โครงการ รวมงบประมาณ 118,651,600 บาท

15 โครงการ รวมงบประมาณ

118,651,600 บาท

I ตัวอย่างรูปธรรมความสำเร็จ

1 โครงการ “นวัตกรรมจัดการห่วงโซ่คุณค่าของพืชผักปลอดภัยเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนจังหวัดศรีสะเกษ”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

พัฒนาห่วงโซ่คุณค่า “ผักปลอดภัยไฮโดรโปนิกส์” เพื่อยกระดับรายได้ครัวเรือนยากจนในตำบลหนองไฮ ตำบลหมากแข้ง และตำบลขำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ผู้ประกอบการชุมชนเป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงครัวเรือนยากจนเข้าสู่ระบบการผลิต การแปรรูป และการตลาด พร้อมบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคี การดำเนินงานประยุกต์ใช้ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ส่งผลให้ครัวเรือนยากจนมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน “หมาก-ขำ-ไฮ” การพัฒนาทักษะสู่การเป็นผู้ประกอบการ การเพิ่มความหลากหลายของผลผลิต และช่องทางตลาด รวมถึงการต่อยอดโครงการเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น โดยกลไกภาคีในพื้นที่สามารถขับเคลื่อนและขยายผลได้ด้วยตนเอง ช่วยสร้างโอกาสทางอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน

II ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ครัวเรือนยากจน 75 ครัวเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 3,000 บาท ต่อเดือน
- เกิดเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน “หมาก-ขำ-ไฮ” เชื่อมโยงสมาชิก 3 ตำบล
- สมาชิกเครือข่ายได้รับ Upskill เป็นผู้ประกอบการ สามารถนำผักไปจำหน่ายที่ห้างชุมชนด้วยตนเอง
- มีความหลากหลายของผลผลิตมากขึ้น จากเดิมที่ปลูกเฉพาะ ผักไฮโดรโปนิกส์ ขยายไปสู่ผักสวนชนิดอื่น
- ขยายจำนวนผู้รวบรวมผลผลิต และเปิดตลาดจำหน่ายใหม่ที่ถนนคนเดินมารี-หนองแคน
- อบต. หมากแข้ง นำโครงการเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อขยายผลให้กับสมาชิกที่สนใจ
- กลไกภาคีมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง

ครัวเรือนยากจน 75 ครัวเรือน
มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย
3,000 บาทต่อเดือน

ภาพที่ 6 นวัตกรรมจัดการห่วงโซ่คุณค่าของพืชผักปลอดภัย เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดศรีสะเกษ

2 โครงการ “การยกระดับนวัตกรรมบริหารจัดการน้ำภาคการเกษตรเพื่อจัดสวัสดิการผ่านกลไกกองทุนสำหรับคนจน อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขับเคลื่อนการพัฒนาาระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือครัวเรือนยากจนและกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยมุ่งเสริมสร้างกลไกชุมชนเข้มแข็งและการบริหารจัดการสวัสดิการในระดับท้องถิ่น เพื่อให้สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียมและยั่งยืน การดำเนินงานส่งผลให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล การจัดทำฐานข้อมูลความต้องการด้านสวัสดิการเพื่อวางแผนช่วยเหลืออย่างตรงจุดและการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร ควบคู่กับการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่นำรายได้กลับมาสนับสนุนระบบสวัสดิการ นอกจากนี้ยังเกิดกองทุนต้นแบบด้านการจัดการน้ำเพื่อช่วยเหลือครัวเรือนคนจน ผลการดำเนินงานสะท้อนความสำเร็จของการสร้างระบบสวัสดิการชุมชนแบบมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ภาครัฐ และสถาบันการศึกษา ซึ่งสามารถต่อยอดขยายผลสู่พื้นที่อื่น และใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการพัฒนาโยบายสวัสดิการเชิงพื้นที่ในอนาคต

ครัวเรือนคนจนกลุ่มสงเคราะห์
300 ครัวเรือน เข้าสู่ระบบกองทุน
และได้รับสิทธิด้านสวัสดิการพื้นฐาน

1 ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล 3 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลน้ำคำ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ข่า และองค์การบริหารส่วนตำบลคูขุด
- ครัวเรือนคนจนกลุ่มสงเคราะห์ 300 ครัวเรือน เข้าสู่ระบบกองทุนและได้รับสิทธิด้านสวัสดิการพื้นฐาน
- จัดทำระบบข้อมูลความต้องการด้านสวัสดิการของประชาชน 5 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านการศึกษา 305 คน ด้านที่อยู่อาศัย 187 คน ด้านสุขภาพ 133 คน ด้านอาชีพ 113 คน และด้านเงินทุน 523 คน
- ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีเช่นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุข สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเชื่อมโยงการช่วยเหลืออย่างครบวงจร
- เครือข่ายวิสาหกิจผู้ปลูกพริกเพื่อสังคมที่ดำเนินกิจกรรมเกษตรแบบรวมกลุ่ม 33 แปลง นำรายได้ส่วนหนึ่งกลับมาสนับสนุนกองทุนสวัสดิการ
- ส่งมอบ “กองทุนน้ำเพื่อสวัสดิการครัวเรือนคนจน เทศบาลตำบลน้ำคำ” ซึ่งเป็นกองทุนต้นแบบ เพื่อช่วยเหลือครัวเรือนคนจนด้านการเข้าถึงน้ำสะอาดและการจัดการทรัพยากรน้ำ 100 ครัวเรือน
- เกิดต้นแบบกองทุนสวัสดิการที่สามารถต่อยอดสู่พื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดศรีสะเกษและเป็นฐานข้อมูลสำคัญสำหรับการจัดทำนโยบายสวัสดิการเชิงพื้นที่ในอนาคต

ภาพที่ 7 กิจกรรมส่งมอบข้อมูลความต้องการสวัสดิการของครัวเรือนคนจนนำร่อง 3 ตำบล

3 โครงการ “การยกระดับโมเดลห่วงโซ่คุณค่าสมุนไพรอำนาจเจริญ”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าสมุนไพรจังหวัดอำนาจเจริญมุ่งส่งเสริมให้ครัวเรือนยากจนใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอนามน อำเภอพนม อำเภอปทุมราชวงศา และอำเภอเสนางคนิคม หลุดพ้นจากความยากจนผ่านการพัฒนาและมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานสมุนไพรแบบครบวงจร เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความมั่นคงทางอาชีพในระยะยาวตั้งแต่การผลิตการแปรรูปไปจนถึงการตลาด ด้วยการส่งเสริมการปลูกสมุนไพร การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ตลาด ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาวัตถุดิบ เปิดโอกาสให้ครัวเรือนยากจนมีบทบาทหลากหลายในห่วงโซ่คุณค่า และพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการท้องถิ่น นอกจากนี้ ขยายการบริหารจัดการห่วงโซ่คุณค่าเชื่อมโยงหลายพื้นที่เข้าสู่ระบบตลาดเดียวกันอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้ประกอบการท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกกลาง ควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้และกลไกด้านการผลิต การตลาด และการเงิน เพื่อยกระดับบทบาทของชุมชนจากผู้ผลิตวัตถุดิบ สู่การเป็นกำลังสำคัญของเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งและยั่งยืน

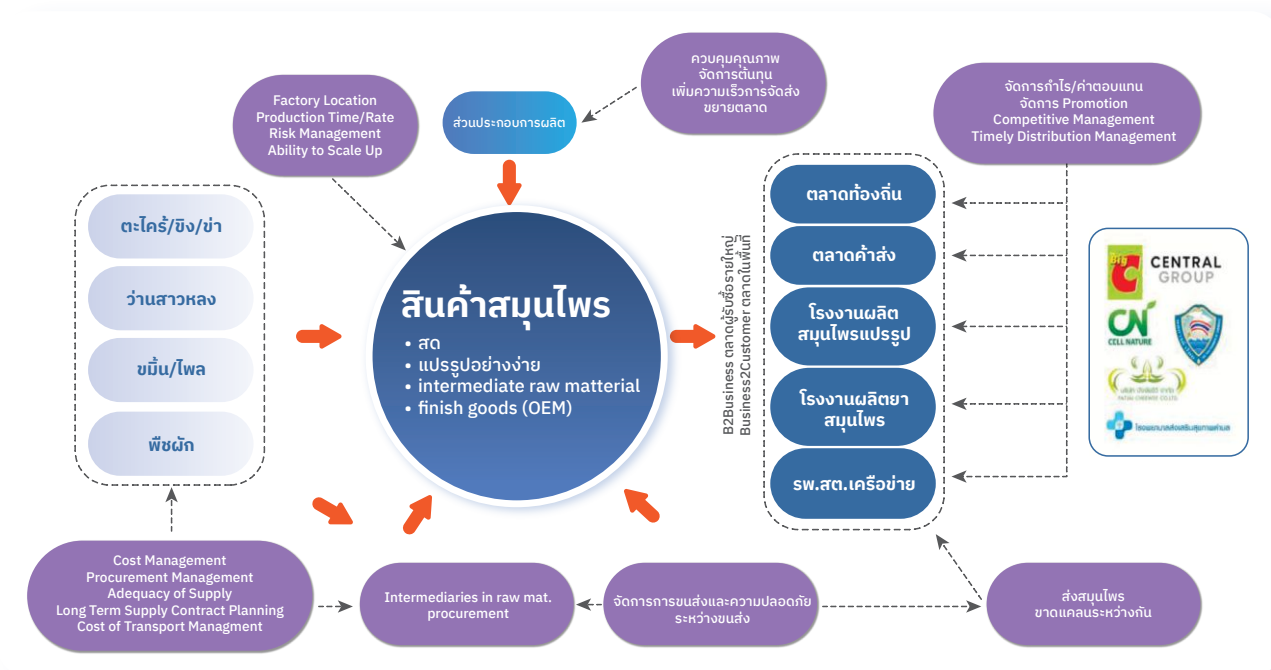
ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เกิดระบบห่วงโซ่สมุนไพรที่เข้มแข็ง มีผลิตภัณฑ์ต้นแบบพร้อมจำหน่าย ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเกิดขึ้นจริง และเครือข่ายผู้ประกอบการท้องถิ่นที่ยั่งยืน
- คนจนเข้าสู่อาชีพที่มีทักษะและเกิดรายได้อย่างน้อย 6,000 บาทต่อเดือน
- เกิดการเจรจาจับคู่ธุรกิจ (Business Matching) ระหว่างผู้ประกอบการท้องถิ่นกับโรงงานที่รับวัตถุดิบสมุนไพรที่เป็นวัตถุดิบชั้นกลางไปแปรรูปหรือจำหน่าย
- พัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น ตะไคร้สเปรย์ทราย เยลลี่สมุนไพร
- เชื่อมโยงตลาดค้าปลีก ค้าส่ง และตลาดออนไลน์ผ่านระบบข้อมูล Amnat Connex
- เกิดผู้ประกอบการท้องถิ่น ซึ่งเป็นแกนกลางในการรวบรวมและจัดการห่วงโซ่สมุนไพร รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายภาคเอกชน

คนจนเข้าสู่อาชีพ

ที่มีทักษะและเกิดรายได้อย่างน้อย

6,000 บาทต่อเดือน

ภาพที่ 8 โมเดลห่วงโซ่คุณค่าสมุนไพรอำนาจเจริญ

ภาพที่ 9 มหกรรมอาหารเมืองสมุนไพรอำนาจเจริญ

กรอบการวิจัยที่ 2

**“พื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม
(Strategic Research Area for Poverty Alleviation and Social Mobility)”**

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพื้นที่วิจัยเชิงยุทธศาสตร์เพื่อจัดความยากจนและสร้างโอกาสทางสังคม (Strategic Research Area for Poverty Alleviation and Social Mobility) รวมทั้งสิ้น 13 โครงการ รวมงบประมาณ 228,000,000 บาท

**13 โครงการ งบประมาณ
228,000,000 บาท**

ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากของเกษตรกรยากจนในพื้นที่เป้าหมาย การดำเนินงานส่งผลให้รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีการปลูกพืชและระบบน้ำอัตโนมัติ ควบคู่กับการแปรรูปผลิตภัณฑ์พืชเพื่อเพิ่มมูลค่า และการขยายช่องทางตลาดสมัยใหม่ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ นอกจากนี้ ยังเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ให้ชุมชน เกิดการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกพืช และการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ เพื่อถ่ายทอดความรู้และขยายผลสู่ครัวเรือนอื่น โดยดำเนินการภายใต้รูปแบบความร่วมมือแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย หน่วยงานท้องถิ่น และชุมชน จนเกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา (Triple Helix Plus) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืนในระดับพื้นที่

I ตัวอย่างรูปธรรมความสำเร็จ

1 โครงการ “การยกระดับผลิตภัณฑ์ “ชิง”สู่มาตรฐานการผลิตที่ปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มโอกาส และสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสว่างโฮง-ลก จังหวัดนราธิวาส”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

“ชิงแก่จน” ดำเนินการในพื้นที่อำเภอสว่างโฮง-ลก จังหวัดนราธิวาส มุ่งลดความยากจนและพัฒนาอาชีพเกษตรกรผ่านการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มรายได้ และสร้างความยั่งยืนทางเศรษฐกิจระดับชุมชน โดยสามารถ

II ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ครัวเรือนยากจน 250 ครัวเรือน รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20
- เกิดการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากชิง เช่น ผงชิงสำเร็จรูป ชาชิง และชิงอบแห้ง พร้อมพัฒนาบรรจุภัณฑ์และมาตรฐานการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- ขยายช่องทางการตลาดสมัยใหม่ ผ่านสื่อออนไลน์ และการจัดบูธจำหน่ายสินค้าระดับจังหวัด
- นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาอาชีพและยกระดับรายได้ 10 นวัตกรรม/เทคโนโลยี

- เกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกซิง และจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบตำบลมโนะ
- เกิดกลไกความร่วมมือบูรณาการภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคชุมชน และสถาบันการศึกษา (Triple Helix Plus)

ของครัวเรือนยากจน การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง การยกระดับทักษะสู่การเป็นผู้ประกอบการ การเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และช่องทางตลาด รวมถึงการบรรจุโครงการเข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมีกลไกการขับเคลื่อนชุมชนแบบพึ่งตนเอง

ครัวเรือนคนจน 250 ครัวเรือน รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 20

ภาพที่ 10 การยกระดับผลิตภัณฑ์ “ซิง” สู่มาตรฐานการผลิตที่ปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ในพื้นที่อำเภอสุโขทัย-โก-ลก จังหวัดนราธิวาส

2 โครงการ “เหลียงใบใหญ่โมเดลแก่นคนศรีนครินทร์”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยทักษิณ

“ห่วงโซ่คุณค่าใหม่ของผักเหลียงใบใหญ่” เป็นการยกระดับอาชีพและรายได้ของครัวเรือนยากจน ในอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ครอบคลุมหลายตำบล โดยใช้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงครัวเรือนยากจนเข้าสู่ระบบห่วงโซ่คุณค่า พร้อมบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน เพื่อสร้างความยั่งยืนในระยะยาว การดำเนินงานประยุกต์ใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ครอบคลุมการพัฒนาพันธุ์และการจัดการแปลง การลดต้นทุนด้วยปุ๋ยชีวภาพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการฝึกอบรมครัวเรือนยากจน และการพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์ผักเหลียงเพื่อเพิ่มมูลค่า ควบคู่กับการพัฒนาระบบตลาดและการซื้อขายตรงกับภาคธุรกิจ นำไปสู่การเพิ่มรายได้

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ครัวเรือนยากจน 231 ครัวเรือน 4 ตำบล มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตและแปรรูปผักเหลียง
- เกิดการจ้างแรงงานรายวันเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 3,000-5,000 บาทต่อเดือน
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านหลักสูตรอบรมครัวเรือนยากจน 100 ครัวเรือน
- พัฒนาผลิตภัณฑ์ผักเหลียง 7 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ (1) ผักเหลียงอบกรอบรสดั้งเดิม (เย็นช้อนสุกที่รับประทานแล้ว) และผักเหลียงอบกรอบรสปลาปิ้ง (เย็นช้อนสุกที่รับประทานแล้ว) (2) พริกเผาไฟโตแคลเซียม (ผงโรยข้าว) (เย็นช้อนสุกที่รับประทานแล้ว) (3) ขนมจีนเสริมแคลเซียมด้วยผักเหลียงใบใหญ่ (4) สบู่ก้อนสารสกัดผักเหลียง (5) แชมพูสารสกัดผักเหลียง (6) ครีมนวดผมสารสกัดผักเหลียง (7) ครีมนวดผมสารสกัดผักเหลียง
- ขยายช่องทางการตลาดใหม่ เช่น การเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจร้านอาหาร โรงแรม และตลาดท้องถิ่น
- หน่วยงานท้องถิ่น เช่น อบต. และสำนักงานเกษตรอำเภอ ได้บรรจุโครงการนี้เข้าสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น
- เกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับหน่วยงานภายนอก เช่น การขอรับรองคาร์บอนเครดิต การขอขึ้นทะเบียนเหลียงใบใหญ่เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) และการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เข้าสู่มาตรฐานสินค้าเกษตร

ครัวเรือนคนจน

231 ครัวเรือน 4 ตำบล

มีรายได้เพิ่มขึ้น

เกิดการจ้างแรงงานรายวันเฉลี่ยเพิ่มขึ้น

3,000-5,000 บาทต่อเดือน

เปิดบ้านเหลียงใบใหญ่ 231 ครอบครัว ยกระดับเศรษฐกิจชุมชน พัทลุงโมเดล

ภาพที่ 11 เหลียงใบใหญ่ ยกระดับเศรษฐกิจชุมชน พัทลุงโมเดล

๓ โครงการ “การจัดความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้วยแนวทางจักรวาลไผ่ พื้นที่จังหวัดลำปาง”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

โมเดล “จักรวาลไผ่” มุ่งแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนเป้าหมายในพื้นที่อำเภอแม่เมว อำเภองาว และอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ภายใต้แนวคิด “จักรวาลไผ่ สุขใจยั่งยืน” ดำเนินงานตลอดห่วงโซ่มูลค่า ตั้งแต่การผลิต การแปรรูป

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ไปจนถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ ผ่านการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการชุมชน การส่งเสริมการจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมผ่านโมเดล “BAMBOO JOURNEY” สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นร่วมกับนวัตกรรมและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการยกระดับรายได้ ลดความเปราะบางทางเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเข้ากับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาที่มีความยั่งยืน

และสามารถนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้
ในอนาคต

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ครัวเรือนยากจน 571 ครัวเรือน รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20
- ยกระดับโมเดลแก๊จน (PPAM) ในพื้นที่ 26 นวัตกรรม
- ครัวเรือนยากจน 52 ครัวเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้น 2,100 บาทต่อเดือน จากการผลิตถ่านจากเตาเผาถ่านไรควัน
- วิสาหกิจชุมชนแปรรูปไม้ไผ่จำหน่ายถ่านอัดแท่งราคา 15,000 บาทต่อตัน สร้างรายได้ 2,000,000 บาทต่อปี
- เกิดนวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น โครงการวิ่งการกุศลปางปวยโครสคันทรี่ “BAMBOO JOURNEY”
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย พัฒนากลไกสนับสนุนระดับจังหวัด สนับสนุนให้จังหวัดลำปางเป็นจังหวัดนาร่องเศรษฐกิจนวัตกรรมจากไม้ พัฒนาระบบส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการเพื่อสังคมผลักดันการจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคมด้านไม้

ครัวเรือนคนจน 571 ครัวเรือน
รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 20

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปไม้ไผ่จำหน่าย
ถ่านอัดแท่งราคา 15,000 บาทต่อตัน
สร้างรายได้ 2,000,000 บาท
ต่อปี

ภาพที่ 12 การผลิตถ่านจากเตาเผาถ่านไรควัน

ภาพที่ 13 กิจกรรมวิ่งการกุศล “BAMBOO JOURNEY”

ภาพที่ 14 จัดนิทรรศการจักรวาลไผ่ ตำบลบ้านหวด
อำเภองาว จังหวัดลำปาง

4 โครงการ “การยกระดับรายได้ครัวเรือนยากจน อำเภอบ้านงาว จังหวัดยะลา ด้วยห่วงโซ่คุณค่า ทุเรียนยะลาและธุรกิจเกษตร : เสบียงเมืองโมเดล”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

“เสบียงเมืองโมเดล” เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนในอำเภอบ้านงาว จังหวัดยะลา ที่ผสานหลักการทางศาสนา เข้ากับการพัฒนาทักษะอาชีพตามศักยภาพและทุนของชุมชน โดยมุ่งเชื่อมโยงครัวเรือนยากจนเข้าสู่ห่วงโซ่คุณค่าทุเรียนยะลาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การจัดการสวนและแรงงานเก็บเกี่ยว การคัดแยกและควบคุมคุณภาพผลผลิต การแปรรูปขั้นต้นไปจนถึงการตลาดและการจำหน่าย ผ่านความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกระดับ การดำเนินงานให้ความสำคัญกับการยกระดับบทบาทของครัวเรือนยากจนในแต่ละช่วงของห่วงโซ่คุณค่า ด้วยการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น การจัดการผลผลิตตามมาตรฐาน การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และการใช้ช่องทางตลาดสมัยใหม่ ช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ ลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาผลผลิตดิบ และสร้างรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น สะท้อนศักยภาพของห่วงโซ่คุณค่าทุเรียนยะลาในการเป็นกลไกสำคัญของการสร้างงานสร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของครัวเรือนยากจน โดยเสริมสร้างการพึ่งพาตนเอง ลดการพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก และวางรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การพัฒนาทักษะอาชีพธุรกิจเกษตร อำเภอบ้านงาว จังหวัดยะลา
- เกิดการพัฒนาทักษะการแปรรูปทุเรียนขั้นต้น การแกะเนื้อทุเรียนคุณภาพพร้อมบริโภค และการพัฒนาทักษะการจำหน่ายทุเรียนออนไลน์
- เกิดตลาดนัดชุมชน ช่วยกระตุ้นและสร้างการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในพื้นที่
- เกิดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแปลงเกษตรกรรมแบบแปลงรวม
- เกิดกลไกความร่วมมือในการแก้ปัญหาความยากจนกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ อาทิ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ และบัณฑิตอาสา
- ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย 199 ครัวเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 40-61
- ผลักดันตลาดทุเรียนคุณภาพในประเทศร่วมกับภาคีเครือข่าย อาทิ พาณิชย์จังหวัด และเกษตรจังหวัดยะลา และภาคเอกชน คือ บริษัท เอเจ ฟรุต อินเตอร์เทรด จำกัด และร้านสถานีทุเรียนยะลา

ครัวเรือนยากจน

เป้าหมาย 199 ครัวเรือน

มีรายได้ เพิ่มขึ้นร้อยละ 40-61

ภาพที่ 15 โมเดลแก่น “เสบียงเมืองโมเดล”

ภาพรวมผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563–2567

หน่วย บพท. ดำเนินการสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นโดยมุ่งสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนบนฐานทุนวัฒนธรรมและทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งเกิดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ

- เกิดการหมุนเวียนของเศรษฐกิจภายในพื้นที่บนฐานทุนวัฒนธรรม พื้นที่ 4 เมือง 62 ย่าน ครอบคลุม 16 จังหวัดทั่วประเทศ ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรม 1,813 ร้านค้า เม็ดเงินกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน 926.7 ล้านบาท เกิดผู้ประกอบการวัฒนธรรม 8,028 ราย และพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรม 1,928 รายการ
- พัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการในพื้นที่ (Local Enterprise) 3,650 ธุรกิจชุมชน ผ่านการจัดการธุรกิจแบบองค์รวม เกิดการจ้างงานในพื้นที่ 10,315 คนต่อเดือน กระจายรายได้ให้ชุมชน 11.7 ล้านบาทต่อเดือน ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ 1,377 ตันต่อเดือน และสร้างรายได้กลับสู่ท้องถิ่น 212.5 ล้านบาทต่อเดือน
- กลไก Social Integrated Enterprise (SIE) ขับเคลื่อนคลัสเตอร์อุตสาหกรรมในพื้นที่ 29 คลัสเตอร์ 34 จังหวัด อาทิ การจัดการทุเรียนครบวงจร 6,400 ตันต่อกลุ่ม เกิดรายได้หมุนเวียน 802 ล้านบาทต่อรอบการผลิต และการเพาะเลี้ยงปูทะเลร่วม (SIE-PSU Crab) เกิดความร่วมมือกับผู้ประกอบการ 85 ราย 137 ฟาร์ม รายได้หมุนเวียน 1,257 ล้านบาท

เม็ดเงินกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

926.7 ล้านบาท

เกิดผู้ประกอบการวัฒนธรรม

8,028 ราย

3,650 ธุรกิจชุมชน

เกิดการจ้างงานในพื้นที่

10,315 คนต่อเดือน

2) ด้านสังคม

- จัดทำระบบสารสนเทศด้านวัฒนธรรมและแผนที่วัฒนธรรม รวบรวมข้อมูลทุนวัฒนธรรม 5,000 รายการ และเชื่อมโยงข้อมูลกับสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของรัฐบาล
- ส่งเสริมสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนและผลิตภัณฑ์/บริการทางวัฒนธรรม โดยจัดตั้งโชว์รูม Culture Connex เป็นศูนย์รวมผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมจากเครือข่ายวิจัยทั่วประเทศ

ข้อมูลทุนวัฒนธรรม

5,000 รายการ

3) ด้านนโยบาย

- พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากผ่านการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการในพื้นที่ (Local Enterprise) ด้วยเครื่องมือแก่อุปอุปเปอร์แอปพลิเคชัน เพื่อวิเคราะห์สภาพการเงินครัวเรือนและธุรกิจ ร่วมกับธนาคารกรุงไทย จำกัด มหาชน โดยขยายผลผ่านการพัฒนาพี่เลี้ยง/โค้ช เพื่อช่วยให้คำปรึกษาและการสร้างการเรียนรู้กับผู้ประกอบการ มุ่งพัฒนาทักษะ

เจ้าหน้าที่ของธนาคาร 20 ราย ให้เป็นพี่เลี้ยง/ให้กับธุรกิจชุมชน 100 ธุรกิจ ภายใต้ “โครงการสร้างวินัยการเงินสำหรับธุรกิจชุมชน” ด้วยการเข้าร่วมเรียนรู้จากการออกแบบหลักสูตรเรียนรู้แบบไต่ระดับ 7 หลักสูตร เน้นสร้างการบริหารจัดการการเงินเป็นหลักและการตลาด และสนับสนุนงบประมาณการประกอบการ 27,000 บาทต่อกลุ่ม

∞ โจทย์และเป้าหมายการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและความเข้มแข็งของชุมชนให้มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา (Unit Of Analysis) คือ 1) กลุ่มอาชีพ ยกระดับการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานให้เป็นห่วงโซ่คุณค่าที่มีการใช้ทรัพยากร วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการพัฒนาผู้ประกอบการท้องถิ่น การสร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึงบนฐานทรัพยากรท้องถิ่นและทรัพยากรทางวัฒนธรรม และ 2) ชุมชนเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น ผ่านการพัฒนานวัตกรรมชุมชนและพัฒนาชุมชนนวัตกรรม ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อยอมรับปรับใช้นวัตกรรม เกิดการพึ่งพาตนเองและการจัดการตนเองได้ ภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

∞ แผนงานวิจัยและกรอบการวิจัย

หน่วย บพท. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ผ่านแผนงานย่อยที่ 10 (F10) การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น ภายใต้แผนงานที่ 11 (P11) ขจัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการเพิ่มโอกาสและยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงานย่อยรายประเด็น 3 แผนงาน ดังนี้ 1) การพัฒนานวัตกรรมชุมชนและผู้ประกอบการชุมชนผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัยและ

ภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันสามารถพึ่งพาตนเองได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น 2) การขยายผลวิจัยเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและแก้หนี้ครัวเรือน และ 3) การพัฒนาระดับธุรกิจชุมชนแบบองค์รวมบนฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและการจัดการทุนทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและแก้หนี้ระดับธุรกิจและครัวเรือน (Multi-year)

แผนงานย่อย F10 : การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากเพื่อ ให้มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้และกระจายรายได้ สู่ชุมชนท้องถิ่น

แผนงานย่อยรายประเด็น :

การพัฒนานวัตกรรมชุมชนและผู้ประกอบการชุมชนผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัยและภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันสามารถพึ่งพาตนเองได้และกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

กรอบการวิจัย

“การยกระดับเศรษฐกิจตำบล
(New Growth Engine)
ด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม”

เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

เพื่อยกระดับมูลค่าทางเศรษฐกิจของตำบลผ่านการสร้างกลไกเศรษฐกิจใหม่ของตำบล (New Growth Engine) ในรูปแบบกลุ่มธุรกิจชุมชน/วิสาหกิจเพื่อสังคม/สหกรณ์ ด้วยการใช้องค์ความรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงนวัตกรรมจัดการไปใช้ใน

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงและจัดการปัญหากลุ่มธุรกิจหรือสร้างโอกาส/ศักยภาพ (Gain point) ใหม่จากฐานเศรษฐกิจตำบลเดิม เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนและพัฒนามูลค่าทางเศรษฐกิจของตำบล ตลอดจนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 16 กรอบการวิจัย “การยกระดับเศรษฐกิจตำบล (New Growth Engine) ด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม”

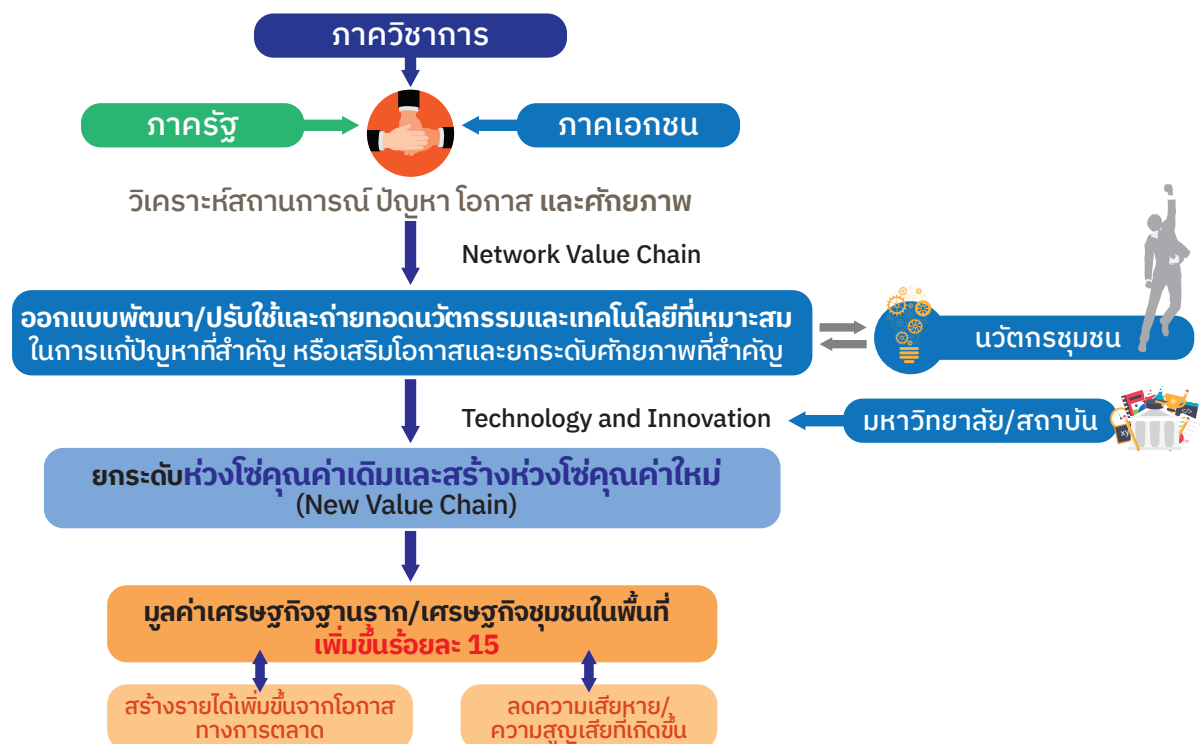
กรอบการวิจัย

“การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าและสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชนร่วมของอุตสาหกรรมเกษตรและบริการในพื้นที่ด้วยวิจัยและนวัตกรรม”

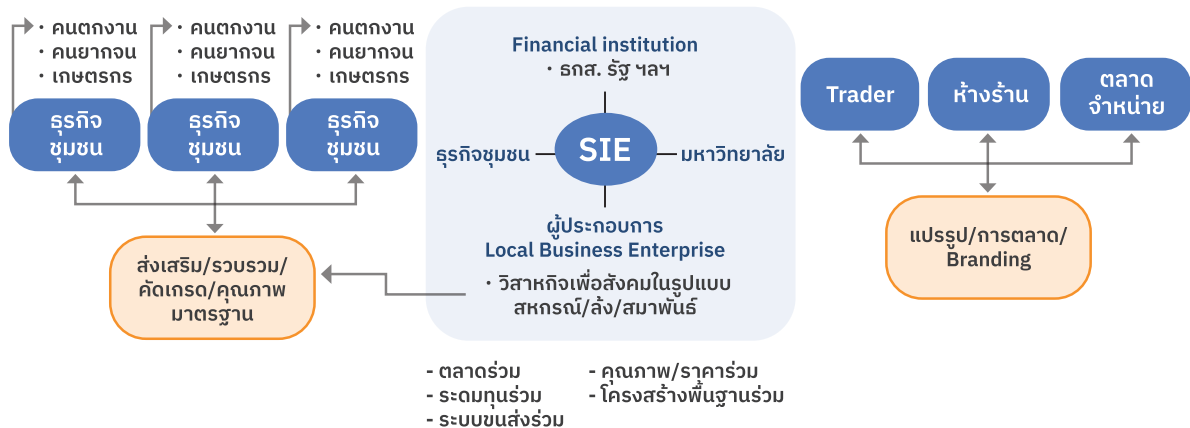
เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

ยกระดับห่วงโซ่คุณค่าด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี และการพัฒนาระบบบริหารจัดการของกลุ่มธุรกิจชุมชน เพื่อเข้าไปแก้ไขปัญหาที่สำคัญ (Pain point) หรือเสริมโอกาสและยกระดับศักยภาพที่สำคัญ (Gainpoint) ในภาคอุตสาหกรรมเกษตรและภาคบริการ โดยสร้างกลไก Social Integrated Enterprise (SIE) ในรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม สหกรณ์ และชุมชน เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกกลางเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจชุมชนให้เกิดการบริหารจัดการร่วม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และ

กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมแก่ผู้ผลิตและครัวเรือนยากจน นำไปสู่การสร้างงานและสร้างผลกระทบขนาดใหญ่ (Big Impact) ในมิติเศรษฐกิจและมิติสังคม ผ่านกรอบการวิจัยย่อย 2 กรอบการวิจัย ได้แก่ 1) กรอบการวิจัยย่อยที่ 1 การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมเกษตรและบริการในพื้นที่ด้วยวิจัยและนวัตกรรม (Pre-SIE) และ (2) กรอบการวิจัยย่อยที่ 2 การพัฒนาและสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชนร่วมเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่

ภาพที่ 17 กรอบการวิจัยย่อยที่ 1 การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมเกษตรและบริการในพื้นที่ด้วยวิจัยและนวัตกรรม (Pre-SIE)

ภาพที่ 18 กรอบการวิจัยย่อยที่ 2 การพัฒนาและสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชนร่วมเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่

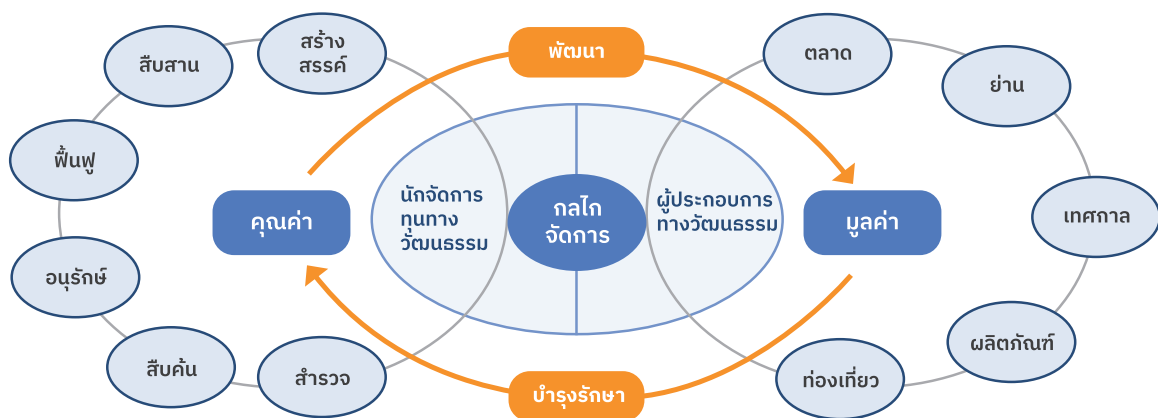
กรอบการวิจัย

“การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนึกท้องถิ่น”

เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

มุ่งหวังให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้และฐานทุนทางวัฒนธรรมเดิมสู่การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานราก ผ่านการจัดตลาดวัฒนธรรมเพื่อสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่ด้วยกลไกความร่วมมือระหว่างประชาคมวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษา และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่และระดับจังหวัด เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาทุนศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้เกิดผลิตภัณฑ์ บริการ และเทศกาลวัฒนธรรมที่แข่งขันได้ใน

ตลาดจริงและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การพัฒนาชุมชนทุนทางวัฒนธรรม (Community of Cultural Capital) เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการจัดการทุนวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมให้แก่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลทั้งเศรษฐกิจและสังคม และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนอย่างยั่งยืน

อ้างอิง : สีสากรณ์ บัวสาย และธนกุล วัฒนกุล 2567

ภาพที่ 19 กรอบการวิจัย “การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนึกท้องถิ่น”

I แผนงานย่อยรายประเด็น :

การขยายผลวิจัยเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและแก้หนี้ครัวเรือน

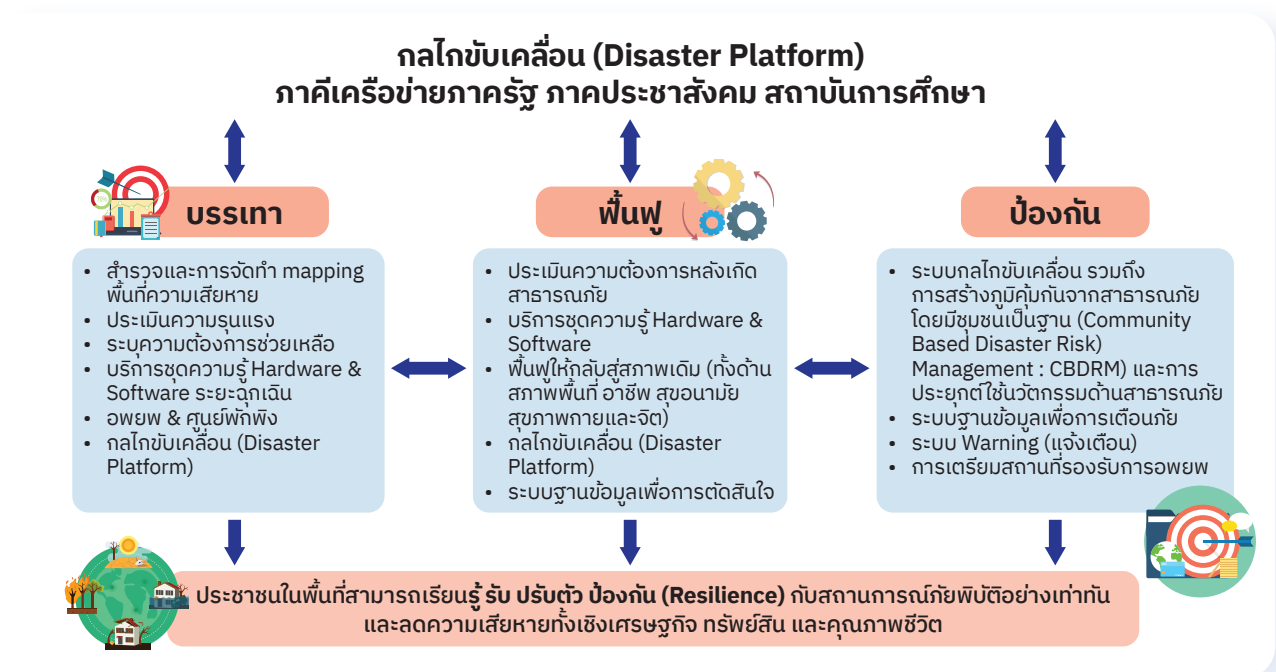
กรอบการวิจัย

“การพัฒนาาระบบและกลไกความร่วมมือเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัย”

I เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มการจัดการภัยพิบัติโดยใช้ข้อมูลความรู้ นวัตกรรม พร้อมใช้และเทคโนโลยี ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เพื่อลดการเกิดผลกระทบจากสถานการณ์ภัยพิบัติ ด้วยการพัฒนา อาสาสมัครและกลไกกลุ่มอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ ที่ต่อยอดและยกระดับในการใช้องค์ความรู้ ข้อมูล และเทคโนโลยี ในการบริหารจัดการ และแนวทางปฏิบัติในการป้องกันความเสี่ยง และลดผลกระทบ 3 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะบรรเทา 2) ระยะฟื้นฟู 3) ระยะป้องกัน ผ่านการพัฒนาและออกแบบระบบข้อมูลและแผนงาน

การบริหารจัดการภัยพิบัติ ระบบส่งต่อความช่วยเหลือ รวมทั้ง ระบบเตรียมการรองรับทั้งด้านเทคโนโลยี ระบบสื่อสาร สุขภาวะ ด้วยกลไกขับเคลื่อน (Disaster Platform) อาทิ ภาควิชาการช่วยภาครัฐ ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้ รับความช่วยเหลือ ฟื้นฟู และสามารถเรียนรู้ รับ ปรับตัว ป้องกัน (Resilience) กับสถานการณ์ภัยพิบัติอย่างเท่าทัน และลดความเสียหายทั้งเชิงเศรษฐกิจ ทรัพย์สิน และคุณภาพชีวิต

ภาพที่ 20 กรอบการวิจัย “การพัฒนาาระบบและกลไกความร่วมมือเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัย”

I แผนงานย่อยรายประเด็น :

การพัฒนายกระดับธุรกิจชุมชนแบบองค์รวมบนฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น และการจัดการทุนทางวัฒนธรรม ชุมชนเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก และแก้หนี้ระดับธุรกิจและครัวเรือน (แผนงาน Multi-year)

กรอบการวิจัย

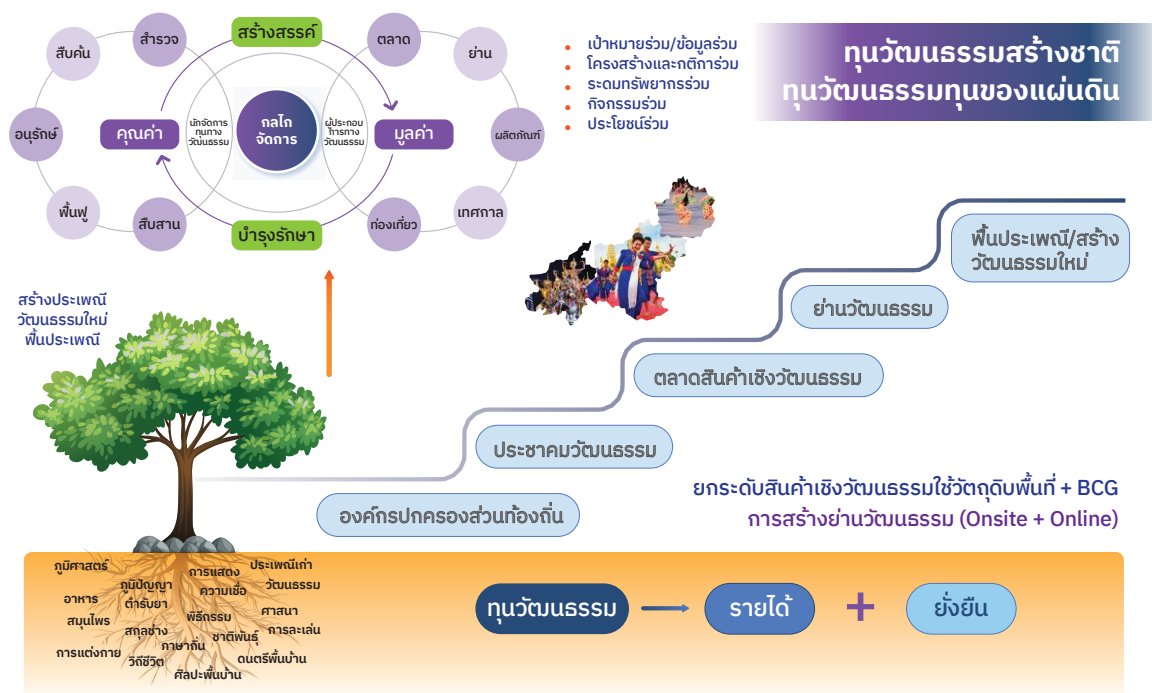
“การจัดการทุนทางวัฒนธรรม”

เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

มุ่งผลักดันย่านชุมชนวัฒนธรรมสู่ “เมืองวัฒนธรรม (Cultural City)” โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเดิม เช่น ศิลปะ ประเพณี วิถีชีวิต และทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสร้างสำนึกท้องถิ่น พัฒนาผู้ประกอบการสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรมสร้างรายได้และการจ้างงานผ่านเครือข่ายประชาคมวัฒนธรรมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ พื้นที่

ประเพณีดั้งเดิม จัดกิจกรรม ตลาด และเทศกาล สร้างนักจัดการทุนทางวัฒนธรรมและวิสาหกิจชุมชน พัฒนาเมืองวัฒนธรรมให้พร้อมก้าวสู่ระดับชาติในฐานะ “เมืองมรดกวัฒนธรรมของชาติ (Thailand Cultural Heritage City)” และขยายขีดความสามารถสู่ระดับนานาชาติ ภายใต้การสนับสนุนของภาครัฐและเครือข่ายพันธมิตร เพื่อสร้างเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

ภาพที่ 21 กรอบการวิจัย “การจัดการทุนทางวัฒนธรรม”

กรอบการวิจัย

“การจัดการธุรกิจชุมชนบนฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น (Local Enterprises)”

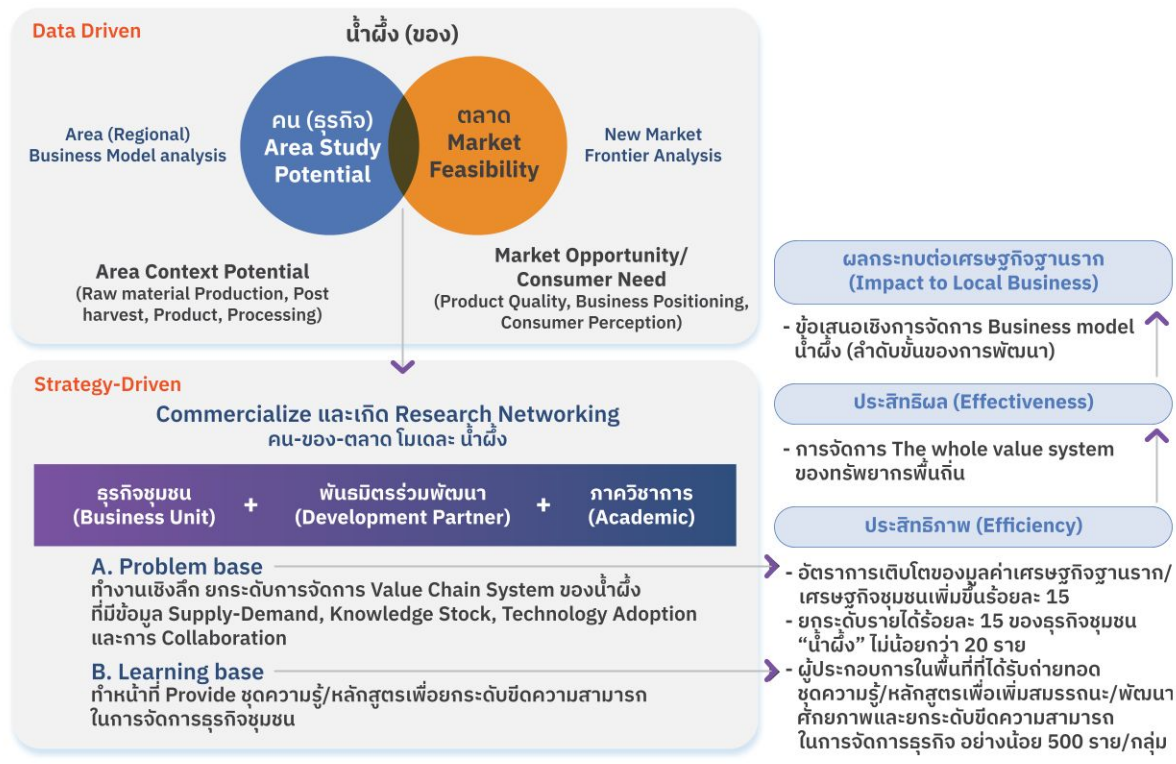
เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

เพื่อยกขีดความสามารถการประกอบการ เพื่อขยายผลเชิงปริมาณพัฒนาและทำงานแบบมุ่งเน้นการสร้างนักประสานงาน (Coordinator-Oriented) ซึ่งเป็นกำลังคนและกลไกสำคัญในการขยายผลทั้งเชิงปริมาณและเชิงลึก โดยนำชุดความรู้ ชุดเครื่องมือ และชุดกระบวนการที่ผ่านการใช้งานจริงกับธุรกิจชุมชนมาดัดแปลงคัดและถอดหลักการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) โดยวางการบริหารจัดการผ่านการทำงาน 3 กลไก ได้แก่ 1) การทำงานร่วมกับนักวิจัยเชิงพื้นที่ (Local Knowledge) ที่จะถูกยกระดับและพัฒนา

ให้เป็น “นักจัดการการประกอบการธุรกิจชุมชน (Sufficiency Local Enterprises Manager: SLEM)” 2) การทำงานร่วมกับผู้ประกอบการในพื้นที่โดยตรงผ่านโครงการ “ธุรกิจปันกัน 6” และสร้างตัวแทนที่เป็นผู้นำธุรกิจชุมชนอื่น ๆ โดยยกระดับให้ผู้นำเป็น “นักวิจัยการประกอบการธุรกิจชุมชน (Pre-Sufficiency Local Enterprises Researcher: Pre-SLER)” และ 3) การสร้างกลไกและเครือข่ายจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชนเครือข่ายภูมิภาค เพื่อเป็น Key agent ให้เกิดการขยายแบบ Domino

Effect ผ่านการสร้างโมเดลจัดการที่ประกอบด้วย 2 โมเดลหลัก คือ โมเดลศูนย์ถ่ายทอดและยกระดับผู้ประกอบการชุมชน

(Learning Base) และโมเดลศูนย์ขับเคลื่อนงานวิจัยเชิงลึกเพื่อยกระดับธุรกิจชุมชน (Problem base) ทำงานวิจัยเชิงลึกในประเด็น “น้ำผึ้งประเทศไทย”

ภาพที่ 22 กรอบวิจัย “การจัดการธุรกิจชุมชนบนฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น (LE)”

∞ ผลการดำเนินงานและการขับเคลื่อนในพื้นที่

กรอบการวิจัยที่ 1

“การยกระดับเศรษฐกิจตำบล (New Growth Engine) ด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อยกระดับแนวคิดและวิธีการดำเนินงานชุมชนนวัตกรรมเพื่อยกระดับตำบล ให้เกิด “ตำบลนวัตกรรมต้นแบบ” ที่ใช้ข้อมูล ความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมและนวัตกรรมกระบวนการไปใช้แก้ปัญหาในตำบลได้ครบทุกมิติ ทั้งมิติสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจอาชีพ และมิติสังคมและสุขภาพ ด้วยความร่วมมือกับกลไกในพื้นที่ ยกระดับเศรษฐกิจตำบลผ่าน การสร้าง “กลไกเศรษฐกิจใหม่” (New Growth Engine) ในรูปแบบ กลุ่มธุรกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม หรือสหกรณ์โดยใช้องค์ความรู้

เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา พัฒนาธุรกิจ และสร้างโอกาสใหม่เชิงเศรษฐกิจจากทุนเดิมของตำบล นำไปสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน การเพิ่มมูลค่าท้องถิ่น และการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน จำนวน 6 โครงการ รวมงบประมาณ 6,500,000 บาท

6 โครงการ รวมงบประมาณ
6,500,000 บาท

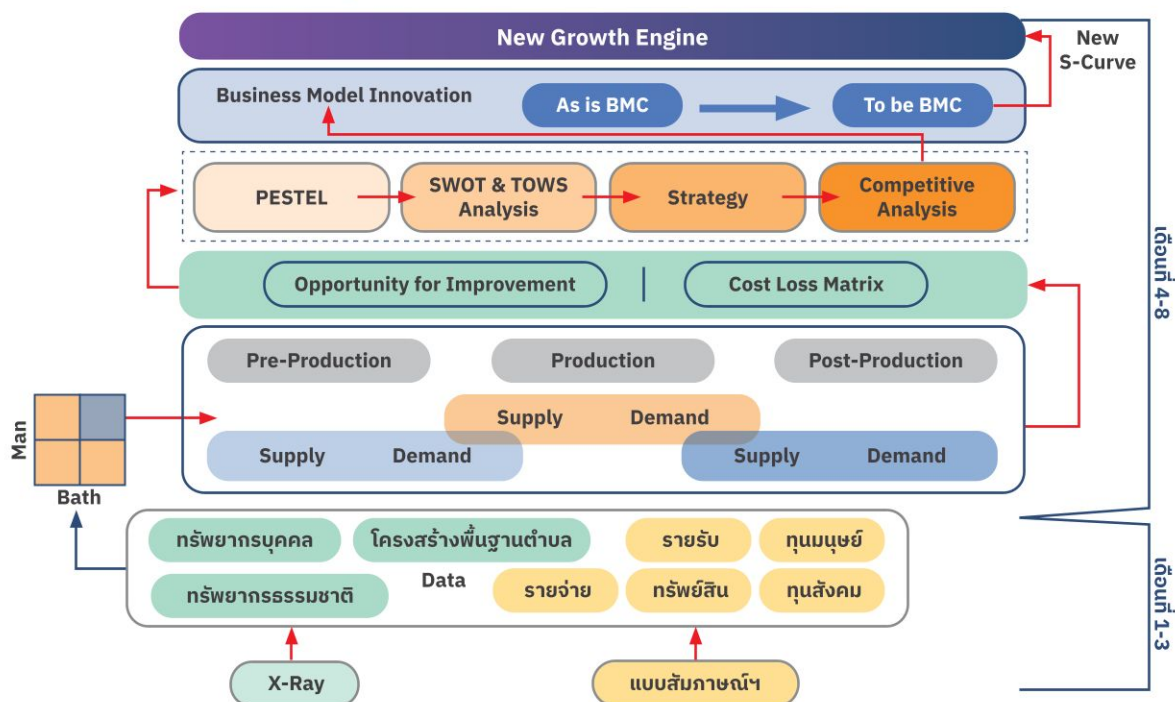

ผลการดำเนินงานทำให้เกิดชุดเครื่องมือวิจัยระดับครัวเรือน ชุมชน และพื้นที่ จำนวน 5 เครื่องมือ ได้แก่ (1) แบบสัมภาษณ์ครัวเรือน (2) แบบ X-Ray ชุมชน (ทะเบียนบ้าน) (3) แบบ X-Ray ชุมชน (แผนที่) (4) แบบ X-Ray องค์กร (5) กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหา New Growth Engine ซึ่งพัฒนาจากข้อมูล Baseline data เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและค้นหา “ปัญหาที่แท้จริง” (Real Problem/Real Need) พร้อมสร้าง “โอกาสใหม่ทางเศรษฐกิจ” (Gain Point) ได้อย่างเป็นระบบ ผ่านการศึกษาจาก 5 พื้นที่นำร่อง ได้แก่ ตำบลบ้านไธน์ ตำบลเมืองเพีย ตำบลคำพอง ตำบลเกาะสุกร และตำบลชุมโค

ภาพที่ 23 การลงพื้นที่ X - RAY ชุมชน

เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูล Baseline data

ภาพที่ 24 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหา New Growth Engine ที่พัฒนามาจากข้อมูล Baseline data

I ตัวอย่างการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ของตำบล

1 โครงการ “การยกระดับเศรษฐกิจตำบล (New Growth Engine) ด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม : กรณีศึกษา ตำบลคำพอง อำเภอฟิโรชัย จังหวัดร้อยเอ็ด”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

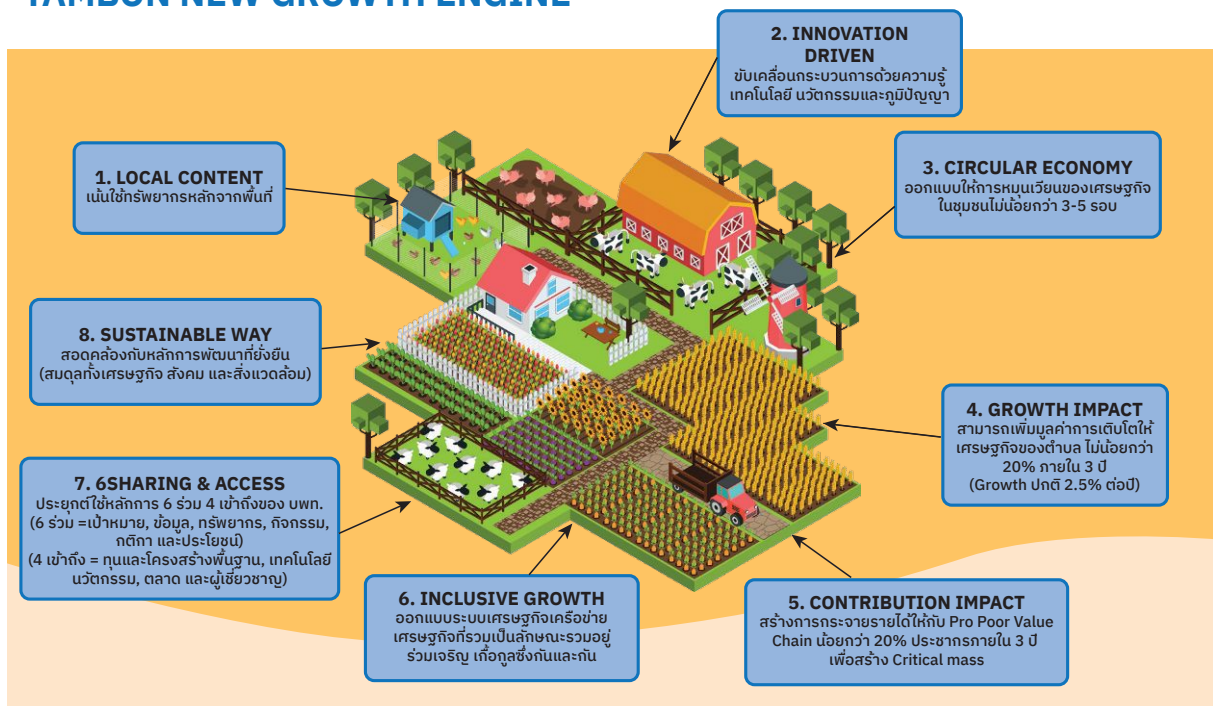
มีแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยมุ่งเพิ่มรายได้ประชาชน ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว พร้อมยกระดับความสามารถในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ ผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ และการเชื่อมโยงตลาด เพื่อเพิ่มโอกาสในการจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชน การดำเนินงานใช้เครื่องมือสำคัญ ได้แก่ GAB Analysis เพื่อประเมินปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และใช้แนวทาง CIGUS Model ซึ่งบูรณาการองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจตำบลคำพองอำเภอฟิโรชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

II ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ผลักดันการจัดตั้งกลไกเศรษฐกิจใหม่ในรูปแบบกลุ่มธุรกิจชุมชน เช่น บริษัท เคพีโอ จำกัด ที่มีบทบาทเป็นศูนย์กลางการรวบรวมผลผลิต การตลาด และระบบข้อมูล
- ออกแบบเทคโนโลยีที่เหมาะสม และนวัตกรรมพร้อมใช้ เช่น เครื่องอบลดความชื้นพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบติดตามสต็อกข้าวด้วย QR Code และ Blockchain Traceability เป็นต้น
- ประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เกิดจากห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของพืชเศรษฐกิจและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในตำบลคำพอง มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 341.13 ล้านบาท

ประเมินมูลค่าทางเศรษฐกิจ
ที่เกิดจากห่วงโซ่อุปทาน
รวมทั้งสิ้น **341.13** ล้านบาท

แนวทางการคัดเลือกกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจตำบล TAMBON NEW GROWTH ENGINE

ภาพที่ 25 การใช้ประโยชน์ที่ดินและวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ตำบลคำพอง อำเภोधักขันธ์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2 โครงการ “การยกระดับเศรษฐกิจตำบลด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ ตำบลชุมโค อำเภอบึงสามพัน จังหวัดพิษณุโลก”

โดยทีมนักวิจัยจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพร

มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อออกแบบธุรกิจชุมชนใหม่ เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสร้างกลไกเศรษฐกิจใหม่พร้อมเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้าง กลไกชุมชน และการเป็นพื้นที่ต้นแบบ (Social Lab/Sandbox) ในพื้นที่ ตำบลชุมโค อำเภอบึงสามพัน จังหวัดพิษณุโลก ผ่าน 5 กลไกหลัก ดังนี้

1. ส่งเสริมการเพาะปลูกแบบแม่นยำ เพื่อให้ผลผลิตต่อไร่ได้ตามมาตรฐาน
2. พัฒนาแรงงานบริการ เพิ่มองค์ความรู้และทักษะในการให้บริการแก่คนในพื้นที่พร้อมสนับสนุนธุรกิจบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม และสุขภาพ เพื่อดึงนักท่องเที่ยวและกระจายรายได้ในพื้นที่
3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ระบบคมนาคมขนส่ง และสาธารณูปโภค เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าขายและประกอบธุรกิจ
4. สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ให้มีศักยภาพในการผลิตและแปรรูปสินค้าคุณภาพ สามารถแข่งขันในตลาดได้
5. สร้างความเข้มแข็งของตำบลชุมโค ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล เพิ่มความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาเศรษฐกิจตำบล สร้างความร่วมมือระหว่างประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ด้านพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่เหมาะสมกับสภาพดิน พร้อมเทคโนโลยีระบบให้น้ำและการให้ปุ๋ยในสวนปาล์มน้ำมัน
- แพลตฟอร์มเชื่อมคนส่งสาธารณะในพื้นที่ตำบลชุมโค ระหว่างสนามบินสถานีรถไฟรางคู่เพื่อเที่ยวทำเรือเอกชนกับแหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจบริการ

ภาพที่ 26 การเตรียมความพร้อมการเป็น Social Lab/ Sandbox ของพื้นที่

กรอบการวิจัยที่ 2

“การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าและสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชน ร่วมของอุตสาหกรรมเกษตรและบริการในพื้นที่ด้วยวิจัยและนวัตกรรม”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างกลไก Social Integrated Enterprise (SIE) ในรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม สหกรณ์ และกลุ่มชุมชน เป็นกลไกกลางในการสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชนร่วม เพื่อการบริหารจัดการโอกาสและปัญหาร่วมเชิงเครือข่าย (Cluster-Based Problem) ส่งเสริมการเสริมพลังและสานประโยชน์ร่วมกันในห่วงโซ่อุปทาน นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดจริง พร้อมสร้างโครงสร้างการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (Fair Trade) ให้แก่กลุ่มผู้ผลิต ได้แก่ เกษตรกรต้นน้ำ คนในชุมชน และครัวเรือนยากจน ส่งผลให้เกิดการจ้างงานและผลกระทบสูง (Big Impact) ทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคมด้วยกลยุทธ์หลักในการสร้างกลไกธุรกิจชุมชนร่วม ประกอบด้วย 1) ตลาดร่วม 2) มาตรฐานร่วม 3) ราคาร่วม 4) ทรัพยากรร่วม และ 5) ผลประโยชน์ร่วม โดยอาศัยความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสมในการจัดการธุรกิจภายใต้การทำงานของสถาบันมหาวิทยาลัย หน่วยงาน และนักวิจัยในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 11 โครงการ งบประมาณรวม 55,000,000 บาท

11 โครงการ งบประมาณรวม

55,000,000 บาท

I ตัวอย่างการขับเคลื่อนการพัฒนาและ สร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชนร่วม

1 โครงการ “การพัฒนาศักยภาพเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างกลไกการจัดการห่วงโซ่ คุณค่าใหม่สำหรับกระป๋องคุณภาพร่วมกับเกษตรกร ในจังหวัดพะเยา เชียงราย แพร่”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยพะเยา

ขับเคลื่อนการพัฒนาและสร้างเครือข่ายธุรกิจชุมชนร่วมสร้างการบริหารจัดการการผลิตและแปรรูปสุสั่วที่เรียกว่า UP SIE (อยู่ระหว่างการจัดตั้งโดยมหาวิทยาลัย) โดยมุ่งพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพื่อยกระดับกระบวนการผลิตและการตลาดเนื้อปลอดภัย ทั้งภายในและต่างประเทศ การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 6 หน่วยย่อย ที่มีความรับผิดชอบชัดเจนและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การให้ความรู้และพัฒนาทักษะการผลิตกระป๋องคุณภาพตลอดห่วงโซ่การผลิต
2. ศูนย์ผลิตและกระจายน้ำเชื้อพ่อพันธุ์คุณภาพดี เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงง่าย
3. การจัดการฟาร์มและพัฒนาแอปพลิเคชันพันธุ์ควายไทย
4. คอกกลางมาตรฐานที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน
5. ธุรกิจโรงแปรรูปเนื้อกระป๋องที่ดำเนินงานโดยเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
6. การจัดการธุรกิจ UP BUFF สำหรับแปรรูปและจำหน่ายเนื้อกระป๋องให้ผู้บริโภค

II ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- พัฒนาผลิตภัณฑ์เนื้อกระป๋องคุณภาพ UP BUFF 8 ชนิด สำหรับกลุ่มผู้บริโภคเนื้อกระป๋อง (ชุดลาบ ชุดแกง ชุดย่าง) และสำหรับกลุ่มผู้บริโภคเนื้อกระป๋องแปรรูป (เนื้อไม่เสียบ เนื้อทุบ เนื้อสวรรค์ เนื้อแผ่นอบกรอบและเนื้อสวรรค์อบกรอบ)
- วิเคราะห์ตลาดกระป๋องในพื้นที่ 3 จังหวัด จังหวัดเชียงราย มีปริมาณการบริโภค 668 ตัวต่อเดือน คิดเป็นมูลค่า 23,090,502 บาทต่อเดือน จังหวัดแพร่ มีปริมาณการบริโภค 111 ตัวต่อเดือน คิดเป็นมูลค่า 4,402,950 บาทต่อเดือน และพะเยา มีปริมาณการบริโภค 184 ตัวต่อเดือน คิดเป็นมูลค่า 6,535,273 บาทต่อเดือน
- กลไก UP SIE สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจรวมกว่า 102.85 ล้านบาทต่อปี และเกิดการจ้างงานรวมกว่า 312 ครัวเรือน

ภาพที่ 27 กลไกเครือข่ายธุรกิจร่วม “กระบือ”

2 โครงการ “การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งเครือข่าย “กล้วยน้ำว้ารักษัณ” ธุรกิจชุมชนร่วมยกระดับห่วงโซ่มูลค่าเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดตากด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

กลไกเครือข่ายธุรกิจชุมชน “กล้วยน้ำว้ารักษัณ” ในจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดตาก สร้างขึ้นบนฐานเครือข่ายธุรกิจชุมชนร่วมที่เกื้อกูลห่วงโซ่มูลค่าเศรษฐกิจฐานราก ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวบรวมและกระจายผลผลิต กล้วยน้ำว้าสด กล้วยแปรรูป รวมถึงกล้วยที่หลุดเกณฑ์ตลาดหรือโรงงาน เพื่อเพิ่มมูลค่าและลดการสูญเสียจากการกำจัดทิ้ง พร้อมทั้งสร้างรายได้และกระจายรายได้ไปยังเกษตรกรต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ มุ่งสร้าง นักจัดการ (Management) บนโครงสร้าง “คน” ที่มีการยกระดับสมรรถนะ “นวัตกรรมเครือข่าย” ที่สามารถพัฒนาธุรกิจกล้วยน้ำว้ารักษัณให้เกิดมูลค่าเพิ่มบนห่วงโซ่มูลค่าธุรกิจชุมชนร่วมของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดตาก

1 ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ยกระดับรายได้เกษตรกรและกลุ่มอาชีพ/วิสาหกิจชุมชนแปรรูป 224 ครัวเรือน มีรายรับรวม 177,948,491 บาท รายจ่ายรวม 133,505,811 บาท มีกำไรรวม 44,442,680 บาท อัตรากำไรที่ร้อยละ 24.98
- กลุ่มผู้ประกอบการกลางน้ำ มีกำไรเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นถึง 2.7 เท่า
- กลุ่มผู้ประกอบการต้นน้ำ กำไรเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นถึง 6.4 เท่า

ยกระดับรายได้เกษตรกร

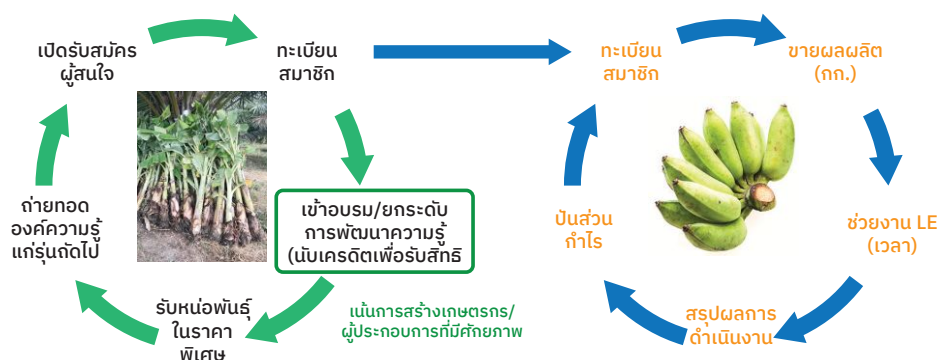
224 ครัวเรือน

มีรายรับรวม

177,948,491 บาท

SIE#0 BANANA U Bank for UNIVERSITY UNIT

SIE#1 for LE (or SME)

ภาพที่ 28 กลไกเครือข่ายธุรกิจชุมชน “กล้วยน้ำว้ารักษัณ” ของจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดตาก

กรอบการวิจัยที่ 3

“การจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนึกท้องถิ่น”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. ได้สนับสนุนทุนวิจัย และนวัตกรรมเพื่อยกระดับผู้ประกอบการให้มีศักยภาพ ในการพัฒนาสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภค เพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและวัฒนธรรม พร้อมทั้งสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น โดยขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรมผ่านกลไกการทำงานของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น 34 โครงการ งบประมาณรวม 71,500,000 บาท

34 โครงการ งบประมาณรวม

71,500,000 บาท

ตัวอย่างการขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรมผ่านกลไกการทำงานของสถาบันอุดมศึกษา

1 โครงการ “มวยไทยเมืองลุง : พลังเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมและการจัดการทุนวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยทักษิณ

มุ่งเน้นการอนุรักษ์และเผยแพร่ “มวยไทยเมืองลุง” จังหวัดพัทลุงผ่านการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนในท้องถิ่น รวมถึงการสร้างความร่วมมือในระดับนานาชาติผ่านการเชื่อมโยงกับสถานทูตไทยในต่างประเทศ และการจัดกิจกรรมในต่างประเทศ เช่น งาน Thai Festival ที่ประเทศญี่ปุ่นและสิงคโปร์ เพื่อเผยแพร่และขยายฐานผู้สนใจในมวยไทยเมืองลุง โครงการนี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชน และยังสร้างผลกระทบที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- สร้างมูลค่าเพิ่มจากทุนวัฒนธรรมมวยไทยเมืองลุง โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น เสื้อผ้า อุปกรณ์มวยไทย และอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่มีอัตลักษณ์เฉพาะของมวยไทยเมืองลุง
- ออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยี IOT เพื่อเพิ่มสมรรถนะการฝึกซ้อม เช่น สนับรองมือจากยางพารา ครีملดบวม และสเปรย์บรรเทาอาการเจ็บปวด
- ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน 1.52 เท่า

ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

1.52 เท่า

ภาพที่ 29 ตัวอย่างกิจกรรมและข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม “มวยไทยเมืองลุง”

2 โครงการ “การจัดการทุนทางวัฒนธรรมฐานความเชื่อโดยรอบสันทรายโบราณเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอสหัส นครศรีธรรมราช”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

มุ่งเน้นอนุรักษ์ ฟื้นฟู และต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม ในพื้นที่อำเภอสหัส จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นแหล่งพหุวัฒนธรรมสำคัญของภาคใต้ ผ่านศาสนสถาน สถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตของชุมชน โดยเฉพาะ “วัดเจดีย์ (ไอโซ)” ซึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาและจิตวิญญาณของชุมชน โครงการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจจากศรัทธาและการอนุรักษ์คุณค่าทางวัฒนธรรมผ่านความร่วมมือของภาคีหลายฝ่าย ได้แก่ บ้าน-วัด-โรงเรียน (บวร) และ ราษฎร์-รัฐ-วัด-โรงเรียน (รวร.) รวมถึงชาวบ้าน ศิลปินท้องถิ่น ผู้นำทางวัฒนธรรม หน่วยงานภาครัฐและมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ภาพที่ 30 ตัวอย่างกิจกรรมและข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม “ความเชื่อโดยรอบสันทรายโบราณ”

3 โครงการ “ห้วงไขว้วิถีไทย : การจัดการทุนวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสำนักท้องถิ่นตามแนวพระพุทธรูปศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

โดยมหาวิทยาลัยจากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อสำรวจ อนุรักษ์ และพัฒนาทุนวัฒนธรรมด้านศิลปะการทำห้วงไขว้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์สำคัญของความเป็นไทย โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการจัดการวัฒนธรรม เพื่อสร้างการรับรู้ สำนักท้องถิ่น และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ยั่งยืนในชุมชนอยุธยา โครงการนี้เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคศาสนา ภาคการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น เพื่อพัฒนากลไกการขับเคลื่อนทุนวัฒนธรรมเชิงพุทธให้เป็นพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- จัดตั้ง “คณะกรรมการขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรม” เพื่อวางแผนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ วัด โรงเรียน และชุมชน
- พัฒนาผู้นำทางวัฒนธรรมและผู้ประกอบการ ผ่านกิจกรรมอบรมและอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น ห้วงไขว้ ผ้าพันคอลดรอยจากศิลปะห้วงไขว้ และของที่ระลึก “สังข์มงคล” ซึ่งสามารถต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้จริง
- จัดตั้งพื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) 2 แห่ง ได้แก่ บ้านช่างฝีมือ และวัดท่าการ้อง เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้และจัดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม เช่น เทศกาล “ไขว้กรุงศรี” และกิจกรรม “MCU Contest” ที่ผสมผสานศิลปะกับหลักธรรมอย่างสร้างสรรค์
- พัฒนาหลักสูตรออนไลน์ “รายวิชาไขว้วิถีไทย” บนระบบ MCU MOOC และผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้ ได้แก่ หนังสือ “สารและความงามจากรอยยิ้มห้วงไขว้วิถีไทย” และคลิปสารคดี

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- พัฒนาผลิตภัณฑ์จากทุนวัฒนธรรม เช่น ผ้ามัดย้อมจากดอกดาวเรือง พวงกุญแจจากทางประทัดและ Art Toy “ไก่อศรัทธา”
- เสริมทักษะผู้ประกอบการวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) การตลาดดิจิทัล การสร้างแบรนด์ และการเล่าเรื่อง (Storytelling) ภายใต้แนวคิด “Think SMEs, Act OTOPs”
- พัฒนาแบรนด์ “ศรีชล : สิชล กาลครั้งหนึ่งถึงพรุณนี้” ผ่านกระบวนการ Co-Creation กับภาคีท้องถิ่น โดยใช้แนวคิด 4R (Rebirth, Retreat, Re-Energy, Recovery)
- ออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม “Infinity Rich: รวยไม่รู้จบ” ผสานความเชื่อ ศรัทธาและพิธีกรรมเข้ากับกิจกรรมท่องเที่ยวสร้างสรรค์
- วางระบบห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เชื่อมโยงวัดเจดีย์เป็นศูนย์กลาง นำวัตถุจากพิธีกรรม เช่น ทางประทัด ไก่อปุ่น และดอกดาวเรือง มาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ในรูปแบบของของที่ระลึก แฟชั่น และของตกแต่งบ้าน ถือเป็นการเปลี่ยน “ขยะศรัทธา” ให้เป็น “พลังสร้างสรรค์”
- พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล “Sichon Cultural Economy” เพื่อรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลผลิตภัณฑ์ เนื้อหามัลติมีเดีย และกิจกรรมทางวัฒนธรรม ให้เข้าถึงได้ทั้งในระดับท้องถิ่นและนานาชาติ

- เกิดการยกระดับคุณค่าทางวัฒนธรรมของศิลปะหัตถ์ของให้กลับมามีชีวิตในชุมชนอย่างยั่งยืน
- สร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม ขยายโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ช่างฝีมือท้องถิ่น และปลูกฝังสำนึกความเป็นไทยให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่

ภาพที่ 31 ตัวอย่างกิจกรรมและข้อมูลทุนทางวัฒนธรรม “หัตถ์ศิลป์ไทย”

กรอบการวิจัยที่ 4

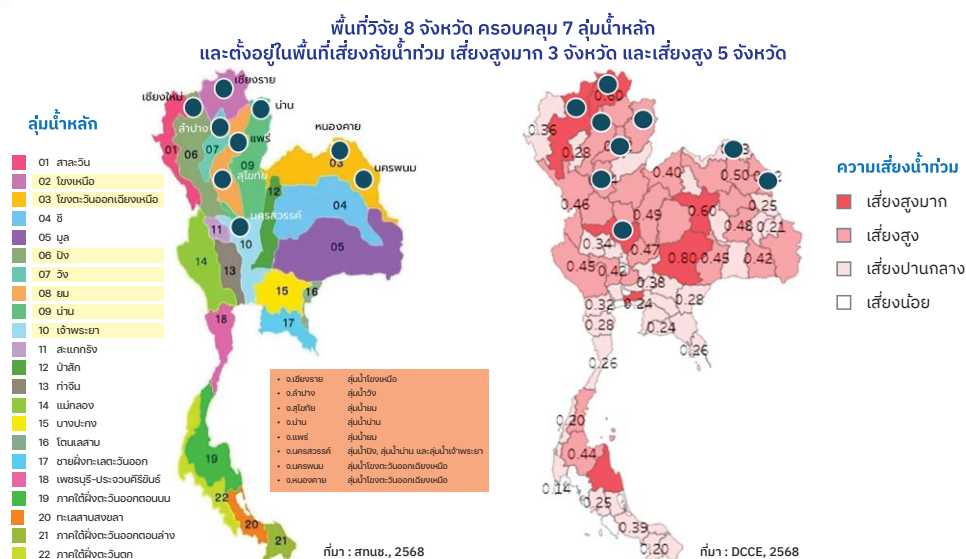
“การพัฒนาและกลไกความร่วมมือเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัย”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มการจัดการ ภัยพิบัติ โดยใช้ข้อมูล ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่วิจัย 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดนครพนม และจังหวัดหนองคาย เพื่อลดผลกระทบจากสถานการณ์ภัยพิบัติ ผ่านการพัฒนาอาสาสมัครและกลไกกลุ่มอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ โดยครอบคลุม 3 ระยะ ได้แก่ บรรเทาฟื้นฟูและป้องกัน โดยออกแบบให้รวมข้อมูล แผนงาน การส่งต่อความช่วยเหลือ และการเตรียมความพร้อม

ด้านเทคโนโลยีระบบสื่อสาร และสื่อบริการ พร้อมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และสถาบันการศึกษา เพื่อให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ ปรับตัว และรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างเท่าทัน ลดความเสียหายทางเศรษฐกิจ ทรัพย์สิน และคุณภาพชีวิต รวมทั้งสิ้น 15 โครงการ งบประมาณรวม 21,736,950 บาท

15 โครงการ งบประมาณรวม
21,736,950 บาท

ภาพที่ 32 8 จังหวัดพื้นที่วิจัย ในพื้นที่เสี่ยงภัย

I ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เกิดการพัฒนาแพลตฟอร์มสู้ภัยพิบัติ (Disaster Platform) สำหรับการทำงานเชิงพื้นที่ ได้แก่ ระบบข้อมูลและความรู้ การพัฒนากลไกและแผนจัดการภัยพิบัติการพัฒนาแพลตฟอร์ม และการบูรณาการความร่วมมือเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติในพื้นที่
- สร้างภาคีเครือข่าย 197 หน่วยงาน ครอบคลุมภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน
- พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดข้อจำกัดในการบริหารจัดการภัยพิบัติ เช่น ไม่น้ำท่วมไฟฟ้ารั่ว เครื่องกรองน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ และแพลตฟอร์มภัยพิบัติ

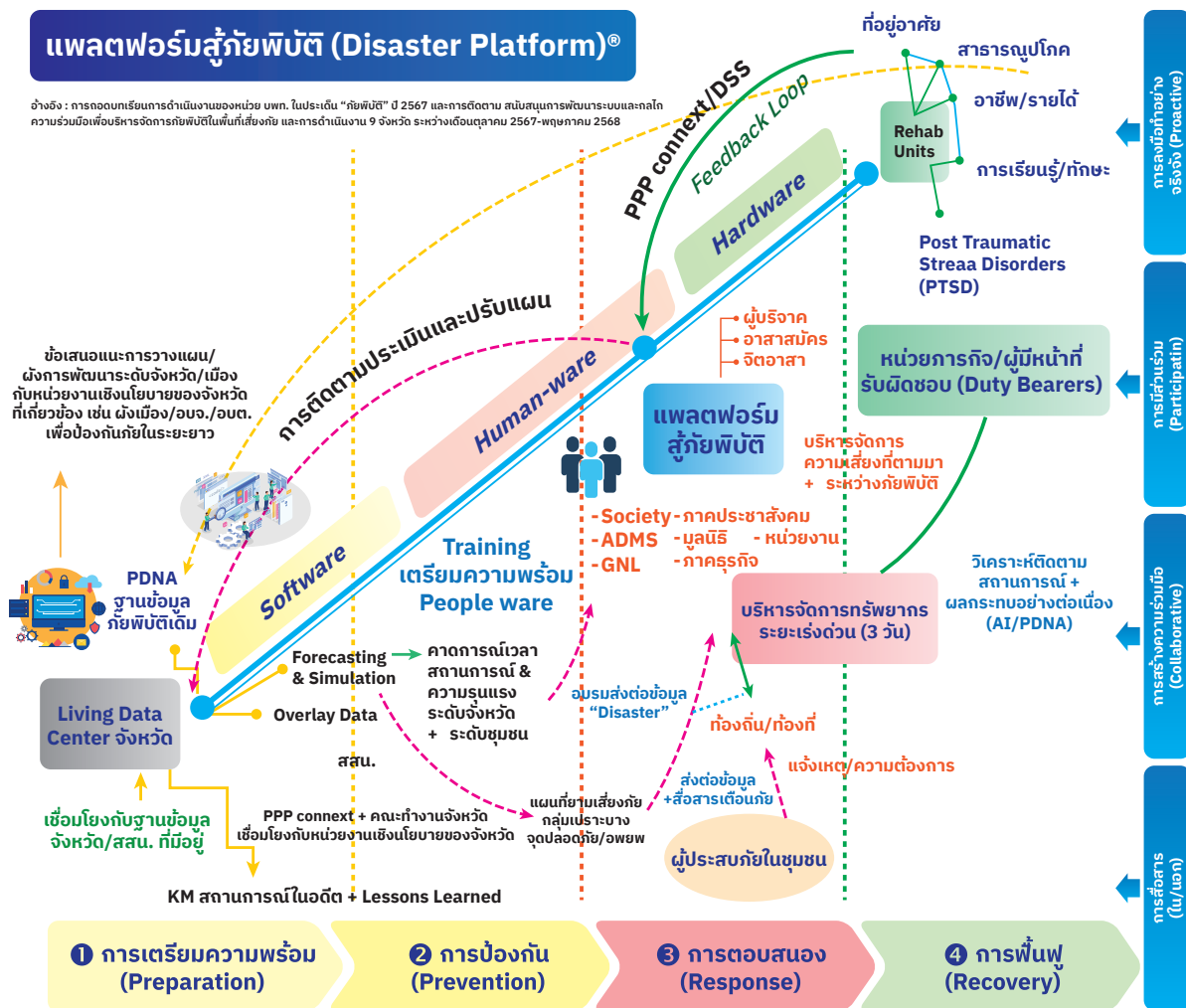
- พัฒนาซอฟต์แวร์และเครื่องมือดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์ลำปางสู่น้ำ กล้องจับระดับน้ำ แผนการจัดการภัยพิบัติ (ระยะสั้น กลาง ยาว) หลักสูตรและชุดความรู้สำหรับอาสาสมัคร คู่มือการใช้งานเว็บแอปพลิเคชันคู่มือฟื้นฟูเศรษฐกิจ ชุดบทเรียนการเผชิญน้ำท่วม คลิปวิดีโอ และฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางระบบเฝ้าระวังและแจ้งเตือน
- พัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ของอาสาสมัครผ่านการอบรมด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ 271 คน

สร้างภาคีเครือข่าย

197 หน่วยงาน

แพลตฟอร์มสู้ภัยพิบัติ (Disaster Platform)®

อ้างอิง : การถอดบทเรียนการดำเนินงานของหน่วย บพท. ในประเด็น "ภัยพิบัติ" ปี 2567 และการติดตาม สนับสนุนการพัฒนาระบบแลกลไกความร่วมมือเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัย และการดำเนินงาน 9 จังหวัด ระหว่างเดือนตุลาคม 2567-พฤษภาคม 2568

ภาพที่ 33 แพลตฟอร์มสู้ภัยพิบัติ (Disaster Platform)

กรอบการวิจัยที่ 5

“การจัดการทุนทางวัฒนธรรม”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนย่านชุมชนวัฒนธรรมสู่การเป็น “เมืองวัฒนธรรม (Cultural City)” โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเดิม เช่น ศิลปะ ประเพณี วิถีชีวิต และทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐาน เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและสร้างสำนึกท้องถิ่น โครงการมุ่งส่งเสริมอาชีพผู้ประกอบการด้านสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรม สร้างงานและรายได้ให้กับคนรุ่นใหม่ คนคืนถิ่น และคนย้ายถิ่น ผ่านกลไกเครือข่ายประชาคมวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในพื้นที่ จำนวน 1 โครงการ งบประมาณ 121,000,000 บาท

ผลการดำเนินงานพื้นที่ 4 เมือง 25 ย่านวัฒนธรรม คลอบคลุม 17 จังหวัด มีการจัดกิจกรรมตลาดมากกว่า 1,451 ครั้ง ส่งผลให้ผู้ประกอบการในพื้นที่มีรายได้จากการขายสินค้า 630 ล้านบาท จาก 1,813 ร้านค้า เกิดการสร้างผู้ประกอบการเชิงวัฒนธรรมไม่น้อยกว่า 6,000 ราย การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นที่จำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ Atlocal Thailand ตลาดทุนวัฒนธรรม รวม 1,928 รายการ

1 โครงการงบประมาณ

121,000,000 บาท

4 เมือง 25 ย่านวัฒนธรรม
คลอบคลุม **17 จังหวัด**

ผู้ประกอบการภายในพื้นที่ที่มีรายได้จากการขายสินค้า **630 ล้านบาท**
จาก **1,813 ร้านค้า**

สร้างผู้ประกอบการเชิงวัฒนธรรม
ไม่น้อยกว่า **6,000 ราย**

I ตัวอย่างการฟื้นคุณค่าทุนวัฒนธรรมผ่านการจัดเทศกาลวัฒนธรรม (Cultural Festival)

1 “ประเพณีสารทเดือนสิบ” อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จัดขึ้นเพื่อฟื้นฟูและสืบสานประเพณีท้องถิ่นในการทำบุญอุทิศแก่บรรพบุรุษ โดยเทศบาลเมืองทุ่งสงให้การสนับสนุน ภายใต้ชื่อ “เป-ตะ เฟสติวล” ซึ่งเปิดพื้นที่ให้ชุมชนและผู้ประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และสินค้าทางวัฒนธรรมของภาคใต้ กิจกรรมสำคัญในเทศกาล ได้แก่ การแห่หมรับจากหลาตยิบไปวัดชัยชุมพล และร่วมทำบุญบังสุกุล กรวดน้ำอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลแก่ปะตะบรรพชนพิธีรับหมพิธีทั้งกระเจดกกิจกรรมชิงเปรตชบวนแห่รับต่ายจากทั้ง 13 ตำบล ในอำเภอทุ่งสงและเทศบาลเมืองทุ่งสง รวมทั้งการประกวดงานด้านวัฒนธรรมในระดับเยาวชนและประชาชนทั่วไป ได้แก่ รำวงทุ่งสง กลองยาว โนราสร้างสรรค์ แฟนพันธุ์แท้เป-ตะ การเล่าเรื่องด้วยภาษาถิ่นได้ ทำหมมเดือนสิบ เพลงลูกทุ่ง เพลงใต้ จัดหมรับขนาดเล็ก เป็นต้น

I ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- “เป-ตะ เฟสติวล” ระหว่างวันที่ 8-22 กันยายน 2568 ณ หลาตยิบ (YIP) ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการจัดงาน 15 วัน มูลค่าทางเศรษฐกิจรวม 21.1 ล้านบาท อัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic ROI) 2.7 เท่า
- จัดจำหน่ายสินค้าวัฒนธรรมในพื้นที่จากผู้ค้าชาวทุ่งสงจากทุกตำบล/หมู่บ้านกว่า 80 ร้านค้า
- การจัดเทศกาล “เป-ตะ เฟสติวล” ทำให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น 2,059 บาทต่อวัน อัตรารายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.70

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ
จากการจัดงาน **15 วัน**

มูลค่าทางเศรษฐกิจรวม
21.1 ล้านบาท

ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น

2,059 บาทต่อวัน

อัตราการรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ **74.70**

ภาพที่ 34 กิจกรรมบนฐานทุนทางวัฒนธรรม “เป-ตะ เฟสตีวัล”

2 “มหกรรมเที่ยวฤดูหนาวของดีจังหวัดลำปาง” จังหวัดลำปาง

เพื่อเชิดชูทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเศรษฐกิจ โดยจัดกิจกรรมหลากหลาย ในย่านวัฒนธรรมสำคัญของเมือง เช่น กาดนั้งก้อม กาดเก้าจาว และศูนย์การค้าเซ็นทรัลลำปาง กิจกรรมเด่นของงาน คือ “Fashion Hackathon คลั่งรักครั้งลำปาง” ซึ่งเป็นการต่อยอดภูมิปัญญาผ้าทอย้อมสีครามของชาวลำปางให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์แฟชั่นร่วมสมัย เปิดโอกาสให้นักออกแบบรุ่นใหม่ ช่างตัดเย็บ และผู้ประกอบการท้องถิ่น แข่งขันออกแบบและผลิตเสื้อผ้า พร้อมนำเสนอผลงานผ่านการเดินแบบแฟชั่นโชว์กลางแจ้ง บรรยายภาพของงานเต็มไปด้วยสีสันจากผ้าครามหลากลวดลาย การแสดงศิลปวัฒนธรรม และนิทรรศการผลงานหัตถกรรมพื้นเมือง

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- จัดกิจกรรมแข่งขัน FASHION HACKATHON คลั่งรักครั้งลำปาง วันที่ 14-15 ธันวาคม 2567 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมแข่งขัน 25 ทีม
- งานเทศกาลสวมผ้าย้อมคราม “คลั่งรัก ครั้งลำปาง” รวมผู้ประกอบการจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูปจากครามหลากหลายรูปแบบกว่า 30 ร้านค้า
- กิจกรรมในพื้นที่วัฒนธรรมเมืองลำปาง ทำให้มีเม็ดเงินที่กระตุ้นเศรษฐกิจกว่า 255.68 ล้านบาท มีรายได้รวมจากยอดขายสะสมกว่า 174 ล้านบาท

กิจกรรมในพื้นที่วัฒนธรรมเมืองลำปาง ทำให้มี เม็ดเงินที่กระตุ้นเศรษฐกิจกว่า

255.68 ล้านบาท

มีรายได้รวมจากยอดขายสะสมกว่า

174 ล้านบาท

ภาพที่ 35 กิจกรรม “Fashion Hackathon คลั่งรัก ครั่งลำปาง”

3 “เทศกาลเอ็งกอ” อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

โดยความร่วมมือระหว่างเทศบาลเมืองพนัสนิคมมหาวิทยาลัยศิลปากร หน่วย บพท. หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่ เพื่อสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่พนัสนิคม ภายในงานมีการแสดง คณะเอ็งกอ 8 คณะจากประเทศไทยและประเทศจีนพร้อมขบวนแห่หุ่นเอ็งกอสร้างสรรค์ทำจากวัสดุ รีไซเคิลและจักสานไม้ไผ่ สะท้อนความร่วมมือและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมในเทศกาล ประกอบด้วย ละครเวทีพื้นบ้าน “นักสู้สำเภาแดง”, กิจกรรม Workshop ศิลปะจากแรงบันดาลใจเอ็งกอสำหรับเยาวชน, พิธีสักการะองค์ไผ่เขียนใจเชื้อ, พิธีสวดเคราะห์เสริมดวง, การแสดงของศิลปินท้องถิ่น และนิทรรศการเรื่องราวของเอ็งกอในมิติต่าง ๆ

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เทศกาลเอ็งกอ พนัสนิคม หรือ Engkor Festival จัดขึ้นระหว่างวันที่ 14-16 กุมภาพันธ์ 2568 สร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาทต่อวัน
- ผลักดันให้ “เอ็งกอ” เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และหวังให้เป็นมรดกของมวลมนุษยชาติร่วมกับประเทศจีน

สร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ
ไม่ต่ำกว่า **1** ล้านบาทต่อวัน

ภาพที่ 36 การจัดเทศกาลเอ็งกอ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

4 “เทศกาลหัตถกรรมโปงลางกาฬสินธุ์” อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

จัดขึ้นระหว่างวันที่ 25-26 ธันวาคม 2567 ณ ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์ (หลังเก่า) และพิพิธภัณฑ์หอศิลป์จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เป็นเจ้าภาพหลัก มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับเครื่องดนตรีโปงลางเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและอัตลักษณ์ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ภายใต้แนวคิด “จากเสียงดนตรีพื้นบ้าน สู่วัฒนธรรมสร้างสรรค์ของเมืองวัฒนธรรม” ภายในงานมีกิจกรรมทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น การประกวดวงโปงลางเยาวชน ฟ้อนรำพื้นเมือง การแสดงศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยจากโรงเรียนในพื้นที่กว่า 30 แห่ง และนิทรรศการเรื่องราวโปงลางและมรดกภูมิปัญญาอีสาน นอกจากนี้มีการเสวนาวิชาการเรื่อง “การนำอัตลักษณ์โปงลางสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน” โดยนักวิชาการ ศิลปินพื้นบ้าน และผู้ประกอบการท้องถิ่น ร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับการใช้วัฒนธรรมเป็นทุนในการพัฒนาเมือง เช่น การผลิตของที่ระลึก สร้างแบรนด์ และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ เทศกาลช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจและความเป็นเจ้าของวัฒนธรรมให้ชุมชนกาฬสินธุ์โดยเฉพาะเยาวชนที่ได้รับแรงบันดาลใจในการสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เทศกาลมหัศจรรย์โปงลางกาฬสินธุ์ จัดขึ้นระหว่างวันที่ 25-26 ธันวาคม 2567 มีประชาชนนักท่องเที่ยวเข้าร่วมเทศกาลผู้เข้าร่วมกิจกรรม (On site) 46,187 คน และผู้เข้าร่วมกิจกรรมรูปแบบออนไลน์ (Online) และถ่ายทอดสด (Live) จำนวน 41,678 คน
- อบรมเชิงปฏิบัติการต้นกล้าโปงลาง 3 รุ่น (รุ่นที่ 1 จำนวน 96 คน รุ่นที่ 2 จำนวน 119 คน และรุ่นที่ 3 จำนวน 98 คน)
- การแสดงโชว์วงโปงลาง “ต้นกล้าโปงลางเมืองน้ำดำ” จำนวน 232 ราง และการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ จากนางรำและนักแสดงกว่า 500 ชีวิต

ภาพที่ 37 การจัดเทศกาลมหัศจรรย์โปงลางกาฬสินธุ์
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบการวิจัยที่ 6

“การจัดการธุรกิจชุมชนบนฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น (LE)”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจหมุนเวียนในพื้นที่ ผ่านการยกระดับสมรรถนะ/พัฒนาศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการในพื้นที่ เป้าหมายด้วยการยกระดับรายได้และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (Fair Trade) สู่กลุ่มผู้ผลิต/กลุ่มเกษตรกรต้นน้ำ รวมทั้งสิ้น 12 โครงการ งบประมาณ 97,500,000 บาท

12 โครงการ งบประมาณ

97,500,000 บาท

ผลการดำเนินงานและการขับเคลื่อน

1 โครงการ “พัฒนาศักยภาพทางธุรกิจและการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โคมล้านนาสำหรับผู้ประกอบการ ในตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ระยะที่ 2”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พัฒนาทักษะการผลิตโคมล้านนาและการบริหารจัดการกลุ่มให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้มีศักยภาพทางธุรกิจและร่วมกันต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์โคมล้านนา หรือ “เป็นของโชว์ที่ใช้ได้” โดยใช้กลไกการขับเคลื่อนของกลุ่มวิสาหกิจ

ที่ประกอบด้วยคนในช่วงวัยต่าง ๆ มาร่วมกันดำเนินการสร้าง “โคมพุทธบูชา” โดยจัดทำ Worship ร่วมกับวัดบวรศรีทอง และวัดดอนจั่น ที่สามารถนำเอาอัตลักษณ์ของแต่ละวัดมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โคมล้านนาได้สอดคล้องกับทักษะของผู้ประกอบการ เพื่อตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย ตามความเชื่อทางศาสนา (วัด) ที่สามารถสร้างรายได้ของชุมชน สร้างอาชีพใหม่ สร้างอัตลักษณ์ของชุมชนที่มีความโดดเด่นเป็นที่รู้จัก และจัดทำ Workshop ร่วมกับภาคีเครือข่าย โรงแรมและรีสอร์ทในพื้นที่ใกล้เคียงให้กับกลุ่มลูกค้าที่เข้าพัก

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- โคมล้านนามียอดบูชาตลอดปี 236,884 บาท โดยรายได้มีความผันแปรตามเทศกาล
- พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่บูรณาการผลิตภัณฑ์โคมล้านนาเข้ากับศิลปวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชน โดยมีเส้นทางท่องเที่ยวหลัก คือ โปรแกรมวัดพระธาตุดอยสุเทพ-เหมืองกุง-วัดยางกุง ซึ่งจำหน่ายแพ็คเกจท่องเที่ยวราคา 15,360 บาทต่อกลุ่ม หรือ 1,536 บาทต่อคน ทำให้ธุรกิจสามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม 1.40 เท่าของต้นทุน
- ขยายธุรกิจผลิตภัณฑ์โคมล้านนา ผ่านกิจกรรม Workshop ช่องทางดิจิทัล เครือข่ายความร่วมมือกับวัด โรงแรม และชุมชน โดยคาดการณ์ Market Size อยู่ที่ 4,276,800 บาท หรือ 43,200 ลูกต่อปี เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5-10 ต่อปี

โคมล้านนามียอดบูชาตลอดปี

236,884 บาท

ขยายธุรกิจผลิตภัณฑ์โคมล้านนา
Market Size อยู่ที่

4,276,800 บาท หรือ

43,200 ลูกต่อปี

ภาพที่ 38 กิจกรรม Workshop ทำโคมให้กับนักท่องเที่ยว
ชาวต่างชาติ ณ ชุมโคมมงคล วัดดอนจั่น อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

2 โครงการ “อาหฺซานทรัสต์มาร์ค : ธิญาบและวิถี อาชีฬ”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยฟาฏอนี

พัฒนามาตรฐาน AHSAN Trustmark ให้เป็น มาตราฐานรับรอง
สินค้าชุมชนที่บูรณาการหลักสากล (Global Standards) กับวิถี
อาชีฬตามหลักอิสลาม (Shariah Compliance) เพื่อยกระดับ
เศรษฐกิจฐานรากขายแดนใต้ และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ
การรายย่อย (LE-Local Entrepreneurs) โดยใช้ธุรกิจธิญาบ

เป็นสินค้านำร่อง จัดการปัญหาและยกระดับสู่ห่วงโซ่คุณค่าใหม่
เพื่อลดความรุนแรงของปัญหาทางสังคมเศรษฐกิจในพื้นที่
โดยการร่วมมือกับผู้ประกอบการช่วยเหลือแรงงานท้องถิ่นให้มี
อาชีพและชีวิตที่ดี ผ่านแนวทางการจัดการบนมาตรฐานวิถีการ
ผลิต AHSAN Trustmark คือ 1) สร้างมาตรฐานผู้ประกอบการ
โดยหาคนที่มิจิตสำนึกดีมาร่วมสร้าง SMART Hijab ที่ขับเคลื่อน
ด้วยเทคโนโลยี 2) สร้างโมเดลการอบรมบ่มเพาะและก่อเกิด New
Entrepreneurship Learning Circle เป็นชุมชนแห่งการทำงาน
ร่วมกันและแบ่งปันความรู้ 3) สร้าง New Network platform หรือ
Hijab Center ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล มีการตัดสินใจและดำเนินการ
ตามหลักฐานเชิงประจักษ์ และ 4) สร้างผู้ประกอบการซื้อต่อใหม่
จากคนรุ่นใหม่

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- พัฒนาศักยภาพและการประกอบการของผู้ผลิตธิญาบ
และการพัฒนาฝีมือผู้ผลิตธิญาบใหม่ 1,000 ราย
- ปรับปรุงคุณภาพสินค้า และกระบวนการขายออนไลน์ ทำให้
ผู้ประกอบการหลายราย เช่น อิกติศอดุนา, Amanah Hijab,
DMINE Shop มียอดขายเพิ่มขึ้น โดยรายได้รวมของธุรกิจ
เครือข่ายกว่า 50 ล้านบาท
- นำวัตถุดิบในพื้นที่มาใช้ผลิตสินค้าธิญาบเพิ่มมากขึ้น 21.97
ล้านบาท ส่งผลให้เงินหมุนเวียนในเศรษฐกิจท้องถิ่นมากขึ้น
- ผู้ประกอบการได้ร่วมกันใช้กลยุทธ์ การผลิตแบบไร้ของเสีย
(Zero Waste) และคำนวณต้นทุนอย่างประหยัด จนลด
เศษผ้าเหลือใช้งานต่อเดือนจากเดิม 6-13 กิโลกรัม เหลือเพียง
2-5 กิโลกรัม

พัฒนาฝีมือผู้ผลิตธิญาบใหม่

1,000 ราย

วัตถุดิบในพื้นที่มาใช้ผลิตสินค้าธิญาบ
เพิ่มมากขึ้น **21.97 ล้านบาท**

ภาพที่ 39 ภาพตัวอย่างสินค้าที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน AHSAN Trustmark

3 โครงการ “ธุรกิจปันกัน 1-5”

การขับเคลื่อนการทำงานผ่านผู้ประกอบการโดยตรง ผ่านโครงการธุรกิจปันกัน 1-5 โดยทำงานร่วมกับผู้ประกอบการในพื้นที่ 3,034 ราย ครอบคลุม 5 ภูมิภาค 73 จังหวัด ของประเทศไทย จากกลุ่มธุรกิจ 6 ประเภท ได้แก่ กลุ่มวัตถุดิบและเกษตรพื้นฐาน กลุ่มเกษตรและอาหารแปรรูป กลุ่มงานฝีมือ (งานคราฟ) กลุ่มสินค้าอุปโภคและเวชสำอาง กลุ่มร้านค้า-ร้านอาหาร-ที่พัก และกลุ่มท่องเที่ยว และได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือใหม่เพื่อยกระดับธุรกิจชุมชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านเกื้อกูลซูเปอร์แอปและเกื้อกูลซูเปอร์บอร์ดเกมส์ ประกอบด้วย (1) WOWการตลาด 101 (2) กระเป๋าตั้งครัวเรือน “เกื้อกูลซูเปอร์แอป” (3) WOW การตลาด 102 (4) Cost structure (5) กระเป๋าตั้งธุรกิจ “เกื้อกูลซูเปอร์แอป” (6) การจัดการผลิต “สมุดบันทึกการผลิต” เกื้อกูลซูเปอร์แอป (7) ความเสี่ยงธุรกิจ (8) WOW การตลาด 103 (9) กิจกรรม Finance Literacy ภาคธุรกิจ (10) Supply-Demand Management ภายใต้ชื่อกิจกรรม “อย่ากผิต ๆ ชีวิตบรรลีย์”

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

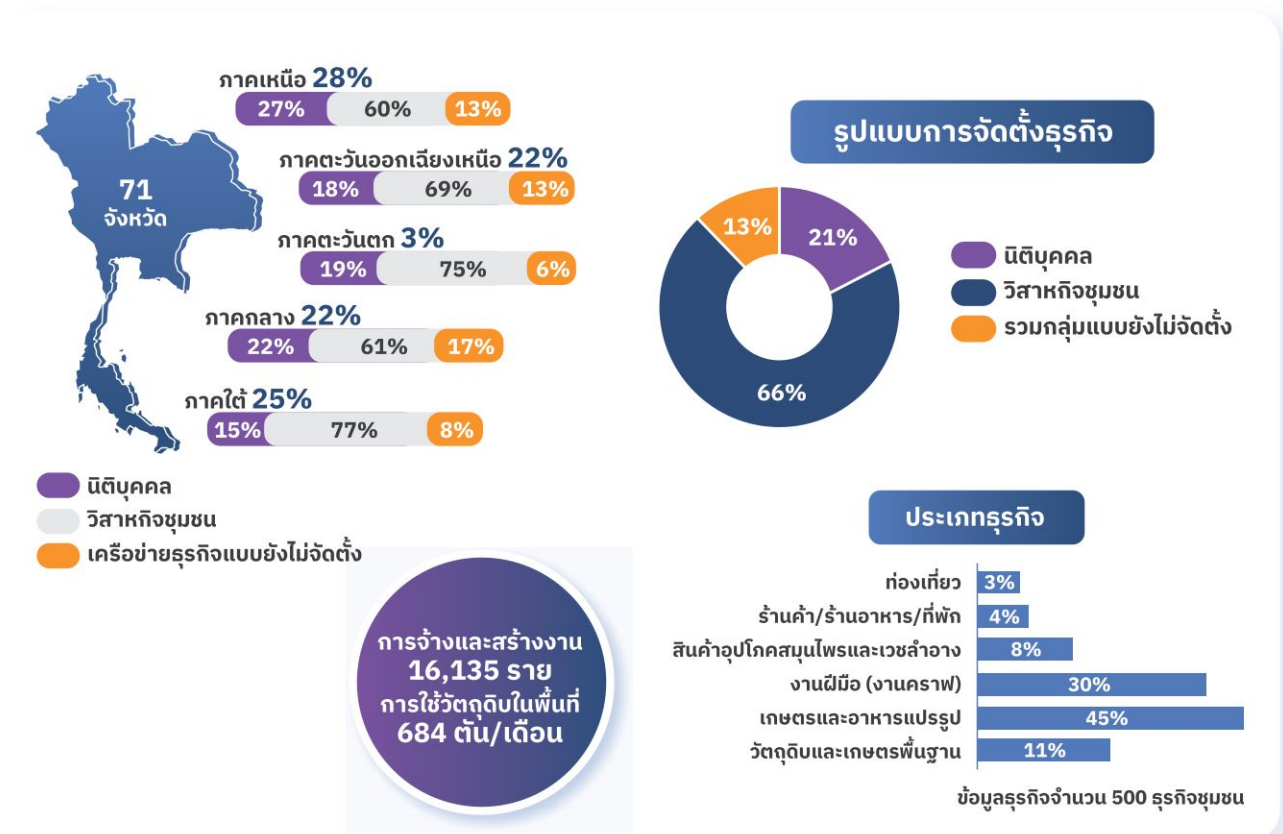
- มีผู้ประกอบการเข้าร่วม 500 ธุรกิจ ครอบคลุม 71 จังหวัดทั่วประเทศ
- ผู้ประกอบการหน้าใหม่ที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการมาก่อน มีสัดส่วนร้อยละ 60 และ ร้อยละ 40 เป็นผู้ประกอบการที่เคยร่วมโครงการแล้ว
- สถาบันเกื้อกูลเศรษฐกิจชุมชนได้ร่วมมือกับ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ดำเนิน “โครงการสร้างวินัยการเงินสำหรับธุรกิจชุมชน” เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงิน
- ขยายผลองค์ความรู้ร่วมกับพันธมิตรภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ผ่านการถ่ายทอดความรู้ด้านการพัฒนาธุรกิจชุมชนให้กับเจ้าหน้าที่ CSR ภายใต้หลักสูตร CSR Entrepreneurship for Community’s Sustainable Well-Being
- พัฒนาระบบปฏิบัติการเกื้อกูล (มหาชน) หรือ LEOS: Local Enterprise’s Operating System เพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่าจากผู้ผลิตในพื้นที่สู่ผู้บริโภคอย่างเป็นรูปธรรม

มีผู้ประกอบการเข้าร่วม

500 ธุรกิจ ครอบคลุม

71 จังหวัด ทั่วประเทศ

ขยายผลองค์ความรู้ร่วมกับพันธมิตร
ภาคเอกชน

ภาพที่ 40 ข้อมูลผู้ประกอบการ Local Enterprise ที่ผ่านเข้าโครงการธุรกิจปันกัน 5 จำนวน 500 ธุรกิจ

ผลความสำเร็จจากแพลตฟอร์มการยกระดับธุรกิจชุมชน ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงนโยบายร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผลักดันเข้าสู่แผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจผู้ประกอบการฐานรากวิสาหกิจชุมชนและรายย่อย ซึ่งหน่วย บพท. ได้รับการเสนอให้เป็นเลขานุการร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการ ที่ปรึกษาด้านองค์ความรู้ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นกลไกภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะด้านการสร้างองค์ความรู้และการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม การวิจัยและการพัฒนา เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนตลอดห่วงโซ่การผลิต

ภาพที่ 41 การขับเคลื่อนเชิงนโยบายแพลตฟอร์มการยกระดับธุรกิจชุมชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. ได้รับมอบหมายในการขับเคลื่อนเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เป้าหมาย “ครัวเรือนในชนบทและผู้ประกอบการในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม (12,000 ครัวเรือน ในชนบทมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 5,000 บาทต่อเดือน ภายใน 2 ปี)” ภายใต้เป้าหมายสำคัญ ครัวเรือนในชนบทและครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม 32,000 ครัวเรือน จำนวน 114 โครงการ รวมงบประมาณ 220,400,000 บาท

จำนวน **114** โครงการ
รวมงบประมาณ **220,400,000**
บาท

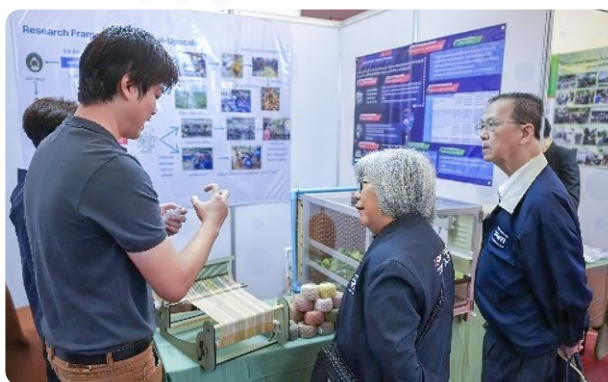
เกิดการถ่ายทอดและขยายผลการใช้
เทคโนโลยีที่เหมาะสม **35** ผลงาน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- จัดงานมหกรรม “เศรษฐกิจฐานราก : แก่จน ลดหนี้ เพิ่มรายได้ ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม” Appropriate Technology MATCHING DAY 2025
- เกิดการถ่ายทอดและขยายผลการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม 35 ผลงาน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกร และส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
- บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 127 องค์กร จาก 35 เครือข่าย
- ครัวเรือนเกษตรกร 17,271 ครัวเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 20 จากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม (อยู่ระหว่างการดำเนินการ)

บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์
ในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น **127** องค์กร
จาก **35** เครือข่าย

ครัวเรือนเกษตรกร
17,271 ครัวเรือน
มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย
ร้อยละ **20**

ภาพที่ 42 มหกรรม “เศรษฐกิจฐานราก : แก่จน ลดหนี้ เพิ่มรายได้ ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม”

Appropriate Technology MATCHING DAY 2025

“

ภายใต้แผนงานเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน.
“ครัวเรือนในชนบทและผู้ประกอบการในพื้นที่ที่มีรายได้เพิ่มขึ้น
ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม

(12,000 ครัวเรือนใน**ชนบท**มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 5,000 บาทต่อเดือน ภายใน 2 ปี)”

”

323

เทคโนโลยี
ที่เหมาะสม

กลุ่มกิจกรรม
163 เทคโนโลยี

กลุ่มหัตถกรรม
และงานสร้างสรรค์
19 เทคโนโลยี

กลุ่มปศุสัตว์
และแมลงเศรษฐกิจ
74 เทคโนโลยี

กลุ่มอาหารและการแปรรูป
38 เทคโนโลยี

กลุ่มการใช้ประโยชน์
จากวัสดุเหลือทิ้ง
15 เทคโนโลยี

กลุ่มประมง
14 เทคโนโลยี

114 ข้อเสนอโครงการ

11 ศูนย์ถ่ายทอดและบริการเทคโนโลยี

7,007
นวัตกรรมชุมชน

11,550
ครัวเรือน

49
มหาวิทยาลัย

1 ระบบ
ข้อมูลเทคโนโลยี
ที่เหมาะสม

881
ชุมชน

626
ตำบล

298
อำเภอ

63
จังหวัด

ภาพรวมผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563–2567

หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน 5 มิติ (มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสิ่งแวดล้อม มิติด้านสันติภาพและสถาบัน และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา) ในระดับเมือง เกิดการพัฒนาและขับเคลื่อน “กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์เศรษฐกิจและสังคม” (Strategic Growth Pole Development) ผ่านกลไกการพัฒนาเมือง 4 ด้าน ได้แก่ 1) กลไกด้านการพัฒนาความร่วมมือทางสังคมของเมือง (Urban Collaboration and Institution Arrangement) 2) กลไกด้านการพัฒนาข้อมูลและองค์ความรู้ของเมือง (Urban Open Data and Knowledge Management) 3) กลไกการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินและการจัดการทุนของเมือง (Urban Financial Institution and Instrument) และ 4) กลไกด้านนโยบายและแผนพัฒนาของเมือง (Urban Policy and Planning) ซึ่งจะนำไปสู่การผลักดันให้เกิดการลงทุนของเมือง (Investment Scheme) เกิดการบริหารจัดการเมืองที่มีความสามารถทางการแข่งขัน เกิดระบบการจ้างงานและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งการเติบโตของเมืองอย่างยั่งยืน ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม ดังนี้

1) กลไกการขับเคลื่อนระดับพื้นที่เมือง เกิดกลไกในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จำนวน 62 กลไก เกิดพื้นที่ต้นแบบบนฐานเศรษฐกิจสีเขียวและห่วงโซ่อุปทาน จำนวน 18 พื้นที่ เกิดพื้นที่ต้นแบบเมืองคาร์บอนต่ำ จำนวน 9 พื้นที่ เกิดการพัฒนาเมืองศูนย์กลางที่น่าอยู่และชาญฉลาด จำนวน 12 พื้นที่ เกิดตัวแบบการจัดการที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับบริบทของเมือง จำนวน 11 พื้นที่ เกิดพื้นที่ต้นแบบความร่วมมือภาคอุตสาหกรรมในการสร้างงานในพื้นที่ผ่านการพัฒนาอาชีพ เกิดพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) จำนวน 38 เมือง เกิดแนวทางการลงทุนระดับพื้นที่ จำนวน 5 พื้นที่ เกิดการพัฒนาชุดความรู้และข้อมูลเปิดด้านการพัฒนาเมือง โดยมีข้อมูลเมือง

เกิดพื้นที่ต้นแบบเมืองคาร์บอนต่ำ
จำนวน 9 แห่ง

เกิดบริษัทพัฒนาเมือง
จำนวน 20 แห่ง

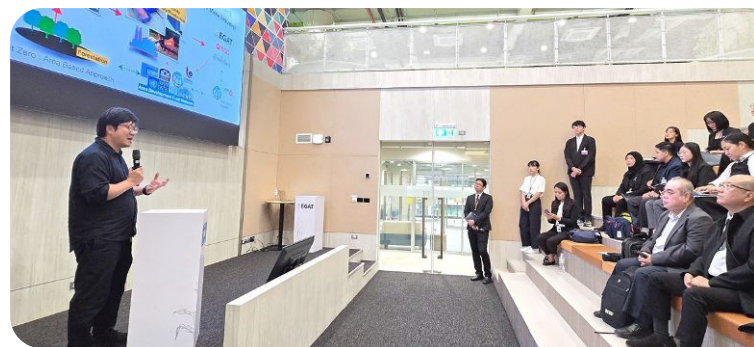
(Data Catalogue) ที่จะเป็นข้อมูลเปิด (Open Data) เพื่อใช้ในการบริหารจัดการเมืองจำนวน 43 ฐานข้อมูล เกิดองค์ความรู้/บทเรียน/คู่มือ/หลักสูตรในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จำนวน 16 ชุด เกิดนวัตกรรมในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จำนวน 36 เครื่องมือ การจัดตั้งคณะกรรมการกฎบัตรแห่งชาติ หรือ Charter เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองเป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกันของสังคม (Social Collaboration) เกิดบริษัทพัฒนาเมืองจำนวน 20 แห่ง เกิดเครือข่ายความร่วมมือนักพัฒนาเมืองจำนวน 2 ระดับ ทั้งความร่วมมือระดับประเทศและความร่วมมือระดับนานาชาติ เกิดเครือข่ายร่วมทำงานเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social enterprise) เกิดเครือข่ายเมืองน่าอยู่ที่ชาญฉลาด (Livable Smart City Allegiance) การจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับสมาคมสันนิบาตแห่งประเทศไทยเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการและฐานข้อมูล และส่งเสริมวิจัยด้านการพัฒนาเมืองและท้องถิ่น การจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับศูนย์ข้อมูลสังหาริมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์เพื่อบูรณาการฐานข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย อสังหาริมทรัพย์ และการพัฒนาเมือง และการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) การเคหะแห่งชาติ และมูลนิธิสถาบันศึกษาเมืองเพื่อบูรณาการและพัฒนาฐานข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยและเมืองให้ครอบคลุมและทันสมัย

2) โปรแกรมบ่มเพาะและเร่งรัดกระบวนการเพื่อมุ่งสู่เมืองนำอยู่ที่ชาญฉลาด” (City Incubator and Accelerator Program: CIAP) บ่มเพาะองค์ความรู้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและโซลูชันต่าง ๆ และการเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาเมืองเป้าหมาย 18 เมือง โดยยึดหลัก “การพัฒนาเมืองอย่างสมดุลและยั่งยืน” ผ่านการกิจกรรมเพื่อสร้างการขับเคลื่อน ดังนี้

- 1) หลักสูตร CDLP (City Data Learning Platform) Workshop
- 2) การจัดทำข้อมูลและแผนในการพัฒนาเมือง City Scan และการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมต่อการชีวิตเมืองสู่การขับเคลื่อนและยกระดับเมืองศูนย์กลางที่น่าอยู่อย่างชาญฉลาด
- 3) เครื่องมือที่เทคโนโลยีพร้อมใช้เทคโนโลยีเชิงกระบวนการ (Soft Technology) และ เทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐานอัจฉริยะ (Hard & Solution Technology) ในการพัฒนาเมือง
- 4) แพลตฟอร์มหลักสูตรเพื่อจัดทำโปรแกรม Acceleration: Low Carbon city, Green City, Heritage City Learning City
- 5) ผลผลิตงานสื่อสารเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และเทคโนโลยีฐานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองนำอยู่อย่างชาญฉลาด และ
- 6) การประเมินเมืองตาม Urban Management Framework (UMF) โดยใช้แนวคิด Development Canvas (CDC)

3) การพัฒนาและยกระดับ “เมืองแห่งการเรียนรู้” (Learning City)

การผลักดันระดับนโยบาย โดยความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ประจำประเทศไทย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (สปร.) อุทยานการเรียนรู้ (TK Park) กระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยได้ร่วมมือกันในรูปแบบของ “เครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ประเทศไทย” เพื่อผลักดันให้เกิด “แพลตฟอร์มเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย” (Thailand Learning City Platform) เพื่อเป็นพื้นที่กลางในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ในการสร้าง “เมืองแห่งการเรียนรู้” ของสมาชิกเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเกิดการดำเนินงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการประกวด “รางวัล Thailand Learning City Award ครั้งที่ 1 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ “เมืองแห่งการเรียนรู้” ระดับนานาชาติ จากการที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมสมัชชาเมืองแห่งการเรียนรู้ระดับภูมิภาคอาเซียนบวกสาม โดยมีเครือข่ายนานาชาติเข้าร่วมการประชุมรวม 13 ประเทศ และเมืองเครือข่ายในประเทศไทย 38 แห่ง รวมกว่า 250 คน และในปี 2569 เมืองโฮจิมิน ประเทศเวียดนาม ขอรับเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมครั้งต่อไป

เครือข่ายนานาชาติเข้าร่วมประชุมอาเซียน

รวม **13** ประเทศ

เครือข่ายในประเทศไทย 38 แห่ง

รวมกว่า **250** คน

การผลักดันระดับพื้นที่ โดยใช้ผลงานวิจัยและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ 4 พื้นที่ คือ เทศบาลนครขอนแก่น เทศบาลนครยะลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา และเทศบาลนครหาดใหญ่ จนได้รับคัดเลือกเป็นสมาชิกเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (UNESCO Global Network of Learning Cities: GNLC) เกิดกลไกความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อาทิ การสร้างหนังสือบันทึกความเข้าใจร่วมกัน (MOU) กับเทศบาลต่าง ๆ จำนวน 7 MOU มีการลงนาม MOU กับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และขยายไปถึงระดับนานาชาติรวมกว่า 62 หน่วยงาน เกิดนิเวศการเรียนรู้ของเมือง (City Learning Ecology) ประกอบด้วย พื้นที่ต้นแบบของการเรียนรู้ (Learning Space) จำนวน 25 พื้นที่ องค์ความรู้จากการศึกษาท้องถิ่น (Local Study) จำนวน 70 ฐานข้อมูล เกิดการยกระดับการทำงานอย่างยั่งยืนในรูปแบบของกิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise) จำนวน 556 คน ส่งเคราะห์บทเรียนและข้อเสนอเชิงนโยบายในระดับพื้นที่ สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการ และแก้ปัญหาเพื่อขยายแนวคิดและฐานการทำงานของพื้นที่ จำนวน 7 นโยบาย ผู้ได้รับผลประโยชน์จากกลไกการพัฒนาเมืองในการกระตุ้นเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 4,061 คน กระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวในการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเมืองผ่านการประกวด “เมืองแห่งการเรียนรู้” ด้วยกลไกความร่วมมือที่เข้มแข็ง และขยายความร่วมมือกับ OKMD/TKPARK ในการพัฒนาเครื่องมือสร้างการเรียนรู้ให้กับเมือง/ย่าน

4) การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เกิดกลไกความร่วมมือในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ทั้งในระดับพื้นที่และระดับจังหวัด จำนวน 9 กลไก เกิดนวัตกรรมเชิงระบบ จำนวน 9 นวัตกรรม และนวัตกรรมการเรียนรู้ จำนวน 80 นวัตกรรม ผลสังเคราะห์บทเรียนและข้อเสนอเชิงนโยบายในระดับพื้นที่/จังหวัด จำนวน 4 เรื่อง ตลอดจนเกิดความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาและกลไกการจัดการศึกษาตาม พรบ. พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา รวมถึงนำเสนอผลและแนวทางการขับเคลื่อนในระยะต่อไปกับคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

5) การพัฒนาพื้นที่เมืองชายแดน และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจของประเทศไทย เกิดการยกระดับเศรษฐกิจร่วมของพื้นที่เมืองชายแดน ด้วยการสร้างกลไกความร่วมมือเชิงบูรณาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานความมั่นคง ควบคู่กับการพัฒนาเทคโนโลยีเปิดและแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจ การค้า และการท่องเที่ยวข้ามพรมแดนอย่างเป็นระบบ รวมถึงการยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตด้วยการเสริมทักษะการผลิตและนวัตกรรมแก่ผู้ประกอบการท้องถิ่น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดต้นทุน เพิ่มมูลค่า สร้างรายได้ใหม่ ลดความเหลื่อมล้ำดิจิทัล และขยายผลได้ในระดับพื้นที่อื่น พร้อมทั้งการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายระดับพื้นที่สู่ระดับชาติ โดยมีพื้นที่ดำเนินการจำนวน 26 พื้นที่ ใน 14 จังหวัด เกิดข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนา เช่น ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนและเมืองคู่แฝด มาตรการข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อผลักดันการยกระดับความมั่นคงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนชายขอบ (Marginal People) ข้อเสนอเชิงนโยบายสำคัญผ่านความเชื่อมโยงประเด็นแบบ

ผสมผสาน เป็นต้น เกิดฐานข้อมูลเทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบเปิด (Open Technology and Innovation Hub) เกิดหลักสูตรการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม เกิดแพลตฟอร์มการพัฒนาเมืองชายแดน เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในประเทศ และพื้นที่ชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ ตลอดจนเกิดการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 2 พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคลัสเตอร์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Cluster Development) เพื่อเพิ่มรายรับหรือความมั่งคั่งสู่พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ โดยการพัฒนาclustersจรรวมระดับพื้นที่ (Area-Based Cluster) ที่มีความเหมาะสมกับตลาดโลก รวมถึงขนาดของอุปทาน (Supply side) ประกอบด้วย 8 คลัสเตอร์อุตสาหกรรม ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง และสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ประกอบด้วย 1) กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หุ่นยนต์ และดิจิทัล (AI, Robotic, and Digital Transformation) 2) กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารมูลค่าสูง (High Value Agro and Food) 3) กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานและอุตสาหกรรมสีเขียวที่มุ่งสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Energy and Green Transformation-Net Zero Economy) 4) กลุ่มอุตสาหกรรมงานฝีมือ (Craft Production, Community Factory and Area Industry) 5) กลุ่มอุตสาหกรรมการค้าดิจิทัล การค้าข้ามพรมแดน และการลงทุนข้ามวัฒนธรรม (Digital Trade, Cross-border E-Commerce, Cross Culture Investment) 6) กลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแบบครอบคลุมข้ามพรมแดน (Inclusive Cross-border and Corridor Tourism) 7) กลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อรองรับเศรษฐกิจด้านสุขภาพ การแพทย์และผู้สูงอายุ (Wellness, Medical and Silver Economy) 8) กลุ่มอุตสาหกรรมด้านการเรียนรู้และการศึกษา (Learning and Education) ซึ่งจะนำไปสู่การกระจายรายได้ในพื้นที่จากโอกาสและขนาดของอุปสงค์ (Demand Side) รวมถึงการมีศักยภาพและความสามารถในการดูดซับความรู้ เทคโนโลยี (Absorb Technology) เพื่อการค้นหาและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง (Product Champion) ที่ยึดโยงและรองรับกับการเติบโตในอนาคตภายภาคหน้าได้

การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง
เชิงนโยบายระดับพื้นที่สู่ระดับชาติ
จำนวน 26 พื้นที่
ใน **14 จังหวัด**

I ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ส่งเสริมแผนพัฒนาท้องถิ่นภาคประชาชน “Local-Oriented Development Plan” การพัฒนาโดยท้องถิ่น เป็นศูนย์กลาง กลไกหลักที่สำคัญของการพัฒนาเมือง คือ “กลไกท้องถิ่น (Local)” ซึ่งหมายถึง การเสริมสร้างความสามารถ และศักยภาพสำหรับการพัฒนาพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Authorities Upgrading toward Area Development) ประชาสังคมในท้องถิ่น (Civil Society at Local) เอกชนในพื้นที่ (Local Investors) และภาคความรู้หรือปราชญ์ในพื้นที่ (Local Knowledge Institute) เช่น มหาวิทยาลัยในพื้นที่ โดยมุ่งสู่แผนพัฒนาท้องถิ่นภาคประชาชนจากพื้นที่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Deliberative Space) จะนำไปสู่เป้าหมายร่วม แผนร่วม การทำงานและลงทุนร่วม เพื่อส่งเสริมรากฐานการจัดการท้องถิ่นและเรียนรู้เองในพื้นที่ และเป็นการนำเข้าสู่ข้อมูลความต้องการของประชาชนสู่แผนงบประมาณของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนระดับพื้นที่ “Local Development Fund” ที่หลากหลาย โดยงบประมาณจากภาครัฐ พร้อมกับภาคประชาชนรวมกัน เพื่อให้เกิดการร่วมมือที่ตรงกับความต้องการของพื้นที่ ที่จะแก้ปัญหาเมืองในปัจจุบัน และสร้างโอกาสสู่นาคต โดยเปิดโอกาสให้ภาคท้องถิ่นจัดการตนเอง โดยภาครัฐลงไปหนุนเสริม และให้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จและผิดพลาดได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงทุนทางโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ (Civic Crowd Funding)

3) การยกระดับและส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมด้านการพัฒนาเมือง (Social Enterprise in City Development) ให้ได้รับสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม ต่อโอกาสและคุณประโยชน์ต่อสังคมอย่างเป็นธรรม เพื่อจะเป็นตัวแทนที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลง โดยที่จะใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และฐานทุนเดิมที่มีอยู่ในพื้นที่ นำมาพัฒนาเมืองและท้องถิ่น

4) ส่งเสริมกระบวนการรัฐร่วมเอกชนขนาดเล็กสำหรับท้องถิ่น “Micro Public Private Partnership in Local Level” โดยปรับปรุงระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่เพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำงาน และลงทุนร่วมระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐ โดยจะนำมาซึ่งการเพิ่มศักยภาพการให้บริการของภาครัฐต่อประชาชน เช่น การจัดตั้งวิสาหกิจเทศบาล สหการ เป็นต้น

5) ยกระดับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สมดุลและเหมาะสมมากขึ้น ระหว่างประสิทธิภาพ และการตรวจสอบ อาทิ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมภาคประชาชน และประชาสังคมต่อการพัฒนาโครงการ การประเมินผลคุณค่า หรือผลกระทบต่อสังคม การยกระดับกระบวนการธรรมาภิบาล การเพิ่มความยืดหยุ่นต่อขอบเขตหน้าที่การทำงานให้เหมาะสม และทันสมัย ให้สิทธิประชาชนหรือวิสาหกิจเพื่อสังคม ในพื้นที่ เป็นผู้รับจ้างในพื้นที่ เพื่อกระตุ้นกลไกดูดซับทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น

6) ส่งเสริมการให้คุณค่าทางสังคมต่อพลเมืองที่ทำประโยชน์สาธารณะ “Reward Based System and Social Changes” การใช้ระบบการให้คุณค่า เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเชิงบวก ที่จะยกระดับสู่ความเป็นพลเมืองที่ดีขึ้น (Active Citizen) บนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ เช่น การให้คุณค่าทางสังคมแบบต่าง ๆ (Social Scoring) การประกวด การเชิดชูพลเมือง ที่มีส่วนร่วมในการทำงาน สาธารณะแบบต่าง ๆ ที่เป็นธรรมและเหมาะสม ในมิติต่าง ๆ เช่น ทางสิ่งแวดล้อม ทางวัฒนธรรม และทางสังคม

7) การยกระดับความเป็นเจ้าของพื้นที่ (Sense of Belonging) ผ่านการระดมทุนของประชาชน ต่อระบบการให้บริการของเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษา การเรียนรู้ การรักษา เป็นต้น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เรียนรู้อนาคต ร่วมกันของคนในเมือง เพื่อสร้างรากและคุณค่าร่วมกัน (Historical Base Foresight) ที่มีความฝันและเป้าหมายของ เมืองน่าอยู่ ที่ชาญฉลาดด้วยกัน

8) ส่งเสริมการสร้างคลังข้อมูลและความรู้เปิดของท้องถิ่น การสร้างและจัดเก็บความรู้และเทคโนโลยีของท้องถิ่น (Local Knowledge and Technology Bank) อย่างเป็นระบบที่จะนำไปสู่การเรียนรู้เปิดและยกระดับวิทยาศาสตร์และวิทยาการของพื้นที่ (Open Learning and Open Science) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

9) เร่งรัดกระบวนการใช้ข้อมูลและสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยดิจิทัลเทคโนโลยีต่อท้องถิ่น “Digital Transformation to Data Driven City” จำเป็นต้องยกระดับขีดความสามารถของภาคีต่าง ๆ ในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Transformation Process: DTP) อย่างเร่งด่วน เพื่อจะใช้ข้อมูลที่มีอยู่ของเมืองในการยกระดับการตัดสินใจของภาคีต่าง ๆ ตั้งแต่การวางแผนการพัฒนาและการลงทุน การทำธุรกิจ และการยกระดับคุณภาพชีวิตต่าง ๆ

10) ยกระดับการประยุกต์ตัวชี้วัดทางยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกันระหว่างตัวชี้วัดของการพัฒนาท้องถิ่นกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวชี้วัดของเมืองฉลาดที่น่าอยู่ (Smart Livable Liveable City Indexes) ที่มาจากงานวิจัยและที่มีส่วนร่วมมาจากหน่วยงานภาคต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

11) การผลักดันให้มีสมัชชาด้านการพัฒนาเมืองระดับประเทศ จากกระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่สร้างความร่วมมือของคนในพื้นที่ เพื่อผลักดันให้ข้อเสนอเชิงนโยบายเข้าสู่นโยบายในระดับประเทศ การพัฒนาดัชนีชี้วัดเมืองเข้าสู่ระบบของรัฐ โดยความร่วมมือและเชื่อมโยงข้อมูลกับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการตั้งเป้าหมายของภาคประชาชนในแต่ละพื้นที่ในการสร้างตัวชี้วัดเมืองที่น่าอยู่สู่การขับเคลื่อนเมือง และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเรื่องในการขับเคลื่อนเมืองที่น่าอยู่

∞ โจทย์และเป้าหมายการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

หน่วย บพท. มุ่งเน้นการพัฒนาเมืองให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจที่น่าอยู่ (Livable City) ลดความเหลื่อมล้ำและกระจายศูนย์กลางความเจริญ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นำไปสู่การเติบโตของเมืองอย่างยั่งยืน สร้างเครื่องมือสำคัญสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (Engine of Growth) ที่จะยกระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำและความยากจนระดับภูมิภาค รวมถึงการพัฒนาแบบองค์รวม เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับของสากล

∞ แผนงานวิจัยและกรอบการวิจัย

หน่วย บพท. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ผ่านแผนงานที่ 13 (P13) พัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสู่ทุกภูมิภาค โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วย

แผนงานย่อย 3 แผนงาน ได้แก่ 1) แผนงานย่อยที่ 21 (N21) พัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น 2) แผนงานย่อยที่ 22 (N22) พัฒนาเมืองชายแดนและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ และแผนงานย่อยที่ 23 (N23) พัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City)

แผนงานย่อย N21 : พัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนา

แผนงานย่อยรายประเด็น :

การพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะเพื่อกระจายศูนย์กลางความเจริญ

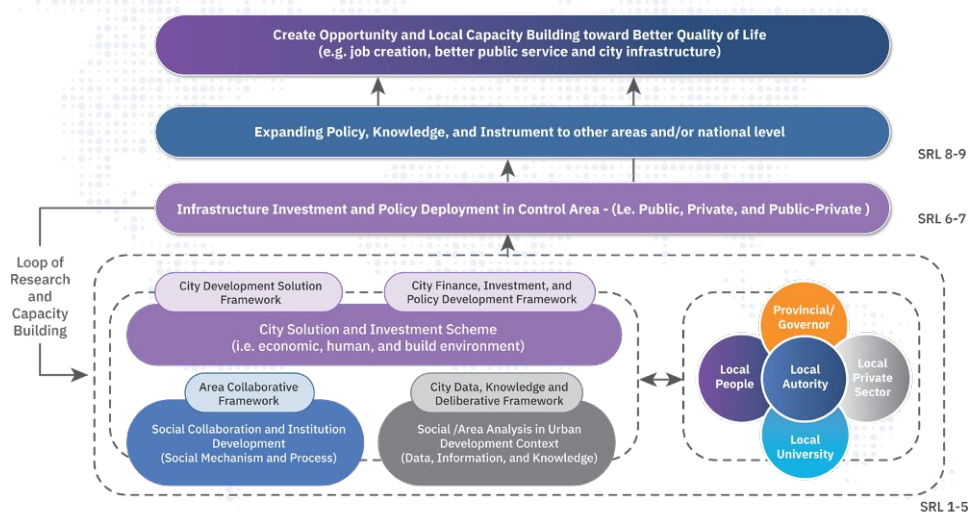
กรอบการวิจัย

“การพัฒนาเมืองน่าอยู่และการกระจายศูนย์กลางความเจริญ”

เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

ศึกษาและวิเคราะห์ แนวโน้มความเป็นเมืองและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมืองของประเทศไทย (State of Problem) ตรวจสอบชุดความรู้และเครื่องมือในการพัฒนาเมืองที่ได้จากงานวิจัยในระยะเวลาที่ผ่านมา ายกระดับต่อยอดงานวิจัยกรอบ “การจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับทุกคน (Housing for All)” ในการสร้างระบบฐานข้อมูลที่อยู่อาศัยของประเทศไทยและนำเสนอรูปแบบการจัดการที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม และดำเนินการนำร่องการวิจัยประเด็นการสร้างเมืองปลอดภัย (Safety City) พัฒนาองค์ความรู้ เครื่องมือที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการผลักดันการพัฒนา “เมือง” ในภูมิภาคมีความน่าอยู่และสามารถกระจายศูนย์กลางความเจริญ และเกิดต้นแบบเมืองน่าอยู่ที่ชาญฉลาดในมิติที่สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของพื้นที่

City Development Research Scheme

ภาพที่ 43 กรอบแนวคิดการพัฒนาเมือง

I แผนงานย่อยรายประเด็น :

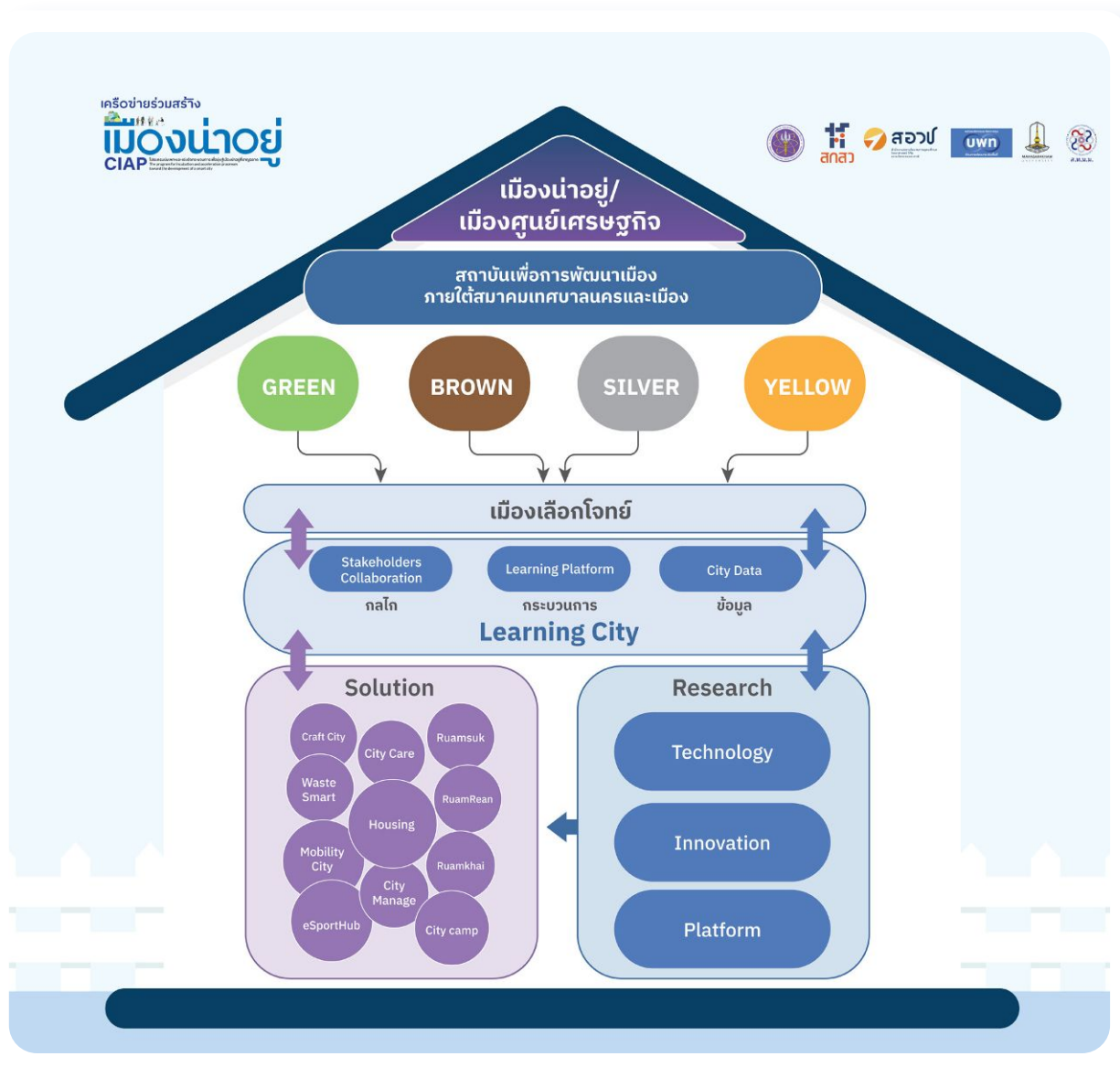
โปรแกรมบ่มเพาะและเร่งรัดกระบวนการเพื่อมุ่งสู่เมืองน่าอยู่
ที่ชาญฉลาด (RU)

กรอบการวิจัย

“โปรแกรมบ่มเพาะและเร่งรัดกระบวนการ
เพื่อมุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ชาญฉลาด”

I เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

มุ่งเน้นการจัดการ City Solution เพื่อให้เมืองสามารถเลือกประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เป็นคำตอบสำหรับการแก้ปัญหาตามลักษณะเฉพาะ
ของแต่ละเมืองได้ เพื่อก้าวสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ (Livable) และเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

ภาพที่ 44 กรอบการวิจัย “โปรแกรมบ่มเพาะและเร่งรัดกระบวนการเพื่อมุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ชาญฉลาด”

แผนงานย่อย N22 : พัฒนาเมืองชายแดนและพื้นที่ระเบียง

เศรษฐกิจพิเศษ

I แผนงานย่อยรายประเด็น :

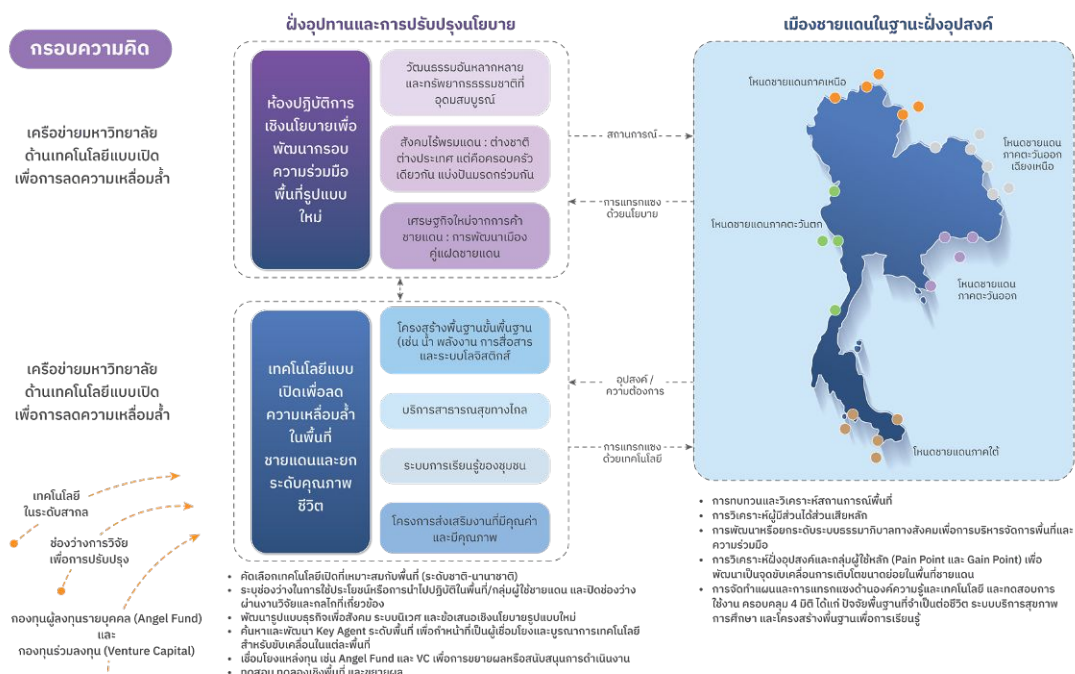
การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษและยกระดับความมั่นคง และคุณภาพชีวิตเมืองชายแดน

กรอบการวิจัย

“การยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตเมืองชายแดน”

I เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

มุ่งเน้นการพัฒนาเมืองชายแดนสู่การยกระดับเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่เมืองชายแดน ตลอดจนสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ชายแดนที่สอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส และความต้องการของฐานเศรษฐกิจในพื้นที่เมืองชายแดนจากการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนในพื้นที่ชายแดนประเทศไทย สร้างโอกาสการเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของภาครัฐด้วยกลไกการขับเคลื่อนเมืองชายแดน ทั้งกลไกภาครัฐ กลไกภาคเอกชน กลไกองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร การมีส่วนร่วมของพัฒนาเมืองชายแดน คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิต และภาคีเครือข่ายร่วมจากภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ในการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่เมืองชายแดน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการใช้ผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พร้อมนำไปปรับใช้ในพื้นที่เพื่อยกระดับความมั่นคงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ชายแดน

ภาพที่ 45 กรอบการวิจัย “การยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตเมืองชายแดน”

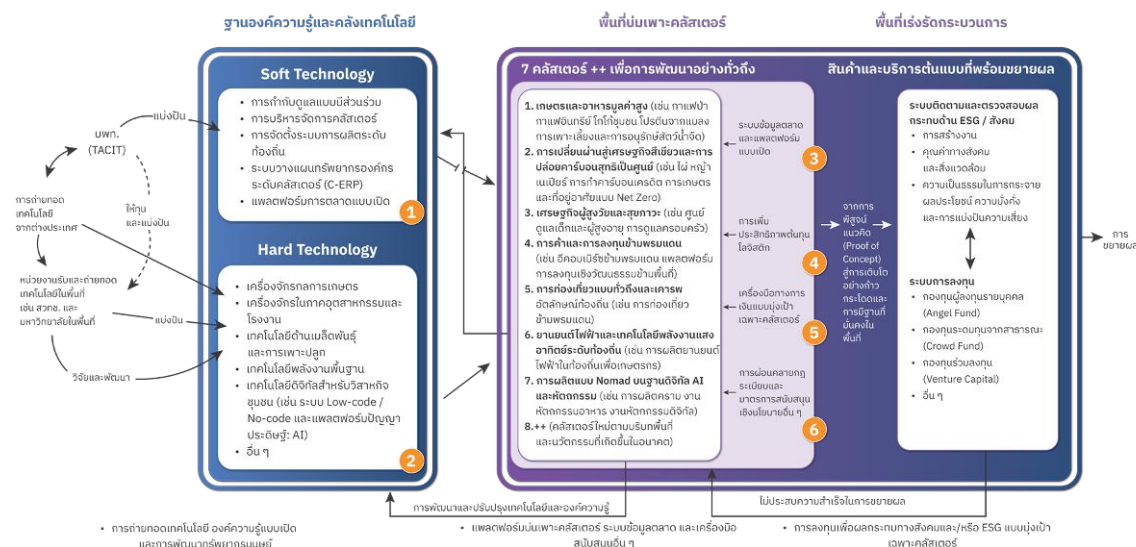
กรอบการวิจัย

“การยกระดับกลไกพื้นที่เพื่อเร่งรัด
การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ
และภูมิภาค”

เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

เพื่อยกระดับกลไกพื้นที่ที่นำไปสู่พื้นที่ทดลอง (Sandbox) ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการยกระดับเศรษฐกิจของพื้นที่ มุ่งเน้น 3 ประเด็นหลัก คือ (1) การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ (Policy Advocacy) (2) การสร้างความเข้มแข็งของกลไกระดับพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับภาครัฐ ผ่านกลไกกลางที่เรียกว่า เศรษฐกิจ สังคมสมานฉันท์ (Social-Solidarity Economy: SSE) เพื่อขับเคลื่อนคลัสเตอร์อุตสาหกรรม และยกระดับเศรษฐกิจของพื้นที่ และ (3) การผลักดันพื้นที่ทดลอง

กรอบแนวคิด โครงการบ่มเพาะและเร่งรัดกระบวนการเพื่อพัฒนาคลัสเตอร์อย่างทั่วถึง

ภาพที่ 46 กรอบการวิจัย “การยกระดับกลไกพื้นที่เพื่อเร่งรัดการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษและภูมิภาค”

แผนงานย่อย N23 : พัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City)

แผนงานย่อยรายประเด็น :

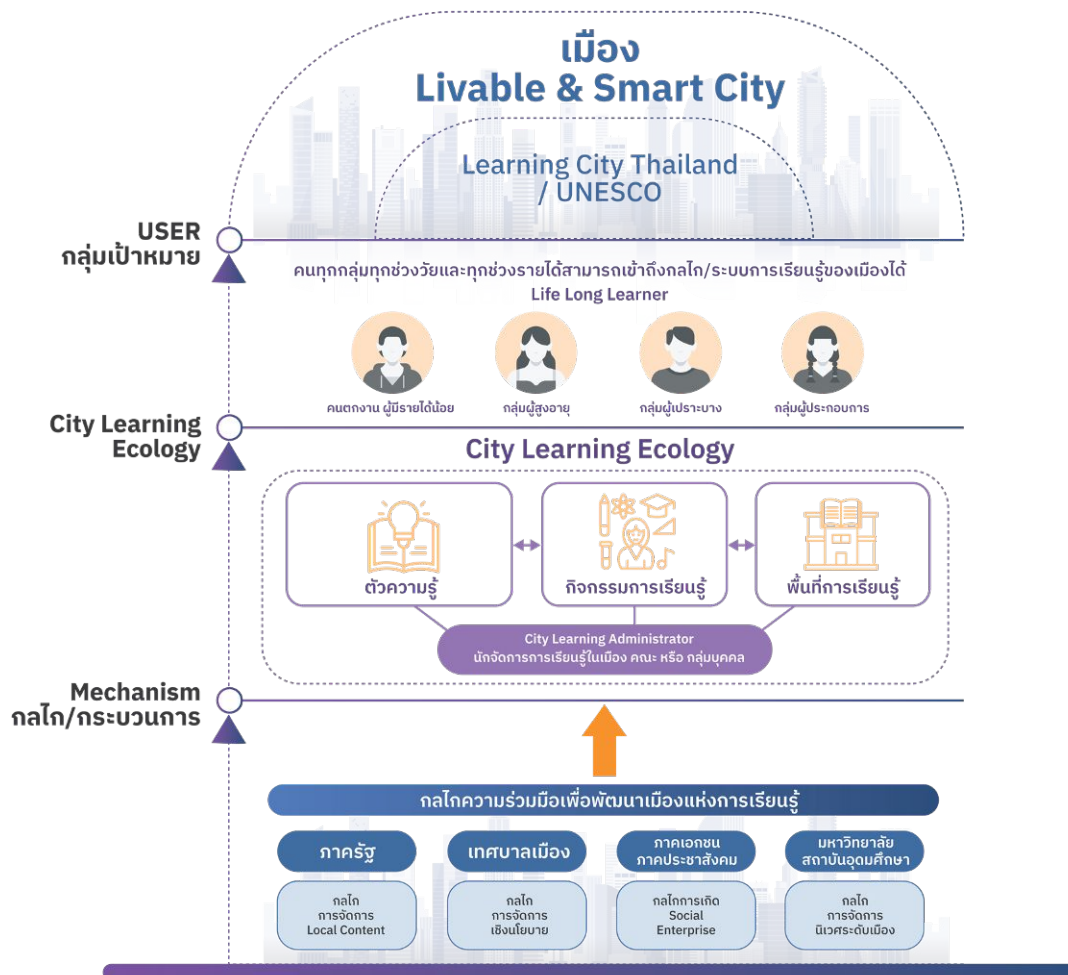
การยกระดับและขับเคลื่อนเพื่อการขยายผลพื้นที่นวัตกรรม
ทางการศึกษาและเมืองแห่งการเรียนรู้

กรอบการวิจัย

“การยกระดับและขับเคลื่อน
เมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City)”

I เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

มุ่งเน้นการเสริมสร้างและพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะตลอดช่วงชีวิต เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และสามารถต่อยอดศักยภาพของตนเองได้ ก่อให้เกิดความเข้าใจในคุณค่า เกิดการรักษา และความหวงแหนพื้นที่ ที่นำไปสู่การพัฒนาเมืองต่อไปได้ เกิดการสร้างโครงข่ายการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพและเข้าถึงได้ง่าย ครอบคลุมทั้งการเรียนรู้ในระบบ นอกระบบ สื่อออนไลน์ และแหล่งเรียนรู้จริงในพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ร่วมกันและการสร้างองค์ความรู้ เพื่อขยายผลสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับเมืองด้วยกลไกความร่วมมือระดับเมืองที่พัฒนามาจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกำหนดแผน นโยบาย การลงทุน เทคโนโลยี และแนวทางการมีส่วนร่วมในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ โดยใช้องค์ความรู้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และพื้นที่การเรียนรู้ก่อให้เกิดเป็นนิเวศการเรียนรู้ (Ecology) ของเมืองแห่งการเรียนรู้ที่สร้างประโยชน์สูงสุดให้กับคนในพื้นที่

ภาพที่ 47 กรอบการวิจัย “การยกระดับและขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City)”

∞ ผลการดำเนินงานและการขับเคลื่อนในพื้นที่

กรอบการวิจัยที่ 1

“การพัฒนาเมืองน่าอยู่และกระจายศูนย์กลางความเจริญ”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัย เพื่อพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่ยั่งยืนกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น ครอบคลุมพื้นที่กว่า 49 แห่งทั่วประเทศ ภายใต้แผนงานย่อย รายประเด็น “การพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะเพื่อกระจาย ศูนย์กลางความเจริญ” จำนวน 11 โครงการ งบประมาณ รวม 56,659,500 บาท

11 โครงการ รวมงบประมาณ
56,659,500 บาท

I ตัวอย่างรูปธรรมความสำเร็จ

1 โครงการ “แม่ใจเมืองน่าอยู่สำหรับทุกคน”

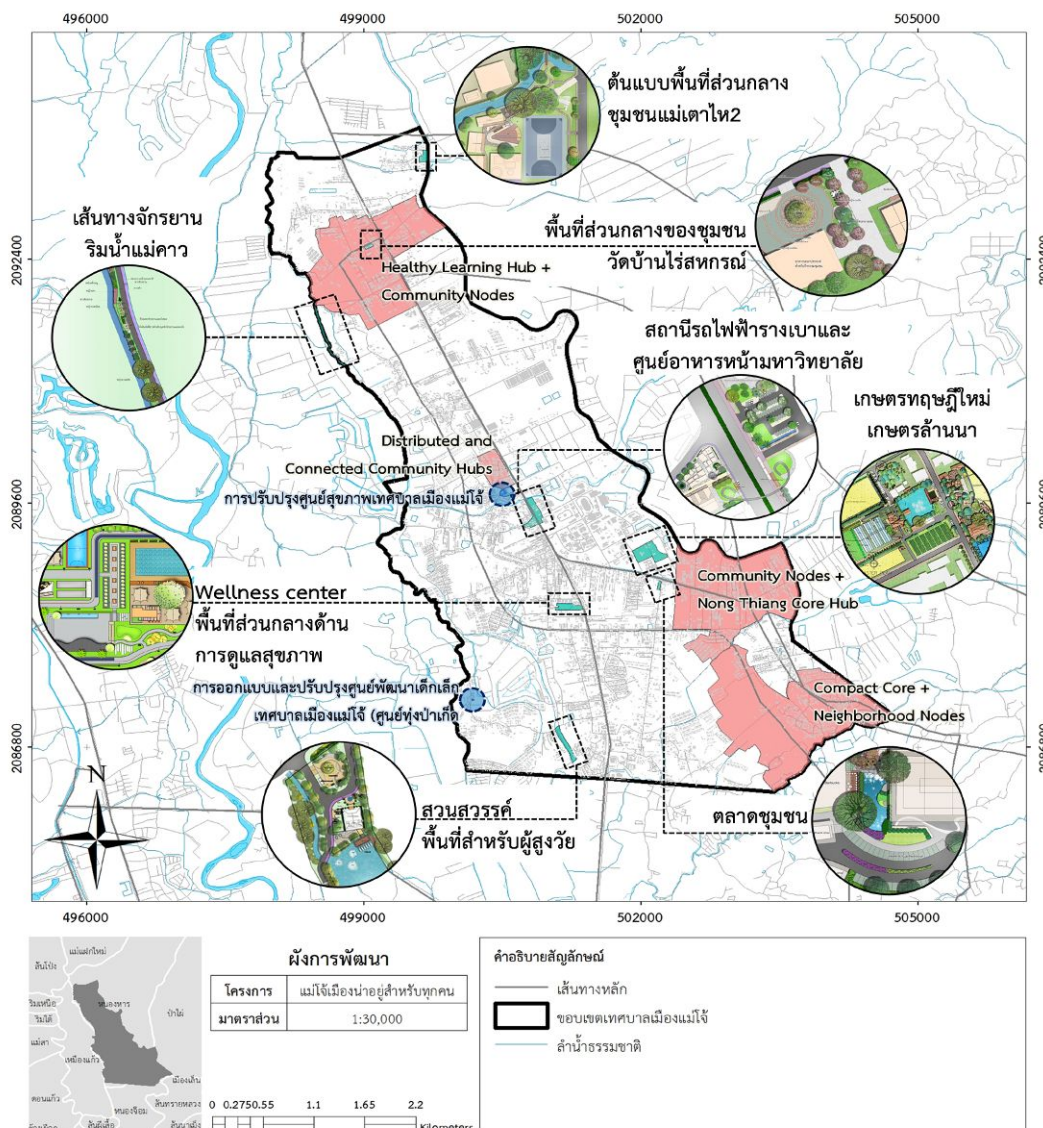
โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยแม่ใจ

“แม่ใจเมืองน่าอยู่สำหรับทุกคน” เป็นการศึกษาารูปแบบ ที่อยู่อาศัย ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเมือง องค์ประกอบ ที่อยู่อาศัยที่ต้องการ และแนวทางพัฒนาที่อยู่อาศัย รวมทั้ง บทบาทของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาแม่ใจเมืองน่าอยู่ รวมทั้ง จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ วิเคราะห์การเติบโตของ ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม การคมนาคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม วางผังเมืองและสัดส่วนพื้นที่ที่อยู่อาศัย พัฒนาด้านชุมชน และพื้นที่เป้าหมาย สร้างระบบนิเวศเมืองและกลไกความร่วมมือ แบบมีส่วนร่วม พร้อมถอดบทเรียนและพัฒนาต้นแบบเมืองน่าอยู่ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้และกำหนดนโยบายพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

I ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เกิดฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ผ่านกระบวนการ วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัจจัยและผลกระทบต่อปัญหาที่อยู่ อาศัยในเขตเทศบาลเมืองแม่ใจ
- สัดส่วนพื้นที่และจำนวนที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับประชากรทุกวัย และทุกอาชีพเพิ่มขึ้น
- ออกแบบผังชุมชนต้นแบบ 4 แห่ง ได้แก่ บ้านแม่ใจใหม่ บ้านไร่ สหกรณ์ บ้านแม่ตุ๋ และบ้านหลัง โดยใช้ดัชนีเมืองน่าอยู่ระดับ ชุมชนในการระบุดังภาพและแนวทางพัฒนา
- เกิดข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการที่อยู่อาศัยให้เกิด ความยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้เทศบาล เมืองแม่ใจใช้เป็นแผนพัฒนาเมืองน่าอยู่สำหรับทุกคน
- เกิดกลไกความร่วมมือการจัดการที่อยู่อาศัยที่สอดคล้องกับ ความต้องการของพื้นที่ภายใต้สภาวะการณ์จริง
- พัฒนาผังที่อยู่อาศัยต้นแบบ พื้นที่เพื่อการลงทุน และ ศูนย์สุขภาพของเทศบาล และส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ ออกแบบ สร้างโอกาสในการพัฒนาธุรกิจและบริการใน เขตเทศบาล
- นำฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ (GIS, Shapefile, KML) มาใช้วางแผน ผังเมืองและกำหนดนโยบายการพัฒนาเมือง ที่ตอบโจทย์ ความเป็นจริง
- ผลักดันให้เกิดเทศบัญญัติท้องถิ่นหรือแผนแม่บทเฉพาะด้าน ที่มีหลักฐานรองรับ

ภาพที่ 49 ตัวอย่างการออกแบบและผังพัฒนาเมืองที่อยู่ เทศบาลเมืองแม่โจ้

๒ โครงการ “การพัฒนากลไกและนวัตกรรมเพื่อจัดการที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุรายได้น้อยในเขตเมืองและชุมชน”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สร้างต้นแบบการจัดการที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยใช้แนวคิดการบูรณาการเชิงสหวิทยาการ ทั้งด้านสถาปัตยกรรม การพัฒนาชุมชน และสาธารณสุข ร่วมกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่นำร่อง ได้แก่ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และเทศบาลเมืองลาดสวาย จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสะท้อนทั้งบริบทเมืองและชนบท โครงการมองปัญหาในเลนส์ของการพัฒนาสังคมผู้สูงอายุให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เชื่อมโยงกับแนวโน้มระดับโลกที่เน้น “Aging in Place” และ “Smart Aging Society” ตลอดจนการจัดการเชิงนโยบายที่ยั่งยืน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- อปท. นำเครื่องมือ บพท. 01 สำหรับประเมินสภาพที่อยู่อาศัย และเครื่องมือ บพท. 02 สำหรับประเมินศูนย์ดูแลกลางวัน ใช้เป็นมาตรฐานในการสำรวจและจัดลำดับความสำคัญในการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย
- บูรณาการสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น โดยยกระดับจาก “โครงการทดลอง” เป็น “นโยบายท้องถิ่น” เช่น การสร้างทางลาดห้องน้ำมาตรฐาน และศูนย์ดูแลกลางวัน

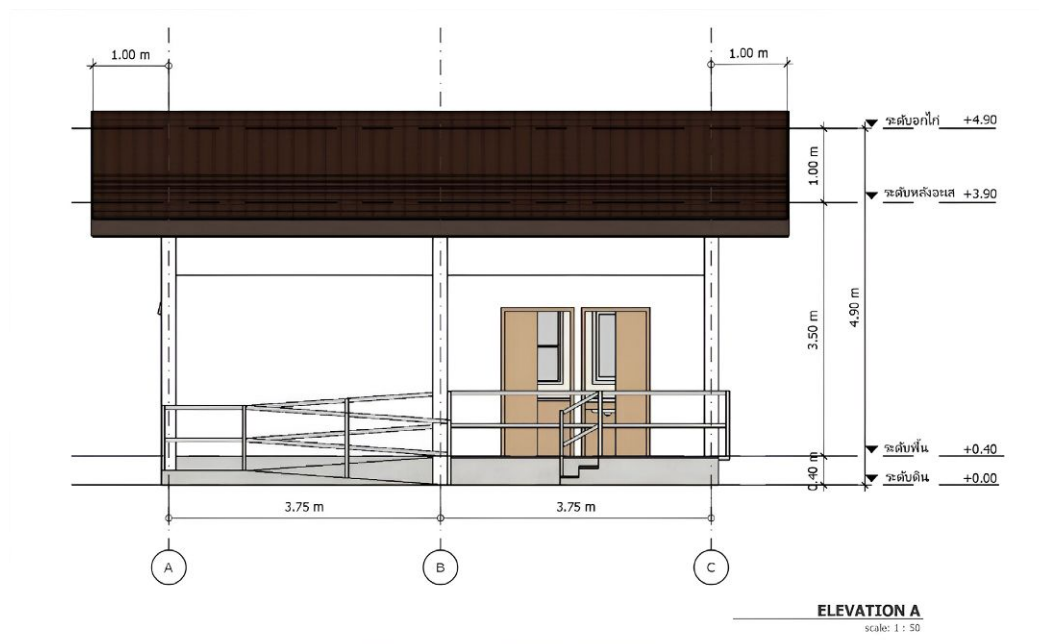
ออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และ ควบคุมต้นทุนไม่เกิน

100,000 บาทต่อหลัง

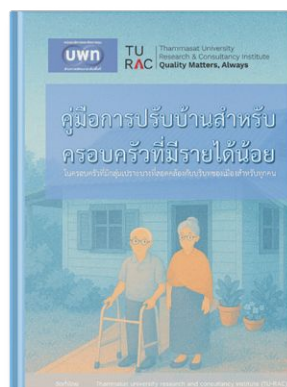
- เกิดต้นแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุรายได้น้อย 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) “เรือนผู้เฒ่า (เรือนแห่งความเท่าเทียม)” สำหรับชุมชนชนบทอีสาน และ 2) “บ้านลาด (สวาย)” สำหรับเมืองและชุมชนปริมณฑล โดยออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และควบคุมต้นทุนไม่เกิน 100,000 บาทต่อหลัง
- คู่มือการบริหารจัดการและปรับสภาพแวดล้อมตัวแบบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสำหรับชุมชนที่มีรายได้น้อย 2 ฉบับ ได้แก่ 1) คู่มือการปรับปรุงบ้านสำหรับครัวเรือนรายได้น้อยที่มีผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบาง 2) คู่มือการบริหารจัดการศูนย์บริการกลางวัน
- เกิดต้นแบบศูนย์ดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน (Day Service/Day Care) และการวางผังชุมชนปลอดภัย โดยบูรณาการความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กองทุนผู้สูงอายุ โครงการ CSR ของภาคเอกชน และอาสาสมัครในพื้นที่
- อบรมเพิ่มทักษะช่างในการปรับบ้านที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และคนพิการให้แก่ช่างชุมชน 20 คน
- บูรณาการผลลัพธ์สู่แผนพัฒนาท้องถิ่นและการเชื่อมโยงเชิงนโยบาย อปท. ในพื้นที่นำร่อง

ภาพที่ 50 รองนายกเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเข้าร่วมการรับมอบข้อมูล และแบบร่างเรือนผู้เฒ่า เรือนแห่งความเท่าเทียม

ภาพที่ 51 โมเดลต้นแบบบ้าน “เขื่อนผู้เฒ่า (เขื่อนแห่งความเท่าเทียม)”

ภาพที่ 52 คู่มือการปรับปรุงบ้านสำหรับครัวเรือนรายได้ต่ำที่มีผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง และคู่มือการบริหารจัดการศูนย์บริการกลางวัน

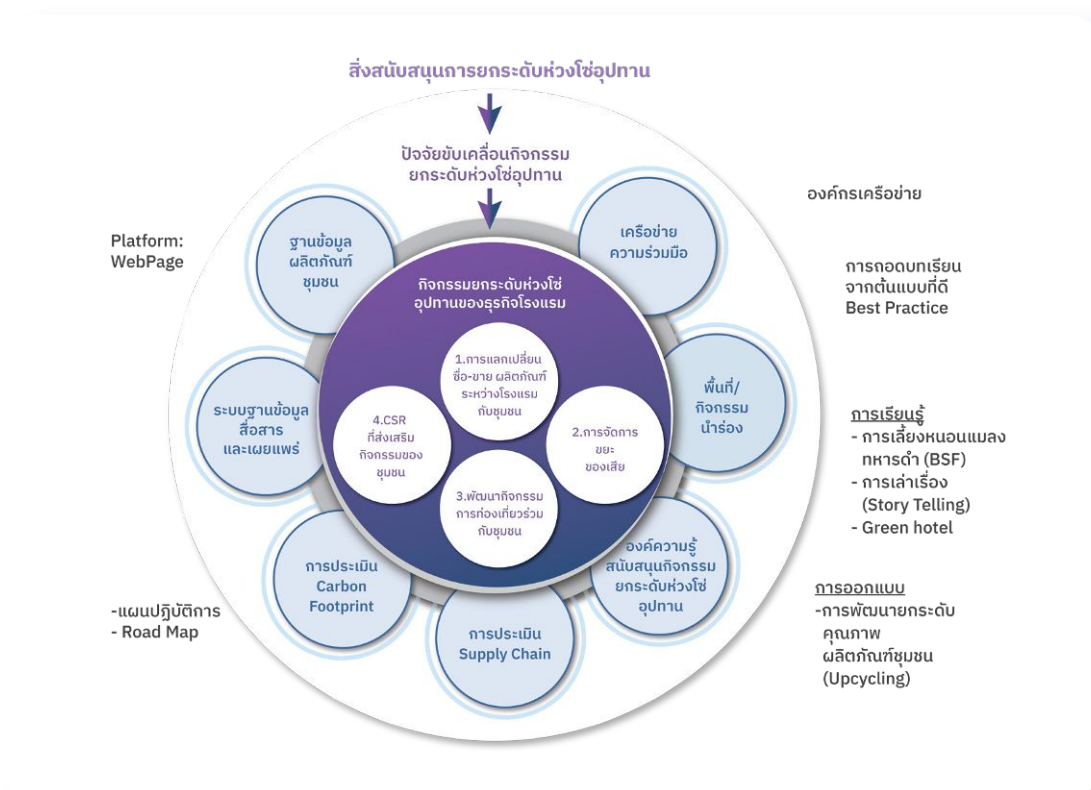
ภาพที่ 53 การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาศูนย์ดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน (Day Service/Day Care)

3 โครงการ “การยกระดับห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่และพื้นที่กลุ่มเศรษฐกิจโดยรอบบนฐานเศรษฐกิจสีเขียว” โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ยกระดับห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจโรงแรมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภาคธุรกิจโรงแรม ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาควิชาการ โดยดำเนินการจัดประชุมหารือตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงระยะดำเนินการจริง เพื่อกำหนดเป้าหมาย แนวทาง และกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งผลจากการประชุมหารือ พบว่า มีโอกาสและความท้าทายต่อการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานสีเขียว อาทิ การเชื่อมโยงโรงแรมกับผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบ และกิจกรรมชุมชน การสร้างอัตลักษณ์และเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายธุรกิจ ชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- นำแผนปฏิบัติการจัดการห่วงโซ่อุปทานบนฐานเศรษฐกิจสีเขียวของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ไปประกอบการพิจารณา ร่วมกับแผนพัฒนาเทศบาลนครเชียงใหม่
- กลุ่มโรงแรมที่พักที่มีการดำเนินการด้านการคัดเลือก และซื้อผลิตภัณฑ์ หรือวัสดุที่ได้ในท้องถิ่น 3 โรงแรม ได้แก่ โรงแรม Bangkok Tree House โรงแรม Meliá Chiang Mai และโรงแรม Sivatel Bangkok
- กลุ่มโรงแรมมีกลยุทธ์การตลาดด้านการจัดการสีเขียวภายในโรงแรมที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักของลูกค้า 2 โรงแรม ได้แก่ I-Destiny Gallery Resort และชุมพร คาบาน่า
- โรงแรมและชุมชนนำร่อง จัดทำกิจกรรมยกระดับห่วงโซ่อุปทานร่วมกัน ประกอบด้วยถนนคนเดินเรียนรู้ประสบการณ์ชุมชนท้องถิ่น และการแสดงสินค้าชุมชนและกิจกรรม Chef Table & Community Show ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกิดรายได้แก่ชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรม
- แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ห่วงโซ่อุปทาน ชุมชน และเครือข่ายธุรกิจ ผ่านเว็บไซต์ Lanna Green Economy

ภาพที่ 54 โอกาสและความท้าทายในการยกระดับห่วงโซ่อุปทานบนฐานเศรษฐกิจสีเขียวของธุรกิจโรงแรมที่พัก

ภาพที่ 55 กิจกรรมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการห่วงโซ่อุปทานบนฐานเศรษฐกิจสีเขียวของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่

ภาพที่ 56 แผนปฏิบัติการจัดการห่วงโซ่อุปทานบนฐานเศรษฐกิจสีเขียวของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่

4 โครงการ “การสร้างระบบนิเวศในการทำงานร่วมกันของหน่วยราชการ ภาคอุตสาหกรรม และเกษตรกร ในการสร้างเมืองน่าอยู่ในห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืนมะพร้าวน้ำหอม จังหวัดราชบุรี โดยสร้างรูปแบบการใช้ประโยชน์จากของเหลือทิ้งจากเกษตรกรรมในการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรม”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบนิเวศความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตรกรรม ในการจัดการของเหลือทิ้งจากมะพร้าว น้ำหอมอย่างยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี โดยมุ่งแปรรูปวัสดุเหลือใช้ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมอุตสาหกรรม พร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมมะพร้าว น้ำหอมในทุกระดับ สร้างกลไกความร่วมมือเชิงพื้นที่ ตลอดจนสนับสนุนเมืองน่าอยู่ผ่านการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเศรษฐกิจสีเขียวอย่างเป็นรูปธรรม

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมมะพร้าว น้ำหอม
- เกิด “โครงการจับคู่ธุรกิจพลังงานหมุนเวียน” ที่เชื่อมโยงผู้ประกอบการแปรรูปมะพร้าวซึ่งมีวัสดุเหลือใช้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องการพลังงาน เพื่อพัฒนาแนวคิดโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็ก โดยใช้เปลือกมะพร้าวเป็นเชื้อเพลิง

- พัฒนารูปแบบการลงทุน “โรงงานแปรรูปของเหลือใช้จากมะพร้าว น้ำหอมเป็นเชื้อเพลิงชีวภาพอัดแท่ง (Bio-coal Pellet)” ผ่านกิจกรรมการจำลองสถานการณ์ทางธุรกิจ ซึ่งผลการวิเคราะห์ทางการเงินชี้ให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้สูงด้วยอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 12-15 และระยะเวลาคืนทุน 7-9 ปี
- เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ผ่านเวทีสนทนากลุ่ม เวทีปรึกษาหารือ และการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้เกษตรกรผู้ประกอบการ และประชาชน เห็นความสำคัญของการจัดการของเหลือใช้ และเปลี่ยนทัศนคติจาก “ภาระ” สู่ “โอกาสทางเศรษฐกิจ”

อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR)
ร้อยละ 12-15 และระยะเวลา
คืนทุน **7-9 ปี**

ภาพที่ 59 สัมภาษณ์รองผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโครงการและข้อเสนอเชิงนโยบาย

5 โครงการ “เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเมืองอัจฉริยะ”

โดยทีมนักวิจัยจากมูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และชุมชนนักปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะด้วย Digital Mindset มุ่งเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการสร้างโหนดการเรียนรู้ (Learning Node) กระบวนการพัฒนาเครือข่ายประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การค้นหาศักยภาพของเมือง (Identifying Smart Solutions) โดยสำรวจจุดแข็งของแต่ละเมืองเพื่อพัฒนาเป็นโหนดการเรียนรู้ 2) การบ่มเพาะและเติมเต็มองค์ความรู้ (Nurturing Learning Nodes) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญและสถาบันวิชาการสนับสนุนการพัฒนา 3) การสร้าง Learning Nodes เมืองที่ผ่านการพัฒนาแล้วจะเป็นต้นแบบให้เมืองอื่นเรียนรู้ และ 4) การขยายผลเครือข่ายการเรียนรู้ (Scaling Network of Learning) ขยายองค์ความรู้ไปยังเมืองอื่น ๆ โดยดำเนินงานครอบคลุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 12 แห่ง ได้แก่ เมืองพัทยา, เทศบาลนครขอนแก่น, เทศบาลเมืองตรารด, เทศบาลเมืองปัตตานี, เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน, เทศบาลเมืองสะเดา, เทศบาลเมืองตากลิ, เทศบาลเมืองสามพราน, เทศบาลตำบลแม่จัน, เทศบาลตำบลนางแล, เทศบาลตำบลลำพญา, และเทศบาลตำบลน้ำแพร่พัฒนา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเมืองอัจฉริยะและการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนอย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เกิดเมืองที่สามารถพัฒนาเป็น “ต้นแบบ” หรือเป็นโหนดของเครือข่ายการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 12 แห่ง และเมืองขยายผล 20 แห่ง

- นโยบายกรอบการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 32 อปท.
- เกิดคลังเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology and Innovation Stock) เพื่อพัฒนาเมืองอัจฉริยะด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมอัจฉริยะ (Smart Environment) ด้านการเดินทางและขนส่งอัจฉริยะ (Smart Mobility) ด้านการดำรงชีวิตอัจฉริยะ (Smart Living) ด้านพลเมืองอัจฉริยะ (Smart People) ด้านพลังงานอัจฉริยะ (Smart Energy) ด้านเศรษฐกิจอัจฉริยะ (Smart Economy) และด้านการบริหารภาครัฐอัจฉริยะ (Smart Governance)

เกิดเมืองที่สามารถพัฒนาเป็น “ต้นแบบ”

หรือเป็นโหนด ของเครือข่ายการพัฒนา

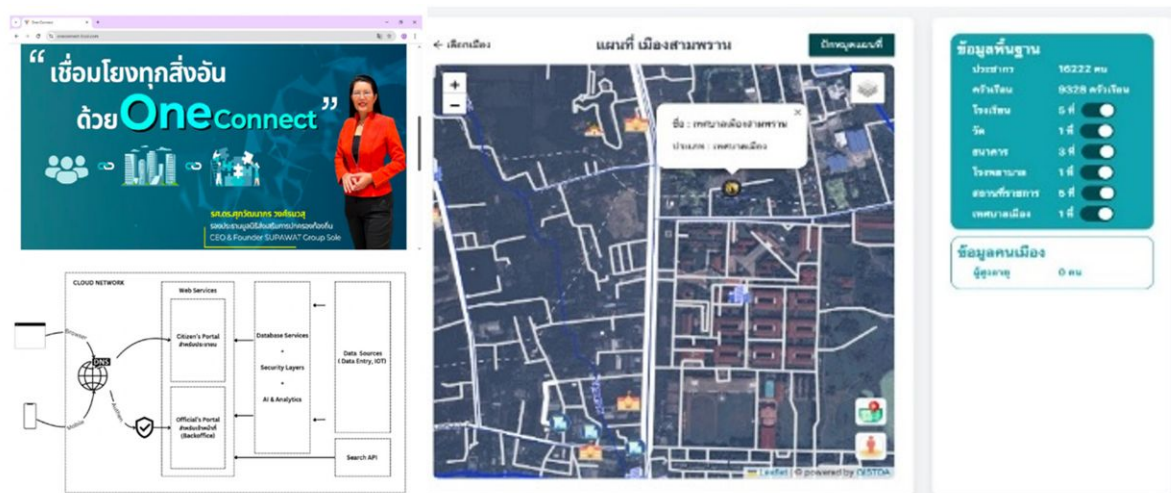
เมืองอัจฉริยะ **12** แห่ง

และเมืองขยายผล **20** แห่ง

นโยบายกรอบการพัฒนาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

32 อปท.

- สร้าง “Local Smart Governance” ที่เน้นการบริหารจัดการเชิงข้อมูลและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้ข้อมูลจากแพลตฟอร์มกลาง เช่น One-Connect Platform ของเมืองตากสิน และ Smart Service Application ของพัทยา ซึ่งได้บรรจุอยู่ในแผนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของเทศบาล/เมือง
- สร้าง “สังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society)” ที่ประชาชนมีบทบาทร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมออกแบบนโยบาย (Co-design) ไปจนถึงการประเมินผล (Co-evaluation) ผ่านเครื่องมือเช่น การมีส่วนร่วมบนแพลตฟอร์มออนไลน์ One-Connect ในโหมดการเรียนรู้ของแก่น 64 หน่วยงาน การเวิร์กช็อปแบบ LEGO® Serious Play® เพื่อฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์

ภาพที่ 60 ระบบรวมศูนย์บริการ One-Connect

กรอบการวิจัยที่ 2

“โปรแกรมบ่มเพาะและเร่งรัดกระบวนการเพื่อมุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ชาญฉลาด”

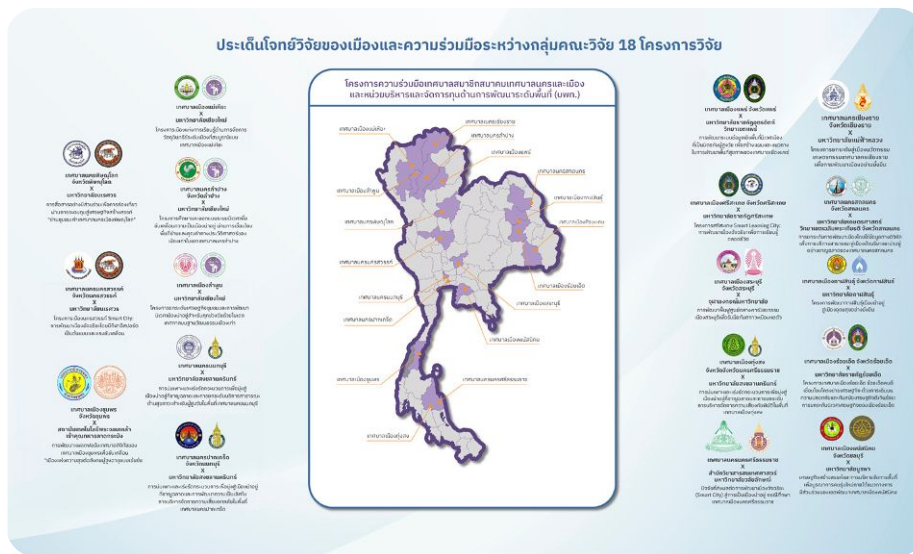

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรม ภายใต้แผนงานย่อยรายประเด็นด้านการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (RU) ในโปรแกรมบ่มเพาะและเร่งรัดกระบวนการเพื่อมุ่งสู่เมืองน่าอยู่ที่ชาญฉลาดตามแผนยุทธศาสตร์หลักในการขับเคลื่อนงานวิจัยเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ จำนวน 2 โครงการ งบประมาณรวม 45,538,650 บาท ครอบคลุมพื้นที่ดำเนินงาน 41 แห่งทั่วประเทศ

หน่วย บพท. ร่วมกับสมาคมเทศบาลนครและเมือง ได้ลงนามในหนังสือแสดงเจตจำนง (Letter of Intent: LOI) เพื่อผลักดันกระบวนการพัฒนาเมืองให้ตอบโจทย์ความต้องการของพื้นที่ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในกิจกรรมเมือง

2 โครงการ รวมงบประมาณ
45,538,650 บาท

โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายระยะแรก 18 เมืองสำหรับการบ่มเพาะและเร่งรัดพัฒนาโครงการวิจัยที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาเมือง โดยมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและโซลูชันที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดโครงการนำร่องในแต่ละพื้นที่ โดยสะท้อนลักษณะเฉพาะและบริบทของเมืองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

ภาพที่ 61 พื้นที่ภายใต้การดำเนินโครงการ

ผลการดำเนินงานและกิจกรรมเพื่อสร้างการขับเคลื่อน

1) หลักสูตร CDLP (City Data Learning Platform)

หลักสูตร CDLP เป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของเมืองและหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดการและใช้ประโยชน์จากข้อมูลเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองน่าอยู่และเมืองอัจฉริยะผ่านการใช้ข้อมูลดิจิทัลอย่างเป็นระบบ ช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการใช้ข้อมูลอย่างปลอดภัย พัฒนาทักษะการรวบรวม วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ข้อมูล Big Data และ Spatial Data เพื่อการวางแผนและออกแบบบริการและเชื่อมโยงข้อมูลกับทิศทางการพัฒนาเมืองในหลากหลายมิติ เช่น สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสุขภาวะ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของเมือง โดยโครงการได้จัดอบรมและให้ความรู้เพื่อพัฒนาบุคลากร 18 เทศบาล ให้สามารถใช้แพลตฟอร์ม CDLP ในการวิเคราะห์และจัดการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมขับเคลื่อนนโยบายและแนวทางการพัฒนาเมืองในระดับปฏิบัติการ

ภาพที่ 62 การอบรมให้เจ้าหน้าที่เทศบาลภายใต้หลักสูตร CDLP

2) การจัดทำข้อมูลและแผนในการพัฒนาเมือง City Scan และการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมต่อการชี้วัดเมืองสู่การขับเคลื่อน และยกระดับเมืองศูนย์กลางที่น่าอยู่อย่างชาญฉลาด

ออกแบบแบบประเมินเมือง City Scan เพื่อใช้วัดความน่าอยู่และความชาญฉลาดของเมือง โดยการลงพื้นที่และรวบรวมข้อมูลเมือง 18 เมือง ผ่านแบบประเมินเมือง City Scan เพื่อวิเคราะห์ Gain Point และ Pain Point Analysis จากผลการทำ City Scan โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่/เชิงคุณภาพ เช่น วิเคราะห์เศรษฐกิจที่มาจากสินค้าและการบริการ การวิเคราะห์พื้นที่การวิเคราะห์ Stakeholder Analysis เป็นต้น ผ่านการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม และสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ชี้ให้เห็นถึงโอกาสและความท้าทายของเมือง ซึ่งสามารถนำไปสู่การวางแผนพัฒนาเมืองในระยะยาว และสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ภาพที่ 63 การลงพื้นที่จัดทำข้อมูลและแผนในการพัฒนาเมือง City Scan

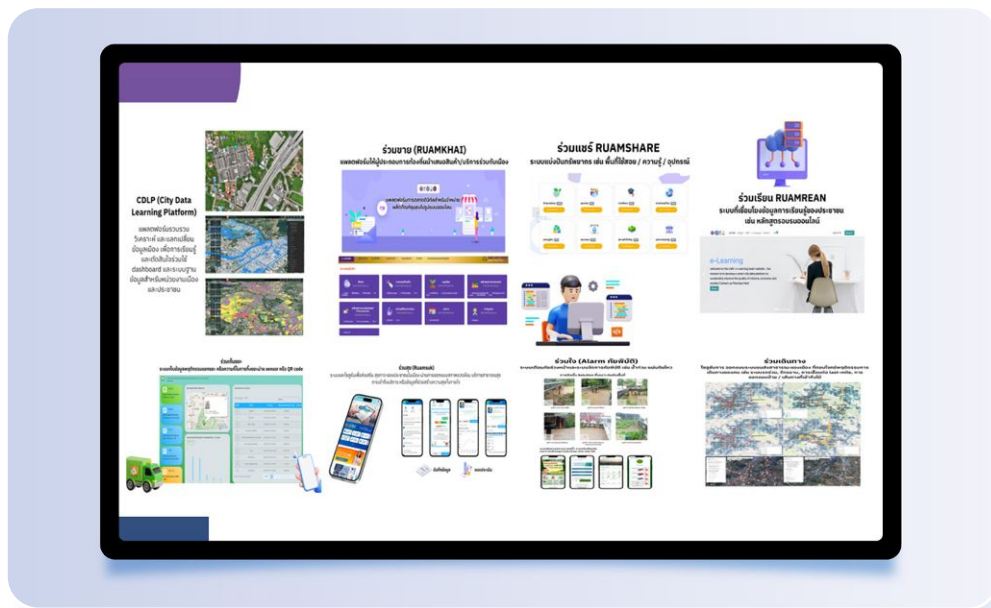
3) เครื่องมือเทคโนโลยีพร้อมใช้ Soft Technology & Hard/Solution Technology ในการพัฒนาเมือง

การผสมผสานของผู้คนกับพลังของระบบ เพื่อยกระดับเมืองอย่างยั่งยืนโดย Soft Technology เน้นการมีส่วนร่วมการเรียนรู้และความเข้าใจร่วมของประชาชน ขณะที่ Solution (Hard) Technology เน้นการใช้ข้อมูล เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐานอัจฉริยะใน

การแก้ปัญหาเมือง โดยเมืองที่พัฒนาได้ต้องใช้ทั้งสองระบบร่วมกันอย่างสมดุล เพื่อสร้างเมืองที่มีทั้งประสิทธิภาพและความเป็นเจ้าของร่วมของประชาชน

ภาพที่ 64 เครื่องมือเทคโนโลยีพร้อมใช้ Soft Technology

ภาพที่ 65 เครื่องมือเทคโนโลยีพร้อมใช้ Hard/Solution Technology ในการพัฒนาเมือง

4) แพลตฟอร์มหลักสูตรเพื่อจัดทำโปรแกรม Acceleration: Low Carbon City, Green City, Heritage City, Learning City

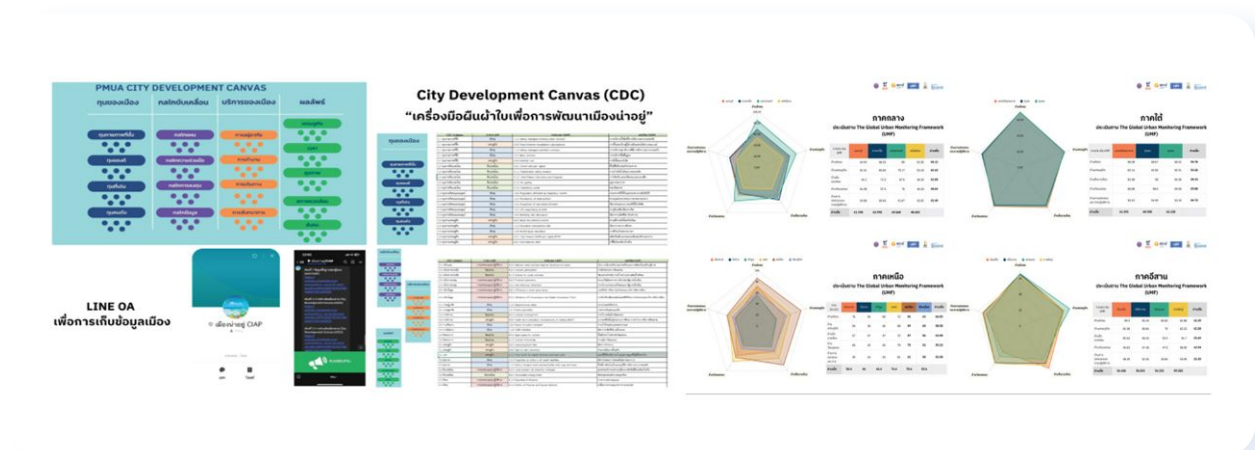
แนวคิด “เมือง 3 สี” (Green-Silver-Brown Cities) คือ กรอบการพัฒนาเมืองที่ใช้อัตลักษณ์เชิงพื้นที่เป็นฐานในการกำหนดทิศทางเศรษฐกิจของเมืองและเชื่อมโยงกับนักลงทุนในภาคเศรษฐกิจใหม่ (New Urban Economy) ได้อย่างเป็นระบบ แนวคิดนี้สามารถต่อยอดไปสู่การออกแบบระบบส่งเสริมและดึงดูดการลงทุนที่มีคุณภาพ โดยสร้าง “เมืองต้นแบบ” ที่ชัดเจนในเป้าหมายการลงทุน กำหนด “กลไกจูงใจการลงทุน” ที่ตอบโจทย์บริบทของเมืองแต่ละสี เชื่อมโยงภาคี/นักลงทุนกับเป้าหมายการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 66 แพลตฟอร์มหลักสูตรเพื่อจัดทำโปรแกรมเมือง 3 สี” (Green-Silver-Brown Cities)

5) การประเมินเมืองตาม Urban Management Framework (UMF) โดยใช้แนวคิด Development Canvas (CDC)

Urban Management Framework (UMF) ของ UN-Habitat กรอบแนวทางเชิงนโยบาย และ เครื่องมือปฏิบัติ ที่ช่วยให้รัฐบาลท้องถิ่นและประเทศสามารถวางแผน บริหารจัดการ และพัฒนาเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการ และยั่งยืน โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนากรอบการประเมินเพื่อวิเคราะห์ขีดความสามารถของเมืองในการบริหารจัดการอย่างบูรณาการที่ครอบคลุมมิติหลักด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล ทำให้เห็นแนวทางพัฒนาเมืองสู่ความยั่งยืนและตอบสนองเป้าหมาย SDGs สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จะใช้ UMF เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินและวางแผนการพัฒนาเมืองในระดับประเทศ โดยเฉพาะภายใต้แนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 และการขับเคลื่อนเมืองในฐานะศูนย์กลางการเติบโตใหม่ (New Growth Centers)

ภาพที่ 67 การประเมินเมืองตาม Urban Management Framework (UMF) โดยใช้แนวคิด Development Canvas (CDC)

6) เกณฑ์การประเมินความสำเร็จของการพัฒนาเมือง

1. ด้านกลไก การพัฒนาเมืองอัจฉริยะจำเป็นต้องอาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างเทศบาล นักวิจัย และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน กลไกหลักของการดำเนินงานเริ่มจากการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย พร้อมทั้งผลักดันนโยบายและกฎหมายที่สนับสนุนการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ รวมถึงส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือและสร้างระบบติดตามผลอย่างต่อเนื่องหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของเมืองอัจฉริยะ

2. ด้านการใช้ข้อมูล (Data) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น GIS, IoT และ Big Data เพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับโครงสร้างและปัญหาของเมือง นอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลกลางที่ช่วยเชื่อมโยงนักวิจัยกับหน่วยงานเทศบาล และใช้ Dashboard เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจด้านนโยบายและการบริหารจัดการเมือง

3. ด้านแผนและการเงิน (Plan + Finance) ต้องมีการออกแบบหลักสูตรแบ่งปันความรู้และโซลูชันด้านเมืองอัจฉริยะ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง อีกทั้งควรมีการจัดหาแหล่งทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และทุนวิจัย เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาเมือง พร้อมกับการวางแผนยุทธศาสตร์และการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานสามารถปรับตัวและขยายผลได้ในระยะยาว

4. ด้านการดำเนินการ (Implement Solution) การทดลองโครงการนำร่องเป็นสิ่งสำคัญเพื่อทดสอบแนวทางก่อนนำไปใช้ในระดับที่กว้างขึ้น เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น City Data Learning Platform (CDLP) ควรถูกนำมาใช้เพื่อบริหารจัดการข้อมูลและพัฒนาศักยภาพของเมือง ขณะเดียวกัน การจัดอบรมเจ้าหน้าที่เทศบาลและผู้ประกอบการจะช่วยให้การใช้งานเทคโนโลยีเหล่านั้นเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์สูงสุด

5. ด้านการพัฒนาเมืองอัจฉริยะต้องมีวงจรป้อนกลับ (Feedback Loop) ที่ช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีการวัดผลด้วยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง รับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชน และขยายผลไปยังเมืองอื่น ๆ รวมถึงการปรับปรุงนโยบายเพื่อให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

องค์ประกอบและระดับของการขับเคลื่อนเพื่อการยกระดับของการพัฒนาเมือง

	กลไก	ข้อมูล	แผนจากการมีส่วนร่วมเพื่อการลงทุน	การติดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม	Feedback Loop	
Stage 0	ไม่มีผู้ดำเนินการ	ไม่มีข้อมูลที่มีประโยชน์	ไม่มีการดำเนินการ	ไม่มีการดำเนินการ	ไม่มีการดำเนินการ	
Stage 1	มีผู้ดำเนินการและมีความสนใจร่วมแต่ไม่มีการขับเคลื่อน	มีข้อมูลเบื้องต้นแต่ยังไม่เป็นประโยชน์ชัดเจน	มีแผนงานแบบ Top-Down ที่ไม่มีส่วนร่วม	การรวบรวมความต้องการเบื้องต้น	PD (Plan Do)	Loop 1
Stage 2	มีผู้ดำเนินการและมีผู้ช่วยชาญเริ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น	ข้อมูลยังอยู่ในลักษณะของ Silo ที่แยกส่วน	มีแผนงานโดยอ้างอิงข้อมูลจากกระบวนการต่าง ๆ พร้อมความโปร่งใส	การรวบรวมความต้องการที่หลากหลาย	PDC (Plan Do Check)	
Stage 3	เกิดแผนและกิจกรรมที่สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายในอนาคตได้	ข้อมูลถูกรวบรวมไว้ในแพลตฟอร์มดิจิทัล	มีการจัดเวทีเพื่อการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน	มีการนำเสนอข้อมูลที่ต้องผ่านการศึกษาความเป็นไปได้	PDCA (Plan Do Check Action)	
Stage 4	เกิดการลงมือร่วม	ข้อมูลแสดงผลแบบบูรณาการ	แผนงานมีการสนับสนุนจากภาคประชาชน	การทดลองแนวคิด (Proof of Concept)	การทดลองและเกิด AR	Loop 2
Stage 5	เกิดการขับเคลื่อนที่ยั่งยืนและการนำแผนงานไปใช้	มีประสิทธิภาพของข้อมูลที่ถูกบูรณาการอย่างต่อเนื่อง	แผนงานประชาชนมีการนำไปใช้ในวงกว้าง	การขยายผลเป็นรูปแบบ	เกิดการทดลองแบบต่อเนื่อง Learning Organization	Loop 3

Associate Professor Poon Thiengburanathum Ph.D., 2022

ภาพที่ 68 องค์ประกอบและระดับของการขับเคลื่อนเพื่อการยกระดับของการพัฒนาเมือง

กรอบการวิจัยที่ 3

“การยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตเมืองชายแดน”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเมืองชายแดนสู่การยกระดับเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่เมืองชายแดน ตลอดจนสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ชายแดน ที่สอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส และความต้องการของฐานเศรษฐกิจในพื้นที่เมืองชายแดนสร้างโอกาสการเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของภาครัฐด้วยกลไกการขับเคลื่อนเมืองชายแดน ทั้งกลไกภาครัฐ กลไกภาคเอกชน โดยการใช้ผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยี และ/หรือนวัตกรรมพร้อมใช้ไปปรับใช้ในพื้นที่ยกระดับความมั่นคงและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ชายแดน จำนวน 1 โครงการ งบประมาณรวม 15,000,000 บาท

1 โครงการ รวมงบประมาณ
15,000,000 บาท

I ตัวอย่างรูปธรรมความสำเร็จ

1 โครงการ “การพัฒนาทักษะการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีพลังงานทดแทนเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาถิ่น พื้นที่ตะเข็บชายแดน”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยนเรศวร

ส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ชายแดนสามารถยกระดับทักษะการผลิตโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ 3 จังหวัด 6 อำเภอ ได้แก่ แม่ฮ่องสอน (อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอขุนยวม และอำเภอสบเมย) จังหวัดตาก (อำเภอท่าสองยาง และอำเภอแม่สอด) จังหวัดกาญจนบุรี (อำเภอหนองปรือ) พร้อมทั้งสร้างระบบนิเวศเศรษฐกิจใหม่ที่สนับสนุนการเติบโตอย่างยั่งยืน การวิจัยดำเนินการภายใต้ระเบียบวิธีแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ผสมผสานทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณสร้างชุมชนการเรียนรู้อาชีพควบคู่เศรษฐกิจหมุนเวียนภายใต้แนวคิด “NEW-S CURVE ECOLOGY SYSTEM”

I ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- สมาชิกของวิสาหกิจและกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ 459 คนได้รับการพัฒนาทักษะการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี และอบรมถ่ายทอดนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- แผนพัฒนาระดับตำบล 3 จังหวัด 7 อำเภอ วงเงิน 4.881 ล้านบาท ที่จะดำเนินการต่อเนื่องถึง พ.ศ. 2570 โดยเกิดพื้นที่ขยายผล 1 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่ระมาด
- เกิดหลักสูตรเพื่อสร้างระบบนิเวศเศรษฐกิจใหม่ที่เหมาะสมในการยกระดับการพัฒนาเชิงพื้นที่เมืองชายแดน เพื่อการถ่ายทอดนวัตกรรม/เทคโนโลยีที่เหมาะสม 3 หลักสูตร ได้แก่ ความรู้เรื่องการสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ความรู้เรื่องการใช้เครื่องมือการวิจัย และความรู้เรื่องเทคโนโลยีพลังงานทดแทน
- ติดตั้งเทคโนโลยีเหมาะสม 26 ระบบ เช่น สูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ 3 กิโลวัตต์ โรงอบแห้ง Greenhouse/Hybrid Dome และเตาเผาขยะ 200 ลิตร เพื่อลดต้นทุนพลังงาน และ PM 2.5
- เกิดตัวแบบการเรียนรู้ 9 ตัวแบบ ได้แก่ ตัวแบบจากพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน 5 ตัวแบบ และ ตัวแบบจากจังหวัดตาก 3 ตัวแบบ
- เกิดคู่มือการเรียนรู้เรื่อง “การยกระดับทักษะการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีพลังงานทดแทน”

กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ

459 คน ได้รับการพัฒนาทักษะการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี

แผนพัฒนาระดับตำบล 3 จังหวัด 7 อำเภอ

วงเงิน **4.881 ล้านบาท**

ที่จะดำเนินการต่อเนื่องถึง พ.ศ. 2570

ติดตั้งเทคโนโลยีเหมาะสม **26 ระบบ**

เกิดตัวแบบการเรียนรู้ **9 ตัวแบบ**

ภาพที่ 69 อบรมการติดตั้งระบบสูบน้ำโซลาร์เซลล์เพื่อการเกษตร บ้านแม่ทะลุ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาพที่ 70 คู่มือการเรียนรู้ “การยกระดับทักษะการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีพลังงานทดแทน”

2 โครงการ “การยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ด้วยสินค้าและบริการเพื่อการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างเมืองชายแดนในเขตอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง : บึงนครมุกดาทำสะพาน”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มุ่งเน้นการยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง ได้แก่ จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสุรินทร์ โครงการใช้กรอบ “Leveraging Economic Development and Quality of Life” เชื่อมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่เกษตรกรและ SME ไปถึงแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซและ ศูนย์กิจกรรมสร้างสรรค์ โดยการผสานนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ แพลตฟอร์มดิจิทัล และกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม สามารถเพิ่มรายได้ สร้างงาน และเสริมอัตลักษณ์ท้องถิ่น พร้อมเตรียมชุมชนเข้าสู่เศรษฐกิจชายแดนยุคสะพานใหม่อย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เกิดผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่สร้างจากวัตถุดิบท้องถิ่น เช่น แขนงครีมน้ำตาลรสขี้ผึ้ง-ข้าว-แตงโม (แบรนด์ “ทิวาพัชร”) ช่วยดันรายได้ผู้ประกอบการตัวอย่าง 150,000 – 165,000 บาท ต่อเดือน ส่วนลูกหมีสีบั้งและขนมดัดโกนาไส้สับปะรดเพิ่มรายได้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 30 และเปิดโอกาสสู่ตลาดของฝาก-ส่งออก

- เกิด “ศูนย์กลางกิจกรรมสร้างสรรค์” ที่จัดเทศกาลศิลปะริมโขงยังขยายมูลค่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 0.8 เป็น 1.2 ล้านบาทต่อเดือน
- ต่อยอดสตรีทอาร์ต Muk Street Art & Exhibition ร่วมกับแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมข้ามพรมแดน

เกิดผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ช่วยดันรายได้ผู้ประกอบการตัวอย่าง

150,000 – 165,000 บาท

ต่อเดือน

ขยายมูลค่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์

0.8 เป็น 1.2 ล้านบาท

ต่อเดือน

ภาพที่ 71 การยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตด้วยสินค้าและบริการระหว่างเมืองชายแดนในเขตอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง : บึงนครมุกดาทำสะพาน

3 โครงการ “การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษเพื่อยกระดับความมั่นคงและคุณภาพชีวิตเมืองชายแดนของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”

โดยทีมนักวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษใน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผ่านกรอบ “Whole-of- Society” ที่ยก “ความมั่นคงมนุษย์และคุณภาพชีวิต” เป็นศูนย์กลาง โดยบูรณาการข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม และ จัด Stakeholder Consultative Meetings บนระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ การประเมินสถานการณ์แบ่งเป็นระดับ Micro การเข้าถึงบริการสุขภาพและการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ระดับ Meso ความร่วมมือ อปท. หน่วยความมั่นคง และระดับ Macro ความไม่สงบในรัฐกะเหรี่ยงและการย้ายถิ่นข้ามพรมแดน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เกิดข้อเสนอแนะและมาตรการการพัฒนาพื้นที่ชายแดนของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ร่วมและแผนความร่วมมือในการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะ ด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว
- ข้อเสนอแผนบูรณาการพื้นที่ชายแดน และ ร่าง พ.ร.บ.บริหารจัดการพื้นที่ชายแดน ควบคู่การยกระดับทักษะอาชีพ-ภาษาออนไลน์ เสริมบทบาทศูนย์วิทยาศาสตร์-พิพิธภัณฑ์ในฐานะ “เมืองเรียนรู้” และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมผ่าน Place-Making ร่วมสองฝั่งแดน

ภาพที่ 72 เวทีประชาคมเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ จ.ตาก และ จ.ประจวบคีรีขันธ์

กรอบการวิจัยที่ 4

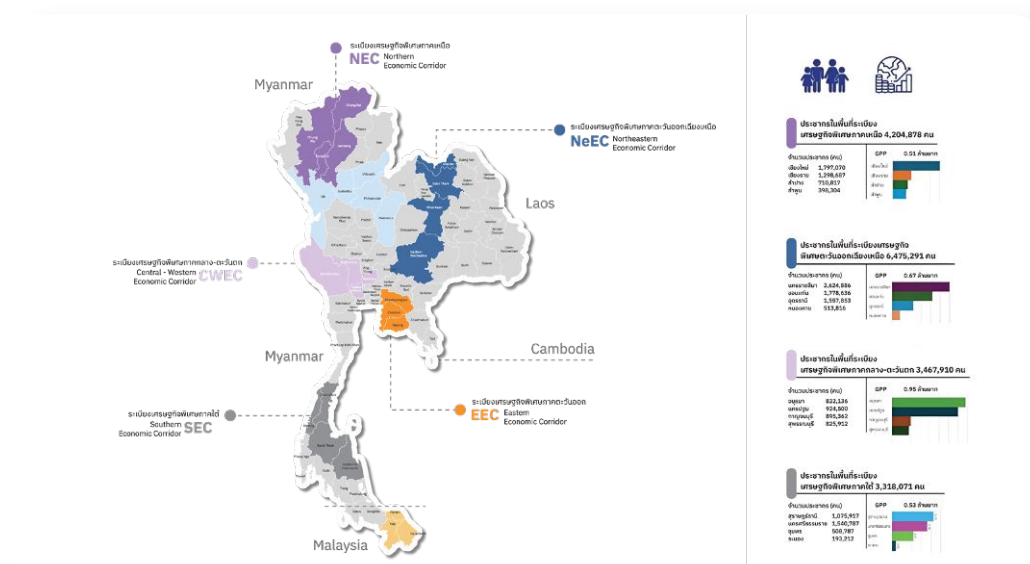
“การยกระดับกลไกพื้นที่เพื่อเร่งรัดการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษและภูมิภาค”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. ได้สนับสนุนทุนวิจัย และนวัตกรรมเพื่อยกระดับกลไกพื้นที่ที่นำไปสู่พื้นที่ทดลอง (Sandbox) ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการยกระดับเศรษฐกิจของพื้นที่ มุ่งเน้น 3 ประเด็นหลัก คือ (1) การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ (Policy Advocacy) (2) การสร้างความเข้มแข็งของกลไกระดับพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับภาครัฐ ผ่านกลไกกลางที่เรียกว่า เศรษฐกิจสังคมสมานฉันท์ (Social-Solidarity Economy: SSE) เพื่อขับเคลื่อนคลัสเตอร์อุตสาหกรรม และยกระดับเศรษฐกิจ

ของพื้นที่ และ (3) การผลักดันพื้นที่ทดลอง จำนวน 3 โครงการ งบประมาณรวม 59,251,050 บาท

3 โครงการ รวมงบประมาณ
59,251,050 บาท

ภาพที่ 73 พื้นที่ดำเนินงานระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ

I ตัวอย่างรูปธรรมความสำเร็จ

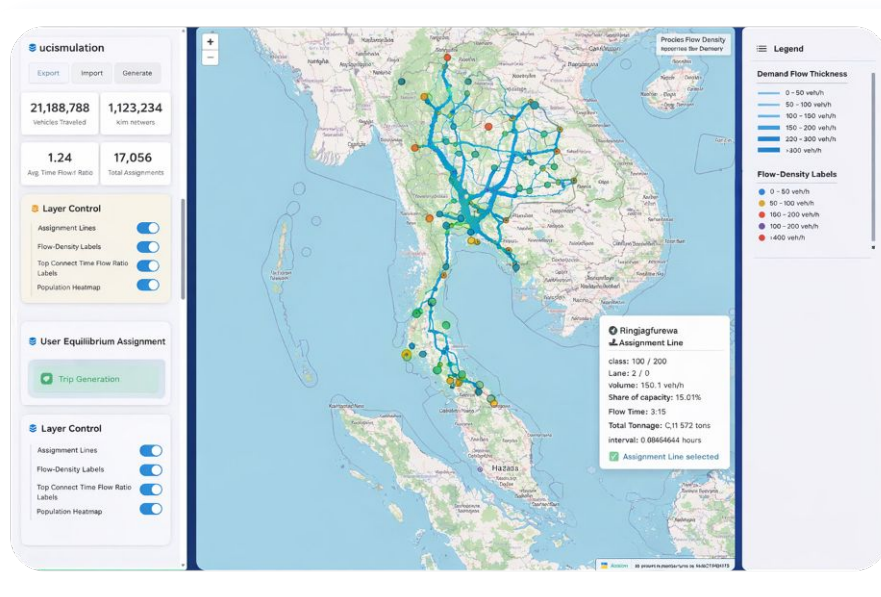
1 โครงการ “การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภูมิภาคเพื่อสร้างไทยเป็นศูนย์กลางแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ระยะที่ 2)”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิเคราะห์ช่องว่างการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจและภูมิภาค ประเมินการเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจ 3 ระดับ วิเคราะห์ความเสี่ยงจากปัจจัยและการประเมินเพื่อจัดระดับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ นำสู่ข้อเสนอแนะ การพัฒนาแผนดำเนินงานเพื่อพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ โดยพัฒนาชุดเครื่องมือตัวแบบการจำลองสถานการณ์ (Simulation model) สำหรับประเมินผลกระทบของนโยบายการพัฒนาและกลไกการปฏิบัติงานสำหรับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ เพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานการพัฒนาแผนการปฏิบัติงานสำหรับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ

I ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- จำลองสถานการณ์ผ่านตัวแบบเชิงปริมาณ (Simulation Model) ในพื้นที่ NeEC (หนองคาย-อุดรธานี-ขอนแก่น-นครราชสีมา) แสดงให้เห็นว่า การลงทุนในโครงการพัฒนา 40 โครงการ มูลค่ารวมกว่า 497,000 ล้านบาท สามารถกระตุ้นการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ได้เฉลี่ยร้อยละ 13.63 ภายในปี พ.ศ. 2580 ซึ่งสูงกว่ากรณีไม่มีการพัฒนามีความสำคัญ โดยจังหวัดนครราชสีมา มี GPP เพิ่มขึ้นจาก 11.03 เป็น 15.02 แสนล้านบาท
- ข้อเสนอเชิงนโยบาย/มาตรการ 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) การพัฒนาและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ 2) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าข้ามแดนและการขนส่งระหว่างประเทศ 3) การยกระดับกลไกความร่วมมือและข้อตกลงระหว่างประเทศ 4) การพัฒนาองค์ความรู้และขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ และ 5) การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบกฎระเบียบ และศักยภาพบุคลากร
- พัฒนา Thai Centrality Index (TCI) เพื่อใช้เป็นดัชนีชี้วัดระดับอิทธิพลของไทยในภูมิภาค
- พัฒนา Center of Excellence Platform และเว็บไซต์ฐานข้อมูลเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเชิงลึกต่อสาธารณะ
- เกิดความร่วมมือระดับนานาชาติ เช่น การลงนาม MOU กับมหาวิทยาลัย INHA ประเทศเกาหลีใต้

ภาพที่ 74 ระบบการวิเคราะห์และแสดงผลตัวแบบการจำลองสถานการณ์

2 โครงการ “การประเมินเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมแผนพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ บนฐานโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน BCG”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บูรณาการข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมายให้สอดคล้องกับบริบทของ 4 เบริงเศรษฐกิจพิเศษ (NEC, NeEC, CWEC, SEC) โดยใช้แนวคิด BCG Economy เป็นกรอบหลักในการวิเคราะห์และกำหนดยุทธศาสตร์เชิงนโยบาย ทั้งนี้ ได้มีการดำเนินงานครบทั้งกระบวนการตั้งแต่การวิเคราะห์ศักยภาพและช่องว่างของ คลัสเตอร์ การกำหนดผลิตภัณฑ์หลัก การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประชุมกลุ่มย่อย การประเมิน ผลกระทบ ไปจนถึงการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายและ Roadmap ที่ชัดเจน

I ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- มูลค่าทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 83,000 ล้านบาท ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรงกว่า 270,000 คน และภาคเอกชนกว่า 7,500 ราย
- ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมแผนพัฒนา 4 ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ
- ข้อเสนอเชิงนโยบายแยกตามภูมิภาคและคลัสเตอร์ โดยมียุทธศาสตร์ประกอบด้วยการพัฒนาขีดความสามารถ การแข่งขัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การส่งเสริมตลาด การสนับสนุนข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัล การพัฒนาทักษะทุนมนุษย์ และกลไกความร่วมมือแบบ Public – Private – Academic ซึ่งเน้นการจัดตั้งหน่วยขับเคลื่อนระดับภูมิภาค เพื่อสร้างความต่อเนื่อง

มูลค่าทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

83,000 ล้านบาท

ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรงกว่า

270,000 คน

และภาคเอกชนกว่า **7,500 ราย**

ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเพื่อส่งเสริมแผนพัฒนา

4 ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ

ภาพที่ 75 การเผยแพร่ผลการดำเนินงานและจัดแสดงสื่อสาธารณะ

3 โครงการ “การยกระดับเศรษฐกิจเมืองชายแดนด้วยกลไกการพัฒนาระบบนิเวศทางธุรกิจใกล้ไทยสู่ระดับสากล”

โดยทีมนักวิจัยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมของพื้นที่ผ่านการจัดการห่วงโซ่คุณค่าใกล้ไทยอย่างครบวงจรภายใต้กรอบ BCG Economy เพื่อสนับสนุนการส่งออกเมล็ดโกโก้และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ โดยพื้นที่เป้าหมายประกอบด้วย 13 จังหวัดทั่วภูมิภาคเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ พิชณุโลก เลย อยุธยา สระบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ตรัง จันทบุรี และนครศรีธรรมราช โดยมีการระดม Pain Points จากเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ การขาดตลาดรองรับผลผลิตโกโก้สด ขาดองค์ความรู้ในการจัดการแปลงปลูก ขาดมาตรฐานด้านคุณภาพ และระบบรับรองคุณภาพผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ซึ่งได้ออกแบบในรูปแบบ New Value Chain โดยยกระดับจากระบบเก่า (As-Is Value Chain) สู่ห่วงโซ่คุณค่าใหม่ (To-Be Value Chain) ผ่านการบูรณาการด้านวิชาการ เทคโนโลยี และการพัฒนาใกล้ไทยสู่ธุรกิจ

I ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- พัฒนาศักยภาพเกษตรกรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีจัดการแปลงปลูก 160 ราย ครอบคลุมพื้นที่ 607 ไร่
- พัฒนาโรงงานต้นแบบที่มีระบบคัดคุณภาพและการควบคุมคุณภาพด้วยเทคโนโลยี E-Beam
- ขยายธุรกิจแปรรูปช็อกโกแลต ผลิตภัณฑ์จากเปลือกโกโก้ และสารเสริมอาหารสัตว์
- จัดตั้ง Learning Station 9 แห่งใน 7 จังหวัด โดยแบ่งรูปแบบตามบทบาท เช่น การจัดการแปลงปลูก การแปรรูปเมล็ด และการบริหารจัดการห่วงโซ่
- มูลค่าเศรษฐกิจใหม่ที่เกิดขึ้นจากโครงการรวมทั้งสิ้น 69.26 ล้านบาท หรือมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 20.34 เมื่อเทียบกับฐานเดิม
- เกิดระบบตลาดแบบมีส่วนร่วม (Participatory Market Mechanism) เชื่อมโยงกับเครือข่ายผู้บริโภค ในประเทศและต่างประเทศ เช่น Kad Kokoa, Wongnai, LineMan, และตลาด Fuwan ประเทศไต้หวัน

- เพิ่มมูลค่าผงโกโก้ตกเกรดเพิ่มขึ้น 20 บาทต่อกิโลกรัม และเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร 13,419.60 บาทต่อปี
- ประเมินผลตอบแทนทางการเงิน Net Present Value (NPV) เท่ากับ 9,727,736 บาท อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 191 และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) เท่ากับ 4.34

ส่งเสริมการใช้
เทคโนโลยีจัดการแปลงปลูก

160 ราย

ครอบคลุมพื้นที่ **607 ไร่**

จัดตั้ง Learning Station

9 แห่งใน 7 จังหวัด

มูลค่าเศรษฐกิจใหม่ที่เกิดขึ้น
จากโครงการรวมทั้งสิ้น

69.26 ล้านบาท

มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ร้อยละ 20.34 เมื่อเทียบกับฐานเดิม

เพิ่มมูลค่าผงโกโก้ตกเกรด

เพิ่มขึ้น **20 บาทต่อกิโลกรัม**

และเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

13,419.60 บาทต่อปี

ประเมินผลตอบแทนทาง

การเงิน Net Present Value (NPV)

เท่ากับ **9,727,736 บาท**

อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR)

ร้อยละ 191 และอัตราผลตอบแทน

ต่อต้นทุน (B/C Ratio) เท่ากับ **4.34**

ภาพที่ 76 พิธีแถลงความร่วมมือโครงการบ่มเพาะและก่อตั้งกองทุน

สนับสนุนธุรกิจเพื่อสังคมแห่งชาติ

4 โครงการ “การพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการชีวมวลจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนโดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีแบบเปิด เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สร้างระบบต้นแบบการบริหารจัดการชีวมวลอย่างครบวงจร โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างภาคเกษตรกรรมกับคลังสตอร์พลังงานทางเลือกเพื่อส่งเสริมการสร้างงาน การสร้างรายได้ และการกระจายกลุ่มเศรษฐกิจชีวมวลในพื้นที่อย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในระดับสูง ทั้งในด้านการรู้เทคโนโลยีและการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยได้พัฒนารูปแบบการจัดการชีวมวลที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในหลายจังหวัดภาคเหนือ เกิดกลไกความร่วมมือระหว่างภาควิชาการ ภาครัฐ และเครือข่ายชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังเสริมศักยภาพให้พื้นที่สามารถบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้อย่างยั่งยืน ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา และ แม่ฮ่องสอน

- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ให้การสนับสนุนแก่พื้นที่เป็นเงินจำนวน 4,400,000 บาท
- เกิดแผนธุรกิจการจัดตั้งโรงงานผลิต Biomass Pellet ต้นแบบ ที่เป็นการร่วมลงทุนระหว่างชุมชน เอกชน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
- เกิดการจ้างงานในภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปชีวมวลในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ
- ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของการดำเนินธุรกิจพบว่าการประเมิน SROI แสดงให้เห็นถึงผลกระทบเชิงบวกที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสุขภาพประชาชน รายได้ในชุมชน และการลดค่าใช้จ่ายด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีค่าสัดส่วน SROI ที่ระดับ 3.20

ผลกระทบทาง
สังคมและสิ่งแวดล้อมของ
การดำเนินธุรกิจ
SROI ที่ระดับ 3.20

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- กลุ่มเศรษฐกิจพลังงานชีวมวล (Biomass Energy Cluster) สามารถนำวัสดุเหลือใช้ทางภาคการเกษตรเข้าสู่ระบบพลังงานสะอาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในพื้นที่ เพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน โดยความร่วมมือจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แม่เมาะ เป็นผู้ทดลองรับซื้อนําร่อง ในราคาสมมติฐานที่ 2,800 บาท/ตัน ชีวมวลอัดเม็ด ซึ่งหากธุรกิจมีการดำเนินการตลอดระยะเวลา 1 ปี (301 วัน) โดยมีการเก็บสต็อกชีวมวล ธุรกิจจะมีกำไรขั้นต้นจากการดำเนินงาน 387,674 บาท/ปี
- ช่วยลดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมจากการเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่อำเภอแม่เมาะ
- เกิดความร่วมมือระหว่าง หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อพัฒนาวัตกรรมการบริหารจัดการชีวมวลจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนโดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีแบบเปิดเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 77 พิธีลงนามความร่วมมือระหว่าง หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กรอบการวิจัยที่ 5

“การยกระดับและขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City)”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัย เพื่อยกระดับและขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย (Thailand Learning City) ตามเป้าหมายและบริบทของแต่ละพื้นที่ นำไปสู่เมืองที่น่าอยู่และชาวนครลาด สอดคล้องกับแนวคิด เมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (The UNESCO Global Network of Learning Cities-GNLC) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เกิดการสร้างนิเวศการเรียนรู้ของเมือง (City Learning Ecology) ที่นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่ สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิต และแก้ไขปัญหา เมือง จำนวน 9 โครงการ งบประมาณรวม 35,009,850 บาท ครอบคลุมพื้นที่ 21 แห่งทั่วประเทศ

9 โครงการ รวมงบประมาณ
35,009,850 บาท

I ตัวอย่างการรูปธรรมความสำเร็จ

1 โครงการ “การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ ทางด้านการออกแบบเพื่อทุกคนของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี : การศึกษาพัฒนาพื้นที่ การเรียนรู้ต้นแบบ”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ต้นแบบทางด้านการออกแบบ เพื่อทุกคนของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี และเครือข่ายกับ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างนิเวศการเรียนรู้ของเมือง (City Learning Ecology) ของเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี โดยเน้นด้านการพัฒนารูปแบบพื้นที่การเรียนรู้

ต้นแบบทั้งที่เป็นศูนย์การเรียนรู้และการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในพื้นที่ รวมไปถึงการพัฒนา นักจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบเพื่อทุกคน และขั้นตอนที่ 3 การนำองค์ความรู้การออกแบบเพื่อทุกคนไปสู่การสร้างคุณค่า และโอกาสต่อผู้คนในเมือง (City Branding)

II ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมทางด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ ทางด้านการออกแบบเพื่อทุกคนของเทศบาลเมืองแสนสุข รวมถึงวางแนวทางการพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกัน 25 ชุมชน
- รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning center) และรูปแบบพื้นที่ สาธารณะ (Public space) 10 แห่ง
- นักจัดการเมืองแห่งการเรียนรู้ 30 คน
- ผู้เข้าร่วมกิจกรรม Learning City Week 210 คน
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย “เรื่องการพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ ต้นแบบทางด้านการออกแบบเพื่อทุกคนของเทศบาล เมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี”

นักจัดการเมืองแห่งการเรียนรู้

30 คน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

Learning City Week

210 คน

ภาพที่ 78 เมืองแห่งการเรียนรู้เทศบาลเมืองแสนสุข

2 โครงการ “ฉะเชิงเทราเมืองสร้างสุข : ขับเคลื่อนเมืองแห่งการเรียนรู้ภายใต้บริบทการสร้างเมืองเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์”

โดยทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

การพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกลไกความร่วมมือโดยการยกระดับศักยภาพนักจัดการเมืองแห่งการเรียนรู้ ยกระดับการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายจะทำให้ชุมชนเมืองฉะเชิงเทรา และกลุ่มคนทุกช่วงวัยได้มีพื้นที่แห่งการเรียนรู้ สู่การพัฒนาสังคมของเมืองฉะเชิงเทราให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นตลอดเวลาเป็นเมือง “ฉะเชิงเทราเมืองแห่งการเรียนรู้และน่าอยู่” โดยเพิ่มทักษะให้มีการเรียนรู้ของกลุ่มคน ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ ทักษะด้านการดำรงวิถีชีวิต ทักษะด้านการส่งเสริมความรู้และการปฏิบัติเพื่อสร้างรายได้และทักษะการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ตลอดชีวิต โดยมีกลไกการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเป็น

ฐานการเรียนรู้ของตนเอง และยังสามารถใช้ชุมชนเมืองฉะเชิงเทราเป็นฐานในการพัฒนา และก่อให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจให้เกิดการหมุนเวียนภายในชุมชนก่อเกิดความเข้มแข็งในฐานทุนเศรษฐกิจในพื้นที่โดยมีการขยายผลเพื่อสร้างและพัฒนา นักจัดการเมืองแห่งการเรียนรู้ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์และภาคีเครือข่าย
- หลักสูตร “พัฒนาทักษะนักจัดการเมืองแห่งการเรียนรู้” ผู้เข้าร่วมทั้งหมด 30 คน
- นักจัดการเมืองรุ่นใหม่ที่จะพร้อมจะขับเคลื่อนฉะเชิงเทราไปสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

- งานเทศกาลภายใต้ชื่อ “ฉะ-ตลาด วิถีเมืองแห่งการเรียนรู้” ซึ่งเป็นถนนคนเดินเชิงวัฒนธรรม มีผู้เข้าร่วมงาน 23,910 คน สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงกว่า 16.4 ล้านบาท
- พื้นที่การเรียนรู้หลัก (Core Zone) 3 แห่ง
- เกิดหลักสูตรพัฒนาอาชีพ 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรการทำดอกไม้ประดิษฐ์ และหลักสูตรการทำพวงกุญแจจากเศษวัสดุ โดยใช้แนวคิด Cross Learning Process หรือการเรียนรู้ไขว้ โดยมีผู้เข้าร่วม 60 คน ประกอบด้วย เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- เกิดคู่มือการจัดอบรมหลักสูตรนักรักเมืองแห่งการเรียนรู้ โดยออกแบบให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดฉะเชิงเทรา เน้นการสร้างความเข้าใจในแนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ ตามกรอบของ UNESCO

ผู้เข้าร่วมงาน **23,910 คน**
สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
สูงกว่า **16.4 ล้านบาท**

ภาพที่ 79 การขับเคลื่อนฉะเชิงเทราเมืองแห่งการเรียนรู้

กรอบการวิจัยที่ 6

“การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา”

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อยกระดับและขับเคลื่อนขยายผลเมืองต่าง ๆ ไปสู่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 11 โครงการ งบประมาณรวม 32,500,000 บาท

**11 โครงการ รวมงบประมาณ
32,500,000 บาท**

I ตัวอย่างการรูปธรรมความสำเร็จ

1 โครงการ “การพัฒนาระบบและกลไกขับเคลื่อน ขบวนการโรงเรียนพัฒนาตนเองในพื้นที่นวัตกรรมการ ศึกษาจังหวัดภูเก็ต”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

“ระบบและกลไก” ขับเคลื่อนขบวนการโรงเรียนพัฒนาตนเองในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดภูเก็ต เกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ร่วมกับการประเมินเชิงพัฒนา (Developmental Evaluation: DE) เป็นเครื่องมือ โดยการทำงานแบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่ การวางแผน ปฏิบัติ สังเกตผล และสะท้อนผล โดยใช้โมเดล “Phuket Innovative Educational Area Model (PIEA)” ผ่านแนวคิด Whole School Approach และ School Based Professional Development เป็นฐานการพัฒนาครอบคลุมระบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารเชิงพื้นที่

II ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- สร้างรูปแบบใหม่ของการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ ผ่านการบูรณาการหลักสูตรฐานสมรรถนะกับกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงชีวิตจริง เช่น การเรียนรู้เชิงโครงการ (Project-based Learning) และการประเมินผลตามสมรรถนะจริง (Performance Assessment)
- ระบบนิเวศการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ศาสนา ท้องถิ่น มหาวิทยาลัย และภาคธุรกิจ โดยใช้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของภูเก็ต
- เกิดการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา จังหวัดภูเก็ต ต้นแบบในการสร้างโรงเรียนจัดการตนเอง
- ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ยกระดับคุณภาพการศึกษา สำหรับนักเรียนกลุ่มเปราะบาง

ภาพที่ 80 จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาระดับจังหวัด 1 ปี
ด้วยเครื่องมือ Developmental Evaluation (DE)

2 โครงการ “การพัฒนากลไกความร่วมมือเครือข่ายทางการศึกษาในการขับเคลื่อนวัตรกรรมการบริหารและการจัดการเรียนรู้ เพื่อลดการสอนและเพิ่มการเรียนรู้สู่การสร้างสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พัฒนากลไกความร่วมมือเครือข่ายทางการศึกษาในการขับเคลื่อนวัตรกรรมการบริหาร และการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งลดการสอนและเพิ่มการเรียนรู้เพื่อสร้างสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทางการศึกษาในพื้นที่ และต่างประเทศ

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- พัฒนารอบสมรรถนะ “IMAN-BASED COMPETENCIES” บูรณาการหลักการอิสลามกับทักษะศตวรรษที่ 21 พร้อมหลักสูตรอิสลามศึกษาฐานสมรรถนะและหลักสูตร 3 หลักสูตร ตามบริบทพื้นที่ ป่า-นา-เล
- พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่บูรณาการทุนทางวัฒนธรรมผ่านหนังสือเรียน “PAKTANI English” และเครื่องมือประเมิน “Journey Tracker”
- พัฒนาครูด้วย Design Thinking และการใช้เครื่องมือ Interactive ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น
- จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ภายใต้อ.พ.บ.พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ถือเป็น “นวัตกรรมเชิงนโยบาย” ที่เปิดพื้นที่ให้โรงเรียนชุมชน และสถาบันอุดมศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการศึกษา

- สร้างระบบนิเวศการศึกษาที่เชื่อมโยง ภาครัฐ-ศาสนา-ชุมชน-มหาวิทยาลัย ผ่านเครือข่าย 5 วงรอบผู้เรียน ได้แก่ ระดับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคีสันับสนุน และนโยบาย ทำให้เกิดวัฒนธรรม Whole-System Learning

ภาพที่ 81 การส่งมอบนวัตกรรมการสอน และนำไปทดลองใช้
ในโรงเรียนเครือข่าย

3 โครงการ “การพัฒนาการจัดการศึกษาแบบบูรณาการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดกาฬสินธุ์”

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ต้นแบบ “นวัตกรรมเชิงระบบ” ที่บูรณาการการบริหารจัดการหลักสูตร ครู และชุมชนเข้าด้วยกัน สามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียน ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมการมีส่วนร่วมของพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้กลายเป็น “Sandbox การเรียนรู้เชิงพื้นที่”

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- จัดตั้ง “สภาภาคีเครือข่ายพัฒนาการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์” โดยมีตัวแทนจากทุกภาคส่วน 99 คน ทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาเชิงพื้นที่
- สมรรถนะผู้เรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยด้านภาษาไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 316.6 คณิตศาสตร์ร้อยละ 231.6 และสมรรถนะหลัก 6 ด้าน (STEALTHs) เพิ่มขึ้นร้อยละ 83-113 สะท้อนความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรและครูร่วมกัน
- เกิดการกระจายอำนาจเชิงนโยบายและเชิงสังคม โดยให้โรงเรียนและชุมชนเป็นเจ้าของการพัฒนา มีอิสระด้านหลักสูตร งบประมาณ และบุคลากร ผ่านโครงสร้างคณะกรรมการย่อย 7 ด้าน อาทิ CBE, การวัดและประเมินผล, CCT/CPT และระบบสารสนเทศ

- เกิดรูปแบบการดำเนินงานที่กิจกรรมต่าง ๆ หนุนเสริมซึ่งกันและกัน (Mutually Reinforcing Activities) สนับสนุนการขับเคลื่อนจังหวัดกาฬสินธุ์สู่พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตาม พ.ร.บ.พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562
- เกิดระบบนิเวศทางการศึกษาของการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นที่เชื่อมโยงทุกภาคส่วนและขับเคลื่อนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งระบบอย่างไม่แยกส่วน

สมรรถนะผู้เรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ภาษาไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ

316.6

คณิตศาสตร์ร้อยละ

231.6 และสมรรถนะหลัก 6 ด้าน (STEALTHs) เพิ่มขึ้นร้อยละ

83-113

ภาพที่ 82 การบูรณาการความร่วมมือและการหนุนเสริมการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. ได้รับมอบหมาย ในการขับเคลื่อนเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม “เด็กไทยมีความสามารถคิดวิเคราะห์และ มีสมรรถนะสูงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้” ซึ่งมีเป้าหมาย ได้แก่ 1) เด็กและเยาวชน ในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรืออายุ ระหว่าง 13–15 ปี ในพื้นที่เป้าหมาย 7 จังหวัด มีความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์และสมรรถนะสูง จำนวน 20,000 คน และ 2) ครู/พี่เลี้ยง/ผู้ปกครอง จำนวน 1,000 คน ได้รับการพัฒนา ศักยภาพในการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม จำนวน 11 โครงการ รวมงบประมาณ 142,500,000 บาท

11 โครงการ รวมงบประมาณ 142,500,000 บาท

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ต้นแบบ Digital Platform ส่งเสริมการเรียนรู้ที่พร้อมนำไป ทดลองในพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ ต้นแบบ Minimum Viable Product (KapiBarian MVP รุ่น 0.1.0) ประกอบด้วย (1) Feature หลักสำหรับผู้เรียนและครู (2) API และ AI พร้อมโครงสร้าง พื้นฐานรองรับผู้ใช้งานกว่า 5,000 คน (3) กรอบการสอนและ วิธีการวัดผลที่ออกแบบด้วยแนวคิด Active Learning และ ส่งเสริม Growth Mindset โดยอิงการประเมินตามแนวทาง PISA (4) ระบบความปลอดภัยและจริยธรรมตามหลัก PDPA และตรวจสอบความปลอดภัยด้วย OWASP LLM/ GenAI Checklist (5) คู่มือการใช้งาน, FAQ และระบบพี่เลี้ยง เตรียมพร้อมในการขยายผล

ต้นแบบ KapiBarian MVP รุ่น 0.1.0 สถานะการพัฒนา

ช่องทางเข้าใช้งาน

สำหรับครู

<https://teach.kapibarian.com>

สำหรับนักเรียน

<https://app.kapibarian.com>

ความสำเร็จของต้นแบบ KapiBarian (ส่งมอบ เดือน ก.ย. 68)-MVP รุ่น 0.1.0

การออกแบบและหลักการสำคัญ

ความพร้อมทางเทคนิค 5,000+

ระบบประกอบด้วย API และ AI พร้อม โครงสร้างพื้นฐานรองรับ ผู้ใช้งานกว่า 5,000 คนในระยะนำร่อง

ฟีเจอร์หลักสำหรับ ผู้เรียนและครู

กรอบการสอนและวิธีวัดผล ออกแบบด้วยแนวคิด Active Learning และส่งเสริม Growth Mindset โดยอิงการประเมินตามแนวทาง PISA

ประสบการณ์ผู้ใช้และความพร้อมใช้งาน

การทดสอบการใช้งาน (UX/Usability)

ทดสอบ MVP กับกลุ่มเป้าหมาย ครู 12 คน และนักเรียน 36 คน เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะไปปรับปรุง

ความปลอดภัยข้อมูล และจริยธรรม

ออกแบบตามหลัก PDPA และตรวจสอบความปลอดภัยด้วย OWASP LLM/GenAI checklist

การเตรียมความพร้อมหน่วยใช้ คู่มือการใช้งาน, FAQ, และระบบพี่เลี้ยง สำหรับผู้ใช้งาน

คู่มือ คำถามที่พบบ่อย พื้นที่ช่วยเหลือ

ภาพที่ 83 ต้นแบบ KapiBarian MVP รุ่น 0.1.0

∞ ภาพรวมผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563–2567

หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้สามารถทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ และเกื้อหนุนต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ครอบคลุม 5 มิติของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ มิติการพัฒนาคน มิติสิ่งแวดล้อม มิติเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง มิติความสงบสุขและความปลอดภัย และมิติความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา การดำเนินงานที่ผ่านมาเกิดผลการขับเคลื่อนพื้นที่ระดับท้องถิ่น ดังนี้

1. เกิดอปท. ที่นำองค์ความรู้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาน้อย 1 มิติ ใน 5 มิติ ของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน 43 แห่ง

2. ส่งเสริมให้ อปท. ที่รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีดิจิทัลไปยกระดับและพัฒนาศักยภาพของ อปท. ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) พัฒนาระบบข้อมูลด้านสุขภาพ 2) พัฒนาระบบข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และ 3) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการจัดเก็บรายได้และภาษี ทำให้มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารเพิ่มขึ้น หรือลดรายจ่ายในการดำเนินงาน/การจัดบริการสาธารณะมากกว่าร้อยละ 10 จำนวน 43 แห่ง 18 จังหวัด
3. เกิดนโยบาย มาตรการ หรือนวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy Innovation) ของการพัฒนาเมืองนำอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น จำนวน 12 กลไก/มาตรการ/นโยบาย
4. สร้างนวัตกรรมท้องถิ่นและนวัตกรรมทางสังคมที่สามารถนำผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปถ่ายทอด และ/หรือใช้ประโยชน์โดยความร่วมมือกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่กว่า 350 คน
5. เกิดการขยายผลมาตรการยกระดับขีดความสามารถของ อปท. เพิ่มขึ้น อาทิ การขยายผลตัวแบบท้องถิ่นจัดการภัยพิบัติ ตัวแบบท้องถิ่นจัดการด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตัวแบบการตรวจวัดคุณภาพน้ำประปา ตัวแบบการวางแผนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในการแก้ปัญหาภัยแล้งในการแก้ปัญหาภัยแล้ง ตัวแบบการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติงานดูแลสัตว์ป่าคุ้มครอง (ช้างและลิง) ตัวแบบท้องถิ่นจัดการด้านระบบสาธารณสุขชุมชน และตัวแบบท้องถิ่นกับการดูแลกลุ่มเปราะบางและส่งเสริมคุณภาพชีวิต

นอกจากนี้ หน่วย บพท. ยังได้ดำเนินการสนับสนุนการยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถของ อปท. อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการพัฒนากิจกรรมพื้นที่เพื่อสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ ระยะที่ 2 ซึ่งผลการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นถึงการขยายผลในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. เกิด อปท. ที่นำองค์ความรู้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรม ไปใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาอย่างน้อย 1 มิติ ใน 5 มิติ ของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน 91 แห่ง
2. ส่งเสริมให้ อปท. ที่รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารเพิ่มขึ้น หรือลดรายจ่ายในการดำเนินงาน/การจัดบริการสาธารณะ มากกว่าร้อยละ 10 จำนวน 91 แห่ง จำนวน 34 จังหวัด
3. เกิดนโยบายมาตรการ หรือนวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy Innovation) ของการพัฒนาเมืองนำอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น จำนวน 23 กลไก/มาตรการ/นโยบาย
4. สร้างนวัตกรรมท้องถิ่นและนวัตกรรมทางสังคมที่สามารถนำผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปถ่ายทอด และ/หรือใช้ประโยชน์โดยความร่วมมือกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่กว่า 2,089 คน
5. การขยายผลมาตรการยกระดับขีดความสามารถของ อปท. เพิ่มขึ้น อาทิ การขยายผลตัวแบบท้องถิ่นจัดการภัยพิบัติ ตัวแบบการจัดการน้ำแบบครบวงจรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในการแก้ปัญหาภัยแล้ง ตัวแบบท้องถิ่นจัดการด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตัวแบบการบริการสาธารณะและการจัดการชุมชนท้องถิ่น ตัวแบบท้องถิ่นจัดการด้านระบบสาธารณสุขชุมชน ตัวแบบท้องถิ่นกับการดูแลกลุ่มเปราะบางและส่งเสริมคุณภาพชีวิต และตัวแบบการพัฒนาทักษะของ อปท. ผ่านหลักสูตรเทคนิคเชิงกลยุทธ์ (REST Academy) หลักสูตรเทคนิคเชิงกลยุทธ์บนฐานสมรรถนะระดับสูง (Advanced REST Academy) การปฏิบัติการท้องถิ่นวิจัยนวัตกรรม (Local Revenue Innovation Research Platform)

∞ โจทย์และเป้าหมายการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

หน่วย บพท. มุ่งเน้นการสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างและยกระดับศักยภาพของ อปท. ให้สามารถนำผลงานวิจัย และองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถของ อปท. ในการพัฒนากลไกการพัฒนาเชิงพื้นที่ การยกระดับมาตรฐานการจัดบริการสาธารณะ และการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการเก็บรายได้ของท้องถิ่น ควบคู่กับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองของท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อมุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้มีความมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

∞ แผนงานวิจัยและกรอบการวิจัย

หน่วย บพท. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ภายใต้แผนงานย่อย N24 (S2P13) เพิ่มระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน 5 มิติ ให้เกิดผล โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วยแผนงานย่อยรายประเด็น 2 แผนงาน ได้แก่ 1) การเพิ่มขีดความสามารถของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นองค์กรหลักในการผลักดันการพัฒนาเชิงพื้นที่และเกื้อหนุนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน และ 2) การยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่กลไกพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ ระยะที่ 2

แผนงานย่อย N24 : เพิ่มระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน 5 มิติ ให้เกิดผล โดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

แผนงานย่อยรายประเด็น :

การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นองค์กรหลักในการผลักดันการพัฒนาเชิงพื้นที่และเกื้อหนุนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

กรอบการวิจัย

“การยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่กลไกพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ”

เป้าหมายสำคัญของกรอบการวิจัย

เพื่อสนับสนุนศักยภาพของ อปท. ในการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงานหรือวิธีปฏิบัติงานขององค์กรในด้านการจัดการบริการสาธารณะและการจัดการชุมชนท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนารายได้ท้องถิ่น การพัฒนาระบบสุขภาพท้องถิ่นและการดูแลกลุ่มเปราะบาง การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและภัยพิบัติ และการเพิ่มศักยภาพด้านบริหารจัดการของท้องถิ่นและการวิจัยเชิงนโยบาย ภายใต้โจทย์วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้วัดการวัดความสำเร็จหรือมาตรฐานบริการสาธารณะ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตหรือกลุ่มเปราะบาง การจัดการบริการด้านสุขภาพชุมชน/ระบบสุขภาพ

ปฐมนิเทศ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือการจัดบริการสาธารณะของ อปท. และการพัฒนาตัวบ่งชี้วัดการวัดการบริหารจัดการได้หรือการบริหารงานคลังและงบประมาณ

ภาพที่ 84 กรอบแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นองค์กรหลัก ในการผลักดันการพัฒนาเชิงพื้นที่ และเกื้อหนุนต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

I แผนงานย่อยรายประเด็น :

การยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่กลไกพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเจริญ และลดความเหลื่อมล้ำ ระยะที่ 2 (RU)

I เป้าหมายสำคัญของแผนงานย่อยรายประเด็น

เพื่อการสนับสนุนศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบงานหรือวิธีปฏิบัติงานขององค์กร ในด้านการจัดการบริการสาธารณะและการจัดการชุมชนท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกขีดความสามารถ

ในการปฏิบัติงาน (Digital Transformation in Local Government) การพัฒนารายได้ท้องถิ่นด้วยการพัฒนาสมรรถนะขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการเก็บรายได้ ผ่านหลักสูตร เทคนิคเชิงกลยุทธ์ (REST Academy) หลักสูตรเทคนิคเชิงกลยุทธ์ บนฐานสมรรถนะระดับสูง (Advanced REST Academy) และการปฏิบัติการท้องถิ่นนวัตกรรม (Local Revenue Innovation Research Platform) การพัฒนาระบบสุขภาพท้องถิ่นและการดูแล กลุ่มเปราะบางและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และภัยพิบัติ

ภาพที่ 85 กรอบแนวคิดการยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่กลไกพัฒนาพื้นที่ เพื่อสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ ระยะที่ 2

∞ ผลการดำเนินงานและการขับเคลื่อนในพื้นที่

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อการยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่กลไกพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเจริญและลดความเหลื่อมล้ำ จำนวน 16 โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 33,310,800 บาท และสนับสนุนทุนวิจัยเพื่อการพัฒนาสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการเก็บรายได้ผ่านหลักสูตรเทคนิคเชิงกลยุทธ์ (REST Academy) หลักสูตรเทคนิคเชิงกลยุทธ์พื้นฐานสมรรถนะระดับสูง (Advanced REST

Academy) และการปฏิบัติการท้องถิ่นวิจัยนวัตกรรม (Local Revenue Innovation Research Platform) จำนวน 9 โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 38,538,650 บาท

25 โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น
71,849,450 บาท

I ตัวอย่างรูปธรรมความสำเร็จจากการขับเคลื่อนผ่านสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่

1 ความร่วมมือฐานธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาการบริหารจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การวิจัยเชิงปฏิบัติการภายใต้การบูรณาการกรอบคิด “ความร่วมมือกันบนฐานธรรมาภิบาล (Collaborative Governance)” กับ “ตัวแบบ PSIV เพื่อการพัฒนารายได้” ระหว่าง อปท. และรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดเก็บรายได้ของ อปท.

II ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

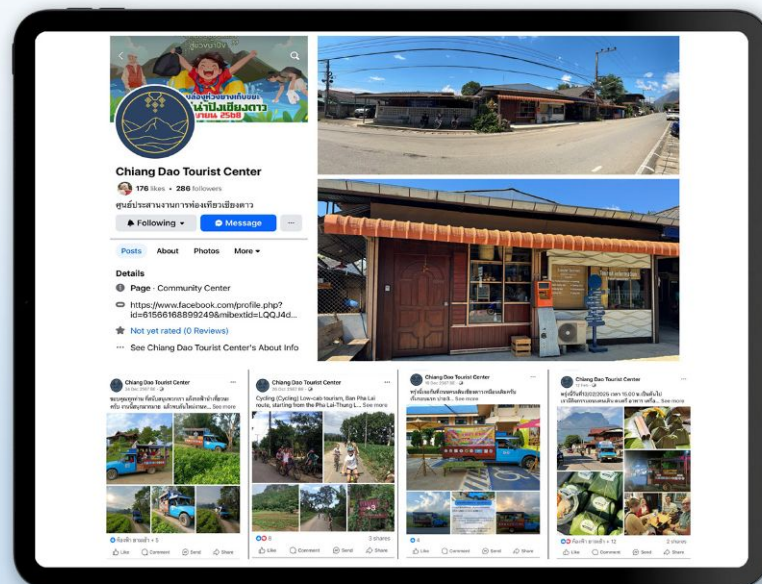
- จัดตั้ง “ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ภายใต้ความร่วมมือระหว่างเทศบาลตำบลเชียงดาว (ทต.เชียงดาว) และองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว (อบต.เชียงดาว)
- สร้างอัตลักษณ์/จุดเด่นของศูนย์ด้วย “รถไฟฟ้าเขียว” ซึ่งให้บริการ รับ-ส่ง นักท่องเที่ยวไปยังกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่
- เกิดการร่วมมือกันพัฒนาพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำปิง 2 ฝั่ง ให้กลายเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจ
- เกิดรายได้ทางตรงกับ อปท. คู่ความร่วมมือ และชุมชน อาทิตำค่าธรรมเนียมการเข้าสถานีขนส่ง (ท่ารถ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.68 การชำระค่าธรรมเนียมโรงแรมและภูเข้าน้ำร้อนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4-7

เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

ร้อยละ 20.68 เกิดการสร้าง
นวัตกรรมท้องถิ่นจำนวน **28 คน**

- ชุมชนยกระดับกิจการด้วยการดำเนินการขึ้นทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบเชียงดาว”
- เกิดการพัฒนารายได้จากการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินและพื้นที่ของ อปท. ได้แก่ การพัฒนาพื้นที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าโอท็อป เทศบาลเมืองลำพูน และการพัฒนาพื้นที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เชียงสะพานท่าขาม อบจ.ลำพูน
- เกิดการสร้างนวัตกรรมท้องถิ่นจำนวน 28 คน ในพื้นที่ตำบลเชียงดาว ทต.เวียงเทิง และ อบจ.ลำพูน

ภาพที่ 86 ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวเชียงดาว

ภาพที่ 87 พื้นที่ชุมชน 2 อปท. ที่ได้ทดลองพัฒนา และจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้

ภาพที่ 88 หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน “กลุ่มท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบเชียงดาว” และตัวอย่างโปสเตอร์กิจกรรมดำเนินการ

2 การพัฒนาต้นแบบ “สมาร์ท อปท.” ด้านสุขภาพ และความปลอดภัยชุมชนด้วยนวัตกรรมจัดการดิจิทัล PODD

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พัฒนาต้นแบบ “สมาร์ท อปท.” ที่สามารถนำระบบดิจิทัล PODD (Participatory One-health Digital Detection) ไปใช้พัฒนากระบวนการเพื่อยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถของอปท. ในการให้บริการประชาชนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชน 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านบริการสาธารณะ (2) ด้านการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง ผ่านระบบ PODD LTC เพื่อบริหารจัดการข้อมูลผู้สูงอายุและวางแผนการดูแลรายบุคคล และ (3) ด้านการสำรวจประชากรสุนัขและแมว เพื่อใช้ในการวางแผนการควบคุมประชากรสุนัขและแมวในชุมชน และเฝ้าระวังและป้องกันการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในชุมชน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ผู้บริหารและบุคลากร อปท. มีทักษะดิจิทัลเพิ่มขึ้น สามารถรวบรวมวิเคราะห์ และใช้ข้อมูลในการวางแผน ตัดสินใจ และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับบริบทชุมชน เกิดนวัตกรรมอปท. 198 คน
- พัฒนารฐานข้อมูลดิจิทัลรวม 26 ฐานข้อมูล จาก อปท. 9 แห่ง ครอบคลุมงานบริการสาธารณะ ผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง และประชากรสุนัข-แมว

- ประชาชนสามารถติดต่อและเข้าถึงบริการสาธารณะของอปท. ได้สะดวก รวดเร็วมากขึ้น
- เกิดต้นแบบสมาร์ท อปท. ที่สามารถขยายผลไปยัง อปท. อื่นทั่วประเทศ
- อปท. ต้นแบบ 5 แห่ง ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ อปท. อื่นอีก 8 แห่ง ผ่านการศึกษาดูงานการใช้งานระบบดิจิทัล PODD
- ประชาชนลงทะเบียนเป็นอาสาสมัครแจ้งเหตุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดย อปท. 6 แห่ง (ร้อยละ 66.67) สามารถตอบสนองการแจ้งเหตุภายใน 24 ชั่วโมง ได้มากกว่าร้อยละ 80 ของเหตุที่ได้รับแจ้ง
- มีการใช้งานระบบดิจิทัล PODD ครอบคลุมผู้มีภาวะพึ่งพิง 9 พื้นที่ และมีการบันทึกข้อมูลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น
- อปท. 8 แห่ง ใช้ระบบ PODD ในการสำรวจประชากรสุนัขและแมว และ อปท. 6 แห่ง สามารถครอบคลุมครบพื้นที่โดยตัวแทนชุมชนเป็นผู้บันทึกข้อมูลร้อยละ 80 พร้อมแผนขยายให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงลงทะเบียนด้วยตนเอง

พัฒนาฐานข้อมูลดิจิทัลรวม

26 ฐานข้อมูล จาก อปท. **9** แห่ง

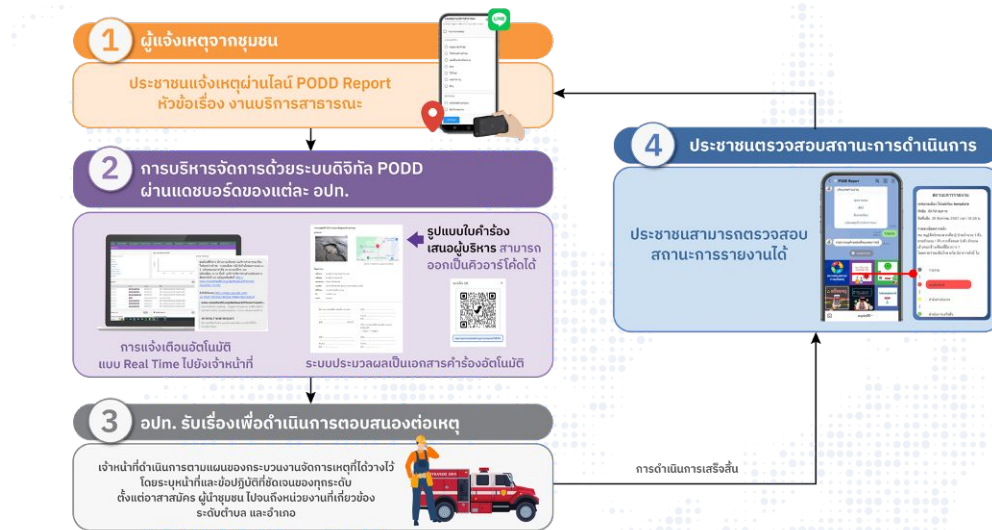
อปท. 6 แห่ง (ร้อยละ 66.67)

สามารถตอบสนองการแจ้งเหตุภายใน

24 ชั่วโมง ได้มากกว่าร้อยละ **80**

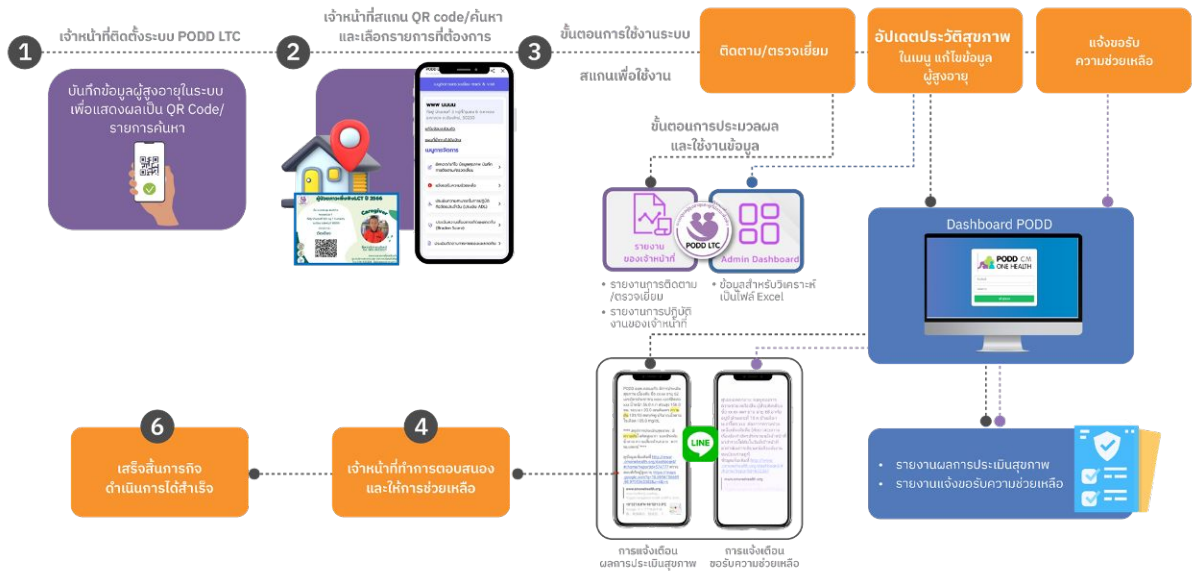
ของเหตุที่ได้รับแจ้ง

กระบวนการรับเรื่องด้านงานบริการสาธารณะผ่านระบบดิจิทัล PODD

ภาพที่ 89 ต้นแบบ “สมาร์ต อปท.” ที่สามารถนำระบบดิจิทัล PODD ด้านบริการสาธารณะ

กระบวนการด้านการดูแลผู้สูงอายุผ่านระบบดิจิทัล

ภาพที่ 90 ต้นแบบ “สมาร์ต อปท.” ที่สามารถนำระบบดิจิทัล PODD ด้านการดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงผ่านระบบ PODD LTC เพื่อบริหารจัดการข้อมูลผู้สูงอายุและวางแผนการดูแลรายบุคคล

แผนกระบวนการด้านการลงคะแนนสุ่มและแนว

ภาพที่ 91 ต้นแบบ “สมาร์ท อปท.” ที่สามารถนำระบบดิจิทัล PODD ด้านการสำรวจประชากรสุนัขและแมว

ภาพที่ 92 การเสริมสร้างทักษะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

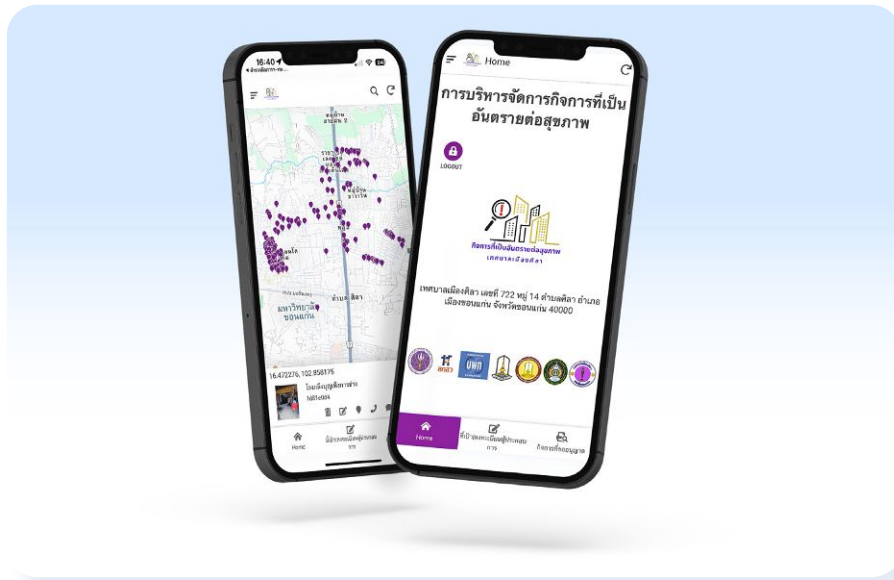
ด้านการพัฒนาต้นแบบ “สมาร์ท อปท.” ด้านสุขภาพและความปลอดภัยชุมชน

ด้วยนวัตกรรมการจัดการดิจิทัล PODD

3 แนวทางการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการเก็บค่าธรรมเนียมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการใช้ออปพลิเคชันอย่างง่าย (AppSheet)

โดยทีมนักวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างนักวิจัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในพื้นที่เทศบาลเมือง 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองบึงกาฬ เทศบาลเมืองมหาสารคาม เทศบาลเมืองท่าบ่อ และเทศบาลเมืองศีลา โดยใช้กรอบ P-S-I Framework ของวีระศักดิ์ เครือเทพ (2565) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ โดยเน้นการทบทวนเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้อง (Policy) การพัฒนาระบบการปฏิบัติการ (SOP) เพื่อการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่มีความทันสมัยและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยทำการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่

ภาพที่ 93 แอปพลิเคชันอย่างง่าย (AppSheet) ในการบริหารจัดการและเก็บค่าธรรมเนียมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ปรับปรุงข้อมูล AppSheet จากกรณีศึกษาให้เป็นปัจจุบัน 528 แห่ง และพบข้อมูลใหม่ที่ไม่เคยมีในฐานข้อมูลเดิม 268 แห่ง หรือเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 75.83
- ติดตามการจัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้เฉลี่ย 420,925 บาท หรือเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 86.46 เมื่อพิจารณาจากเทศบาลเมืองและเทศบาลนครทั่วประเทศ (233 แห่ง) คาดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถเพิ่มรายได้จากค่าธรรมเนียมได้มากถึง 98,075,525 บาท
- มีการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นจาก 4 อบต. 30 คน และมีเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอาสาสมัครเฝ้าระวังกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 114 คน
- นักวิจัยจากวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้นำผลการศึกษาและบทเรียนจากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา “การคลังท้องถิ่น” เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยสู่ห้องเรียน เสริมสร้างการเรียนรู้เชิงวิชาการให้แก่นิสิต และขยายผลผลงานวิจัยสู่สังคมทางวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม

จัดเก็บรายได้จากค่าธรรมเนียมกิจการ
ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้เฉลี่ย

420,925 บาท

หรือเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ

86.46

ภาพที่ 94 การดำเนินงานกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัยแนวทาง
การเพิ่มศักยภาพในการบริหาร และจัดเก็บค่าธรรมเนียมกิจการที่เป็น
อันตรายต่อสุขภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านการใช้แอปพลิเคชัน
อย่างง่าย (AppSheet)

4 การพัฒนารูปแบบระบบบริการรถขนส่งสาธารณะ รับส่งผู้ป่วยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

มุ่งศึกษาเพื่อจัดการข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการสาธารณะ
ของประชาชนในบางพื้นที่ของจังหวัดสงขลา ให้เป็นโอกาสใน
การเข้าถึงบริการจากภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จึงนำไปสู่แนวคิด
ในเชิงการบริหารจัดการระบบบริการรถขนส่งสาธารณะรับส่งผู้ป่วย
โดยเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยที่ไม่ใช่กรณีฉุกเฉิน (Non-Emergency
Patient Transport: NEPT) ในพื้นที่ห่างไกลให้สามารถเข้าถึง

บริการได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม โดยมีวัตถุประสงค์
การวิจัยเพื่อออกแบบรูปแบบระบบบริการรถขนส่งสาธารณะ
รับส่งผู้ป่วยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เพื่อทดลอง
รูปแบบระบบบริการรถขนส่งสาธารณะรับส่งผู้ป่วยขององค์การ
บริหารส่วนจังหวัดสงขลา และเพื่อประเมินผลรูปแบบระบบ
บริการรถขนส่งสาธารณะรับส่งผู้ป่วยขององค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดสงขลา

เพิ่มอัตราการเข้ารับการตรวจรักษา
พบแพทย์ของประชาชนในพื้นที่ได้

เฉลี่ยร้อยละ **4.98**

รับส่งผู้ป่วยตั้งแต่

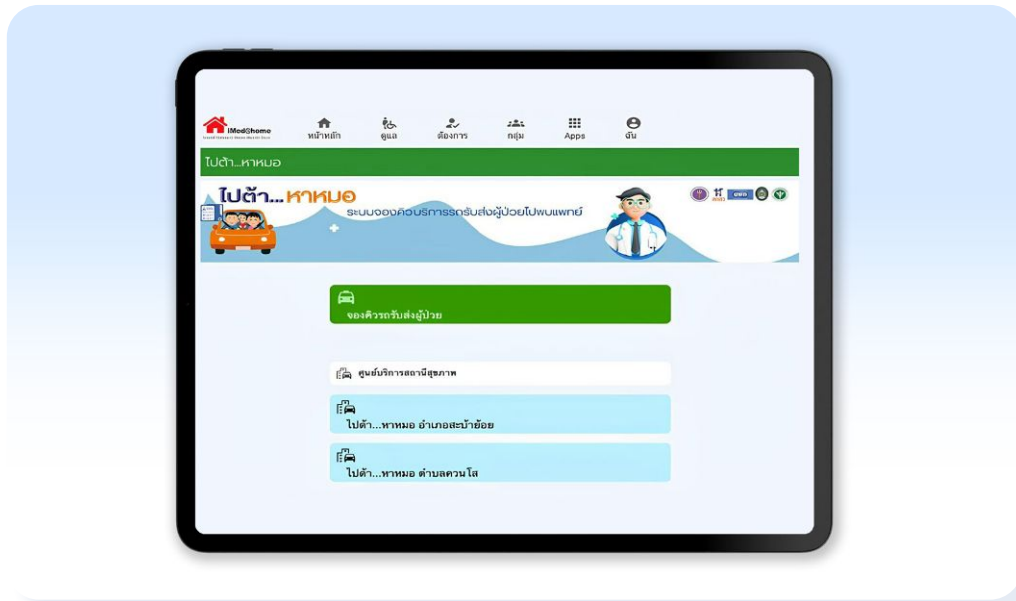
เดือนมีนาคม-สิงหาคม 2568

จำนวน **172** ราย

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- การดำเนินกิจกรรมรับ-ส่งผู้ป่วยโดยองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทดลองจำนวน 3 แห่ง ส่งผลให้เกิด
ผลกระทบเชิงบวกอย่างชัดเจนต่อการเข้าถึงบริการ
สาธารณสุขของประชาชน โดยตลอดระยะเวลา
การดำเนินงานมีผู้ใช้บริการรวมทั้งสิ้น 227 ครั้ง ใช้งบประมาณ
รวม 303,715 บาท และสามารถเพิ่มอัตราการเข้ารับ
การตรวจรักษาพบแพทย์ของประชาชนในพื้นที่ได้
เฉลี่ยร้อยละ 4.98
- รับส่งผู้ป่วยตั้งแต่เดือนมีนาคม-สิงหาคม 2568 จำนวน
172 ราย
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ร่วมลงทุนกับภาคเอกชน
ได้แก่ บริษัท My Platform ที่ให้บริการรถรับส่งภายใต้
ชื่อ “Health Driver”

- พัฒนาแพลตฟอร์มด้วยแอปพลิเคชัน LINE Official Account ภายใต้ชื่อ “ไปต้า...หาหมอ” เพื่อใช้จองคิวเข้ารับบริการ จัดตารางเดินรถ จุดขึ้นรถ และรับผู้ป่วยถึงหน้าบ้าน ในพื้นที่เป้าหมาย 2 อำเภอ 3 อปท.
- ผู้ป่วยเข้าถึงการรักษาได้สะดวกขึ้น ลดภาระครอบครัวและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
- เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาบริการสุขภาพในระดับท้องถิ่น และต้นแบบของการใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการขนส่งเพื่อสุขภาพที่สามารถขยายผลในอนาคต

ภาพที่ 95 แพลตฟอร์มด้วยแอปพลิเคชัน LINE Official Account “ไปต้า...หาหมอ”
ในการจองคิวเข้ารับบริการ

ภาพที่ 96 การดำเนินงานกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบระบบบริการรถขนส่งสาธารณะ
รับส่งผู้ป่วยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

5 พัฒนาลักษณะฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้

โดยทีมนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

หลักฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นผลลัพธ์สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้เป็นความพยายามในการลด “ช่องว่างทางขีดความสามารถ” (Capacity Gap) ด้านการจัดการทรัพยากรน้ำระดับท้องถิ่นของประเทศไทย โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้าง “ผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านน้ำ” (Change Agent) ในระดับท้องถิ่นผ่านหลักฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 โมดูลหลัก ได้แก่ โมดูลที่ 1: การวิเคราะห์สถานการณ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจในบริบทพื้นที่ ปัญหา และโครงสร้างองค์กร โมดูลที่ 2: การพัฒนาข้อมูลและวิเคราะห์สมดุลน้ำที่มุ่งสอนทักษะการรวบรวมข้อมูลน้ำต้นทุน (Supply) และความต้องการใช้น้ำ (Demand) เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์น้ำอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ และโมดูลที่ 3: การแก้ปัญหาและพัฒนาข้อเสนอโครงการซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เข้าอบรมสามารถแปลผลการวิเคราะห์สู่แผนงานที่ปฏิบัติได้จริง และฝึกทักษะการนำเสนอโครงการผ่านระบบงบประมาณของประเทศ โดยเฉพาะระบบ Thai Water Plan (TWP) ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุด คือ การเปลี่ยนบทบาทของบุคลากรท้องถิ่นจากผู้ปฏิบัติตามนโยบายไปสู่การเป็นผู้ขับเคลื่อนการจัดการน้ำร่วมกับภาคประชาชน/ภาคประชาสังคม และองค์กรผู้ใช้ในพื้นที่ของตนเองได้

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- โครงการได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้ในพื้นที่นำร่อง 4 จังหวัด ได้แก่ มหาสารคาม น่าน เชียงราย และนครปฐม มีผู้เข้าร่วมการอบรม 562 คน จาก 23 องค์กร เกิดนวัตกรรมท้องถิ่น 9 คน
- ผู้เข้าร่วมยังสามารถพัฒนาข้อเสนอโครงการด้านน้ำได้กว่า 160 โครงการ คิดเป็นมูลค่ารวมกว่า 480 ล้านบาท (จังหวัดมหาสารคาม 113 โครงการ (330.73 ล้านบาท) จังหวัดน่าน 27 โครงการ (63.59 ล้านบาท) และจังหวัดเชียงราย 20 โครงการ (84.44 ล้านบาท))
- ผู้เข้าร่วมหลักสูตรสามารถทำการ “วิเคราะห์สมดุลน้ำ” (Water Balance Analysis) และจัดทำ “ผังน้ำชุมชน” ได้ด้วยตนเอง

พื้นที่นำร่อง 4 จังหวัด

ผู้เข้าร่วมการอบรม

562 คน จาก 23 องค์กร

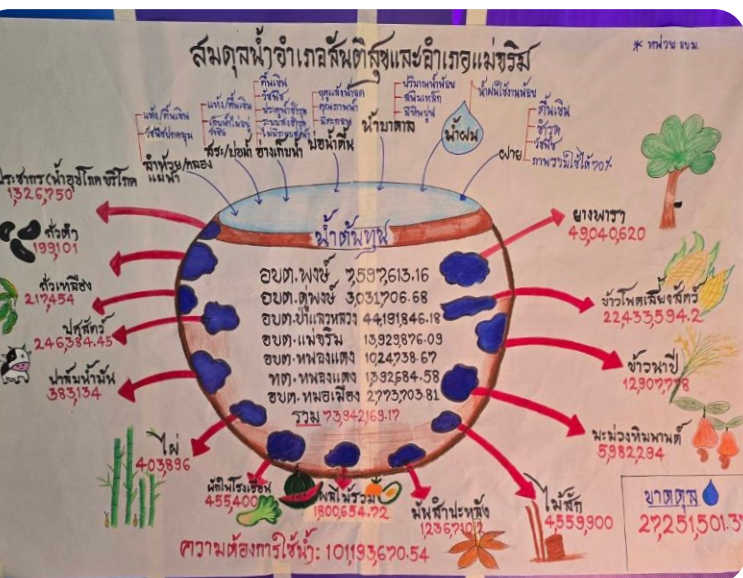
เกิดนวัตกรรมท้องถิ่น 9 คน

พัฒนาข้อเสนอ

โครงการด้านน้ำได้กว่า

160 โครงการ คิดเป็น

มูลค่ารวมกว่า 480 ล้านบาท

- ผู้เข้าร่วมมีความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เช่น การเก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้แอปพลิเคชัน Epicollect 5 และ APP Sheet บนสมาร์ตโฟนในการสำรวจและบันทึกข้อมูลแหล่งน้ำ การใช้แอปพลิเคชัน “กวีวนเกษตร” (Kwan Kaset) มาใช้คำนวณความต้องการน้ำของพืชและ วางแผนการผลิต และการสร้าง Dashboard ประจำตำบล เพื่อเปลี่ยนข้อมูลดิบให้เป็นสารสนเทศที่พร้อมใช้ในการตัดสินใจ
- ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความสามารถและความมั่นใจในการจัดทำและนำเสนอโครงการผ่านระบบ Thai Water Plan (TWP) ได้ด้วยตนเอง
- มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างหน่วย บพท. และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) เพื่อจัดตั้ง “สถาบันการเรียนรู้ด้านน้ำ” (Water Academy) ในระดับชาติ

ภาพที่ 97 การดำเนินงานกิจกรรมภายใต้โครงการวิจัยการพัฒนา
หลักสูตรฐานสมรรถนะที่มุ่งเน้นผล

ภาพรวมผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566–2567

วิทยสถาน “ธัชภูมิ” เพื่อการพัฒนาพื้นที่ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และขยายขอบเขตการดำเนินการทั้งในเชิงลึกและในเชิงกว้าง เพื่อให้เกิดการแปลงผลงานวิจัยและองค์ความรู้ไปสู่การใช้ประโยชน์ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม (Research Utilization & Impact) ทั้งในด้านการจัดความยากจน การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทรัพยากรและทุนวัฒนธรรม (Soft power) การขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจากผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของหน่วย บพท. จึงเป็นฐานทุนสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางความรู้ของประเทศที่สำคัญได้ และผลักดันการจัดตั้งสถาบันความรู้ 5 สถาบัน⁴ ได้แก่ 1) สถาบันความรู้เพื่อการจัดการทุนทางวัฒนธรรม 2) สถาบันความรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน 3) สถาบันความรู้เพื่อการสร้างโอกาสทางสังคม 4) สถาบันความรู้เพื่อการพัฒนาเมือง และ 5) สถาบันความรู้เพื่อเสริมพลังท้องถิ่น ซึ่งมีผลการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การพัฒนาระบบจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่โดยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผ่านการขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยการนำองค์ความรู้ วิจัยและนวัตกรรม สนับสนุนการวิจัยเชิงขยายผลโมเดลการจัดการทุนทางวัฒนธรรม (Research utilization) ไปสู่เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 23 แห่ง รวม 30 พื้นที่/ย่าน เพื่อการฟื้นคุณค่าทุนวัฒนธรรมสู่การจัดเทศกาลวัฒนธรรม (Cultural Festival) เกิดการรื้อฟื้นประเพณี/เทศกาลขึ้นมาใหม่ จำนวน 30 เทศกาล/ประเพณี เกิดการสร้างงานและรายได้ในชุมชน เกิดการเชื่อมโยงห่วงโซ่มูลค่าผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ พร้อมจัดตั้งโซ่ร่วม Culture Connex และสังเคราะห์องค์ความรู้โดยจัดทำเป็นหนังสือ “การจัดการทุนทางวัฒนธรรม”

⁴ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 วิทยสถาน “ธัชภูมิ” เพื่อการพัฒนาพื้นที่ ได้ผลักดันการจัดตั้งสถาบันความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่ 1 สถาบัน ได้แก่ 1) สถาบันความรู้เพื่อการพัฒนาเมือง

2. การสังเคราะห์และยกระดับความรู้เชิงแนวคิด ทฤษฎี โดยการพัฒนาเครื่องมือส่งเสริมพัฒนาการของเศรษฐกิจฐานรากและธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เรียกว่า ดัชนีเศรษฐกิจฐานรากยั่งยืน (Sustainable Local Economy Index-SLEI) ซึ่งมีโครงสร้างดัชนีชี้วัดที่สามารถประเมินศักยภาพและผลกระทบของธุรกิจชุมชนในระดับจุลภาคใช้คัดกรองกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพ ภายใต้กรอบแนวคิดความยั่งยืนทั้ง 3 มิติ (เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม) โครงสร้างดัชนีประกอบด้วย 4 เป้าหมายการพัฒนา 10 ประเด็นการพัฒนา 27 มิติการพัฒนา และ 51 ตัวชี้วัด ซึ่งช่วยในการประเมินศักยภาพของธุรกิจชุมชนอย่างเป็นระบบและเป็นเครื่องมือเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนานโยบายเชิงพื้นที่ และติดตามผลลัพธ์ของธุรกิจระดับฐานรากได้

3. การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองด้วยความร่วมมือกับธนาคารโลก (World bank) โดยได้ร่วม Matching ทุนวิจัยหน่วยงานละ 30 ล้านบาท เพื่อประเมินศักยภาพพื้นที่และ Key Supply Chain ทั้ง 4 ภูมิภาค ตอบโจทย์นโยบายระยะยาวเศรษฐกิจของรัฐบาล ในการยกระดับเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นผ่านการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตเมืองและความยั่งยืน รวมถึงความมั่นคงและการพัฒนาคุณภาพชีวิตเมืองชายแดน โดยดำเนินการผ่านชุดโครงการวิจัยในการศึกษาโอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาเมืองและการพัฒนาเมืองคาร์บอนต่ำ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่เมืองชายแดนให้เติบโตอย่างยั่งยืน 3 เรื่อง ได้แก่ (1) การสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตเมืองและความยั่งยืนของการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน/ท้องถิ่น: การพัฒนาความเป็นเมืองคาร์บอนต่ำ (2) การพัฒนาพื้นที่เมืองชายแดนให้เติบโตอย่างยั่งยืน จะเป็นการวิเคราะห์ความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาของจังหวัดชายแดนของประเทศไทย (3) การสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตเมืองและความยั่งยืนของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน/ท้องถิ่น: การพัฒนาพื้นที่โดยรอบขนส่งมวลชน (TOD) ในการฟื้นฟูเมืองรองของประเทศไทยและปรับสมดุลการพัฒนาประเทศ

4. การขับเคลื่อนการขยายผลโดยการนำองค์ความรู้ วิจัย และนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมยกระดับและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปีงบประมาณ 2567 ได้ขยายผลโดยการนำองค์ความรู้เพื่อการพัฒนา ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการอบรม เชิงปฏิบัติการด้านการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่นให้กับบุคลากร ของท้องถิ่น โดยใช้เครือข่ายจาก 5 มหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ เป็นกลไกที่มีบทบาท ประสาน ดัดตั้งองค์ความรู้ หนุนเสริม วิชาการ และอำนวยความสะดวก (Facilitate) ให้เกิดการขยายผลจาก การนำหลักสูตรพัฒนาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมและหลักสูตรอื่น ๆ โดยมุ่งเน้น 2 เป้าหมายหลัก คือ (1) การฝึกอบรมเทคนิควิธี เชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ท้องถิ่นให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (Revenue Enhancement Strategical Techniques Training: RESTT) ให้แก่ผู้เข้าอบรม จำนวน 434 คน จาก อบต. จำนวน 124 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ ทั่วประเทศ โดยค่าเฉลี่ยรายได้รวมเพิ่มขึ้นจาก 69.80 ล้านบาท ในปี 2566 เป็น 70.93 ล้านบาท ในปี 2567 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1.13 ล้านบาทต่อแห่ง (2) การฝึกอบรมปฏิบัติการเทคนิคการ จัดการธุรกิจอาหารริมบาทวิถีสำหรับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น (Street Food Management Technics: SFMTT) ซึ่งเป็นการนำร่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและดำเนินการ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้เข้าอบรมจำนวน 155 คน จากสำนักงานเขตพื้นที่ใน กทม. จำนวน 35 เขต และ อบต. ในภาคกลาง ภาคตะวันตก จำนวน 47 แห่ง มีบุคลากรของ อบต. เข้าอบรมจำนวน 139 คน นอกจากนี้ยังได้ยกระดับ การบริหารจัดการด้านการให้บริการสาธารณสุขขององค์กร การบริหารส่วนจังหวัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยนำระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศการรักษายาบาล (HIS: Health Information System) ต้นแบบที่รองรับกับ E-Clinical Documentation JCI Standard และมีกระบวนการงานด้าน การรักษายาบาลที่ครบถ้วน พร้อมกับการเพิ่มความสามารถใน ระบบการดูแลสุขภาพผ่านระบบ Mobile Application โดยใช้ Digital Platform เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการและสร้าง ความพร้อมในการดูแลสุขภาพอย่างมีมาตรฐาน ในพื้นที่ นำร่ององค์กรบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรีซึ่งได้รับการถ่ายโอน ภารกิจของสถานีนานามัย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แล้ว จำนวน 92 แห่ง โดยจะศึกษาวิจัยผ่านพื้นที่ รพ.สต. จำนวน 20 แห่ง

5. การสร้างเครือข่ายวิชาการระหว่างศาสตร์ สาขา ระหว่างสถาบัน และระหว่างประเทศ ได้มีการขับเคลื่อน ความร่วมมือกับสมาคมและเครือข่าย (Network Consortium) อย่างต่อเนื่อง โดยริเริ่ม Platform Thailand Learning City Platform ผ่านกรอบการวิจัย “การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City)” โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับเมืองแห่งการ เรียนรู้โดยสร้างเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย เพื่อเข้าสู่การเป็นสมาชิกเครือข่ายระดับโลกตามแนวคิดเมือง แห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก (The UNESCO Global Network of Learning Cities-GNLC) สร้างกลไกความร่วมมือระดับ พื้นที่ที่เกิดจากนักจัดการการเรียนรู้ในเมือง (City Learning Administrator) รวมถึงสร้างนิเวศการเรียนรู้ของเมือง (City Learning Ecology) ที่ประกอบด้วย พื้นที่การเรียนรู้ ทั่วความรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ จนนำไปสู่การสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้กับคนในพื้นที่ ปัจจุบันสามารถสร้างพื้นที่การเรียนรู้ 29 แห่งทั่วประเทศ เกิดการสร้างกลไกความร่วมมือและ ผลักดันไปสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยูเนสโก ในปี 2565 จำนวน 2 พื้นที่ คือ พื้นที่จังหวัดพะเยา และพื้นที่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สำหรับปี 2567 อีก 2 พื้นที่ คือ พื้นที่จังหวัดขอนแก่น และพื้นที่จังหวัดยะลา ซึ่งนับว่าเป็น ผลผลิตที่สำคัญของการขับเคลื่อนเมืองที่ใช้ข้อมูลและความรู้ จากกระบวนการวิจัยในการยกระดับเมืองแห่งการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

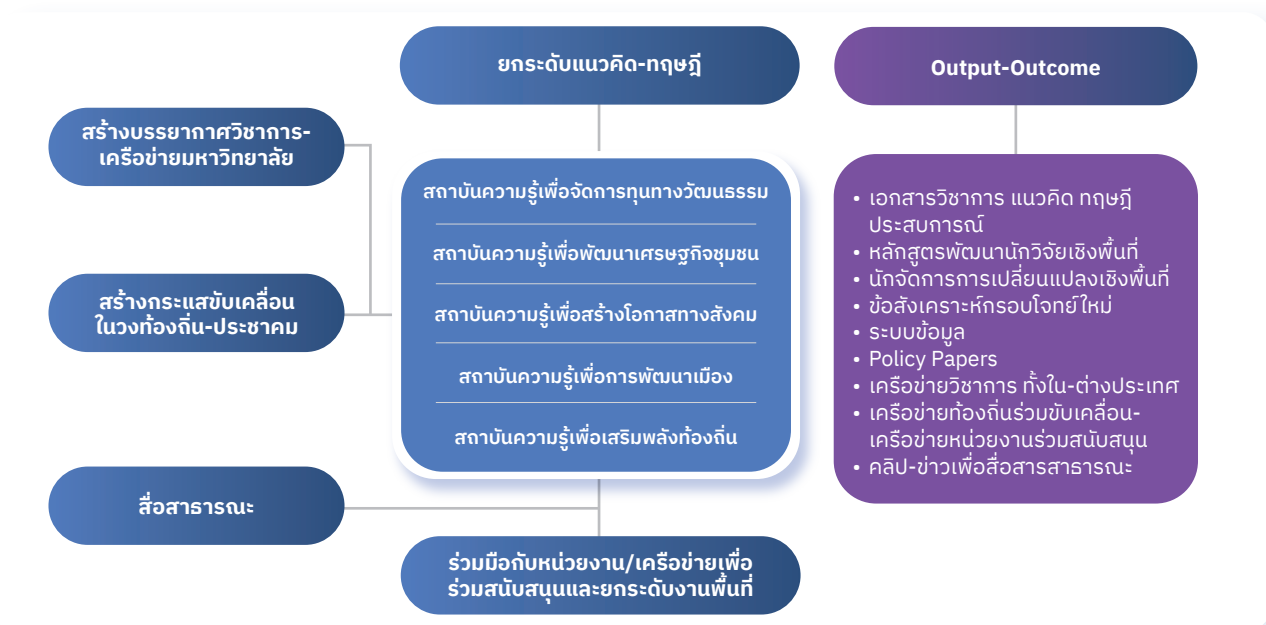

∞ โจทย์และเป้าหมายการดำเนินงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

วิทยสถาน “อริยภูมิ” เพื่อการพัฒนาพื้นที่ เป็นแพลตฟอร์มกลางซึ่งมีเป้าหมายการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) พัฒนานักวิจัยเชิงพื้นที่
- 2) พัฒนาระบบจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
- 3) ยกกระดับความรู้เชิงแนวคิด ทฤษฎี
- 4) สังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อนำเสนอโยบาย
- 5) จัดทำฐานข้อมูลสำคัญเพื่อการพัฒนาพื้นที่
- 6) ขับเคลื่อนการขยายผลองค์ความรู้
- 7) สร้างเครือข่ายวิชาการระหว่างศาสตร์ สาขาระหว่างสถาบันและระหว่างประเทศ
- 8) สังเคราะห์โจทย์วิจัยใหม่

ภาพที่ 98 ผลผลิต ผลลัพธ์ ของวิทยสถาน “อริยภูมิ” เพื่อการพัฒนาพื้นที่

ปีงบประมาณพ.ศ.2568 ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานและขยายผลขอบเขตการดำเนินการทั้งในเชิงลึกและในเชิงกว้าง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และแผน ววน. เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ด้วยผลงานวิจัยและองค์ความรู้ไปสู่การใช้ประโยชน์ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม (Research Utilization & Impact) โดยมุ่งเน้นการพัฒนางานวิจัยปลายน้ำซึ่งจะเป็นแพลตฟอร์มความรู้ในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ทั้งในด้านการขจัดความยากจน การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทรัพยากรและทุนวัฒนธรรม (Soft power) การขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค และการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อมุ่งสู่ผลการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่องรวมถึงสร้างนักวิชาการที่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะใน

งานวิจัยเชิงพื้นที่และยกระดับแนวคิดทฤษฎีที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการทำวิจัยเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง สร้างการยอมรับในวงวิชาการระดับนานาชาติ ซึ่งอยู่บนฐานแนวคิดของการยกระดับระบบโครงสร้าง พื้นฐานความรู้ (Knowledge Infrastructure System) ของสังคม เกิดกลไกและกระบวนการเชื่อมโยงกับสถาบันความรู้และเครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ อาทิ เครือข่ายมหาวิทยาลัย ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนสถาบันความรู้เฉพาะด้านต่าง ๆ โดยทำหน้าที่เป็นตัวเร่งและหนุนเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านความรู้ระดับพื้นที่ ผ่านการพัฒนานักวิจัย พัฒนาระบบจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ที่ สังเคราะห์องค์ความรู้เพื่อเชื่อมโยงสู่นโยบาย จัดทำฐานข้อมูลสำคัญ การขยายผลงานวิจัยสู่หน่วยงานเจ้าภาพหรือหน่วยงานปฏิบัติ การเผยแพร่ผลงาน

วิจัยเชิงพื้นที่สู่วงวิชาการทั้งในระดับชาติและระดับสากล เพื่อสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยและเครือข่ายวิจัยสามารถทำงานวิจัยที่มุ่งสู่ผลลัพธ์เป็นรูปธรรมและตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ รวมถึงการผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบาย (System based Research) เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ โดยมีกรอบยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน วิทยาลัย “ธัชภูมิ” เพื่อการพัฒนาพื้นที่ ดังนี้

กลุ่มแกนเคลื่อนวงใน

- 1) การสังเคราะห์เชิงวิชาการ (Academic Synthesis)
- 2) ฐานข้อมูลและแพลตฟอร์ม (Database & Platform)
- 3) การขยายผลเชิงพื้นที่ (Critical Mass Scaling Up)

ภาพที่ 99 กรอบยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน วิทยาลัย “ธัชภูมิ” เพื่อการพัฒนาพื้นที่

กลุ่มแกนเคลื่อนวงนอก

- 4) การขับเคลื่อนนโยบาย (Policy Advocacy) เช่น การผลักดันให้มตินักกฎหมายเพื่อท้องถิ่น
- 5) การขับเคลื่อนเชิงสถาบัน (Institutional Action) เช่น ความร่วมมือ World Bank การขยายผลการพัฒนา เชิงพื้นที่ โดยเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 6) สัมชชาและเครือข่าย (Network Consortium) เช่น ความร่วมมือกับสมาคม หน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ การจัดประชุมสัมชชาขับเคลื่อนเมือง
- 7) ความร่วมมือกับต่างประเทศ (International Collaboration) เช่น การจัด Learning City International Conference ร่วมกับ UNESCOs การแลกเปลี่ยนบทเรียนการแก้ไขปัญหาความยากจนกับประเทศจีน
- 8) คลินิกและหลักสูตรพัฒนาบุคลากร (Training & Capacity Building Clinic) เช่น หลักสูตรเศรษฐกิจเรือนนอก เรือนใน หลักสูตรการจัดการการคลังท้องถิ่น การขับเคลื่อน Digital City-Smart Services
- 9) การสื่อสารสาธารณะ (Social Communication)
- 10) โชว์รูมผลผลิตจากงานวิจัยเชิงพื้นที่ (Showroom & Expo) เช่น จัดงาน Local Enterprise Expo การร่วมลงทุนกับบริษัท ชุมชนเลื่อนฤทธิ์ในการทำ Cultural Connex เพื่อเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมจากทั่วประเทศมาแสดงนำเสนอต่อชาวโลก และเป็นจุดเชื่อมต่อไปสู่ทุนวัฒนธรรมในพื้นที่ต่าง ๆ

แผนงานย่อยรายประเด็น : สถาบันความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่และความเสมอภาค (ธัญมิ)

สถาบันความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่และความเสมอภาค (ธัญมิ) ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริม ววน. ผ่านแผนงานย่อยที่ 9 (F9) จัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการเพิ่มโอกาสและลดช่องว่างของการเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ภายใต้แผนงาน 11 (P11) จัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำโดยการเพิ่มโอกาสและยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนแผนงานย่อยรายประเด็น สถาบันความรู้เพื่อการพัฒนาพื้นที่และความเสมอภาค จำนวน 6 โครงการ งบประมาณรวม 50,000,000 บาท ผลการขับเคลื่อนผ่านการทำงานร่วมกับแผนงานวิจัยสำคัญที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก บพท. สรุปได้ดังนี้

6 โครงการ งบประมาณรวม
50,000,000 บาท

I ผลการดำเนินงานและการขับเคลื่อนในพื้นที่

1 การสร้างนักจัดการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่

ได้ดำเนินการผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรม จำนวน 2 โครงการ ดังนี้ (1) โครงการ “กระบวนการสร้างผู้นำเยาวชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเครือข่ายเยาวชน SEED Thailand” และ (2) โครงการ “การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการผลิตสื่อท้องถิ่น : กรณีศึกษาสำนักข่าวเยาวชน SEED Thailand” ซึ่งเป็นกลุ่มงานที่ทำกับเยาวชนกับการสร้างกระแสใหม่ เป็นแนวคิดที่จะสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้เครือข่ายเยาวชนที่เป็นกำลังในการพัฒนาพื้นที่จากสิ่งที่เครือข่ายเยาวชน SEED Thailand ทำนั้นเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนเยาวชนให้คิดสร้างสรรค์ พยายามหาทางออก และหาทางแก้ ซึ่งเครือข่ายเยาวชนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นแกนนำนักศึกษา มีเป้าหมายเพื่อศึกษาและพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการสร้างต้นแบบสำหรับการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะ (Character) และทักษะ

ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ผ่านการศึกษาระบวนการของเครือข่ายเยาวชน SEED Thailand การใช้แนวทางการพัฒนาพื้นที่เป็นฐานสำหรับศึกษาระบวนการและกลยุทธ์การดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและความต้องการในพื้นที่ ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มใหม่ของหน่วย บพท. ที่มีเยาวชนเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ มีเยาวชนเข้าร่วมโครงการจำนวน 200 คน มีพื้นที่ดำเนินงาน 22 พื้นที่ ใน 14 จังหวัด กระจายทุกภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดปัตตานี จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

II ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- เครือข่ายผู้นำเยาวชนที่มีศักยภาพเพื่อสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดที่มีคุณลักษณะ (Character) และทักษะ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนจำนวน 160 คน ใน 14 จังหวัด กระจายทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย
- โครงการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ จำนวน 16 โครงการ ใน 16 พื้นที่เป้าหมาย
- สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการเผยแพร่วัฒนธรรมของบ้านเกิดให้เป็นที่ยึดใจในวงกว้างที่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้รับสารยุคปัจจุบันจำนวนกว่า 250 เรื่อง ประกอบด้วย คลิปสั้น คลิปยาว ภาพและกราฟิก ที่เป็นชาวทั่วไป
- สำนักข่าวเยาวชนจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ (1) สำนักข่าวเยาวชนพลเมืองสันกำแพง (2) สำนักข่าว Chaing Rai Story (3) สำนักข่าว Korat People Story (4) สำนักข่าวชาวสารคาม (Sound Sarakham) (5) สำนักข่าวอโยธยามานคร (6) สำนักข่าว People of Padriew (7) สำนักข่าว Hua Hin Development และ (8) สำนักข่าวซีดีได้ ซึ่งแต่ละสำนักข่าวจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไป

เครือข่ายผู้นำเยาวชน จำนวน

160 คน ใน **14 จังหวัด**

สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริม

การเผยแพร่วัฒนธรรม **250 เรื่อง**

สำนักข่าวเยาวชนจำนวน **8 แห่ง**

ภาพที่ 100 กิจกรรมอบรมพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำเยาวชน โดยใช้กระบวนการ SEED MODEL

2 พัฒนานวัตกรรมต้นแบบการเผยแพร่สื่อสารคุณค่าทุนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นไทย สร้างการรับรู้ระดับประเทศและระดับนานาชาติ

ได้ดำเนินการผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมให้กับโครงการ “Culture Connex นวัตกรรมกลไกการเชื่อมต่อทุนทางวัฒนธรรม ระยะที่ 2” เป็นการสร้างกลไกเชื่อมต่อธุรกิจปลายน้ำ และเป็นช่องทางจำหน่ายสินค้าให้กับผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของผลผลิตจากโครงการวิจัยที่ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมจากหน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ทำให้เกิดการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าจากผู้ประกอบการทุนวัฒนธรรมและผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมชุมชน ไปสู่ตลาดและเป็นการเผยแพร่คุณค่าทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนไปสู่ผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงทำหน้าที่เป็น “กลไกการจัดการพื้นที่” ผ่านการติดตั้งธุรกิจด้านทุนทางวัฒนธรรมในอาคารโบราณสถาน ย่านชุมชนเลือนฤทธิ์ ถนนเยาวราช และเกิดความร่วมมือกับชุมชนและความร่วมมือกับบริษัท ชุมชน

เลือนฤทธิ์ จำกัด ในการพัฒนาชุมชนเลือนฤทธิ์ให้เป็น “ย่านวัฒนธรรม” ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ เป็นแหล่งรวมผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมจากชุมชนต่าง ๆ และการบริการทางวัฒนธรรมผ่านศิลปะการแสดงท้องถิ่น โดยใช้ผลผลิตจากโครงการวิจัยเป็นตัวตั้งและสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ทั้งทางวัฒนธรรมและภาคธุรกิจ การดำเนินงานดังกล่าวมีผลสะท้อนกลับสู่การประกอบการของ Culture Connex ที่มีเป้าหมายจะเป็น “ธุรกิจเพื่อสังคม” ผ่านการประกอบการที่เป็นโซ่ร่วมบนถนนเยาวราชและผ่านช่องทางออนไลน์ การซื้อขายบนเว็บไซต์ (E-commerce) ที่จะช่วยให้สามารถระดมทุน สร้างการเรียนรู้ เผยแพร่ พัฒนาและต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมไทยทั้งทักษะและองค์ความรู้ รวมถึงสร้างการรับรู้ระดับประเทศและระดับนานาชาติ ทั้งนี้มีจำนวนผู้ประกอบการทุนทางวัฒนธรรมที่วางจำหน่ายกับโซ่ร่วม Culture Connex จาก 32 โครงการวิจัย ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย 20 แห่ง ผู้ประกอบการทุนทางวัฒนธรรม 48 ราย จากพื้นที่ 30 อำเภอ ใน 20 จังหวัด กระจายทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย

I ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- ผลลัพธ์ทางวัฒนธรรมได้รับการเผยแพร่ระดับประเทศ และระดับนานาชาติไม่ต่ำกว่าจำนวน 50 รายการ จาก 32 โครงการวิจัย ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย 20 แห่ง ผู้ประกอบการทุนทางวัฒนธรรม 48 ราย จากพื้นที่ 30 อำเภอ ใน 20 จังหวัด กระจายทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทย
- สื่อสารองค์ความรู้จากโครงการวิจัยด้านทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถเข้าถึงได้จริง ผ่านโซ่รวมตลาดวัฒนธรรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการสื่อสารผ่านช่องทางดิจิทัล เชื่อมโยงงานวิจัยสู่ชุมชน ผู้ผลิต วิสาหกิจ และหน่วยงานในพื้นที่จริง เพื่อสร้างการรับรู้ระดับประเทศและระดับนานาชาติกว่า 16 ประเทศ
- ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเข้าถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย กระจายพื้นที่มากขึ้นจากการจัดบูธออกงานแสดงสินค้า และ Event เชิงวัฒนธรรม ได้แก่ 1) งาน Craft & Loom ที่สยามสมาคม 2) งานรถไฟอุตสาหกรรมนำความสุขสู่คนไทย ณ สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์ 3) งาน Elegance of Thai Women ครั้งที่ 3 ณ ห้างบลูพอร์ต หัวหิน
- สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการทุนทางวัฒนธรรมจากการนำผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมมาจำหน่ายสินค้าที่โซ่รวมชุมชน เลื่อนฤทธิ์ และ Pop-up Store (ห้างพารากอน และ ห้างเอ็มสเฟียร์) เฉลี่ยหน้าร้านจำนวน 58,964 บาทต่อเดือน และ Pop-up Store จำนวน 100,526 บาทต่อเดือน

สร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ
ทุนทางวัฒนธรรม หน้าร้านจำนวน
58,964 บาทต่อเดือน
และ Pop-up Store จำนวน
100,526 บาทต่อเดือน

ภาพที่ 101 กิจกรรมภายใต้โครงการ “Culture Connex
นำร่องกลไกการเชื่อมต่อทุนทางวัฒนธรรม ระยะที่ 2”

3 หลักสูตรพัฒนาบุคลากรเพื่อการพัฒนาพื้นที่ ด้านการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม

ได้ดำเนินการผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมให้กับโครงการ “การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการฝึกอบรมสำหรับนักบริหารระดับสูงของชาติด้านการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรม เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในพื้นที่” ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาผู้บริหารระดับสูงให้สามารถใช้ “ทุนทางวัฒนธรรม” เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นหลักครอบคลุม 5 มิติ ดังนี้ (1) การสร้างรากฐานทางความคิดและนโยบาย เพื่อทำความเข้าใจแนวคิดทุนทางวัฒนธรรมและความเชื่อมโยงกับหลักการประชาธิปไตยเชิงวัฒนธรรม รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายในระดับชาติและท้องถิ่น เน้นการวิเคราะห์บทบาทของทุนวัฒนธรรมในมิติของความมั่นคงทุกด้าน (2) การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์และกฎหมาย เพื่อสร้างภาวะผู้นำและการบริหาร พัฒนาทักษะด้านการบริหารเชิงยุทธศาสตร์และผู้นำทางวัฒนธรรม เพื่อใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การศึกษารอบกฎหมายและโครงสร้างองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ สร้างสรรค์ และบริหารจัดการทุน (3) การขับเคลื่อนในระดับพื้นที่และการสร้างพลเมืองเน้นทำความเข้าใจโครงสร้างการบริหารจัดการวัฒนธรรมของไทย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรมของพลเมืองมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรม และพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวัฒนธรรม เพื่อขับเคลื่อนประเด็นในระดับพื้นที่ รวมถึงการเรียนรู้รูปแบบและกรณีศึกษาการพัฒนาพื้นที่ให้เป็น “เมืองแห่งทุนทางวัฒนธรรม” และการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมได้ (4) การสร้างมูลค่าและการปฏิบัติการ เน้นการศึกษาแนวคิดและเทคนิคในการสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ จากทุนทางวัฒนธรรม รวมถึงการพัฒนาตลาดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เรียนรู้กระบวนการออกแบบและกลไกการขับเคลื่อนโครงการงานที่ใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ และฝึกปฏิบัติ

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อใช้ทุนทางวัฒนธรรมขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงประเทศในระดับเมืองและองค์กร (5) การเรียนรู้ภาคสนามและการบูรณาการเป็นการถอดบทเรียนจากการสัมมนากรณีศึกษาและประสบการณ์การบริหารจัดการทุนวัฒนธรรมที่ประสบความสำเร็จจากนานาประเทศ การศึกษาดูงาน การจัดการทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จริงในประเทศ รวมถึงการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งหมดนำไปจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อรัฐบาลได้ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารระดับสูง ระดับชาติ เช่น รัฐมนตรี นักการเมือง ปลัดกระทรวง เป็นต้น ซึ่งเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดและการตัดสินใจ เป้าหมายของการหลักสูตรนี้มุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองทางวัฒนธรรม (Cultural Citizenship) หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และการบริหารจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ที่ยั่งยืน (Sustainable Area Based Cultural Management) ซึ่งให้ความสำคัญกับการเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม การส่งเสริมคุณค่าของทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยเน้นให้รู้หลักการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ และพัฒนาต่อยอด โดยคำนึงถึงความยั่งยืน ผู้ร่วมโครงการสามารถเข้าใจและวางแผนขับเคลื่อนนโยบายจัดทำแนวทางการดำเนินงานขององค์กร ของชุมชน หรือของท้องถิ่นได้จริง ทั้งนี้เพื่อเป็นการผลักดันไปสู่ทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้มีผู้ผ่านการคัดเลือกให้เข้าอบรมหลักสูตรนี้จำนวน 45 คน

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- หลักสูตร “นักบริหารระดับสูงของชาติด้านการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในพื้นที่”
- เกิดเครือข่ายนักบริหารจัดการทางวัฒนธรรม บุคลากรระดับนโยบายที่สามารถผลักดันนโยบายด้านการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมให้เป็นวาระสำคัญของหน่วยงานและองค์กร จำนวน 45 คน
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการเสริมสร้างพลเมืองวัฒนธรรมและการบริหารจัดการทางวัฒนธรรม จำนวน 5 นโยบาย

เกิดเครือข่ายนักบริหารจัดการทางวัฒนธรรม จำนวน 45 คน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
จำนวน 5 นโยบาย

ภาพที่ 102 กิจกรรมภายใต้หลักสูตร “นักบริหารระดับสูงของชาติด้านการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในพื้นที่”

4 แพลตฟอร์มเมืองแห่งการเรียนรู้ประเทศไทย (Thailand Learning City Platform)

ได้ดำเนินการผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมให้กับโครงการ “กลไกการขับเคลื่อน Learning City Platform: พื้นที่แลกเปลี่ยนรวบรวมองค์ความรู้เพื่อการยกระดับเมืองแห่งการเรียนรู้ (Academy and Forum)” เป็นแพลตฟอร์มที่เชื่อมโยงโครงการวิจัยทั้งหลายเข้าด้วยกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมือง การแลกเปลี่ยนและสร้างความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างเมืองแห่งการเรียนรู้ของ UNESCO และเมืองอื่น ๆ ที่มีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ในประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการจัดระบบองค์ความรู้ การเชื่อมโยงเครือข่ายและการสร้างพื้นที่การแลกเปลี่ยนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการมีส่วนร่วมของภาคีทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิต และศักยภาพของเมืองอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งคณะทำงานภายใต้ชื่อ Thailand Learning City Platform โดยมี ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย เป็นประธานคณะทำงานฯ เพื่อร่วมกันออกแบบและพัฒนาแพลตฟอร์มเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย ซึ่งผลสำเร็จจากการจัดงานประชุมสัมมนา

เมืองแห่งการเรียนรู้ระดับภูมิภาคอาเซียนบวกสาม (ASEAN+3 REGIONAL LEARNING CITIES CONFERENCE 2024) ในปีที่ผ่านมา สามารถสร้างการรับรู้ในเวทีประชาคมนานาชาติผ่าน National Forum จนเกิดการยอมรับในระดับสากลต่อบทบาทของประเทศไทยในการส่งเสริม Lifelong Learning และในปีนี้ได้ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ในฐานะผู้ขับเคลื่อนวิทยสถาน “ธรรมาภิบาล” เพื่อการพัฒนาพื้นที่ และในฐานะประธานคณะทำงานฯ ยังได้รับเชิญจากยูเนสโกให้เป็นคณะกรรมการการนานาชาติ สำหรับการคัดเลือกสมาชิกเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของ UNESCO (UNESCO Global Network of Learning Cities-GNLC) ปี 2568 โดยทำหน้าที่ประเมินและคัดเลือกเมืองต่าง ๆ ทั่วโลก ที่สมัครเข้าร่วมเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ของ UNESCO อีกทั้งทั้ง รศ.ดร.ปุ่น เทียงบุญธรรม ได้รับเชิญจากสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ กลุ่มความร่วมมือกับองค์การยูเนสโก สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาเมืองที่สมัครการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ขององค์การยูเนสโก ประจำปี 2568 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการยอมรับต่อบทบาทการทำงานของ หน่วยยบพท. ที่ขับเคลื่อนเรื่องเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทยในระดับสากลให้เป็นที่ยอมรับ

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- จัดตั้งสถาบันความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเมือง
- หลักสูตรนักจัดการเมือง
- เครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ในประเทศจำนวน 10 เมืองและต่างประเทศจำนวน 5 ประเทศ

เครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้
ในประเทศจำนวน **10 เมือง** และ
ต่างประเทศจำนวน **5 ประเทศ**

ภาพที่ 103 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วันที่ 20-22 พฤศจิกายน 2568 ณ จังหวัดเชียงใหม่

5 แนวทางใหม่ในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นโมเดลในการขยายผล

ได้ดำเนินการผ่านการสนับสนุนทุนวิจัยให้แก่ โครงการ “Sandbox ยะลา: แนวทางใหม่เพื่อการบริหารจัดการเมืองที่ยั่งยืนในการปลดล็อกปัญหาความยากจน” ซึ่งพื้นที่ทดลองเชิงนโยบาย (Policy Experimentation Zone) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเมืองยะลาที่สามารถปรับใช้และขยายผลได้จริง Sandbox เป็นแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบพื้นที่ทดลองที่มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้สามารถทดสอบมาตรการใหม่ ๆ ก่อนนำไปปรับใช้อย่างเป็นทางการ โครงการฯ นี้จะสร้าง Sandbox Model เพื่อทดสอบนโยบายและกลไกทางเศรษฐกิจที่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพของเมืองยะลาให้รองรับการเติบโตที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักคือการออกแบบและทดสอบกลไกที่ช่วยให้เมืองยะลาสามารถปลดล็อกข้อจำกัดทางการบริหารราชการ ผ่านการสร้างแพลตฟอร์มความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวมถึงการพัฒนาโมเดลเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับโครงสร้างของเมือง จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของภาคธุรกิจทุกระดับ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน ก่อนที่จะนำไปขยายผลและทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเชิงระบบต่อไป

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน

- พื้นที่ต้นแบบทดลองเชิงนโยบาย (Sandbox) ที่สามารถปลดล็อกข้อจำกัดทางการบริหารราชการผ่านการสร้างแพลตฟอร์มความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจน
- โมเดลเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับโครงสร้างของเมือง
- ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของภาคธุรกิจทุกระดับ

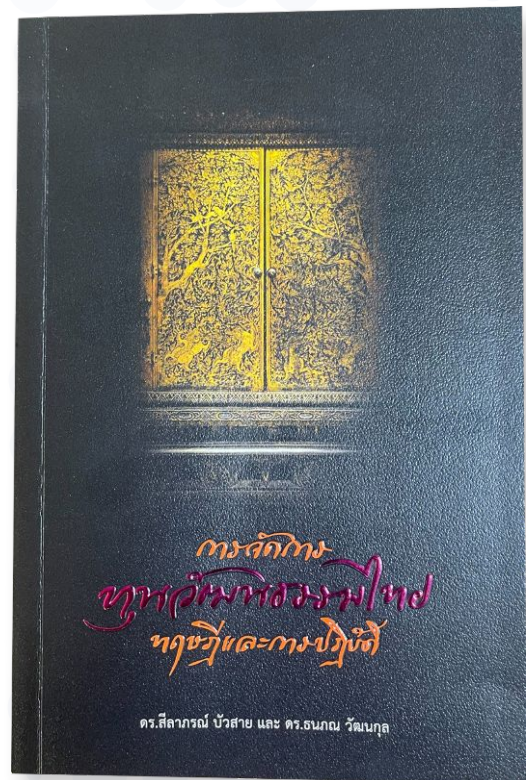
ภาพที่ 104 การประชุมหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6 การรวบรวมองค์ความรู้ กรอบแนวคิดและเครื่องมือในการทำงานวิจัยด้านการจัดการทุนวัฒนธรรม

นับได้ว่าเป็นคู่มือการเดินทางเพื่อช่วยสนับสนุนปฏิบัติการของนักวิจัยในการสำรวจ สืบค้น อนุรักษ์ พัฒนา รักษา และสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรม พร้อมนำเสนอตัวอย่างรูปธรรมของการจัดการทุนวัฒนธรรมที่เกิดจากความมีส่วนร่วมของผู้คนในพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่การสร้างรายได้เพิ่ม ภายใต้การขับเคลื่อนชุดโครงการจัดการทุนวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจ ชุมชน และสำนึกท้องถิ่นที่มีการขับเคลื่อนงานต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 จนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการวัฒนธรรม ย่าน ตลาด เทศกาล และผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เปรียบเสมือนเข็มทิศหรือเครื่องมือที่จะช่วยให้นักวิจัย มหาวิทยาลัย หน่วยงาน หรือผู้ที่กำลังก้าวเข้าสู่งานเรื่องการจัดการทุนวัฒนธรรมได้มีตัวช่วยให้สามารถทำงานง่ายขึ้น อีกทั้งยังมีองค์ประกอบของ Methodology ที่จะช่วยให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยสร้างการมีส่วนร่วมในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการจัดการทุนวัฒนธรรมที่ก้าวไปสู่ความยั่งยืนตั้งแต่วันแรกๆ ที่เริ่มต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ถูกนำมาสังเคราะห์จัดทำเป็นหนังสือ “การจัดการทุนวัฒนธรรมไทย: ทฤษฎีและการปฏิบัติ”

ภาพที่ 105 เปิดตัวหนังสือ “การจัดการทุนวัฒนธรรมไทย: ทฤษฎีและการปฏิบัติ”

สรุปภาพรวม

การดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

∞ สรุปภาพรวมการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

1. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณ

ภาพรวมปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) จำนวน 1,524,839,000 บาท จำแนกเป็นงบอุดหนุน จำนวน 1,448,597,050 บาท (ร้อยละ 95 ของงบที่ได้รับการจัดสรร) งบบริหาร จำนวน 76,241,950 บาท (ร้อยละ 5 ของงบที่ได้รับการจัดสรร) เพื่อดำเนินการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรม ใน 6 แผนงานย่อย 2 แผนงานเป้าหมายสำคัญภายใต้แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ปี พ.ศ. 2566-2570 ประกอบด้วย

1) แผนงานสำคัญตามจุดมุ่งเน้นของนโยบาย (Flagship; F) จำนวน 2 แผนงานย่อย ได้แก่

- (1) แผนงานย่อย F9 จัดความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ โดยการเพิ่มโอกาสและลดช่องว่างของการเข้าถึงการพัฒนาอาชีพ การศึกษาเรียนรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
- (2) แผนงานย่อย F10 เพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ให้พึ่งพาตนเองได้และมีการกระจายรายได้สู่ชุมชน/ท้องถิ่นมากขึ้น

2) แผนงานย่อย (Non-Flagship; N) จำนวน 4 แผนงานย่อย ได้แก่

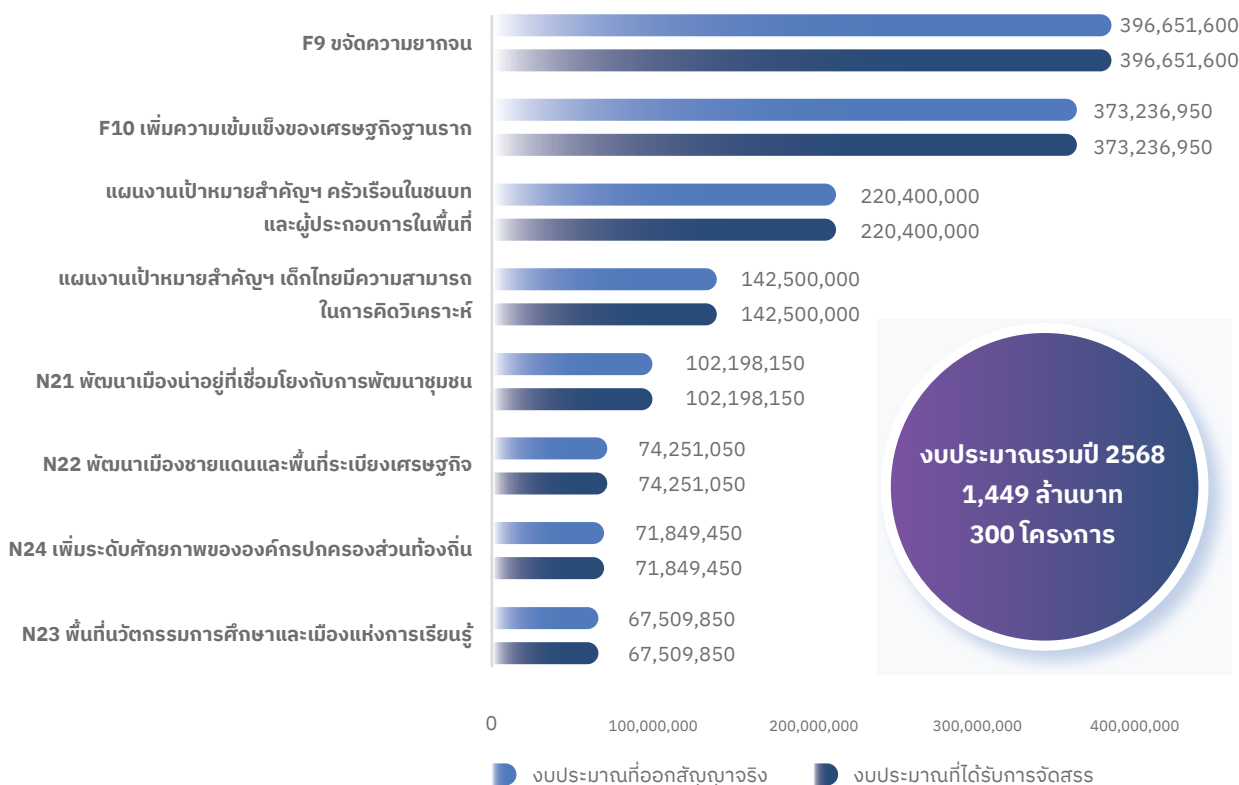
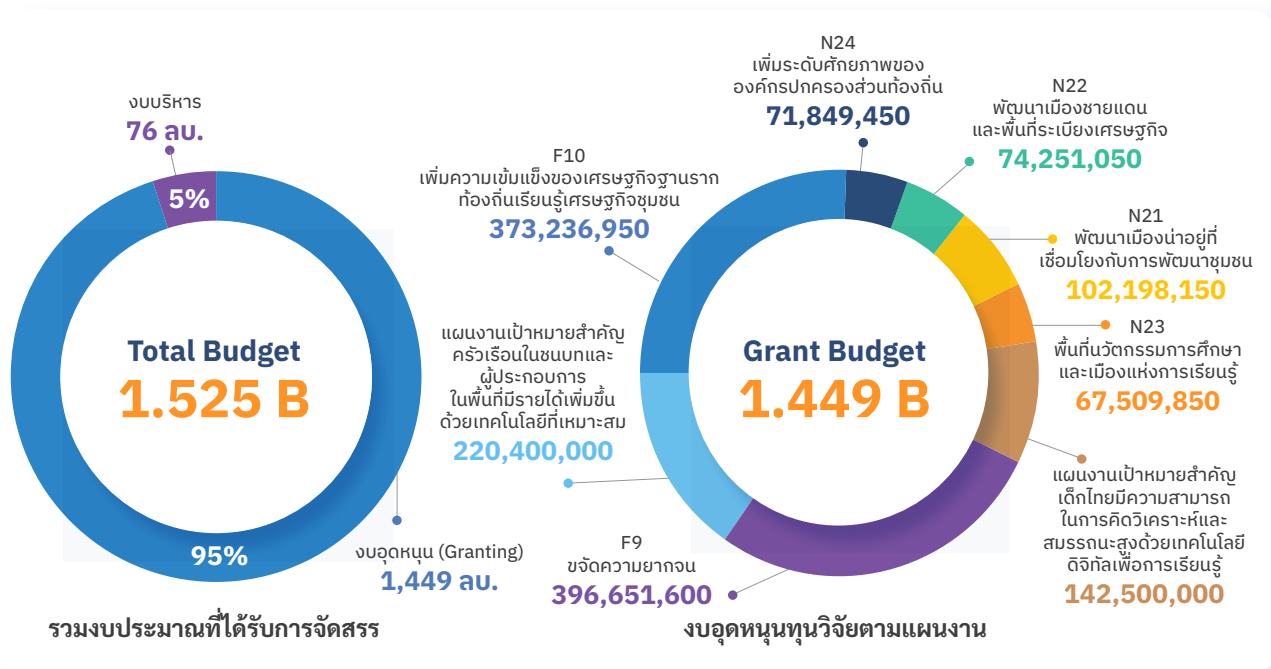
- (3) แผนงานย่อย N21 พัฒนาเมืองน่าอยู่ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น
- (4) แผนงานย่อย N22 พัฒนาเมืองชายแดนและพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ
- (5) แผนงานย่อย N23 พัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City)
- (6) แผนงานย่อย N24 เพิ่มระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาพื้นที่ใน 5 มิติ ให้เกิดผลโดยใช้วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3) แผนงานการนำงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน.

- (7) แผนงานเป้าหมายสำคัญฯ ครีวเรือนในชนบทและผู้ประกอบการในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม (12,000 ครีวเรือนในชนบท มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 5,000 บาทต่อเดือน ภายใน 2 ปี)
- (8) แผนงานเป้าหมายสำคัญฯ เด็กไทยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสมรรถนะสูงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้

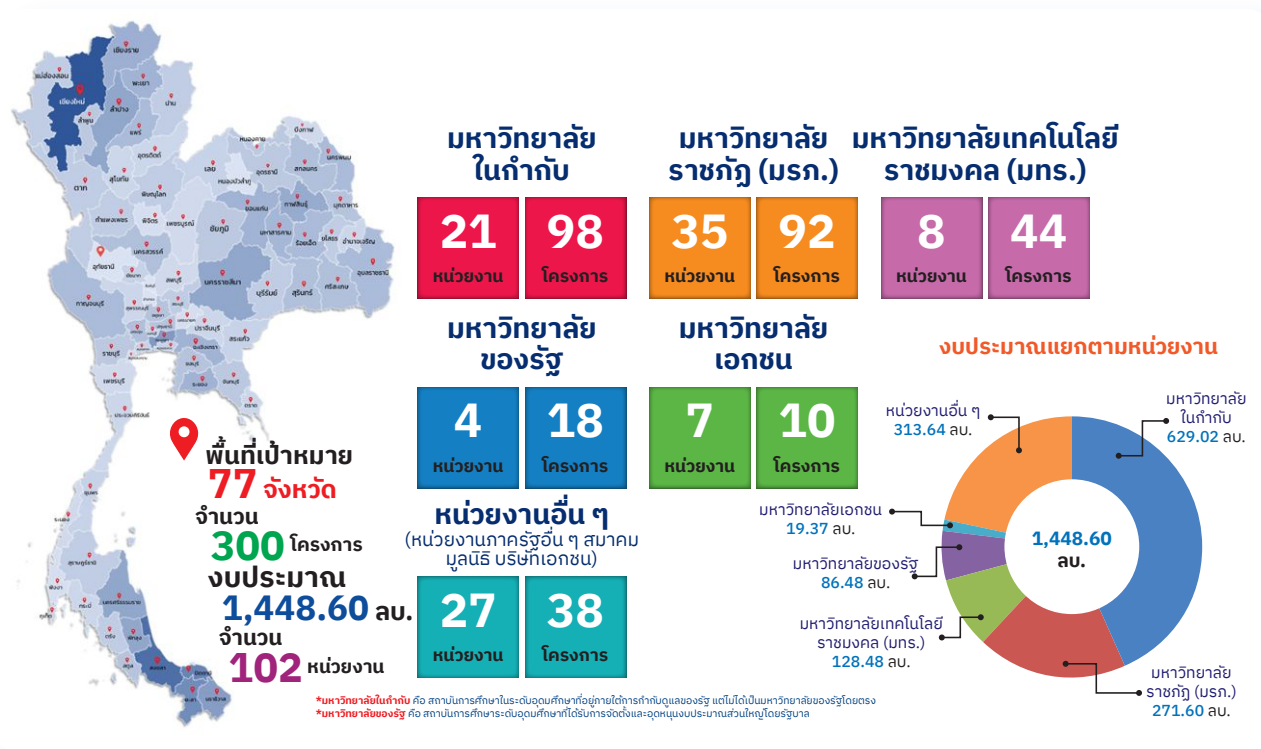
หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งสิ้น 300 ชุดโครงการวิจัย งบประมาณรวม 1,448,597,050 บาท คิดเป็นร้อยละ 100 ของงบที่ได้รับการจัดสรร

ภาพที่ 106 ภาพรวมงบประมาณและการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

หน่วย บพท. ขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับผู้ใช้ประโยชน์ (Users) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ (Key Stakeholders) ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ทั้งในระดับพื้นที่ ระดับชาติ และระดับนานาชาติ อาทิ พัฒนาชุมชนจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การเคหะแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) สถาบันอุทยานการเรียนรู้ (TK park) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม

วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) ธนาคารโลก (World Bank) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล (DEPA) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กองทุนพัฒนาไฟฟ้า สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) สถาบันพัฒนาเมือง (City Transformation & Public Policy Institute; CTPI) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นดีพี) องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) มหาวิทยาลัยกว่างซี แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน บริษัทพัฒนาเมือง บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (แ่งคอย) จำกัด บริษัท สยาม อินโน ซิตี จำกัด สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมเทศบาลนครและเมือง รวมทั้ง ธนาคารและ Private Sector ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม อาทิ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กลุ่มบริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) สำนักผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น

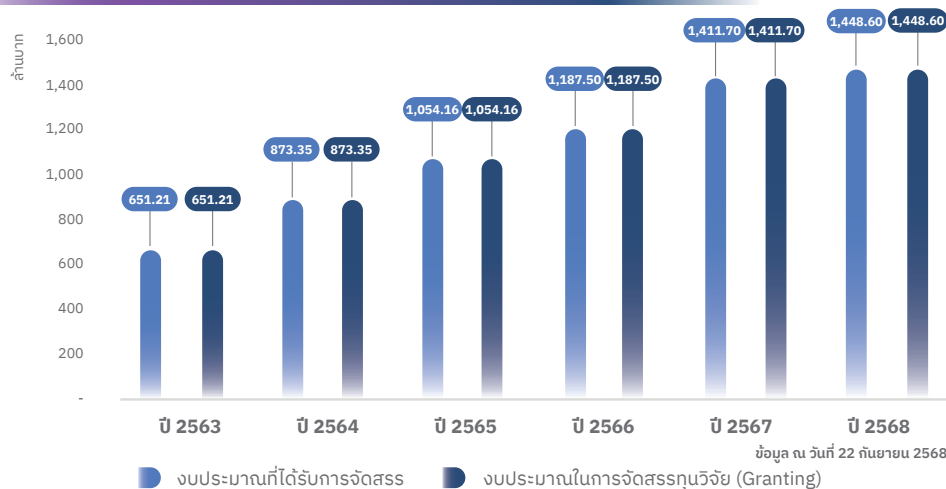

ภาพที่ 107 ภาพรวมงบประมาณและการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ภาพรวมการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2568 หน่วย บพท. สนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมแล้วทั้งสิ้น 1,296 โครงการวิจัย งบประมาณรวมกว่า 6,627 ล้านบาท ให้แก่หน่วยงาน/สถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัย แล้วทั้งสิ้น 196 หน่วยงาน ได้แก่ มหาวิทยาลัยในกำกับ จำนวน 27 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ.) จำนวน 38 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (มทร.) จำนวน 9 แห่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 4 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 15 แห่ง อื่น ๆ (หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ สมาคม มูลนิธิ บริษัทเอกชน) จำนวน 103 หน่วยงาน

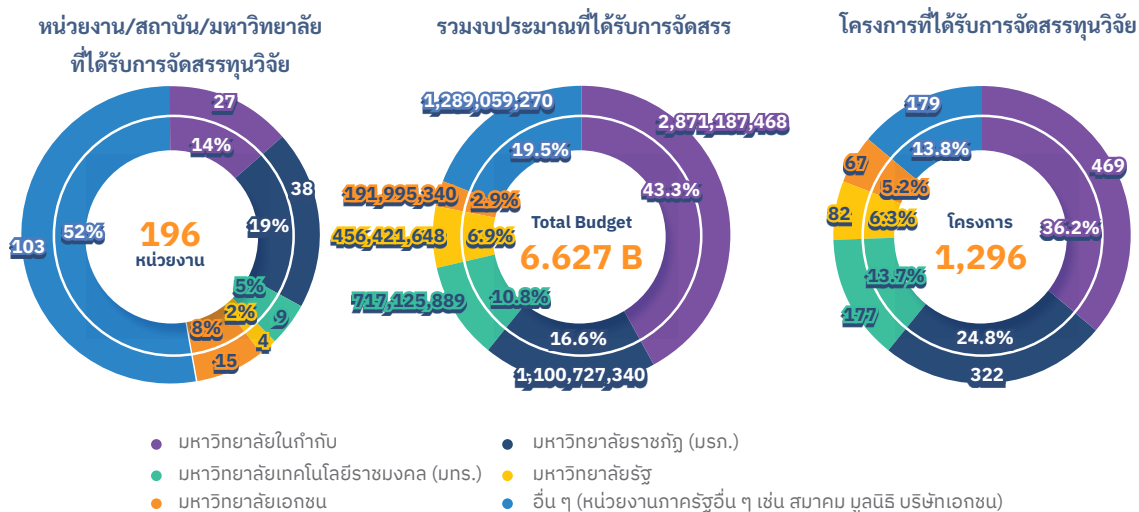

สรุป

ภาพรวมการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรม
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2568
หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)

หมายเหตุ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 หน่วย บพท. ได้รับการอนุมัติโยกจากกองทุนส่งเสริม ววน. งบประมาณจำนวน 13 ล้านบาท ไปออกสัญญาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เนื่องจากกรอบนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมแก่ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเพื่อนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ พ.ศ. 2563

ปีงบประมาณ	งบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรรตาม MOA (บาท)	งบประมาณที่หน่วยงาน เสนอขอรับทุน (บาท)	โครงการที่ยื่นเสนอ ขอรับทุน (โครงการ)	โครงการที่ได้รับการ จัดสรรทุน (โครงการ)
2563	664,213,200	3,570,964,615	543	88
2564	860,347,963	2,784,941,807	729	160
2565	1,054,158,760	2,911,397,517	682	195
2566	1,187,500,000	2,359,397,090	860	217
2567	1,411,700,000	3,066,268,900	1,065	336
2568	1,448,597,050	2,709,670,409	726	300
Grant Total	6,626,516,973	17,402,640,338	4,605	1,296

ภาพที่ 108 ภาพรวมงบประมาณและการสนับสนุนทุนวิจัยและนวัตกรรมปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2568

2. ประสิทธิภาพจากการสนับสนุนวิจัยและนวัตกรรม

ผลการดำเนินงาน หน่วย บพท. ปี พ.ศ. 2568

ยุทธ 1 : ขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

- พื้นที่เป้าหมาย 20 จังหวัด
- พัฒนาโมเดลแก้จนที่ระบุเทคโนโลยี/นวัตกรรม 203 นวัตกรรม
- นำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์ 112 ชิ้น
- ยกระดับรายได้เกษตรกรยากจนด้วย Smart Farming 1,033 คน
- คนยากจนมีรายได้เพิ่มขึ้น 10,214 คนหรือ 45,295 คน
- แรงงานยากจนและกลุ่มเปราะบางเข้าถึงองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 45,782 คน
- กลไกความร่วมมือแก้ปัญหาความยากจน 7 กลไก 7 จังหวัด
- หน่วยงาน Function นำแนวคิดไปประยุกต์และปรับใช้วางแผนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน 5 หน่วยงาน

ยุทธ 3 : การพัฒนาเมืองน่าอยู่และเมืองแห่งการเรียนรู้

- พื้นที่เป้าหมาย 67 จังหวัด
- พัฒนาพื้นที่เมืองต้นแบบเพื่อมุ่งเข้าสู่เมืองน่าอยู่ที่ชาวลดลง 40 เมือง ยกกระดับและบูรณาการแผนพัฒนาเมืองเข้าสู่แผนท้องถิ่น 52 นโยบาย/มาตรการ/นวัตกรรมเชิงนโยบาย
- ข้อมูลเมืองที่เป็นข้อมูลเปิด (Open Data) 70 ฐานข้อมูล
- พัฒนาเมืองน่าอยู่ผ่านกระบวนการแบบเฉพาะองค์ความรู้ 18 แห่ง
- แผนพัฒนาเชิงพื้นที่ถูกบรรจุอยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 18 นโยบาย/แนวปฏิบัติ/มาตรการ/แผน/ระเบียบ
- เมืองขยายแผนและประสบความสำเร็จ 8 เมือง
- เมืองแห่งการเรียนรู้จากหลักสากล 7 เมือง
- นวัตกรรมเชิงนโยบายของการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ และพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 7 นโยบาย/มาตรการ/นวัตกรรมเชิงนโยบาย
- ผู้นำองค์ความรู้ด้านการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ 557 คน
- ผู้นำผลงานวิจัย องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การพัฒนาเมืองไปใช้ประโยชน์ 6,089 คน

ยุทธ 2 : การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จากฐานทุนทรัพยากรพื้นที่และทุนทางวัฒนธรรม

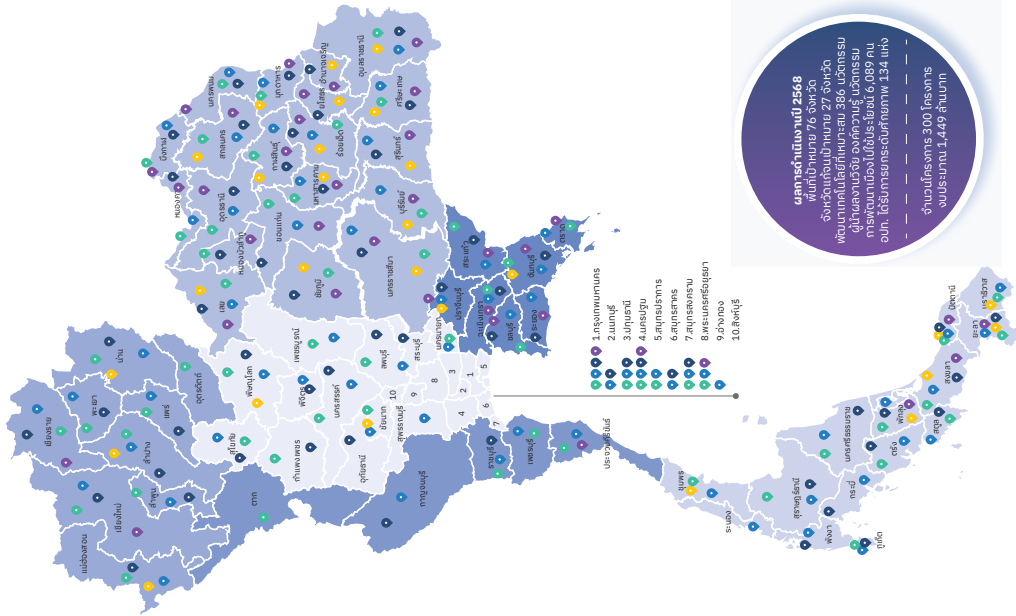
- พื้นที่เป้าหมาย 62 จังหวัด
- นวัตกรรม/ผู้ประกอบการ 10,982 คน สามารถรับ-ปรับ-ใช้เทคโนโลยี ได้อย่างเหมาะสม
- สร้างกลไกเศรษฐกิจใหม่ของตำบล 5 ตำบล ใน 4 จังหวัด
- พัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมและนวัตกรรมพร้อมใช้ 386 นวัตกรรม
- จัดตั้งอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติเชิงพื้นที่ 271 คน ใน 8 พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
- ข้อเสนอเชิงนโยบาย 22 ข้อเสนอ
- ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน (LE) รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 จำนวน 514 คน
- ผู้ประกอบการและบุคลากรของภาครัฐ/เอกชน มีทักษะการจัดการการเงิน โดยการใช้ Super App จำนวน 6,211 คน

ยุทธ 4 : การเสริมพลังเพื่อยกระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐในพื้นที่

- พื้นที่เป้าหมาย 60 จังหวัด
- อปท. ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลยกระดับและพัฒนาศักยภาพของ อปท. 134 แห่ง
- นวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy Sandbox) 35 นโยบาย/มาตรการ
- เกิดนวัตกรรมท้องถิ่น หรือ นวัตกรรม 2,439 คน
- อปท. และองค์กรผู้ใช้นำ สามารถยกระดับในการจัดการน้ำ ครบวงจร มีการวางแผนฐานข้อมูล การใช้เครื่องมือดิจิทัล ในการจัดการข้อมูล และการเชื่อมโยงการทำงานในระดับพื้นที่สู่ระบบ Thai Water Plan (TWP) ซึ่งเป็นกลไกระดับชาติ

ร้อยละ : วิทยาสถานเพื่อการพัฒนาพื้นที่

- พื้นที่เป้าหมาย 16 จังหวัด
- ผู้นำเยาวชนเครือข่าย SEED Thailand 160 คน ครอบคลุมทุกภูมิภาค
- จัดตั้งสำนักข่าวเยาวชน SEED Thailand ในพื้นที่ 8 จังหวัด
- สื่อเผยแพร่จำนวนกว่า 250 เรื่อง
- ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมได้รับการเผยแพร่รางวัล จำนวนสินค้า Culture Connex กว่า 50 รายการ
- จากผู้ประกอบการ 48 ราย ในพื้นที่ 30 อำเภอ 20 จังหวัด
- เกิดเครือข่ายบริหารจัดการการท่องเที่ยว 45 คน
- จัดตั้งสภาเพื่อความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเมือง
- เอกสารสังเคราะห์องค์ความรู้ภัยระดับจากความรู้เดิม ขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ 10 ชิ้น

ยุทธ 1 ● ยุทธ 2 ● ยุทธ 3 ● ยุทธ 4 ● รัษฎา

ภาพที่ 109 ผลการดำเนินงานของ หน่วย บพท. ปี พ.ศ. 2568

ผลการดำเนินงาน หน่วย บพท. ปี พ.ศ. 2563-2568

ยุทธ 1 : ขจัดความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ

- พื้นที่เป้าหมาย 20 จังหวัด อำเภอแล้ว 103 อำเภอ
- พัฒนาโมเดลแล้ว 299 โมเดล
- พัฒนาระบบพื้นที่ (Area Development Manager) 3,205 คน
- นักจัดการงานวิจัยในพื้นที่ (Area Research Manager) 1,539 คน
- กลไกความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศอ.พ.อ. 20 แห่ง, ศอ.พ.อ. 52 แห่ง, หน่วยงานเข้าร่วม MOU ระดับพื้นที่ 604 แห่ง, อปท. 986 แห่ง ภาคประชาสังคม 149 แห่ง และภาคธุรกิจเอกชน 107 แห่ง
- ค้นหาและสอนทักษะคนจน 1,471,613 คน 284,280ครัวเรือน
- คนจนเป้าหมายได้รับการส่งต่อความช่วยเหลือ 303,650 คน
- ผลักดันแผนยุทธศาสตร์จังหวัด 17 แผน และแผนพัฒนาท้องถิ่น 30 แผน รวมทั้งผลักดันให้เกิดพื้นที่แก่ง 103 แห่ง

ยุทธ 3 : การพัฒนาเมืองน่าอยู่และเมืองแห่งการเรียนรู้

- พื้นที่เป้าหมาย 67 จังหวัด
- กลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ 62 กลไก
- พื้นที่ต้นแบบบนฐานเศรษฐกิจสีเขียวและห่วงโซ่อุปทาน 18 พื้นที่
- พื้นที่ต้นแบบเมืองคาร์บอนต่ำ 9 พื้นที่
- พัฒนาเมืองศูนย์กลางที่น้อยและชาญฉลาด 12 พื้นที่
- เกิดตัวแทนทางธุรกิจที่อยู่ว่างค์ที่สอดคล้องกับบริบทของเมือง 11 พื้นที่
- พื้นที่ต้นแบบการพัฒนาเมืองและการเรียนรู้ 38 เมือง
- แนวทางการลงทุนระดับพื้นที่ 5 พื้นที่
- พัฒนาชุดความรู้และข้อมูลเปิดด้านการพัฒนาเมือง 43 ฐานข้อมูล
- องค์ความรู้/บทเรียน/คู่มือ/หลักสูตร การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ 16 ชุด
- นวัตกรรมในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ 36 เครื่องมือ
- พัฒนาระบบเศรษฐกิจเมือง 25 พื้นที่
- องค์ความรู้จากการศึกษาท้องถิ่น (Local Study) 70 ฐานข้อมูล
- เกิดนวัตกรรมระบบและนวัตกรรมการเรียนรู้ 89 นวัตกรรม
- ยกระดับเศรษฐกิจร่วมของพื้นที่เมืองชายแดน 26 พื้นที่
- เครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ
- พื้นที่ระบบเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 2 พื้นที่ระยอง

ยุทธ 2 : การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากฐานทุนทรัพยากรพื้นที่และทุนทางวัฒนธรรม

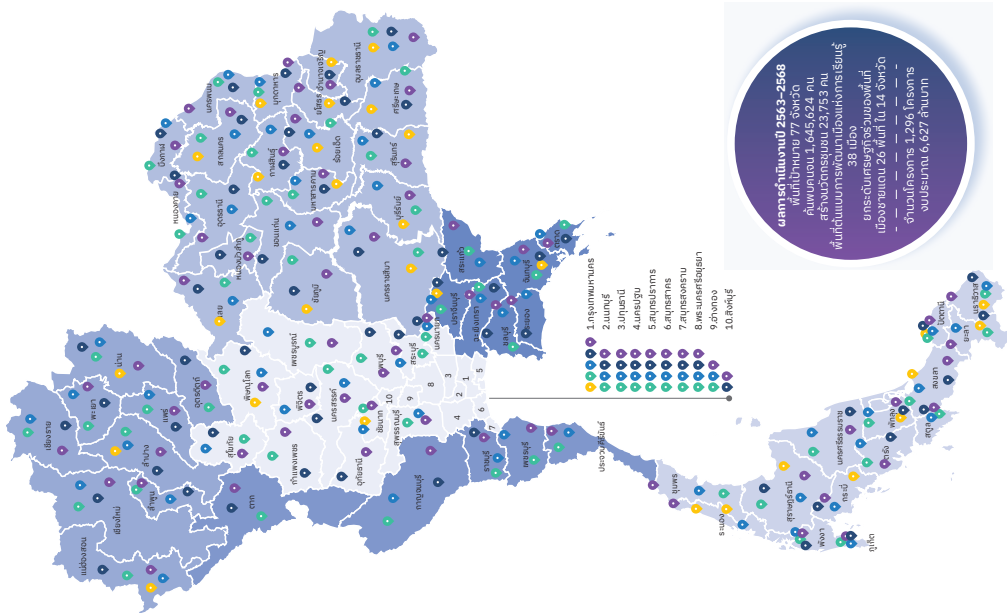
- พื้นที่เป้าหมาย 69 จังหวัด พื้นที่วัฒนธรรม 316 แห่ง
- สร้างนวัตกรรม 23,753 คน
- เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรม 2,089 ครั้ง
- เกิดโมเดลที่เกื้อหนุนและนวัตกรรมพร้อมใช้ 1,739 นวัตกรรม
- ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรม 1,813 ร้านค้า
- ผู้ประกอบการวัฒนธรรม 8,028 คน
- พัฒนาศักยภาพและบริหารเชิงวัฒนธรรม 1,932 รายการ
- พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการใน 3,650 ธุรกิจชุมชน เกิดรายได้จากการจ้างงานในพื้นที่ 10,315 คนต่อเดือน สร้างรายได้กลับสู่ท้องถิ่น 242.5 ล้านบาทต่อเดือน
- ขับเคลื่อนเอสเอ็มอีอุตสาหกรรมในพื้นที่ 29 คลัสเตอร์ 34 จังหวัด
- ระบบสารสนเทศด้านวัฒนธรรมและแผนที่วัฒนธรรม 5,000 รายการ

ยุทธ 4 : การเสริมพลังเพื่อยกระดับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานรัฐในพื้นที่

- พื้นที่เป้าหมาย 67 จังหวัด
- อปท. นำองค์ความรู้ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรม ไปใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนาอย่างน้อย 1 มิติใน 5 มิติของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 334 แห่ง
- นวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy Innovation) 111 กลไก/มาตรการ/นโยบาย
- เกิดนวัตกรรมท้องถิ่น หรือ นวัตกรรม อปท. 3,326 คน
- ขยายผลนวัตกรรมที่คิดค้นความสามารถของ อปท. เพิ่มขึ้น อาทิ การขยายผลตัวแบบท้องถิ่นจัดการภัยพิบัติ ตัวแบบการจัดการน้ำแบบครบวงจรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในการแก้ปัญหาภัยแล้ง ตัวแบบท้องถิ่นจัดการด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

รังภูมิ : วิทยสถานเพื่อการพัฒนาพื้นที่

- พื้นที่เป้าหมาย 77 จังหวัด
- ขับเคลื่อนการจัดการทุนทางวัฒนธรรม พื้นฟูคุณค่าวัฒนธรรมสู่การจัดเทศกาลวัฒนธรรมประจำปี 30 พื้นที่/ย่าน
- ขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองด้วยความร่วมมือกับธนาคารโลก (World bank)
- ขยายผลหลักสูตรการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การฝึกอบรมเทคนิควิธีเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาการเติบโตรายได้ท้องถิ่นให้แก่ อปท. 434 คน และการฝึกอบรมปฏิบัติการเทคนิคการจัดการธุรกิจอาหารรับมาทวิสำหรับ อปท. 294 คน

ยุทธ 1 ยุทธ 2 ยุทธ 3 ยุทธ 4 รังภูมิ

ภาพที่ 110 ผลการดำเนินงานของ หน่วย บพท. ปี พ.ศ. 2563-2568

3. การขับเคลื่อนและการผลักดันเชิงนโยบาย

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. ได้ขับเคลื่อนและผลักดันผลงานในเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

1 การจัดการภัยพิบัติน้ำท่วมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส)

กระทรวง อว. โดย หน่วย บพท. ร่วมกับ มหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดกระทรวงอว. โดยหน่วยบพท. ร่วมกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ 3 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ขับเคลื่อนการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ ครอบคลุมการดำเนินงาน 3 ระยะ ได้แก่ (1)การเฝ้าระวัง โดยการใช้ระบบข้อมูลเพื่อแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำให้ประชาชนรับทราบ (2)การช่วยเหลือขณะเผชิญกับน้ำท่วม มีการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โรงครัวกลาง การรับบริจาคและแจกจ่ายสิ่งของอุปโภคบริโภคที่จำเป็น รวมถึงจัดหา “เรือกู้ภัยอัจฉริยะ Wi-Fi” เพื่อสนับสนุนการสื่อสารและ (3) การบรรเทาพื้นที่พหุลักษณ์น้ำ โดยจัดทีมนักศึกษาช่วยซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า และเครื่องมือการเกษตรเพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพ รวมถึงทีมฟื้นฟูร่างกายและจิตใจของผู้ได้รับผลกระทบ

นอกจากนี้ กระทรวง อว. จะมุ่งช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนเปราะบาง และครัวเรือนยากจนแล้ว ยังได้ขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานวิจัยและนวัตกรรมมาแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ โดยการสนับสนุนการติดตั้งระบบบริหารจัดการและการตัดสินใจ (Disaster platform) ด้านภัยพิบัติที่ ครอบคลุม 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชุมชน ระดับจังหวัด ระดับลุ่มน้ำ และระดับส่วนกลาง ตลอดจนสนับสนุนให้หน่วยบพท. ทำหน้าที่เป็นหน่วยบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยปฏิบัติการด้านภัยพิบัติทุกระดับ เพื่อเสริมสร้างกลไกการทำงานที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับนโยบาย และต่อยอดพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มศักยภาพในการรับมือภัยพิบัติในอนาคต

ภาพที่ 111 การขับเคลื่อนงานการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2 การส่งเสริมกลไกการเปิดตลาดใหม่ขนาดใหญ่เพื่อประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ระหว่าง ภาครัฐกิจชาอุดีอาระเบีย-ไทย กับสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย

สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย และสภาธุรกิจชาอุดีอาระเบีย-ไทย ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือเชิงยุทธศาสตร์และเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ โดยมุ่งยกระดับผู้ประกอบการ SME และวิสาหกิจชุมชนไทยสู่ตลาดสากล ความร่วมมือดังกล่าวสะท้อนบทบาทของสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย ในการผลักดัน SME ไทย ในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของ SME ไทย ผ่านการพัฒนาเชิงระบบการสร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงกับตลาดที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะประเทศชาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นตลาดยุทธศาสตร์สำคัญภายใต้แผนนโยบาย Vision 2030 ที่เปิดกว้างด้านการค้าการลงทุน และความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนงานวิจัย คลัสเตอร์ SIE ของหน่วยบพท. มุ่งใช้กลไก “ผู้เล่นจริง” ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการถ่ายทอดบทเรียน แนวปฏิบัติ และข้อควรระวังแก่ผู้ประกอบการ พร้อมส่งเสริมการรวมกลุ่มธุรกิจ

ตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อแบ่งปันทรัพยากร ลดต้นทุน และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดชาวดัตช์ที่อาระเบียที่ยังมีความต้องการสินค้าไทยอย่างต่อเนื่อง การลงนาม MOU ครั้งนี้สะท้อนวิสัยทัศน์ “คนจริง สินค้าจริง เชื่อมโยงสู่ตลาดจริง (Real People, Real Products, Real Market)” มุ่งสร้างผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจที่จับต้องได้ เสริมศักยภาพ SME ไทย และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน อันเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

ภาพที่ 112 การลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่าง สภาธุรกิจชาวดัตช์อาระเบีย-ไทย กับสมาพันธ์ เอสเอ็มอีไทย วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2568

3 การขับเคลื่อนและผลักดันเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) แก่จน ลดหนี้ เพิ่มรายได้ ตอบโจทย์นโยบายกระทรวง อว.

หน่วย บพท. ได้ดำเนินการขับเคลื่อนเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เพื่อพัฒนาพื้นที่ ร่วมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ โดยตั้งเป้าหมายให้ครัวเรือนในชนบท 12,000 ครัวเรือน มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้น 5,000 บาทต่อเดือน ภายใน 2 ปี ผลการดำเนินงานสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้ครัวเรือนในชนบทและผู้ประกอบการในพื้นที่ 11,550 ครัวเรือน ครอบคลุม 733 ชุมชน 625 ตำบล 297 อำเภอ ใน 62 จังหวัดทั่วประเทศ จากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมและนวัตกรรมพร้อมใช้ 323 นวัตกรรม ไปแก้ไขปัญหาของชุมชน พร้อมทั้งสร้างนวัตกรรมชุมชน 7,007 คน จากผลสำเร็จดังกล่าว หน่วย บพท. ได้ผลักดันการขยายผลเทคโนโลยีที่เหมาะสมสู่ระดับนโยบาย สอดรับกับนโยบาย “วิจัยติดดิน นวัตกรรมยกระดับ เศรษฐกิจฐานรากทั่วไทย” ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ภายใต้การนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทานุสสุศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล ซึ่งมุ่งนำผลงานวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปยกระดับ

คุณภาพชีวิตประชาชน ส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว โดยจัดงาน Appropriate Technology Matching Day 2025 ใน 4ภูมิภาคเพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการรายย่อย สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมพร้อมใช้จากมหาวิทยาลัยได้โดยตรง เป็นการขับเคลื่อนเพื่อรองรับนโยบายของสานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และการผลักดันการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564 และระเบียบสานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์ พ.ศ. 2565 ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง นอกจากนี้หน่วย บพท. ยังได้ร่วมมือกับ 24 มหาวิทยาลัย มอบของขวัญปีใหม่แก่ประชาชน โดยส่งต่อเทคโนโลยีพร้อมใช้ 100 รายการจาก 85 โครงการต้นแบบไปยัง 45 ชุมชนใน 17 จังหวัด พร้อมมอบสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการและเกษตรกร อาทิ ส่วนลดร้อยละ 40 สำหรับเตาเผาถ่านประสิทธิภาพสูง การแจกฟรีเทคโนโลยีแปรรูปสโตสดแกละเมล็ด 20 กิโลกรัม ชุดเพาะเห็ด 2,000 ก้อน และการสอนสร้างโรงเรือนเพาะเห็ดให้ 150 ครัวเรือน

ภาพที่ 113 กิจกรรมมอบของขวัญปีใหม่ อว. เพื่อประชาชน 2569 และการจัดงาน Appropriate Technology Matching Day 2025

4 การขับเคลื่อนนโยบาย “โดรนคนละครึ่งพลัส สู่มาร์ตฟาร์มมิ่ง” สร้างนักบินโดรนเพื่อการเกษตร

กระทรวง อว. โดย หน่วย บพท. ร่วมกับ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ “เทคโนโลยีโดรนเพื่อการเกษตร : การอบรมทฤษฎีและการประยุกต์ใช้งานจริง” เพื่อพัฒนาทักษะนักบินโดรนเกษตรรุ่นใหม่ ภายใต้แนวคิด “New Skills for a New Sky” โดยขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านจากการเกษตรดั้งเดิมสู่เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในกระบวนการผลิตและการจัดการฟาร์ม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ลดต้นทุนแรงงาน ลดการใช้สารเคมีอย่างไม่เหมาะสมและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตรควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยผู้เข้าร่วมได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเข้มข้น ครอบคลุมตั้งแต่กฎหมายและกฎระเบียบด้านการบินโดรน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโครงสร้างและระบบการบิน ความปลอดภัยในการใช้โดรนเกษตร การใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย ตลอดจนการเลือกซื้อโดรน การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทน การคำนวณจุดคุ้มทุน และการออกแบบโมเดลธุรกิจนักบินโดรนเกษตรที่สามารถคืนทุนได้รวดเร็วและลดความเสี่ยงทางการเงิน ในส่วนของภาคสนาม ผู้เข้าร่วมได้ทดลองใช้งานโดรนจริงผ่านกิจกรรมสาธิตและทดลองบินในรูปแบบเวียนฐาน เรียนรู้เทคนิคการพ่นสาร ระบบอัตโนมัติ การซ่อมบำรุงรักษาเบื้องต้น รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงจากนักบินโดรนมืออาชีพและผู้เชี่ยวชาญจากภาคเอกชน นอกจากนี้ยังมีการเตรียมความพร้อมและดำเนินการสอบ E-Exam เพื่อขึ้นทะเบียนผู้บังคับโดรนขั้นพื้นฐานกับสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถประกอบอาชีพนักบินโดรนเกษตรได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และต่อยอดสู่การสร้างอาชีพและรายได้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

ภาพที่ 114 กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ “เทคโนโลยีโดรนเพื่อการเกษตร : การอบรมทฤษฎีและการประยุกต์ใช้งานจริง” จังหวัดอ่างทอง ระหว่างวันที่ 16–18 มกราคม พ.ศ. 2569

5 ความร่วมมือการพัฒนาข้อมูลเปิดด้านที่อยู่อาศัยแห่งชาติ ผ่านกรอบการวิจัย “การจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับทุกคน”

หน่วย บพท. ได้สนับสนุนการกระบวนการด้านวิชาการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำของประเทศ โดยใช้ระบบวิจัยและนวัตกรรม พร้อมเชื่อมโยงและพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรไม่แสวงหากำไร และชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ในด้านการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับทุกคน (Housing for All) ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำและผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านการจัดการข้อมูลสนับสนุนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย สำหรับหน่วยงาน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นการส่งเสริมการพัฒนาและการดูแลระบบบริหารจัดการข้อมูลในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และเรียนรู้กระบวนการวิจัยด้านการจัดการที่อยู่อาศัย

โดยได้มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ว่าด้วย การพัฒนาข้อมูลเปิดด้านที่อยู่อาศัยแห่งชาติ สำหรับโครงการการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับทุกคน (Housing for All) ร่วมกับภาคีเครือข่าย 4 หน่วยงาน ได้แก่ หน่วย บพท., สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), การเคหะแห่งชาติ และมูลนิธิสถาบันศึกษาเมือง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาฐานข้อมูลเปิดที่อยู่อาศัยให้เป็นระบบที่ครอบคลุมและทันสมัย พร้อมทั้งมีการเชื่อมโยงและเผยแพร่ผ่านศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ ประเมินผล และคาดการณ์แนวโน้มด้านที่อยู่อาศัยของประเทศ นำไปสู่การกำหนดนโยบายที่เหมาะสมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 11 สนับสนุนการพัฒนาเมืองและชุมชน และการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยที่ครอบคลุมและยั่งยืนของประเทศ

ภาพที่ 115 พิธีบันทึกความร่วมมือ “การพัฒนาข้อมูลเปิดด้านที่อยู่อาศัยแห่งชาติ สำหรับโครงการการจัดการที่อยู่อาศัยสำหรับทุกคน (Housing for All)” วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2568

6 การขับเคลื่อนเมืองคาร์บอนต่ำเชิงพื้นที่ “สระบุรีแซนด์บ็อกซ์”

หน่วยบริหารจัดการทุนด้านการพัฒนาพื้นที่ ร่วมกับจังหวัดสระบุรี และภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย สมาคมอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ไทย (TCMA) สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสระบุรี ธนาคารโลก (World Bank) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) บริษัท ปูนซีเมนต์ไทย (แ่งคอย) จำกัด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคมขับเคลื่อนโครงการ “สระบุรีแซนด์บ็อกซ์เมืองคาร์บอนต่ำ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยมุ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกควบคู่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ผ่านการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดสระบุรี ครอบคลุมการดำเนินงานในหลายมิติ อาทิ ภาคอุตสาหกรรม พลังงาน การจัดการขยะและอาหารส่วนเกิน รวมถึงการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก นอกจากนี้ โครงการยังมุ่งพัฒนาต้นแบบการดำเนินงานเชิงพื้นที่ และจัดทำแนวทางหรือคู่มือสำหรับการขยายผลไปยังพื้นที่อื่นของประเทศ เพื่อสนับสนุนเป้าหมายของประเทศไทยในการมุ่งสู่ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero GHG Emissions) ภายในปี พ.ศ. 2593 ตามแผน NDC 3.0

ภายใต้กรอบการดำเนินงานดังกล่าว บพท. ได้ริเริ่มโครงการส่งเสริมการปลูกพืชพลังงานและอาหารสัตว์ (เนเปียร์) ซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ ผ่าน “กลไกการเงินสีเขียว” ที่เชื่อมโยงมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และชุมชน เข้าด้วยกัน โดยมีวิสาหกิจเพื่อสังคม เป็นกลไกกลาง และมีระบบมาตรฐานคาร์บอนที่น่าเชื่อถือที่รองรับการดำเนินงาน โดยใช้กระบวนการวิจัยและนวัตกรรมเป็นฐานในการพัฒนาเครื่องมือกลไก และโมเดลทางเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ หัวใจสำคัญของการดำเนินงานคือการเชื่อมโยง “กลไกการเงินสีเขียว” เข้ากับการพัฒนาเชิงพื้นที่ เพื่อให้การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไม่เพียงแต่เป็นเพียงภาระด้านต้นทุน แต่สามารถสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ และเปิดโอกาสการลงทุนรูปแบบใหม่ในระดับจังหวัด ทั้งในมิติของพลังงานสะอาด โครงสร้างพื้นฐานสีเขียว และตลาดคาร์บอน

การดำเนินงานในพื้นที่สะท้อนให้เห็นว่า “กองทุนหรือกลไกทางการเงิน” ที่เหมาะสมจะเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่สำคัญในการเชื่อมโยงภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเข้าด้วยกัน แล้วนำไปสู่การลงทุนเพื่อพัฒนาพื้นที่ ซึ่งแนวทางนี้ช่วยให้การลดคาร์บอนสามารถ “เกิดขึ้นจริง คุ้มค่าได้ และสร้างรายได้กลับคืนสู่ชุมชน”

ภาพที่ 116 การขับเคลื่อนเมืองคาร์บอนต่ำเชิงพื้นที่ “สระบุรีแซนด์บ็อกซ์”

7 การขับเคลื่อนและยกระดับ “แพลตฟอร์มเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย” (Thailand Learning City Platform)

การขับเคลื่อนความร่วมมือเพื่อผลักดันเมืองแห่งการเรียนรู้ ประเทศไทย ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ องค์กรการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ประจำประเทศไทย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (สปร.) อุทยานการเรียนรู้ (TK Park) กระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยได้ร่วมมือกันในการริเริ่ม “เครือข่ายเมืองแห่งการเรียนรู้ประเทศไทย” จนสามารถผลักดันให้เกิด “แพลตฟอร์มเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย” (Thailand Learning City Platform) ในการเป็นพื้นที่กลางสำหรับการสื่อสาร แลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์

ในการสร้าง “เมืองแห่งการเรียนรู้” ของสมาชิกเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยมีความร่วมมือที่สำคัญในการผลักดันการใช้การเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมือง ผ่านกิจกรรมการประกวด “รางวัล Thailand Learning City Award” ครั้งที่ 1 ของประเทศไทย ซึ่งกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวในการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเมืองด้วยกลไกความร่วมมือที่เข้มแข็งและรูปธรรมความร่วมมือที่สำคัญอีกประการ คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเมืองแห่งการเรียนรู้ระดับนานาชาติ จากการที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมสัมมนาเมืองแห่งการเรียนรู้ระดับภูมิภาคอาเซียนบวกสาม โดยมีเครือข่ายนานาชาติเข้าร่วมการประชุมรวม 13 ประเทศ และเมืองเครือข่ายในประเทศไทย 38 แห่ง และในปี 2569 เมืองโฮจิมิน ประเทศเวียดนามขอรับเป็นเจ้าภาพในการจัดการประชุมครั้งต่อไป

ภาพที่ 117 การขับเคลื่อนและยกระดับแพลตฟอร์มเมืองแห่งการเรียนรู้ของประเทศไทย

8 การขับเคลื่อนงานวิจัย นวัตกรรม และการลงทุน ระหว่างไทย-จีน เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว และยกระดับเครือข่ายการค้าออนไลน์และระบบโลจิสติกส์

หน่วย บพท. ร่วมกับ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สปร.อว.) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมเป็นเจ้าภาพจัดงานเฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-จีน และการประชุมเชิงปฏิบัติการความร่วมมือวิจัยเชิงพื้นที่ระหว่างไทย-จีน เพื่อเชื่อมโยงงานวิจัย นวัตกรรม และการลงทุนของทั้งสองประเทศสู่การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวและการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเชื่อมโยงงานวิจัยกับภาคธุรกิจเพื่อสร้างโอกาสทางการค้า การลงทุน และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ โดยจัดกิจกรรม Business Matching ระหว่างผู้ประกอบการไทย-จีน จำนวน 15 คู่ ครอบคลุมสาขาพลังงานหมุนเวียน เกษตรอัจฉริยะ อีคอมเมิร์ซ และโครงสร้างพื้นฐาน คิดเป็นมูลค่าการค้าและการลงทุนรวมกว่า 100 ล้านบาท โดยลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) จำนวน 3 ฉบับ ซึ่งเป็นผลผลิตภายใต้กรอบงานวิจัยระยะเบี่ยงเศรษฐกิจและเมืองชายแดนของหน่วย บพท. ได้แก่ (1) ความร่วมมือพัฒนาแพลตฟอร์มเทคโนโลยีสีเขียวคาร์บอนต่ำ ระหว่างหน่วย บพท. Belt and Road Environmental Technology Transfer Center

มหาวิทยาลัยขอนแก่น และบริษัท สمارท คอนซัลตัง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (2) โครงการเทคโนโลยีสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์และไบโอชาร์ เพื่อสนับสนุนเกษตรยั่งยืน ระหว่างมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ Shenzhen Solartech Renewable Energy Co., Ltd (3) ความร่วมมือพัฒนาแพลตฟอร์มการค้าและอีคอมเมิร์ซไทย-จีน เพื่อยกระดับเครือข่ายการค้าออนไลน์และระบบโลจิสติกส์ ระหว่าง Yunnan Tengjun Bonded Logistics Management Co., Ltd และ Green Forward Co., Ltd ความสำเร็จของการดำเนินงานครั้งนี้สะท้อนเจตนารมณ์ร่วมในการใช้พลังงานวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีสีเขียว เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองประเทศอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ภาพที่ 118 การขับเคลื่อนความร่วมมือวิจัยระหว่างไทย-จีน และลงนาม MOU ในงาน อว. แฟร์ 2025 ระหว่างวันที่ 9-10 สิงหาคม พ.ศ. 2568

9 การเปิดการอบรมหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านบริหารจัดการน้ำ

หน่วย บพท. ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดตั้งสถาบันการจัดการน้ำ และจัดอบรม “หลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความสามารถด้านบริหารจัดการน้ำระดับต้น และระดับกลาง” เพื่อยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระยะเวลา 3 ปี (ระหว่าง 16 ม.ค. 2568-15 ม.ค. 2571) ภายใต้โครงการวิจัยพัฒนาหลักสูตรกลางด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านน้ำและนักบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยมีผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ น.สพ.ดร.วินัย แก้วละมุล สำนักวิชาทรัพยากรการเกษตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหัวหน้าโครงการหลักสูตร “Water Academy” ได้รับการออกแบบในฐานะ “กลไกเชิงสถาบัน” เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร

เชิงพื้นที่ การบ่มเพาะเครือข่ายนักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานด้านน้ำ การพัฒนาชุดข้อมูลและองค์ความรู้ที่ถูกต้อง ตลอดจนการยกระดับการทำงานในพื้นที่ให้ขยายผลนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผ่านการผสมผสานกลไกการสร้างความรู้ (Knowledge) และกลไกความร่วมมือ (Collaborative Mechanism) ระหว่างภาคส่วนต่างๆอย่างเป็นระบบในบทบาทของหน่วยบพท.ได้สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร “โหนดกลาง” เพื่อการประสานข้อมูล ความเข้าใจ และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษาภาคเอกชน และองค์กรผู้ใช้น้ำในพื้นที่ โดยมีพื้นที่นำร่องทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย ร้อยเอ็ด ระยอง นครปฐม และปัตตานี ทั้งนี้หลักสูตรฯ มุ่งพัฒนาองค์ความรู้และชุดข้อมูลด้านการบริหารจัดการน้ำที่มีคุณภาพ ครอบคลุมการสร้างสมดุลน้ำ การป้องกันภัยพิบัติ และการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ โดยใช้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่เป็นกลไกหลัก และให้โครงการ Water Academy ทำหน้าที่เป็นกลไกกลางในการเชื่อมโยงความร่วมมือเพื่อพัฒนา “คนทำงานน้ำ” หรือ “นักบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ” ให้สามารถนำความรู้ไปขับเคลื่อนงานในพื้นที่ได้และมีความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 119 การเปิดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “Water Academy” ระหว่างวันที่ 20-23 มกราคม พ.ศ. 2569

4. รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ ปี พ.ศ. 2568

1 รางวัลระดับดี และรางวัลเกียรติคุณ จากงาน “วันนักประดิษฐ์” ประจำปี 2568

ผลงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วย บพท. ได้รับรางวัลในงาน “วันนักประดิษฐ์” ประจำปี พ.ศ. 2568 ซึ่งจัดโดยสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ระหว่างวันที่ 2–6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ภายใต้แนวคิด “สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมไทย: ความท้าทายของประเทศ”

โครงการแรก คือ “การพัฒนาตัวแบบเชิงธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของเบ็ดในพื้นที่จังหวัดยะลา” ได้รับรางวัลระดับดี สาขาสังคมวิทยา โดยเป็นโครงการที่ได้รับทุนจาก บพท. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มุ่งยกระดับศักยภาพการประกอบการธุรกิจเปิดตลอดห่วงโซ่อุปทาน ส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นร้อยละ 41.43 และสามารถลดต้นทุนอาหารได้ร้อยละ 37.48

โครงการที่สอง คือ “ชุดอุปกรณ์ตรวจวัด E. coli แบบพกพาและรู้ผลเร็วเพื่อการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำและอาหาร” ได้รับรางวัลเกียรติคุณ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา ซึ่งได้รับทุนจาก บพท. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยพัฒนาเซ็นเซอร์ตรวจวัด E. coli ที่ให้ผลภายใน 10 นาที มีความแม่นยำสูง และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปาแบบเรียลไทม์ผ่านเว็บแอปพลิเคชัน เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์เชิงพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

ความสำเร็จดังกล่าวสะท้อนบทบาทของ บพท. ในการสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์จริงก่อให้เกิดผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยและนักประดิษฐ์ไทยอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 120 ผลงานวิจัยหน่วย บพท. ได้รับรางวัลในงาน “วันนักประดิษฐ์” ประจำปี 2568

2 รางวัลเหรียญทอง เหรียญเงิน เหรียญทองแดง และรางวัลชมเชย จากงาน “มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2568 (Thailand Research Expo 2025)”

ผลงานวิจัยจากการสนับสนุนทุนโดยหน่วย บพท. ได้รับรางวัล Thailand Research Expo 2025 Award ในงาน “มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2568 (Thailand Research Expo 2025)” จำนวน 7 รางวัล ได้แก่ Gold Award จำนวน 1 รางวัล ได้แก่ โครงการ “ลดความมั่นคงเสถียรภาพของพืชสวนผลไม้ตามอัตลักษณ์เชิงโคสย” วิทยาลัยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Silver Award จำนวน 1 รางวัล ได้แก่ โครงการ “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจหมุนเวียนด้วยห่วงโซ่มูลค่าปลาสดที่มีผลกระทบสูง จังหวัดปทุมธานี” โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ Bronze Award จำนวน 1 รางวัล ได้แก่ โครงการ “ฟื้นฟูพื้นที่ดินเสื่อมโทรมด้วยปุ๋ยอินทรีย์” โดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี รางวัลชมเชย จำนวน 4 รางวัล ได้แก่ โครงการ “การยกระดับมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากด้วยการเพิ่มความเข้มแข็งเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่ตอนบน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” โดย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ โครงการ “การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและศักยภาพในการแข่งขันสำหรับชุมชนทุนทางวัฒนธรรม อำเภอเขมราฐ และอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โครงการ “การจัดการทุนทางวัฒนธรรมฐานความเชื่อโดยรอบสันทรายโบราณเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอสกลนครศรีธรรมราช” โดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โครงการ

“การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าสมุนไพรแม่ฮ่องสอนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนพื้นที่อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ด้วยโมเดลแก๊จน Maemok Herbal Valley : แม่ฮ่องสอนสมุนไพร” โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ภาพที่ 121 รางวัล Thailand Research Expo 2025 Award
ในงาน “มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2568
(Thailand Research Expo 2025)”

3 รางวัลเหรียญทอง (Gold Medal) จากงาน “The 36th International Invention & Technology Exhibition” (ITEX 2025)

ผลงานวิจัย “อุตสาหกรรมสร้างสรรค์งานคราฟกระจูด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง” ภายใต้ชุดโครงการวิจัยพัทลุงโมเดล : การวิจัยและนวัตกรรมสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ซึ่งได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบพท. ได้รับรางวัลเหรียญทอง (Gold Medal) ในงาน “The 36th International Invention & Technology Exhibition” (ITEX 2025) เมื่อวันที่ 29-31 พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยทักษิณ นำโดย รศ.ดร.พรพันธุ์ เขมคุณาศัย และ ผศ.ดร.ก้องกิตติการ บุญช่วย ได้นำผลงานชื่อ Elegant Wisdom Craft Product หรือ กระเป๋าภูมิปัญญาประดิษฐ์อันสง่างาม หนึ่งในสิ่งประดิษฐ์จากงานวิจัยโมเดลแก๊จน ในปี พ.ศ. 2567 จากโครงการ “อุตสาหกรรมสร้างสรรค์งานคราฟกระจูด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง” ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลนน้อยคราฟ ที่ได้พัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์ที่ดึงเอาอัตลักษณ์ภูมิปัญญาจักสานกระจูดทะเลน้อยพัทลุงผสมผสานกับเครื่องลูกบิดโนราห์ที่มีการปักร้อยลูกปัดลงในผืนเสื่อกระจูดจากการย้อมสีธรรมชาติจากฝางสานเป็นลายดาวหรือลายดอกพิกุล โดยด้านหลังกระเป๋าประดับด้วยลูกปัดร้อยเป็นลายประจำยามลักษณะเหมือนดอกไม้สีกลีบด้วยรูปทรงกระเป๋าที่ทันสมัย มีการออกแบบโดยใช้เอกลักษณ์ประยุกต์จากทำราโนราห์ทำราหูจับจันทร์ ที่สะท้อนถึงพลังภูมิปัญญาท้องถิ่นและผืนงานวัฒนธรรมไทย

ผ่านการดีไซน์ร่วมสมัยอย่างลงตัว ร่วมต่อยอดศักยภาพงานคราฟไทยที่สามารถนำเสนอผลงานสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมถูกต้องยอดเยี่ยมสู่เชิงพาณิชย์ที่เล้าผ่านงานวิจัยดังไปไกลสู่เวทีโลกได้อย่างน่าภาคภูมิใจ

ภาพที่ 122 รางวัลเหรียญทอง (Gold Medal) ในงาน
“The 36th International Invention & Technology Exhibition” (ITEX 2025)

4 รางวัล Thailand Infrastructure Project of the Year–Community จากเวที GovMedia Conference & Awards 2025 จัดโดย GovMedia ณ Marina Bay Sands Expo & Convention Centre ประเทศสิงคโปร์

หน่วย บพท. ได้รับรางวัลระดับนานาชาติจากเวที GovMedia Conference & Awards 2025 ณ Marina Bay Sands Expo & Convention Centre ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2568 โดยได้รับ 2 รางวัลสำคัญ ได้แก่ รางวัล Thailand Infrastructure Project of the Year–Community จากความสำเร็จของโครงการโปรแกรมบ่มเพาะและเร่งรัดเมื่อนำอยู่อย่างชาญฉลาด “Incubation and Acceleration Program towards Smart Livable Cities” ซึ่งมุ่งพัฒนาเมืองอัจฉริยะนำอยู่ใน 18 เมืองนำร่อง โดยอาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วย บพท. สมาคมเทศบาลนครและเมือง และมหาวิทยาลัยในพื้นที่ทั่วประเทศเพื่อออกแบบแนวทางการพัฒนาเมืองตามความต้องการของประชาชนและบริบทของแต่ละพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และรางวัล Social Equity and Inclusion Initiative of the Year–Human Services จากโครงการ “ขจัดความยากจนแบบ

เปิดเสรีและแม่นยำด้วยการมีส่วนร่วมสำหรับครัวเรือนยากจนของประเทศไทย” ซึ่งดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่เป้าหมาย 20 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี อำนาจเจริญ แม่ฮ่องสอน ชัยนาท สุรินทร์ ยโสธร ศรีสะเกษ สกลนคร มุกดาหาร กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ นราธิวาส อุบลราชธานี ลำปาง พัทลุง นครราชสีมา ร้อยเอ็ด พิษณุโลก เลย และยะลา ส่งผลให้โครงการได้รับรางวัล “การเชื่อมโยงนวัตกรรมและยกย่องโครงการภาครัฐที่โดดเด่นที่สุดในเอเชีย”

ภาพที่ 123 รางวัลจากเวที GovMedia Conference & Awards 2025

5 รางวัลหน่วยงานผู้ขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์ผลงาน ววน. ดีเด่น (Best Organization for Research Intermediary Awards) จากการประกวดรางวัล Thailand Triple S Awards 2025

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2568 หน่วย บพท. ได้รับรางวัล “หน่วยงานผู้ขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์ผลงาน ววน. ดีเด่น (Best Organization for Research Intermediary Awards)” ประเภท Social Impact จากเวทีประกวดรางวัล Thailand Triple S Awards 2025 ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) เพื่อยกย่องหน่วยงานที่มีบทบาทโดดเด่นในการขับเคลื่อนการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ จนเกิดผลกระทบเชิงสังคม ชุมชน และพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยรางวัลดังกล่าวมีเป้าหมาย เพื่อยกย่องและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เป็นต้นแบบ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่ร่วมลงทุนในระบบ ววน. หน่วยงานขับเคลื่อน และหน่วยงานผู้ใช้ประโยชน์ที่ทำให้เกิดผลกระทบสูงทางพาณิชย์ สังคม และนโยบาย เพื่อการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 124 รางวัล Thailand Triple S Awards 2025

การดำเนินงาน

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

∞ การดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

หน่วย บพท. ยกระดับการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กระทรวง อว.) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับรายได้ของประชาชน และแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมผ่านการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องภายใต้ยุทธศาสตร์ด้าน ววน. และแผนรับงบประมาณที่รับผิดชอบ โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 หน่วย บพท. ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการตามแผนงานการนำงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายสำคัญตามยุทธศาสตร์ ววน. จากกองทุนส่งเสริม ววน. จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่

1) ยกระดับเศรษฐกิจพื้นที่ผ่านการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ (Area Based Industry) ด้วยวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

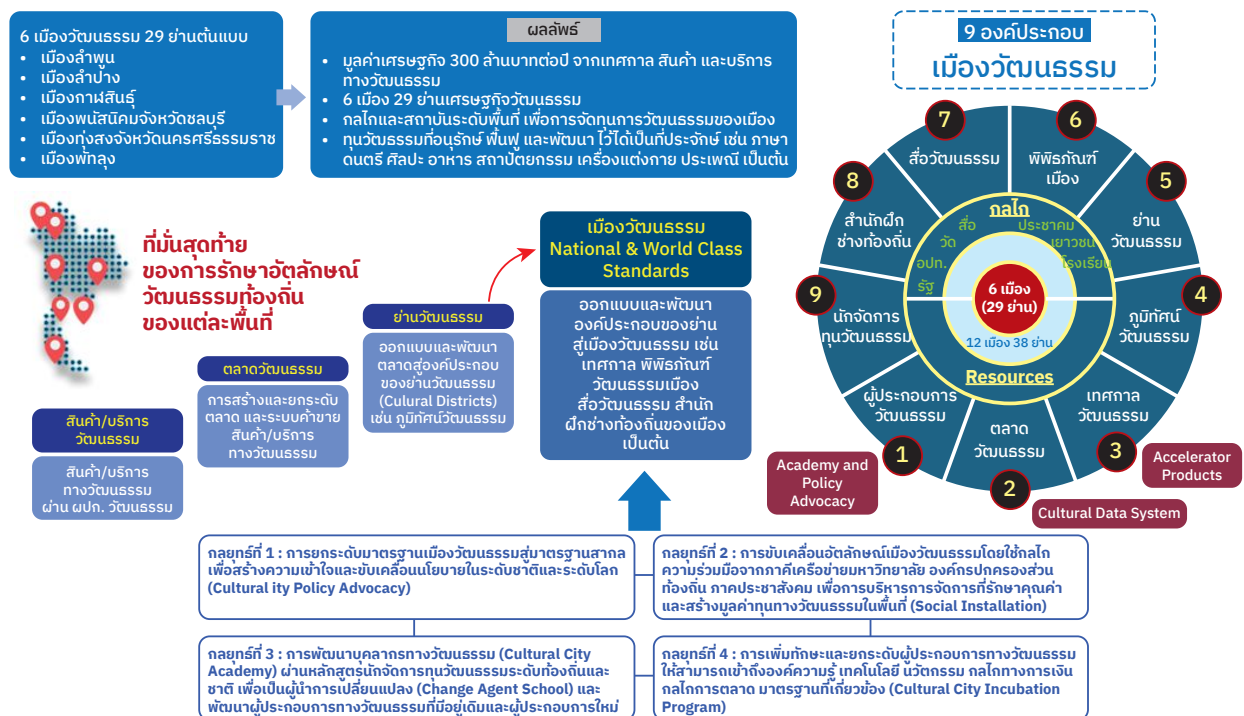
เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างกลไก Social Integrated Enterprise (SIE) ในรูปแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม สหกรณ์ และกลุ่มชุมชน ทำหน้าที่เป็นกลไกกลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจชุมชนร่วม และยกระดับการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยมีเป้าหมายหลักในการจ้างงานและสร้างอาชีพให้คนในพื้นที่เพิ่มขึ้น 5,000 ตำแหน่ง รวมทั้งยกระดับเศรษฐกิจในพื้นที่เพิ่มขึ้น 2,000 ล้านบาท ผ่านการยกระดับอุตสาหกรรมในพื้นที่อย่างน้อย 20 คลัสเตอร์ (Area Based Cluster) ภายในปี พ.ศ. 2570

ภาพที่ 125 กรอบแนวคิด “การยกระดับอุตสาหกรรมในพื้นที่ด้วยการสร้างเสริมพลังวิสาหกิจเพื่อสังคม”

2) **ยกระดับเมืองรองสู่เมืองเศรษฐกิจวัฒนธรรม** เพื่อขับเคลื่อนทุนทางวัฒนธรรมให้สร้างโอกาสและมูลค่าทางเศรษฐกิจ ผ่านการส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวัฒนธรรม และการต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการท้องถิ่นที่สะท้อนอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ควบคู่กับการอนุรักษ์และต่อยอดรากฐานทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักในการยกระดับเมืองวัฒนธรรมให้สร้างรายได้มากขึ้นกว่า 300 ล้านบาทต่อปี จากเทศกาล สินค้า และบริการทางวัฒนธรรม จำนวน 6 เมือง ได้แก่ (1) พื้นที่เมืองวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน (2) พื้นที่เมืองวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง (3) พื้นที่เมืองวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ (4) พื้นที่เมืองพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี (5) พื้นที่เมืองวัฒนธรรมทุ่งสงจังหวัดนครศรีธรรมราช (6) พื้นที่เมืองวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง

ภาพที่ 126 กรอบแนวคิด “การยกระดับเมืองรองสู่เมืองเศรษฐกิจวัฒนธรรม”

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)
Program Management Unit on Area Based Development (PMUA)

 รับ-ส่ง หนังสือราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ : saraban.pmua@nxpo.or.th
pmua@nxpo.or.th

 pmua.or.th

 [PMUA.THAI](https://www.facebook.com/PMUA.THAI)

 [@PMUA.OFFICIAL](https://www.youtube.com/@PMUA.OFFICIAL)

**ยกระดับเศรษฐกิจฐานราก
หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่
ได้ขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและ
ผู้ประกอบการบนฐานทรัพยากรพื้นที่ถิ่นและ
ทุนทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับเป้าหมาย
ของกระทรวง อว.
ในการสร้างเศรษฐกิจฐานราก
ที่เข้มแข็งและยั่งยืน
เพื่ออนาคตที่มั่นคงของประเทศ**

หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (อสวช.)
319 อาคารจัตุรัสจามจุรี ชั้น 14 ถนนพญาไท แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

PMUA.OR.TH